

סיפורי הצלחה

סיפוריהם של נשים וגברים חרדים המשלבים תורה עם עבודה

אודות מוסד שמואל נאמן

מוסד שמואל נאמן הוקם בטכניון בשנת 1978 ביוזמת מר שמואל (סם) נאמן והוא פועל להטמעת חזונו לקידומה המדעי-טכנולוגי, כלכלי וחברתי של מדינת ישראל. מוסד שמואל נאמן הוא מכון מחקר המתמקד בהתווית מדיניות לאומית בנושאי מדע וטכנולוגיה, תעשייה, חינוך והשכלה גבוהה, תשתיות פיסיות, סביבה ואנרגיה ובנושאים נוספים בעלי חשיבות לחוסנה הלאומי של ישראל בהם המוסד תורם תרומה ייחודית. במוסד מבוצעים מחקרי מדיניות וסקירות, שמסקנותיהם והמלצותיהם משמשים את מקבלי ההחלטות במשק על רבדיו השונים. מחקרי המדיניות נעשים בידי צוותים נבחרים מהאקדמיה, מהטכניון ומוסדות אחרים ומהתעשייה. לצוותים נבחרים האנשים המתאימים, בעלי כישורים והישגים מוכרים במקצועם. במקרים רבים העבודה נעשית תוך שיתוף פעולה עם משרדים ממשלתיים ובמקרים אחרים היוזמה באה ממוסד שמואל נאמן וללא שיתוף ישיר של משרד ממשלתי. בנושאי התוויית מדיניות לאומית שעניינה מדע, טכנולוגיה והשכלה גבוהה נחשב מוסד שמואל נאמן כמוסד למחקרי מדיניות המוביל בישראל.

עד כה ביצע מוסד שמואל נאמן מאות מחקרי מדיניות וסקירות המשמשים מקבלי החלטות ואנשי מקצוע במשק ובממשל. סקירת הפרויקטים השונים שבוצעו במוסד מוצגת באתר האינטרנט של המוסד. בנוסף מסייע מוסד שמואל נאמן בפרויקטים לאומיים דוגמת המאגדים של משרד התמ"ס - מגנ"ט בתחומים: ננוטכנולוגיות, תקשורת, אופטיקה, רפואה, כימיה, אנרגיה, איכות סביבה ופרויקטים אחרים בעלי חשיבות חברתית לאומית. מוסד שמואל נאמן מארגן גם ימי עיון מקיפים בתחומי העניין אותם הוא מוביל.

יו"ר מוסד שמואל נאמן הוא פרופ' זאב תדמור וכמנכ"ל מכהן פרופ' עמרי רנד.

כתובת
טלפון:
כתובת
כתובת

פרויקט 'שילוב חרדים' במוסד שמואל נאמן

סיפורי הצלחה

סיפוריהם של נשים וגברים חרדים שמשלבים תורה ועבודה

אוקטובר 2013

השתתפו בעריכת הספר:

ד"ר ראובן גל, ראש הפרויקט

חזקי פרקש, מרפז סיפורי הצלחה

משה פפו, מתאם הפרויקט

מוישי ברמן, תחקירן

חיה פדר, תחקירנית

חיה רובין, עורכת לשונית

דורין אלמוג-סודאי, עורכת ומפיקה

סיפורי הצלחה

סיפוריהם של נשים וגברים חרדים שמשלבים תורה ועבודה

פרויקט 'שילוב חרדים', מוסד שמואל נאמן, הטכניון

© 2013 מוסד שמואל נאמן, הטכניון - ישראל

כל הזכויות שמורות למוסד שמואל נאמן

אין לשכפל כל חלק מפרסום זה ללא רשות מראש ובכתב ממוסד שמואל נאמן מלבד לצורך ציטוט של קטעים קצרים במאמרי סקירה ופרסומים דומים תוך ציון מפורש של המקור. הדעות והמסקנות המובאות בפרסום זה הן על דעת המחבר/ים ואינן משקפות בהכרח את דעת מוסד שמואל נאמן.

הודפס בישראל ב- 2013

Success Stories

Stories of Haredi women and men who combine 'Torah Va-Avoda'

Ultra-Orthodox Integration Project, Samuel Neaman Institute,
Technion

© 2013 The Samuel Neaman Institute, Technion - Israel
Copyright Samuel Neaman Institute

No part of this publication may be duplicated without the prior written consent from Samuel Neaman Institute, except quotation of short passages, reviewing articles and similar publications of similar nature, stating the source. Opinions and conclusions expressed in this publication are those of the author / s and do not necessarily reflect the opinion of Samuel Neaman Institute.

Printed in Israel 2013

פרסומו של דו"ח זה התאפשר, בין השאר, בעזרת תמיכתה הנדיבה של
הפדרציה היהודית של ניו-יורק,
ועדת "העם היהודי".

Special thanks to the 'Commission on the Jewish People',
UJA-Federation of New York,
for their support to this Project

תוכן עניינים

11..... דבר היו"ר.

13..... פתיחה.

סיפורי הצלחה אישיים – גברים

21..... הקדמה

23..... אהרון אדלר, הגזבר ומנהל מחלקת משאבי אנוש בעיריית בני ברק.

27..... שלמה בלוטניק, איש קבע במסגרת שח"ר, בשיטת הצוללות בחיל הים.

30..... מנשה גולדיס, מדריך טיפולי באמצעות רכיבה על סוסים.

33..... מנחם ויינברג, אקדמאי ושכיר.

37..... אפרים זילברברג, עצמאי בתחום הפקת אירועים.

40..... יצחק טרכטינגוט, אקדמאי ופעיל בקהילה.

44..... משה ליברמן, ראש צוות פיתוח במוסד בטחוני מוביל.

48..... מנחם ש., מנהל תוכנה חרדי יחיד בחברת היי-טק 'חילונית'.

51..... ישראל פדר, סטודנט מצטיין.

54..... מ., מנהל שיווק ופיתוח עסקי בחברת תוכנה במרכז הארץ.

57..... אלי רבינוביץ', מגשר גורמי נדל"ן למגזר החרדי בבנק הפועלים.

61..... אריאל שטיין, בוגר ביה"ס לעבודה סוציאלית ומתכנן לימודי דוקטורט.

64..... ברוך קלאר, סוכן עצמאי בחברה להשכרת רכב.

67..... חזקי חורזובסקי, שותף ומנכ"ל של חברת ענק.

71..... חיים דיקמן, בעלים של האתר ומרכז ההכשרה וההדרכה "PROG".

75..... חיים, עורך דין מצליח עם שאיפות גבוהות.

78..... חיים רכניצר, עובד סוציאלי במשטרה ודוקטורנט בעבודה סוציאלית באוניברסיטה.

81.....	יגאל רוזמאן, סטודנט במסלול הנדסאות אלקטרוניקה בטכניון.
84.....	יוני, סטודנט למנהל עסקים במכללה ובמקביל עובד במשרד המשפטים.
87.....	יענקי ביכלר, יזם ובעל חברה.
91.....	יצחק חסדיאל, בעל תפקיד בכיר בבנק לאומי למשכנתאות.
94.....	ישראל זופניק, חייל שח"ר תקשוב.
97.....	מתי הורוביץ, עצמאי ויזם חברתי.
100.....	שלמה, סטודנט לתואר ראשון בפסיכולוגיה ומתנדב בשירות האזרחי.
104.....	משה שטרן, חייל שח"ר בחיל הים וסטודנט לחשבונאות.
107.....	צביקה קליינמן, מנהל בחברת "ביטוח ישיר".
110.....	אבישי פרנקפורט, קצין בשירות קבע בחיל הים.
113.....	אפרים פוקס, רס"ל בקבע, בוגר שח"ר כחול.
116.....	בצלאל ליפסקר, קצין ומהנדס בדרגת סרן.
119.....	בניהו יום טוב, מתנדב במסגרת שירות אזרחי ברשות למלחמה בסמים ובאלכוהול.
122.....	יוסי, חייל שח"ר בחיל המודיעין.

סיפורי הצלחה אישיים - נשים

127.....	הקדמה
129.....	אביטל זיגמן, סטודנטית לתואר שני בייעוץ חינוכי ובמקצועות טיפוליים.
132.....	אריאלה פיק - שטמלר, מטפלת בילדים ובני נוער באמצעות בעלי חיים.
135.....	ר., מפתחת תוכנה.
138.....	מרים קלופפר, מתכנתת.
141.....	עדינה פרידמן, אחות בבית החולים לניאדו ולומדת לתואר MA במשפטים.
144.....	שיינדי באב"ד, מנכ"לית עמותת "תמך".

147.....	ל. , בעלת שני תארים אקדמיים ומנהלת בכירה בחברה מובילה
150.....	רחל סבו , סטודנטית ללימודי הנדסאית עיצוב תעשייתי
153.....	מלכי אייכנשטיין , רואת חשבון ושותפה בפירמת PwC Israel
156.....	לאה דוידוב , מנהלת מחלקת איכות הסביבה בעיריית אלעד
159.....	ד"ר אסתר שטראוס , מנהלת בית ספר לסיעוד בבית חולים לניאדו
162.....	אריאלה כהן-ארזי , אחראית מחלקת חדרי לידה בבי"ח לניאדו
	מ.ר. , בעלת תואר B.ed בחינוך מיוחד וייעוץ, תואר BA בפסיכולוגיה, סטודנטית
165.....	לתואר שני בטיפול באמנויות באוניברסיטת חיפה ועובדת משרד החינוך
168.....	אסתר לבי , אשת פיתוח תוכנה (דיזינרית) בחברת היי-טק
171.....	שושנה דייטש , מנהלת מרכז רפואי בקופת חולים לאומית
173.....	אפרת ליבפרוינד , בעלת עסק מצליח בתחום הקונדיטאות
176.....	רחל וייס , עוסקת בפיתוח תוכנה ואפיון מערכות עבור משרד המשפטים
178.....	גיטי קוסובסקי-שחור , עברה ממזכירות רפואית לעצמאית בפרסום אינטרנטי
181.....	צ.א. , עורכת דין , בעלת תואר שני במשפטים, עוזרת משפטית לשופטת בבימ"ש
184.....	פעסי יעקובוביץ' , בעלת תואר ראשון ושני ביעוץ חינוכי
187.....	מיכל פכטוביץ' , מפקחת (סופרווייזר) במשרד פרסום
190.....	פנינה שפאלטער , מנהלת אגף גבייה ומעצבת פנים
193.....	פייגי פרקש , מקדמת תעסוקה בארגון מפת"ח
	אביגיל ישראלוביץ' , מנהלת ידע והטמעת נהלים במוקד שירות לקוחות בחברת
197.....	פלאפון
200.....	חדווה בן חיים , מנתחת מערכות מידע

סיפורי הצלחה – מוסדיים

204.....	הקדמה
207.....	הקמפוס החרדי – הקריה האקדמית אונו
210.....	חברת אימג'סטור מערכות
213.....	חברת בזק – החברה הישראלית לתקשורת
216.....	דעת, מקבוצת ריל קומָרס – מרכז פיתוח תוכנה ו-QA
219.....	יוניטסק – מהחברות המובילות בתחום התוכנה
222.....	כרמיסופט – חברת תוכנה חרדית בכרמיאל
225.....	קבוצת אמן מחשבים בע"מ
228.....	קוויליטסט – חברה לאספקת שירותי בדיקות תוכנה
231.....	קוקה קולה
234.....	רייצ'יפ – חברת פיתוח ואימות שבבים
237.....	תבונה מילניום – שותף זהב של חברת מיקרוסופט
240.....	תקשוב – חברת Call Center
243.....	רפא"ל – רשות לפיתוח אמצעי לחימה
246.....	קסלמן וקסלמן PwC Israel - רואי חשבון
249.....	קומיוניטק
252.....	סיטיבוק סרביסיס בע"מ
255.....	לומדה – המכון החרדי ללימודי מקצוע
258.....	ויזה כאל – סניף מודיעין עילית
261.....	BDO - זיו האפט – חברה לראיית חשבון ולייעוץ עסקי
264.....	ביטוח ישיר - איי.די.איי, חברה לביטוח בע"מ
268.....	אינטל - ירושלים, מרכז הפיתוח IDCj
271.....	איירוקס - חברה לפיתוח תוכנה

דבריו של יו"ר מוסד שמואל נאמן

פרופ' זאב תדמור

ספר זה הוא חלק מהמפעילות של מוסד שמואל נאמן למען קידום התעסוקה במגזר החרדי. המוסד נרתם לנושא הזה בעקבות עבודה קודמת מקיפה שעשה ביחד עם נציבות ארה"ב-ישראל למדע וטכנולוגיה תחת הכותרת "ישראל 2028 – חזון ואסטרטגיה כלכלית חברתית בעולם גלובלי". מסקנה חשובה של העבודה הזאת הייתה שללא השתתפות מקיפה של המגזר החרדי בכוח העבודה, המשק הישראלי ייחלש ולא יוכל להבטיח רמת חיים ראוייה לאוכלוסייה. הפרויקט 'קידום תעסוקת חרדים' הושק לפני כשלוש שנים על ידי דר' ראובן גל, לשעבר הפסיכולוג הראשי של צה"ל ומי שהקים את מנהלת השרות האזרחי במשרד ראש הממשלה. לפיכך הוא היה בעל ידע מעמיק בכל ההיבטים של הפרויקט והיה האדם האידיאלי להוביל אותו. באותה תקופה, 'חוק טל' עדיין היה קיים והמנהיגות הפוליטית - אם כי הייתה ערה לדחיפות וגודל הבעיה - מסיבות של סיכון פוליטי עדיין לא הייתה מוכנה להירתם לקידום הנושא. הפרויקט בראשותו של ראובן גל וצוותו והשותפים לדרך מהמגזר החרדי, היה גורם מדרבן ממדרגה ראשונה להחדרת הנושא לדיון הציבורי והפוליטי. סדרת עבודות מחקר וניירות מדיניות שהפיק צוות הפרויקט היוו בסיס לחקיקה ולשינויים שהתרחשו מאז.

אבל העבודה רק החלה. ההכרה בחשיבות הבעיה של קידום תעסוקת חרדים היא צעד ראשון, ופעילות החקיקה שנעשתה מאז היא צעד שני. אבל מכאן ועד לפתרון הבעיה יש דרך תחתית ארוכה וקשה, הן מבחינת הרצון לתעסוקה של יחידים מתוך הציבור החרדי, הן מבחינת הנכונות של הסביבה החרדית לאפשר זאת והן - ולא פחות חשוב מכך - מנכונות החברה החילונית והמעסיקים השונים לקבל ולחבק אותם. ספר זה של סיפורי הצלחה אמור לעזור להוריד חסמים בכל אחד מהמכשולים הללו.

סיפורי הצלחה

סיפוריהם של נשים וגברים חרדים שמשלבים תורה ועבודה

פתיחה

בשנת 2009, כחלק ממאמץ להביא ליישום המלצות דו"ח **ישראל 2028** (תכנית שהציגה חזון לאומי ומטרה אסטרטגית להביא את מדינת ישראל להיות בין 10-15 המדינות המובילות בעולם במונחי תמ"ג לנפש, תוך שיתוף כל מגזרי האוכלוסייה בעשייה ורווחה), הוקם במסגרת מוסד שמואל נאמן **פרויקט 'שילוב חרדים'**. המשימה שעמדה בפני צוות הפרויקט הייתה לסייע לגורמי הממשלה והמשק, כמו גם לציבור החרדי עצמו, להביא להאצה של תהליך שילובם של החרדים בשוק העבודה, גברים ונשים כאחד. במהלך ארבע השנים שחלפו ביצע צוות הפרויקט שורה של מחקרים והפיק עשרות מסמכים וניירות מדיניות (Policy Papers) שהועמדו לרשות מקבלי החלטות במשרדי ממשלה שונים. פרויקט 'שילוב חרדים', בחסות מוסד שמואל נאמן, הפך במשך הזמן הזה לגורם מוביל בעיצוב המדיניות הממשלתית בנושא הציבור החרדי, כמו גם במאמצי גישור וקירוב בין הציבור הזה לכלל החברה הישראלית. הספר הזה – סיפורם של נשים וגברים חרדים שמשלבים לימוד תורה עם עבודה – מהווה עוד תרומה במאמץ מתמשך זה.

במהלך העשור האחרון עובר הציבור החרדי בישראל תהליך שינוי (טרנספורמציה) משמעותי ביותר. יותר ויותר חרדים, גברים ונשים, מצטרפים למעגל העבודה; אלפי צעירות וצעירים חרדים לומדים כסטודנטים במוסדות השכלה גבוהה שונים; ואלפי גברים חרדים עשו שירות צבאי או שירות אזרחי. **רוב הציבור החילוני בישראל אינו מודע לכך.**

בפברואר 2012 ביטל בית המשפט העליון את תוקפו של 'חוק טל' – ויחד עם גל המחאה החברתית שהגיע לשיאו זמן קצר קודם לכן, קיבלה הקריאה ל"שוויון בנטל"

כיוון אנטי-חרדי בולט. במהלך החודשים הבאים העסיקו את הציבור הישראלי מספר ועדות, כגון ועדת פלסנר, ועדת (יחיד) יעלון, ועדת יעקב פרי ולבסוף (לפחות עד מועד פרסום הספר) ועדת איילת שקד – שעסקו כולן בנסיונות לפתור את סוגיית שילובם של החרדים בשירות צבאי או אזרחי, בשוק העבודה ובכלכלה הישראלית בכלל.

על רקע מורכב זה – של טרנספורמציה עמוקה בתוך הציבור החרדי, מחד, ושל גלי מחאה ומאמצי חקיקה מצד הציבור הלא-חרדי, מנגד – התפתח שיח רועש ביותר, בתקשורת הפתוחה, בנאומים של פוליטיקאים ואישי ציבור וברשתות החברתיות, שתאר את החברה החרדית באור כמעט-דמוני. ביטויים כמו 'פרזיטים', 'עלוקות', 'פרימיטיבים' ושאר ביטויי שטנה נשמעו לעתים תכופות. מנגד, כמעט ולא נשמעו דיווחים על התמורות המתחוללות בתוך החברה החרדית. אלו נשארו חבויות עדיין מעיני הציבור הרחב.

לדימוי הסטראוטיפי השלילי של הציבור החרדי ישנן השלכות גם מעבר למאמרי תקשורת ודיבורים מתלהמים. לדימוי הזה יש השפעה על מעסיקים פוטנציאליים, שנמנעים מלקבל עובדים ועובדות מן המגזר החרדי; הדימוי הזה הוא שמונע מאירגונים שונים להזמין כחברים ולהציע תפקידים לאנשים מן המגזר 'ההוא'; מוסדות אקדמאיים מתקשים לקבל החלטות שיפתחו את שעריהם בפני סטודנטים חרדים; ועוד.

ובמקביל, גם בתוך הציבור החרדי פנימה קיימת הכחשה לא מעטה לגבי אותם 'נחשונים' שעשו את הצעד לכיוון תעסוקה 'חילונית', לימודים במוסדות אקדמאיים 'חופשיים', או השתלבות בשירות אזרחי או צבאי. לגבי האחרון – כאן ההכחשה אף הפכה במקרים רבים להחרמה ורדיפה, כפי שראינו במקרים בהם חיילים חרדים הותקפו ע"י אנשים מתוך קהילתם.

בספר שלפניכם נעשה מאמץ להציג תמונה שונה – לא סטראוטיפית, לא של סיסמאות, וגם לא תמונה המבוססת על מאפיינים דמוגרפיים, נתונים סטטיסטיים ומגמות

מתפתחות. הספר הזה מציג "סיפורי הצלחה" נבחרים מתוך הציבור החרדי. הוא כולל מדגם קטן וחלקי של 'סיפורים' - גברים, נשים, ומוסדות – ש'עשו זאת': נשים וגברים חרדים שהשתלבו במפעלים ואירגונים מצליחים; צעירים חרדים שלא נבהלו מ'מגדלי השן' האקדמיים והגיעו להישגים מרשימים בלימודיהם; יזמים – גברים ונשים – מתוך לב הציבור החרדי שנקטו בצעד לא שגרתי והפכו רעיונות לגופים ביצועיים; וגם - אירגונים ומפעלים חילוניים בטבעם, שהעזו לפתוח שעריהם בפני עובדים חרדים וכיום לא חדלים מלגמור את ההלל על עובדים – ועובדות – אלו.

הספר הזה מיועד לקהלים רבים ושונים: מעל לכל – הוא מיועד לקוראים מקרב הציבור החילוני שאינם מודעים למהפכה (אין הגזמה בשימוש במושג הזה!) המתחוללת בתוך הציבור החרדי. הוא מיועד למעסיקים פוטנציאליים, למומחי תעסוקה והשמה, למנהלי משאבי אנוש ומנהלי מפעלים, לראשי מוסדות אקדמיים וגם למקבלי החלטות בגופי הממשלה השונים – כל מי שחינוי שישנה ויעדכן את תפיסותיו לגבי הציבור החרדי. אבל הספר מיועד גם לקוראים מקרב הציבור החרדי – הן לאלו שנמצאים בתחילת דרכם, או בחיפוש דרכם ל'סיפור הצלחה' משלהם וזקוקים לתמיכה ועידוד בדרכם זו והן לאלו בציבור זה שדואגים וחרדים מפני תהליכי השינוי המתחוללים בקרבם. סיפורי ההצלחה המובאים באסופה זו מעידים על כך שההצלחה המתוארת איננה מרחיקה את 'גיבוריה' מתוך הקהילה; אם בכלל – היא רק מחזקת ותורמת חזרה לקהילה ממנה באו.

המקרים המתוארים בספר זה אינם מהווים מדגם מייצג או מדגם הסתברותי של הציבור החרדי. בחירת המקרים נעשתה בשיטת 'כדור השלג' והתבססה לא מעט על מעגלי היכרות מתרחבים של עורכי הספר. עם זאת, נעשה מאמץ מכוון להגיע לפיזור גיאוגרפי ואחר (קהילות חרדים שונות, גילאים שונים וכד') של המקרים המתוארים. הספר כולל שלושה שערים:

- סיפורי הצלחה אישיים – **גברים** (בתחומי תעסוקה, לימודים אקדמיים, שירות צבאי ואזרחי).

- סיפורי הצלחה אישיים – נשים (בתחומי תעסוקה, אקדמיה ויזמות קהילתית).

• סיפורי הצלחה מוסדיים.

הראיונות שבהם הופקו ה'סיפורים' היו בעלי אופי 'מובנה-למחצה' - המראיינים הציגו פחות או יותר אותן שאלות, אך איפשרו למספרים להציג את סיפורם באופן פתוח, בדרכם ובלשונם. עם זאת, הסיפורים עברו עריכה לשונית שבאה להסיר שגיאות לשון גסות ובמקרים מסויימים - גם ביטויים ששגורים היטב בקרב הציבור החרדי, אך אינם מופרים מחוצה לו. ברוב המקרים הוסיפו גם המראיינים (ראה פרטיהם בהמשך) כמה משפטי סיכום משל עצמם, גם זאת, בסגנונם האישי.

לא כל המראיינים הסכימו להופיע בשמם המלא ורבים עוד יותר נמנעו מלאשר הכללת תמונתם בראש 'הסיפור' שלהם. בקרב הציבור החרדי קיימת עדיין רגישות רבה לחשיפה בתחום היציאה לשוק העבודה (בעיקר בסביבה חילונית), בשירות בצה"ל, או בלימודים במוסד אקדמי. גם מבחינה זו מהווים "גיבורי" הספר הזה נחשונים בקהילתם, בעצם נכונותם לתאר בפומבי את עיסוקיהם ואף להצביע על המשמעות הרבה – האישית והקהילתית – שהם רואים ב'סיפור ההצלחה' שלהם.

חשוב לומר: עקב הזמן שחלף מאז ביצוע הראיונות ועד לפרסום ספר זה, יתכן מאד שחלו שינויים מסוימים במצבם של 'גיבורי' סיפורינו, הן האנשים והן המוסדות. במקרים אחדים שילבנו עידכונים בשולי הסיפורים, אך קרוב לוודאי, שישנם פרטים חדשים שאינם מעודכנים כאן. יש לקוות שהעדכונים וההתפתחויות הם בכיוון של המשך ההצלחה ומעבר לה...

לספר הזה אין שם 'מחבר' על הכריכה. מחבריו האמיתיים הם 56 גיבוריו, העומדים מאחורי סיפורי ההצלחה האישיים, ועוד 22 מפעלותיו - המוסדות - סיפורי ההצלחה המוסדיים. היוזמה להפקת הפרויקט הזה נולדה בישיבות השבועיות של "שילוב חרדים" במוסד נאמן. את מלאכת הראיונות ביצעו, במסירות ובנאמנות רבה, מר משה

(מוישי) ברמן, בקרב הגברים החרדים וגב' חיה פדר, שראיינה את הנשים - שניהם בני הקהילה החרדית ומצויים ברזי הלשון והביטויים האופייניים לקהילה. את העריכה הלשונית ביצעה הגב' חווה רובין. מר חזקי פרקש ריכז ופיקח על מהלך הפרויקט ומר איליה זטקובצקי תרם מניסיונו במהלך הפרויקט כולו. לכולם נתונה תודתי העמוקה.

ד"ר ראובן גל

ראש פרויקט 'שילוב חרדים'

סיפורי הצלחה אישיים

גברים

הקדמה

31 גברים חרדיים נכללו בקבוצת 'סיפורי ההצלחה' האישיים. הם מייצגים קהילות חרדיות שונות, ממקומות יישוב שונים ובעלי רקע משפחתי שונה. כולם נשואים וטווח הגילאים שלהם נע בין 23 ל- 49. תחומי העיסוק שלהם, שם הביאו לידי ביטוי את 'סיפור ההצלחה' שלהם, גם הם שונים ומגוונים: חלקם סטודנטים, אחרים חיילים – בסדיר או בקבע – או בשירות אזרחי; יש ביניהם מהנדסים ואנשי תוכנה ואלקטרוניקה וישנם העוסקים בתפקידי ניהול או פעילות קהילתית; אחדים מהגברים האלו הם בתחומי בנקאות, אחרים בתחום ההכשרה וההדרכה ואחדים בתחום הטיפול והיעוץ.

הנה כמה ממאפייני סיפורי ההצלחה האישיים הללו, כפי שעולים מתוך דיווחיהם של האנשים עצמם:

- כל מרואייניו, ללא יוצא מן הכלל, למדו בישיבות גבוהות ורובם (למעלה מ- 80%) אף למדו בכולל לאחר נישואיהם. חלק ניכר מהם ממשיך לבקר בכולל גם כיום, בתוך עיסוקיו האחרים, למשך שעות אחדות בשבוע.
- 19 מתוכם (61%) הרחיבו השכלתם מעבר ללימודי הישיבה. 42% מכלל הקבוצה למדו (או לומדים עדיין) במוסדות אקדמאיים, והאחרים – הנדסאים או בוגרי הכשרות מקצועיות (עם תעודה).
- יש לציין שכשני שלישי (20) מהמרואיינים ציינו שבאו ממשפחה שבה האב, או גם אנשים נוספים במשפחה, עובדים לפרנסתם.
- בהסבר שנתנו להחלטתם להכנס למעגל העבודה או ללימודים אקדמאיים ציינו הרוב הגדול (68%) את הסיבה הכלכלית וקשיי הפרנסה; סיבות נוספות או אחרות היו משיכה לתחום העיסוק המסויים, רצון לתרום לחברה ולקהילה וכן שאיפה למיצוי ומימוש עצמי.
- כשני שלישי מהמרואיינים התייעצו עם הרב או האדמו"ר בקהילתם ובד"כ גם זכו לברכתם. 5 מבין המרואיינים (16%) ציינו שאת הברכה העיקרית, או התמיכה בהחלטתם, קיבלו קודם כל מהבית והמשפחה.
- איפיון בולט, שחזר כמעט אצל כל המרואיינים ללא יוצא מן הכלל, היה מידת התמיכה והעידוד שקיבלו מבני משפחתם על הצעד שעשו - בין אם

מדובר בלימודים אקדמאיים, או בכניסה לשוק העבודה. בהרבה מקרים דיווחו המרואיינים לא רק על עידוד ותמיכה, כי אם גם על רגש גאווה, הערכה וכבוד להם הם זוכים מבני משפחתם. תגובות דומות מתקבלות גם מבני קהילתם, אם כי כאן, לעתים, תגובות כאלו באות רק לאחר תקופה ראשונה של ביקורת, ספקנות ואפילו התנגדות.

- כשהתבקשו לתת, על סמך ניסיונם האישי, את המלצותיהם למקבלי ההחלטות, חזרו אצל רוב המרואיינים ההמלצות הבאות: לפתוח מסלולי תעסוקה והכשרה נוספים, מותאמים לחרדים; לשמור ולהקפיד על התנאים המיוחדים הנדרשים לחרדים; ועם זאת לעודד השתלבות ומעורבות של חרדים בתוך החברה הכללית; לפעול לשינוי עמדות (משני הצדדים) וסילוק סטראוטיפים ודעות קדומות כלפי חרדים; לאפשר סיוע כלכלי למשפחות חרדיות.
- רוב המרואיינים מביעים תקוות לעתיד שכוללות התפתחות אישית – כלכלית ומקצועית – בצד תקווה ורצון להמשיך ולשמור על אורח החיים החרדי והאפשרות להקדיש זמן ללימודי קודש. חלק מן המרואיינים מביעים גם תקווה לרתום את הצלחתם האישית לטובת הקהילה כולה ובמקרים אחדים – גם לטובת החברה הכללית.

*

*

*

אהרון אדלר

הגזבר ומנהל מחלקת משאבי אנוש בעיריית בני ברק

מאגבת מספרים ומתמטיקה - לתפקיד בכיר בעיריה

אהרון אדלר, בן 47

נשוי, אב ל- 5 ילדים

אזור מגורים: בני ברק

נולדתי בשנת 1964 בשכונת חליסה שבחיפה. משפחות רבות של רבנים ושל תלמידי חכמים רבים נולדו וגדלו בשכונה זו בעבר. **אבי היה אזרח עובד צה"ל, ואמי טיפלה בילדים. בביתנו שררה אווירה תורנית שמרנית.** אף על פי שאבי עבד במשרה מלאה, הוא מסר כל יום שיעור בגמרא וזכה לסיים את התלמוד הבבלי שלוש פעמים. בילדותי למדתי בתלמוד תורה "תורת אמת", ובהמשך למדתי בישיבה הליטאית המובילה "משכן יעקב". את לימודיי המשכתי בישיבה הגדולה "כוכב מיעקב" ("טשעבין") שבירושלים. נחשבתי לתלמיד מצטיין ולאחד מהמובחרים בישיבה. שקדתי רבות על לימודיי וכתבתי חידושי תורה ברמה גבוהה מאוד.

המשכתי בלימודיי במשך כחמש שנים **בכולל "חלקת יעקב"** בבני ברק גם לאחר נישואיי, אך **בגיל עשרים וחמש**, בעקבות המצב הכלכלי הקשה ששרר בבית, **החלטתי שאני חייב להשתלב במעגל התעסוקה.** החלטה זו גררה את הפסקת לימודיי, ולכן גם עצבות רבה. כבר בתחילת הדרך נתקלתי במחסום מפאת אי שירותי בצה"ל. לכן, **שירותי שירות צבאי מקוצר בן ארבעה חודשים ברבנות**, בקריה בתל

אביב. **במקביל לשירות למדתי לימודי ערב לבגרות**, וסיימתי בהצטיינות חמש יחידות לימוד באנגלית ובמתמטיקה. בתום שירותי הצבאי ובתום לימודיי, חזרתי ללמוד במשך כחצי שנה בכולל. במקביל **למדתי מינהל עסקים במגמת חשבונאות במשך כשלוש שנים ב"מכללה למינהל" בתל אביב**. הבחירה שלי בחשבונאות נבעה הן מאהבה למספרים ולמתמטיקה והן משום שזה היה התחום היחיד אתו היה ניתן לשלב את לימודיי בכולל. עם זאת, זו הייתה אחת התקופות הקשות בחיי מכמה סיבות: בגלל מצבי הכלכלי הירוד; מאחר שלא ראיתי את משפחתי במהלך כל השבוע; ומשום שהייתי האדם החרדי היחיד מתוך אלפי הסטודנטים, מכאן שנאלצתי לשבת בכיתה מעורבת, לא לקבל אוכל כשר למהדרין, לוותר על אירועים חברתיים בגלל בעיות צניעות ואף להגיע ללימודים בימי חול המועד במכללה. אף על פי כן, **הנחישות להתקדם ולהתפרנס יפה עזרה לי להתמודד עם כל הקשיים הללו בכוחות עצמי ולהשקיע את כל כולי בלימודים**.

ההצטיינות שלי בלימודים עזרה לי להתקבל כבר במהלך השנה השלישית ללימודי למשרד רואי החשבון ד. הלבנברג ושות', בתל אביב. בהמשך עבדתי במשרדו של דני דורון, נשיא לשכת רואי החשבון, שמשדרו התמזג עם משרדי קסלמן וקסלמן PwC Israel. עם הזמן, התקדמתי והפכתי להיות ממונה על שבעה עובדים במשרד. הנהלת "עמידר" התרשמה לטובה מעבודתי, ובשנת 1999 הציעה לי להיות חשב בחברה, הצעה שקיבלתי. בעקבות מוסר העבודה הגבוה אותו הפגנתי, מוניתי כעבור שנה וחצי לסמנכ"ל הכספים ולמנהל משאבי האנוש של חברת "עמידר". חשוב לי לציין, **שלאורך כל שנות עבודתי במגזר הכלכלי, שמרתי על עקרונותי ועל אורח חיי כאדם חרדי**, משימה שהייתה מאתגרת ולא פשוטה לעתים.

בשנת 2003 קיבלתי הצעה מעיריית בני ברק לשמש כגזבר העירייה. הצעה זו הציבה בפניי התלבטות קשה בעקבות מצבה העגום של העירייה, שהייתה בגירעון שוטף ומצטבר של יותר ממאה מיליון ש"ח. ההתלבטות הייתה בין הישארות במשרה המכובדת בה שימשתי בחברת "עמידר" ובין הצטרפות לעיריית בני ברק שעמדה בפני

קריסה, דבר שהעלה בפניי אתגר מסוים להצטרף לשורותיה ולשקם אותה. **החלטתי להתייעץ בנושא עם האדמו"ר שלי**, אשר המליץ לי להצטרף לעיריית בני ברק ואף איחל לי הצלחה בתפקידי החדש.

עם כניסתי לתפקיד התחלתי לבצע שינויים בעירייה - שינויים שעוררו תגובות קשות. ככלל, זו הייתה עבודה קשה מאוד שכללה התמודדויות קשות מול גורמים שונים. עם זאת, **עמידתי במשימות הביאה את הנהלת העירייה להציע לי קידום בתפקיד** - לשמש כמנהל משאבי האנוש של עיריית בני ברק, בנוסף לתפקידי כגזבר העירייה. היום, לאחר שש שנות עבודה בעירייה, אני יכול להעיד בסיפוק שהעירייה חותמת שלוש שנים מאזונות מבחינה תקציבית, וכי יש לה יתרות ועודפים בחשבונות הבנק שלה. הציפיות שלי לעשר השנים הבאות הן להתקדם בתחום החשבונאות ולבחון הצעות ואתגרים חדשים בתחום.

התגובות שאני מקבל מהסביבה שלי הן מגוונות – אבי, ז"ל, התגאה בי מאוד, אם כי הוא הקפיד להזכיר לי שהעבודה אינה באה במקום הגמרא ושיעורי התורה. גם **מעמדי בקהילה הוא איתן מאוד**, מאחר שאני רואה חשיבות רבה להעניק מהניסיון שצברתי בקרב הקהילה החרדית וארגוני החסד שונים. מנגד, **לקוחות רבים שנתקלים בי מופתעים לפגוש אותי**. בתחילה שוררת בינינו אווירה מתוחה וצוננת, אך עם הזמן האווירה משתפרת והיחסים הופכים לחמים ולהוגנים. ככלל, נראה שההערכה לציבור החרדי גוברת בקרב הציבור הכללי, לא מעט בעקבות החשיפה אל המגזר החרדי. יתרה מזאת, מנכ"לים של חברות היי-טק שונות אף מעדיפים להעסיק חרדים שנחשבים לישרים, לבעלי מוסר עבודה גבוה ולבעלי כישורים חשובים אותם רכשו כתוצאה מלימודי התורה שלהם.

לסיכום, אני יודע שעם סייעתא דשמיא ניתן להגיע להישגים רבים ומשמעותיים. **המלצותיי לדרג מקבלי ההחלטות הן: להמשיך ולשלב חרדים בתעסוקה, בשירות צבאי דוגמת שח"ר (שירות חרדים) ובשירות אזרחי; וכן להתמיד בצעדים של**

עידוד ושל פתיחת מסלולים חדשים, כמו רפואה, פיסיקה וכיו"ב, תוך הקטנת דרישות הסף לקבלה.

אהרון אדלר הוא סיפור הצלחה, כאחד שהיה מראשוני החרדים שהשתלבו בתחום ההשכלה הגבוהה ואף שרתו בצה"ל – שם הוא מתנדב עד היום כקצין במילואים. יתרה מזאת, על אף כל הקשיים הכלכליים וההלכתיים בהם נתקל, הוא התמיד והתקדם בתפקידים מכובדים בתחום המוניציפלי.

שלמה בלוטניק

איש קבע במסגרת שח"ר, בשייטת הצוללות בחיל הים

חש שההיכרות שלו עם הציבור הכללי היא בבחינת שליחות ואף קידוש

שם שמים

שלמה בלוטניק, בן 26

נשוי, אב ל-3 ילדים

אזור מגורים: חיפה

נולדתי באשדוד למשפחה חסידית המשתייכת לחסידות גור. את שנות לימודיי, מתלמוד תורה ועד לישיבה הגדולה, עשיתי במוסדות החינוך של חסידות גור. כשהייתי בן עשרים התחתנתי ועברתי להתגורר בחיפה, שם למדתי **בכולל** במשך כשנתיים.

השינוי הגדול בחיי התרחש עם התרחבות המשפחה והרחבת קשת המחויבויות שלי, דוגמת תשלומי המשכנתא. אז הבנתי שעליי לעשות למען פרנסת משפחתי. לכן, חיפשתי להשתלב בעבודה בתחום מסוים שבמסגרתו אוכל להתקדם ולהגשים את עצמי. שאפתי למצוא עבודה שונה מהעבודות השכיחות במגזר החרדי, כמו: הוראה, סופר סת"ם, משגיח כשרות וכדומה. לצורך כך, נפגשתי עם יוסי קליין, מנהל **'מפתח'** (מרכז פיתוח תעסוקה לחרדים) צפון, אשר סיפר לי על **פרויקט שח"ר** (שירות חרדים) בצה"ל. בתחילה, ומאחר שלא ראיתי את עצמי, כאברך חסידי, מתגייס לצבא, שללתי את הרעיון על הסף. עם זאת, לאחר שיוסי פנה אליי בשנית ופירט באוזניי תכנית מפורטת שנשמעה מושלמת עבורי, חשבתי בשנית ועניתי לו בחיוב על הצעתו - לא לפני שפניתי לרב לצורך קבלת ייעוץ וברכה, כשם שאני עושה לפני כל צעד משמעותי בחיי.

אם כן, **התגייסתי לצה"ל, לחיל הים, התקדמתי מאוד במהלך השירות ובהמשך אף חתמתי לשירות קבע.** היום אני משמש כאיש קבע בדרגת סמל ראשון¹, ואני עוסק בתחום הבקרה בשיטת הצוללות. אני סבור ששילוב של אברכים חרדים בחברה הישראלית מתבטא באופן המיטבי ביותר בשילובם המנצח והמוצלח בצבא. המעלה הגדולה ביותר של הצבא לעומת האזרחות היא שצה"ל מקפיד על שילוב ראוי של החיילים החרדים במסגרתו, דבר שמאפשר ומסייע לחיילים לשמור על עצמם ולא להתפתות לעשות פשרות כאלו או אחרות. יתרה מזו, בתחילת השירות פגשתי אזרח עובד צה"ל כבן 60. פגישה זו שינתה עבור שנינו את נקודת המבט על הרקע ממנו מגיע האחר. אותו אזרח עובד צה"ל סיפר לי שהיכרות שלו עם החרדים היא שלילית ביסודה, מאחר שהיא מתבססת על היכרותו עם חרדים זורקי אבנים. ומנגד, אני אמרתי לו שהכרתי את החילונים ככאלה שנוטים לפנות להתמכרויות כאלו ואחרות. כלומר, **ההיכרות הזו עם הציבור הכללי היא בבחינת שליחות מבחינתי ואפילו קידוש שם שמים.**

עם זאת, היה קושי מרכזי אחד שנבע מהדרך שפניתי אליה - בתחילת השירות נראה היה שקשה לחיילים מהמגזר הכללי לקבל את הסידור שחיילים חרדים אינם מבצעים תורנויות ואינם נשאים בשבתות בבסיס, אך עם הזמן הם הכירו אותנו והבינו שאנו בעלי משפחות אשר עושים תורנויות עם הילדים שלנו בימים ובלילות, בימי חול ובימי קודש. נראה שהיום יחסם של החיילים החילונים אל החיילים החרדים השתנה מן הקצה אל הקצה, וישנה הבנה והתחשבות מלאים לצרכיהם של החיילים החרדים המשרתים בין שורות צה"ל.

גם התגובות שקיבלתי מצד הסביבה לצעד שעשיתי היוו עבורי אתגר שנאלצתי להתמודד איתו. כאחד שהשתתף במחזור הראשון של שח"ר בחיל הים, וכאחד מהחרדים החלוצים שבצעו את הצעד שנחשב לחורג מהמוסכמות, הרי שאנשים מסוימים מתוך הקהילה ציפו שהחיילים החרדים שהתגייסו יעזבו את הדת ויסטו מדרכה. אלה אילצו אותי להתמודד עם מבטים קשים שהופנו אליי ועם דיבורים

¹כיום (2013) שלמה הינו כבר רב-סמל

שרחשו סביבי, אך מכיוון שהייתי שלם עם ההחלטה שקיבלתי, התמדתי בדרכי. היום, כשנתיים וחצי מגיוסי לצה"ל, הקהילה ריככה את תגובתה, מאחר שהבינה שהשד אינו נורא כפי שנראה בתחילה. נהפוך הוא, בימים אלו השירות בצה"ל נחשב לצעד חיובי, ככזה שמסייע בפרנסת מאות משפחות חרדיות בקהילה. לעומת זאת, **משפחתי עודדה אותי ותמכה בי לאורך כל הדרך**, והיא גאה בי על התקדמותי בזכות כישורי ושהשקעה הרבה שאני משקיע במסגרת תפקידי בצבא.

שאיפותיי לעתיד הן, כי בסייעתא דשמיא אתמיד בדרכי ואהפוך לאיש קבע ותיק בשייטת 7, תוך עשיית קידוש השם. לחבריי, לידידי ולבני משפחתי אני ממליץ בחום להתגייס במסגרת הפרויקט של שח"ר, מאחר שהתנאים בו טובים, מסודרים ומותאמים אל אורחות החיים הדתיים, כלומר יש סידורי כשרות וקיימת התחשבות בחרדים בסוגיות של צניעות, מכאן שאלו אינם מהווים למכשול לבחורים החרדים כלל ועיקר.

המלצתי למקבלי ההחלטות בצה"ל הן: ראשית, להטות אוזן לצרכיהם של החיילים; ושנית, להבין את אורחות חייהם של החיילים החרדים ולהעניק להם את כל הצרכים הקשורים בכך, על מנת שיוכלו לבצע את שירותם הצבאי ללא מגבלות הקשורות ברקע שממנו הם מגיעים.

סיפורו של שלמה בלוטניק הוא יחודי ויוצא דופן - כאחד החרדים הראשונים שהתנדב לשירות קבע בצה"ל, ועוד ביחידת עילית קטנה וסגורה כמו שייטת הצוללות של חיל הים. עצם שירותו שם גרם לשינוי עמדות ותפיסות בשני הצדדים – הן אצל שלמה והן בקרב חבריו לשירות החילוניים.

מנשה גולדיס

מדריך טיפולי באמצעות רכיבה על סוסים

"אני מגדיר את הדרך שעשיתי כחלום שהוגשם ושהפך לסיפור הצלחה"

מנשה גולדיס, בן 28

נשוי, אב ל-4 ילדים

אזור מגורים: בית"ר

גולדתי בירושלים למשפחה שכוללת תשעה אחים ואחיות ושמשתייכת לחסידות בוויאן. למדתי במוסדות החינוך של החסידות בירושלים. בשנת 2004 נישאתי לאשתי והענקתי את מקום מגוריי לבני ברק. לאחר מכן למדתי הוראה בכולל של הרב ואזנר במשך כארבע שנים. התפנית שעשיתי בחיי נבעה מאילוצי פרנסה. אז החלטתי לבחון באלו תחומי עניין אני מתעניין, על מנת להשתלב במעגל העבודה. לפני כארבע שנים, בשנת 2008, סיימתי בהצלחה את ההכשרה להשמת עובדים, במקביל לעבודתי כמחסנאי. עם סיום לימודיי, ניסיתי את מזלי בכמה מישורים. בתחילה פתחתי חברה למתנות לחג, אך המיתון שהמדינה שררה בו גרם לי לסגור אותו. לאחר מכן התחלתי לעסוק בתחום הצהרונים, אשר אף הוא לא צלח בידי.

השינוי המשמעותי שעשיתי בהיבט התעסוקתי התבצע מאוחר יותר. במהלך עבודתי בעמותת "בית חם", עובד סוציאלי שעבד במקום המליץ לי ללמוד רכיבה טיפולית על סוסים. היו סיבות אחדות שבעטיין בחרתי ללמוד ולעסוק בתחום: הראשונה, כאמור, בגלל המלצתו של העובד הסוציאלי; השנייה - מאחר שמאז ומתמיד היה לי קשר מיוחד עם תחום בריאות הנפש. אבי אף שקל בעבר לפתוח עבורי

אכסניה שבה אוכל לטפל באנשים שזקוקים לכך; השלישית והאחרונה – מאחר שהבנתי שתחום זה לוקה בחסר בקרב הציבור החרדי שנמנע מטיפול באמצעות רכיבה על סוסים, מחשש שהוא אינו מתיישב עם אורח חייהם הדתי-תורני. לפיכך, **נרשמתי ללימודים ולמדתי כשנתיים רכיבה על סוסים כרכיבה טיפולית לצורך עבודה כמדריך טיפולי.** את הלימודים הללו מימנתי בעזרת עבודה בעבודות מזדמנות.

החל מאמצע שנת 2011 עשיתי **שירות אזרחי** בשדה חמד, שם עבדתי בחוות סוסים לרכיבה טיפולית. חווה זו הוקמה בעיקר על מנת להוות מסגרת חלופית לנוער נושר ולנוער בסיכון שנמצאים במקום. ככלל, מטרתה של הרכיבה הטיפולית היא לפתור מכלול בעיות שמתעוררות במהלך החיים בקרב ילדים, נערים, מבוגרים, לכאלה שעברו אירוע מוחי או תאונות דרכים, או ילדים שלוקים ב-C.P. (סיסטיק פיברוזיס). הרכיבה על סוסים ידועה בתרומתה לכאלה שסובלים מבעיות שונות, דוגמת בעיות מוטוריות, רגשיות, נפשיות, בעיות משמעת וקשיי ריכוז. במסגרת שירותי החווה, אני מקשיב להורים ולמלווים אשר שוטחים בפניי את הבעיות שבהם הם נתקלים. בהמשך לכך אני בונה תכנית טיפול. בתחילה, הרכיבה הטיפולית על הסוסים מתבצעת באופן פרטני, והופכת לקבוצתית בהמשך. עליי לציין, **שלעבודה ולשירות שאני מבצע בחווה שבשדה חמד יש מעלות רבות** בהשוואה למקומות אחרים. המעלה העיקרית והמרכזית היא שהיא מותאמת למגזר החרדי: השפה שבה מדברים במקום היא נקייה; ההתנהגות נאותה ויש הקפדה על כללי הצניעות.

אנשים שמגיעים לחווה ופוגשים אותי, אברך חסידי, מקבלים תחושת ביטחון ותחושה טובה שיש מי שיכול להבין אותם ולעזור להם. גם סביבתי הקרובה והרחוקה יותר מגיבה באופן חיובי לצעד שעשיתי. יתרה מזו, עוד לפני שהתחלתי את לימודיי פניתי אל האדמו"ר לצורך קבלת חוות דעתו ואישורו לצעד הזה. **האדמו"ר צידד בי ונתן לי את ברכתו.** מאוחר יותר,

ובעקבות חששותיה של אשתי בנוגע להתעסקות עם סוסים שמא זו מתנגשת עם אורחות החיים הדתיים, פניתי אל האדמו"ר בשנית. או אז, הרב אמר שמאחר שעבודה כמדריך טיפולי מהווה עזרה ל"ידישע קינדער", כלומר, לילדים יהודים, הוא שב והמליץ ובירך אותי בברכת הדרך. גם **חבריי** ומשפחתי תמכו בי ועודדו אותי לאורך כל הדרך.

אני מגדיר את הדרך שעשיתי כחלום שהוגשם ושהפך לסיפור הצלחה, ובעיקר בזכות השירות האזרחי שתרם לי מושגים חדשים רבים בתחום ושהעמיק את ידיעותיי ואת ניסיוני. לכן, ועל מנת להרחיב את מאגר המטפלים באמצעות הרכיבה על סוסים, אני מזמין אנשי חינוך מתוך המגזר החרדי לסיורים בחווה שבשדה חמד.

בסיכומי של דבר, למקבלי ההחלטות במדינה אני ממליץ לעודד את המגזר החרדי להשתלב יותר בשוק התעסוקה בארץ, בתחומים שאינם מקובלים דווקא בחברה החרדית (כמו עיסוק בסת"ם, בהוראה ובהשגחת כשרות) – וזאת, מבלי לוותר על ערכיהם ועל השקפתם הדתית, תוך הצבת גבולות ברורים בינם وبين הציבור החילוני ותוך שמירה על הגחלת.

התחום המקצועי בו בחר מנשה גולדיס הוא חריג למדי בעולם החרדי. מה שאיפשר זאת היה, מחד, מסגרת השירות האזרחי בה יכול היה לפתח את כישוריו וניסיונו המקצועי ומאידך, התעקשותו לעסוק בתחום שדיבר אל ליבו. בכך, יצר שלמה סיפור הצלחה שיכול לשמש כדוגמא ומודל לרבים אחריו.

מנחם ויינברג

אקדמאי ושכיר

מהנחשונים במגזר החרדי שהוכשר, התמקצע והשתלב בתפקידים רמים

מנחם ויינברג, בן 46

נשוי, אב ל-6 ילדים

אזור מגורים: בני ברק

נולדתי בבני ברק בשנת 1966. הבית בו גדלתי היה בית חרדי-שמרני, והמחשב שהיה בבית שימש את אבי לצרכי עבודה בלבד. את לימודי עשיתי במוסדות חינוך של חסידות גור, שם שקדתי על תלמודי והצטיינתי בכך מאוד, עד שבכיתה ח' **זכיתי לתואר "סגן חתן המְשָׁנָה הארצי"**. בשנת 1990 התחתנתי והמשכתי את לימודי התורניים **בכולל** במשך כחמש שנים, במהלכם נבחנתי בארגון מפעל הש"ס (שישה סדרים) העולמי והגעתי להישגים גבוהים במיוחד.

אפשר להגיד שהמפנה שהתחולל בחיי אירע בסוף שנת 1995, אז חברת "אגם" (כיום "ארדיקס – תוכנה ומערכות") בהנהלת שמואל שעיה פרצה עם יוזמה שהייתה חדשנית בשעתו - **קורס תְּכָנוּת לחרדים** והשמתם בעבודה בסיומו. באותה העת חיפשתי מקור לפרנסת משפחתי, ולכן, העיתוי הטוב מבחינתי יחד עם משיכה לתחום הטכנולוגיה, הביאו אותי להצטרף ללימודים. לצורך כך, **פניתי לקבל את ברכתו של האדמו"ר** אליו אני מקושר, ולאחר שזה נתן לי את ברכת הדרך שלו, נרשמתי לקורס תכנות מחשבים. הקורס, שהתקיים במכללת "סלע" במסגרת תכנית להסבת אקדמאים, הוכר וסובסד על ידי משרד העבודה.

הקורס נמשך כתשעה חודשים וכלל מכינה קצרה ובסיסית ולאחריה לימודים מקיפים במגוון נושאים הנוגעים אל המחשב, כמו: מבני נתונים, בסיסי נתונים, מערכות הפעלה, מערכות משובצות ושפות תכנות. **סיימתי את הקורס בהצטיינות.** יש לציין שמתוך עשרים וחמישה תלמידים שהוכשרו בקורס, רק מעטים מהם נשארו בתחום התכנות, מאחר שבנוסף לכך שהיה קושי מובנה להישאר במקצוע הזה, הם לא זכו להכוונה מתאימה. לעומתם, אני שובצתי בחברת "אורכית" – חברה לפיתוח מודמים מהירים מסוג ADSL, לתקופת ניסיון של שלושה חודשים, לא לפני שבראיון העבודה נחשפתי אל מנהלת שהביעה את חששותיה להעסיק חרדי. בסיום הריאיון אמרה המנהלת שאני לא נראה כמו החרדים שמופיעים בתקשורת. וכך, בשנת 1996 קיבלתי לידיי ספר הדרכה למערכת הפעלה, ספר הדרכה למעבד ומשימה לטווח ארוך, עד להתאקלמותי המלאה בחברה, דבר שהתרחש מהר מהצפוי ונמשך חודש אחד בלבד.

ההצלחה המהירה שלי בחברה והשתלבותי בה נבעו מהעקשנות ומההתמדה

שלי. כלומר, אף על פי שספרי ההדרכה בחברה היו כולם בשפה האנגלית, שפה שלא שלטתי בה, הרי שבעזרת הרבה סבלנות תרגמתי את הדרוש תרגום ולמדתי מושגים רבים בתחום. לאחר כחודש נפגשתי אקראית עם מנכ"ל החברה. בפגישה זו המנכ"ל הביע בפניי את שביעות רצונו ממני, ונשארת לעבוד בחברה. לאחר כשנתיים הפכתי בה לעובד מן המניין, זכיתי לקבל תנאים טובים ואופציות לקנות את מניות החברה.

בשנת 2000, לאחר שהרגשתי שמיציתי את עצמי בחברת "אורכית", עזבתי את החברה, למרות צערם של מנהליה על שאיבדו עובד מוכשר ומסור כמוני, כדבריהם. וכך, בהמלצתו של חבר שלי, התחלתי לעבוד כמתכנת תשתיות בחברת "ECI Telecom". לאחר ארבע שנות עבודה בחברה, ולאחר ששותפי לצוות עזב אותה, נותרתי אחראי יחיד על התחום, ועם הזמן הוכרתי בו כמקצוען. מתוקף תפקידי בחברה עבדתי גם מול ספקים חיצוניים וזכיתי להערכה רבה בחברה שמפתחת את המעבדים שבהם אנו משתמשים, זאת בזכות היכולות הגבוהות שלי והכירשון שלי בתחום. דוגמה לכך ניתן לראות במקרה בו הייתה תקלה בציווד של "ECI" בחברת

"בזק" שבירושלים. בשעה 11 לפני חצות נסעתי יחד עם ארבעה עובדים על מנת לתקן את התקלה. בתחילה הייתה אווירה חשדנית וספקנית כלפיי, אך לאחר שפתרתי את התקלה תוך חצי שעה בלבד, האווירה התהפכה והתבטאה בהתפעלות. כלומר, חשוב לציין **שמבחינה דתית זוהי איננה משימה קלה כלל וכלל לעבוד עם מגזר שהוא שונה** מהרקע ממנו אני מגיע ולאורו חונכתי. היו אף מקרים בהם נאלצתי להתמודד עם מצבים לא נעימים במיוחד, ובפרט בתקופות שהשתלחות ברחוב כלפי המגזר החרדי הייתה גדולה. גם השעות הרבות שאני נאלץ להישאר בעבודתי, אשר מונעות ממני ללמוד בעצמי או לתרגל עם ילדיי את מה שלמדו בתלמוד תורה, מקשות עליי. עם זאת, ומאחר שיש עובדים דתיים רבים בחברת "ECI", הרי שמסגרת העבודה שם מאפשרת מניינים לתפילה וקיום שיעורי תורה, מספקת מטבח כשר ומתאימה את האירועים החברתיים לצרכים של העובדים החרדים.

יש לציין **שהתגובות להן אני זוכה מעורבות**: מצד אחד, במסגרת כנסים או אירועים חברתיים בהם אני משתתף במסגרת העבודה אנשים מתייגים אותי כמשגיח הכשרות במקום, עד שאלה עומדים על טעותם. ומצד שני, בביתי ובקרב משפחתי אני מקבל עידוד ותמיכה מלאים, אף על פי שבתחילת הדרך חלקם ציפו שאמשיך ללמוד בכולל. עם זאת, ובשל המצב הכלכלי וכורח המציאות, כולם הבינו והסכימו ותמכו במהלכים שעשיתי.

מבחינה מקצועית אני מכיר בכך שהסיפור שלי נחשב לסיפור הצלחה, אך מאחר שאינני נמשך אל תפקידים ניהוליים, אני מקווה שאצליח להכיר תחומים חדשים ולפנות לעצמי יותר זמן ללימודי תורה. **ההמלצה שלי למקבלי ההחלטות** היא למקד את לימודיהם של תלמידים חרדים בלימודים מעשיים יותר, במקום לימודים עיוניים, מאחר שאלו משלבים את לימודיהם יחד עם היותם בעלי משפחות. כך ניתן יהיה לקצר את משך הלימודים שלהם ולהקל על השתלבותם במעגלי העבודה לאחר מכן.

אם כן, סיפורו של מנחם מוגדר כסיפור הצלחה, הואיל והיה מהנחשונים
במגזר החרדי שהוכשר, התמקצע והשתלב בתפקידים רמים בפיתוח
בתחום הטכנולוגיה ובתחום התעשייה. כחרדי, הוא חש שהוא מקדש שם
שמים בעבודתו ומשמש כדוגמה לציבור החרדי כולו.

אפרים זילברברג

עצמאי בתחום הפקת אירועים

מעניק שירות לכלל המגזרים בחברה ומהווה דוגמה חיובית ומודל לחיקוי

אפרים זילברברג, בן 29

נשוי, אב ל-4 ילדים

אזור מגורים: פתח תקווה

נולדתי בשנת 1982 בבני ברק. הבית שבו גדלתי היה בית ששילב בין תורה ובין דרך ארץ - אבי הינו איש תורני שמוסר שיעורים במגוון נושאים תורניים כמעשה שבשגרה. לפרנסתו הוא עבד במשך כארבעים שנים בבנק לאומי, אך את עיקר זמנו ומרצו הוא השקיע בחינוך ילדיו במטרה שאלו יהפכו להיות תלמידי חכמים. בבני ברק גדלתי והתחנכתי במוסדות של חסידות גור, הן במסגרת תלמוד תורה והן במסגרת הישיבה הקטנה. את שנות הלימודים בישיבה הגדולה למדתי ב"ישיבת בית ישראל" שבאשדוד. **במשך כל שנות לימודיי התבלטתי כאחד מהתלמידים המוכשרים שבקבוצה שאליה השתייכתי.**

עם נישואיי בשנת 2001, השתלבתי **בכולל** להוראה. בכולל נדרשתי ללמוד בעיון ובהתמדה רבה, על מנת להצליח במגמות המורכבות שנלמדו במסגרתו. עם זאת, ומאחר שהרגשתי שאני יכול לתרום יותר אם אשתלב בשוק העבודה, הרי שתקופה קצרה לאחר נישואיי עברתי להתגורר בעיר פתח תקווה. לצורך כך עזבתי את ספסלי הכולל והחלטתי לחפש מקור לפרנסת משפחתי. בתחילה מוניתי כמנהלה

האדמיניסטרטיבי של "מוסדות בעל שם טוב" שבפתח תקווה. מוסדות אלה מנו אז כאלף ומאתיים תלמידים וארגוני תורה וחסד נוספים. ההשקעה הרבה שלי במסגרת תפקידי זה עשתה רושם רב על ההנהלה שהמליצה עליי בפני עיריית פתח תקווה. וכך, לאחר חמש שנות עבודה ב"מוסדות בעל שם טוב", **מוניתי על ידי מנהל האגף לתרבות ולחינוך תורני כנציג תרבות תורנית בעירייה**. במסגרת תפקידי זה, לא רק שהפקתי אירועים רבים למוסדות תורניים ולארגוני חסד מטעם העירייה, אלא אף גיליתי את כישוריי בתחום הפקות האירועים. בעקבות זאת **החלטתי לפתוח עסק עצמאי** להפקת אירועים. לעסק שלי קראתי בשם "אפקט".

כבר בתחילת הדרך בחברה, הפקתי אירועים באיכות גבוהה מאוד למגזר החילוני ולמגזר החרדי כאחד, על אף המכשולים והקשיים שנקרו בדרכי. החברות הגדולות מהמשק הישראלי ששכרו את שירותי חברת "אפקט" לצורך הפקת אירועים חברתיים, דוגמת חברת Orange ובזק, היוו מנוף צמיחה חשוב לעסק. יש לציין שאנשי הקשר מטעם החברות הללו התפעלו והופתעו מאוד כאשר נתקלו בי, אברך חרדי, כבעליה של חברה גדולה ומכובדת כמו חברת "אפקט". עם זאת, כשהיכרות בינינו העמיקה והקונפליקטים שלעתים התגלעו בינינו נפתרו, הרי שאלה שינו את תפיסותיהם כלפי הציבור החרדי.

היו שני קשיים מרכזיים שנתקלתי בהם לאורך הדרך: קושי ראשון היה **ריבוי השעות** שהייתי מחויב לעבוד מחוץ לבית, שלא אפשר לי להעניק עזרה ותמיכה למשפחה. גם זמן הבילוי שלי עם המשפחה הצטמצם לשבתות ולחגים, שגם בהם נאלצתי "לנגוס" לעתים בעקבות אירועים שהפקתי במקביל; הקושי השני המרכזי היה **היעדר הגב הכלכלי** לצורך פתיחת עסק עצמאי. אי לכך, נאלצתי להפשיר חסכונות ולהשקיע רבות מעבר למינימום הנדרש, על מנת לשגשג ולהצליח בתחום.

חשוב לציין **שמשפחתי מבינה את האילוצים הנכפים עליי** כתוצאה מהתחום בו אני עוסק, ותומכת בי תמיכה מלאה. אני זוכה לתמיכה ולהערכה רבים מאוד גם מצד

חבריי ומצד הסביבה הרחבה שמקיפה אותי, הן בגין הצעד שעשיתי בפתיחת העסק העצמאי והן בגין הכישורים שאני מפגין במסגרת הפעלתו.

כיום אני מעסיק בחברה כעשרה עובדים חרדים - אברכים שעזבו את שורות הכולל לצורך השתלבות בשוק התעסוקה ומציאת מקור פרנסה מכובד, במסגרתו אפשר להתמקצע ולקבל הכשרה מתאימה. כולי תקווה שבעוד עשר שנים מהיום אוכל להגדיל את מאגר הלקוחות של החברה ואת היקף העובדים בה, והכול לצורך **פיתוח חברה שתשרת את לקוחותיה באופן מכובד ומעורר התפעלות**. חשוב לי גם לייצג את המגזר החרדי באופן חיובי וגם להיות פתוח להשתלב בחברה הכללית החילונית. לכן, אני משוכנע שניתן להגדיר את הסיפור שלי כסיפור הצלחה, מאחר שחברת "אפקט", כחברה בעלת צביון חרדי שמפיקה אירועים לכלל המגזרים, הייתה חסרה מאוד בנוף החרדי, וככזו היא **פורצת דרך בתחומה**.

ולסיכום, למקבלי ההחלטות אני ממליץ **להשקיע באברכים ובמיוחד בהיבט של השיפתם למקצועות לימוד נוספים** שמותאמים לצורך השתלבותם במעגל התעסוקה, כך שהם לא ייאלצו להתמודד מול מחסומים כאלו ואחרים שאינם מחויבי המציאות.

אם כן, סיפורו של אפרים הוא סיפור הצלחה מובהק – לא רק שאפרים עמל במשך שנים רבות עד שהפך לעוסק עצמאי, אלא שהוא כל העת התאמץ להתפתח יותר ויותר בתחומו. כיום הוא מעניק שירות לכלל המגזרים בחברה, וככזה הוא מהווה דוגמה חיובית ומודל לחיקוי.

יצחק טרכטינגוט

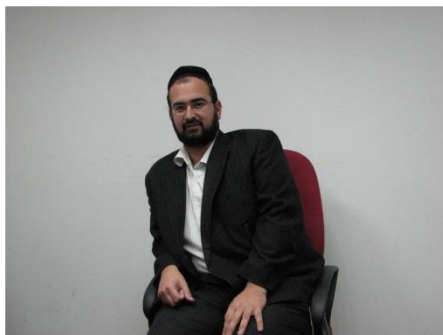
אקדמאי ופעיל בקהילה

מאמין בשילוב בין לימודים תורניים, אקדמיה ועבודה ובין פעילות קהילתית-חברתית

יצחק טרכטינגוט, בן 35

נשוי, אב ל-7 ילדים

אזור מגורים: ירושלים

נולדתי בשנת 1976 בפתח תקווה, כבן בכור להורים אשכנזים-ליטאים שהשתייכו למגזר הדתי-לאומי. אף על פי שהורי הם אקדמאים ואבי הוא עורך דין במקצועו, הרי שהאווירה **ששררה בבית הייתה תורנית**, וכל אחיי וגיסיי עסקו בתורה. כשהייתי בן שלוש, למדתי בגן חרדי שהיה בקרבת הבית. הדברים שלמדתי והפנמתי בגן, עליהם סיפרתי להורי, חדרו אל לבותיהם, עד שהם התחזקו והפכו לחרדים. במהלך שנות ילדותי למדתי בתלמוד תורה "ברכת יעקב" אשר לא כלל לימודי חול; בישיבה קטנה למדתי בישיבת "נחלת דוד" שבפתח תקווה; ובישיבה הגדולה למדתי באחת מהישיבות הבולטות והאיכותיות של הציבור הליטאי – היא ישיבת "חברון – גאולה" שבירושלים, אליה עברתי להתגורר יחד עם משפחתי בסמוך לכך.

בשנת 1997 התחתנתי עם בחורה מפתח תקווה ועברנו להתגורר בה יחדיו. לאחר החתונה, אשתי החלה לעבוד, ואני נותרתי משועמם, מחפש לעצמי תעסוקה. **כתחביב,**

למדתי כשנה למבחני הבגרות באופן עצמאי, ועברתי את המבחנים, למעט במתמטיקה ובאנגלית, בהצלחה. שלוש שנים מאוחר יותר עברתי להתגורר עם משפחתי בירושלים, שם התחלתי להעביר שני סדרים של שיעורים בשיבת "תפארת צבי" וללמוד מדי יום ביומו. ובמקביל, ובעקבות התייעצות עם משפחתי הקרובה, נרשמתי ללימודים לתואר ראשון בפסיכולוגיה ובחינוך ב"אוניברסיטה הפתוחה", תואר אותו סיימתי בהצטיינות בשנת 2006. הלימודים התארכו כשש שנים בעקבות העיסוקים והעניינים הרבים שהייתי טרוד בהם. למעשה, הזמן היחיד שנותר לי ללימודי התואר היה בימי שישי, במוצאי שבת ובשעות הקטנות של הלילה בלבד. מתוך כוונה להתמיד בתחום, התחלתי בשנת 2009 ללמוד לתואר שני בייצוג חינוכי ב"אוניברסיטה העברית", וסיימתי את לימודי בהצטיינות יתרה בשנת 2011. בכוונתי ללמוד לתואר שני נוסף בתחום המדיניות הציבורית ולהמשיך ללימודי דוקטורט.

הקשיים אתם אני מתמודד בתקופה זו נובעים בעיקר מסדר יומי העמוס בצורה יוצאת דופן – כלומר, מעבר למשרתי כראש כולל בשיבת "תפארת צבי" וללימודי כולל וללימודי האקדמיים, אני משמש כסגן מנהל וכאחראי על תחום הקהילה ב"מרכז הקהילתי החרדי" בשכונת רמות שבירושלים. לתפקיד זה מוניתי בשנת 2003 על ידי ראש עיריית ירושלים לשעבר, מר אהוד אולמרט, ובזכות היותי פעיל חברתי וחבר במינהל הקהילתי-שכונתי החל מהיום הראשון בו התגוררתי בשכונת רמות. נוסף לכך, בין השנים 2002-2004 ניהלתי מסגרת של ישיבת ערב עבור נוער נושר בשכונת רמות, וכן שימשתי במשך אחת עשרה שנים כחונך מתנדב לנערים שהגיעו מרקע של מצוקה משפחתית. יש לציין, שאני צפוי להתחיל בקרוב לעבוד כיועץ חינוכי בבית ספר של "רשת מעיין החינוך החרדי". כמו כן, בתחילת לימודי התקשיתי לשלם את תשלומי שכר הלימוד שלי, מאחר שלא זכיתי לתמיכה כלכלית מצד המשפחה. רק ציוניי הגבוהים בהמשך הדרך – תואר ראשון בהצטיינות ותואר שני בהצטיינות יתרה – זיכו אותי במלגות מכובדות שבעזרתם הצלחתי להשלים את לימודי.

אולם, למרות הקשיים הללו, **ידעתי להישמר מבחינה דתית-הלכתית** ולא להתפשר בשום פרט מהבחינה הזאת. לצורך כך, לא השתתפתי באירועים חברתיים, ואיזנתי את השעות הנוספות שהייתי צריך להיות במכללה עם שעות נוספות של לימוד בכולל. אלה נבעו מתוך הבנה שאם הלימודים או כל עיסוק אחר מגיעים על חשבון הרמה הדתית, הרי שזה מפספס את כל המטרה. את הלימודים שלי ואת העבודה שלי בנושאי חינוך וייעוץ אני עושה מתוך אהבה לדבר ומתוך ההבנה שאני מוכשר בתחומים הללו.

למרות שלימודים אקדמיים אינם מקובלים עדיין במגזר החרדי בכלל ובמגזר הליטאי בפרט, ולמרות שלא רבים יודעים בקהילתי ואף במשפחתי הקרובה על עצם לימודי, הרי שהתגובות שאני זוכה להן מצד משפחתי הן חיוביות בעיקרן. גם מעמדי הכללי בקהילה הוא חיובי וטוב. אני סבור שאני זוכה ליחס הזה בזכות היותי אחד מהפעילים הקהילתיים הבולטים בשכונה.

אני חושב שאפשר לכוונת את הסיפור שלי כסיפור הצלחה. אני מאמין בדרך שלי ומקווה מאוד להתקדם ולממש את לימודי בכל התחומים בהם אני מצוי. לפיכך, אני ממליץ מאוד לקרוביי להשתלב בשורות האקדמיה, תוך שמירה ועמידה על הרמה הדתית. זו הסיבה לכך שבועד עשר שנים מהיום אני רואה את עצמי כאדם שמשלב את התורה יחד עם האקדמיה, כולל עיסוק ופעילות בנושאים חברתיים.

המלצותיי למקבלי ההחלטות הן: ראשית, **לגשר על הפערים המנטליים-רגשיים שבין הציבור הכללי לבין זה החרדי**; ושנית, **לעודד חרדים 'חזקים' ליציאה והשתלבות באקדמיה ובמעגל התעסוקה**, תוך הקפדה על הרמה הדתית, הקדשת זמן לתורה ושמירה קפדנית על מצוותיה. כלומר, למנוע את המצב הקיים בו רוב האברכים מהמגזר הליטאי שמשתלבים בתעסוקה עושים זאת מחוסר הצלחה בכולל ומעצם היותם דחויים חברתית, מצב הגורם לירידה ברמה הדתית ולאי הפיכתם לדוגמה חיובית בקרב הסובבים אותם.

יצחק טרכטינגוט נחשב לסיפור הצלחה יוצא דופן במגזר הליטאי - כאברך שהשתלב באקדמיה, למד וסיים בהצטיינות תואר ראשון בפסיכולוגיה ובחינוך, למד וסיים בהצטיינות יתרה תואר שני בייעוץ חינוכי, ונמצא לקראת התחלת לימודי תואר שני ושלישי במדיניות ציבורית. כל זאת, תוך כדי שהוא מתמודד עם סוגיות כלכליות, משפחתיות וקהילתיות מורכבות, ובמקביל לעיסוקו העיקרי בלימוד התורה ולעיסוקיו הנוספים בענייני הציבור.

משה ליברמן

ראש צוות פיתוח במוסד בטחוני מוביל

זכה לפרס העובד המצטיין לשנת 2009 של חברת "אלתא" מתוך אלפי

מועמדים

משה ליברמן, בן 38

נשוי, אב ל-5 ילדים

אזור מגורים: אשדוד

נולדתי בבני ברק בשנת 1973 כילד למשפחה המשתייכת לחסידות גור. את לימודי לאורך כל השנים למדתי במוסדות גור - ישיבה קטנה ב"נזר ישראל" שבתל אביב, ולאחר מכן בישיבה הגדולה "בית ישראל" שבאשדוד. אבי משמש כמנהל חשבונות מצליח שעובד בחברה החילונית "חממה". נתון זה לא הפריע לאווירה התורנית והחסידית ששררה בבית, וכך גם לא נאלצנו לבצע פשרות כאלו או אחרות בנושאי דת. ההיפך הוא הנכון – זה גרם לנו להתחזק יותר בלימוד וביראת שמים. בדומה לאבאי, גם מרבית אחיי וגייסי השתלבו במעגל התעסוקה ומחזיקים במשרות שונות ומגוונות, כמו: קבלן, מורה, מנהל צרכנייה וכיו"ב. עם זאת, שניים מבני משפחתי ממשיכים לעסוק בתורה במסגרת הכולל. גם אלו אשר השתלבו בתעסוקה, כאמור, מקיימים שיעורים קבועים בכולל. ובאשר אליי, לי לא הייתה מעולם גישה אל המחשב או אל כל טכנולוגיה מתקדמת, מאחר שזה אינו עולה בקנה אחד עם אורח החיים הדתי.

בשנת 1994 נישאתי והמשכתי לעמול בנושאי תורה **בכולל "דיינות"** שבאשדוד במגמת רבנות הידועה בנוקשותה ובדרישותיה הרבות מבחינות לימוד והשקעה. לאחר מבחנים קשים ומפרכים מטעם הרבנות הראשית, **קיבלתי כושר (הסמכה) לרבנות ולדיינות**. אולם לא ניסיתי להגיע לכס הדיינות או הרבנות, מאחר שהבנתי שלצורך כך עליי להיות מקושר אל הדרגים הגבוהים בפוליטיקה החרדית והישראלית כאחד.

נקודת המפנה בחיי חלה כחמש שנים לאחר נישואיי ולאחר שהפכתי לאב לשלושה ילדים. אז ראיתי צורך דחוף לחפש מקור פרנסה משמעותי יותר מזה שסיפקה לי המלגה בכולל. אי לכך, במקביל ללימודים בכולל, התחלתי ללמוד לימודי ערב ב"מרכז החרדי להכשרה מקצועית" שפתח את שעריו באותה השנה. לפני שפניתי ללימודים, **התייעצתי עם האדמו"ר מגור אשר בירך אותי ואיחל לי הצלחה מרובה בכל אשר אפנה**. בתחילה למדתי מכינה והשלמתי את המקצועות שחסרו לי, לאחר מכן למדתי במרכז קורס תכנת בכיר, ובהמשך למדתי לתואר הנדסאי תוכנה. בשנת 2002 סיימתי בהצטיינות את לימודיי לתואר.

ההחלטה לפנות אל תחום המחשבים נבעה מתוך כך שזה היה סיפור היום באותה העת והאווירה הייתה מתאימה לכך. לכן, בשנת 2001 חיפשתי עבודה בתחום ההיי-טק והתחלתי לעבוד בחברת "ביכורים". עם זאת, באותה התקופה, חברת "אלתא" – התעשייה האווירית לישראל" חיפשה עובדים לכמה משרות. מאחר ש"המרכז החרדי להכשרה מקצועית" נמצא בסמיכות לחברת "אלתא", האחרונה פנתה אל המרכז לצורך קבלת קורות החיים של התלמידים המובחרים של המרכז, שגם אני נמנית עליהם. יתרה מזו, **נבחרתי להיות הדוגמה המייצגת מתוך המרכז החרדי לצורך כך**. עד מהרה הבינו ב"אלתא" שאני מוכשר לתפקיד בכיר, ואלה שילבו אותי מייד בצוות ניהול תצורות הנדסיות. חצי שנה לאחר שהתחלתי לעבוד בחברה קיבלתי פרס יזמות בגין תוכנה חיצונית שפיתחתי והתאמתי לצרכיה של "אלתא" ולדרישות הלקוח. פרס ראשון זה היה סימן לבאות, ובמשך השנים קיבלתי **שבועה פרסי הוקרה והערכה**.

בתחילה, היה רושם שב"אלתא" חוששים מכך שהעובדים החרדים יקימו שערוריות בחברה, אך יש לציין שלאחר היכרות קצרה ועבודה משותפת, הבינו כולם שהתווית השלילית המוצמדת לקהל החרדי איננה נכונה. לא רק זאת אף זאת, **לא נאלצתי להתפשר מבחינה דתית**, מאחר שב"אלתא" יש מטבח כשר בהכשר של הרבנות, ולאלה שאוכלים אוכל כשר למהדרין יש פינה מיוחדת בכשרות הבד"ץ (בית דין צדק). יש גם בית כנסת מרכזי, ובכל תפילה משתתפים מאות אנשים. **גם מקהילתי וגם ממשפחתי אני זוכה לקבל עידוד והערכה כל העת**, ואשתי וילדיי מעודדים אותי מאוד וגאים בי כראש משפחתם על הכבוד ועל ההערכה שאני מסב למשפחה לכולה.

הציפיות שלי לעוד עשר שנים הן **להישאר ב"אלתא"**, כיוון שאני מאוד אוהב את המקום ואת צוות העובדים של החברה. עם זאת, **לאן שההשגחה תיקח אותי אלך**, כי כל מי שאני ומה שאני היום הוא בזכות הקדוש ברוך הוא. כלומר, אינני מחפש כבוד ואני לא מעוניין להגדיר את עצמי כסיפור הצלחה, אם כי **ההישגים אליהם הגעתי בהחלט עונים לקריטריונים של סיפור הצלחה מיוחד**. בשנת 2010 נבחרתי לקבל את פרס העובד המצטיין של מגזר הביטחון והתעשייה האווירית לשנת 2009. את הפרס קיבלתי מכבוד נשיא המדינה - מר שמעון פרס. חשוב להדגיש, שבלטתי הן מבחינת 3,500 עובדי החטיבה בה אני עובד, והן מבחינת שש החטיבות האחרות של מגזר הביטחון שמונות כ-20,000 עובדים. הטקס היה מרגש מאוד עבורי ועבור משפחתי הקרובה. התרגשות זו גברה כשהנשיא אמר לי: "אתה תוספת רבת הן ל'אלתא'".

לפיכך, **אני ממליץ למקבלי ההחלטות: לגשר על הפערים בין המגזר הכללי לבין המגזר החרדי ולהוריד את רמות הניכור הקיימות ביניהם**. אני סבור שיש לתת לחרדים הזדמנות שווה, אשר תשתלם בסופו של עניין כשהחרדים יוכיחו את כישרונותיהם ואת יכולותיהם.

סיפור הצלחה כמו זה של משה ליברמן איננו מחזה שכית בציבור החרדי. משה הוא אדם שלמד בכולל במגמה חשובה וקשה במיוחד, מגמת דיינות ורבנות, והשקיע את כל מרצו בנושא. עד אשר החליט שלצורך הפרנסה הוא חייב לשנות כיוון, למד והתקבל לחברה מובילה. בחברה זו הוא טיפס בסולם הדרגות, עד שהגיע למלא תפקיד בכיר כראש צוות פיתוח בחברה שנחשבת מאוד במשק ובמערכת הביטחון.

מנחם ש.

מנהל תוכנה חרדי יחיד בחברת היי-טק 'חילונית'

דוגל ומיישם שילוב תורה עם עבודה

מנחם ש., בן 40

נשוי, אב ל-4 ילדים

אזור מגורים: בני ברק

בולדתי וגדלתי בעיר בני ברק. שם למדתי בתלמוד תורה, ומשם המשכתי לישיבה התיכונית החרדית "היישוב החדש" שבתל אביב. בישיבה זו השלמתי את בחינות הבגרות שלי ומשם המשכתי לישיבה הליטאית הגדולה, היא "ישיבת חברון". כשהייתי כבן עשרים ושתיים נישאתי לאשתי והמשכתי את לימודי במסגרת הכולל. במקביל ללימודי בכולל, ארבע שנים מאוחר יותר התחלתי ללמוד לתואר ראשון בתחום מדעי המחשב ב"אוניברסיטה הפתוחה".

נקודת המפנה בחיי – כלומר השתלבות בין שורות האקדמיה ובשוק התעסוקה - התרחשה בתקופת 'הבועה הגדולה' במשק ומתוך צידוד בשיטת "תורה עם דרך ארץ" ועקב אילוצי פרנסה. לכן, במטרה להשתלב במהירות בעבודה כלשהי, התחלתי ללמוד תכנות ב"מכללת סלע" בשעות אחרי הצהריים, נוסף ללימודי בכולל וב"אוניברסיטה הפתוחה". שנתיים מאוחר יותר אף התגייסתי לשירות צבאי מקוצר מתוך רצון לבטל חסמים להשתלבותי בתעשייה. בתקופת שירותי הצבאי שירתתי ברבנות בתפקיד של מזהה חללים, ועד היום אני מקיים את חובת שירות המילואים.

כשהייתי כבן שלושים לערך התחלתי לעבוד כמתכנת בחברת סטארט-אפ, ובמקביל שימשתי כמגיד שיעור ב"דף היומי" בבית כנסת באזור, מדי יום לאחר תפילת שחרית. בהמשך השתלבותי במקום עבודה אחר כמתכנת, תוך שאני ממשיך

לשמש בתפקידי כמגיד יומי של השיעור. כיום אני עובד בחברת היי-טק ברמת החייל שבתל אביב, כמנהל בתחום התוכנה. בחברה זו **אני העובד החרדי היחיד**. כמו כן, אני יכול לציין בסיפוק שזה למעלה מאחת-עשרה שנים שאני מקיים מדי ערב לאחר שעות העבודה חברותא קבועה להכנת השיעורים היומיים.

כשאני נשאל בנוגע לקשיים שבהם אני נתקל כעובד חרדי בחברה הכללית, הרי שאלה באו לידי ביטוי בניסיונותי להתקבל למקומות עבודה שונים בעבר ובמחסומים שונים שניצבו לפני, דוגמת הדרישה לעבוד בימי שבת. כמו כן, במקום עבודתי הנוכחי אני נמנע מלהשתתף באירועים אשר אינם תואמים את אורחות חיי, נושא שההנהלה מגלה כלפיו הבנה.

מבחינת התגובות שאני נחשף אליהן, הרי שאלו נחלקות לשני סוגים עיקריים: מצד אחד, במפגש עם לקוחות או עם עמיתים מהמגזר הכללי אני נתקל בתגובות כמו: "הלוואי שכל החרדים יהיו כמוך וישתלבו בעבודה", או בשאלות דוגמת "האם אתה באמת חרדי?". אני מניח שתגובות אלו נובעות מחוסר היכרות עם הציבור החרדי ועם אורחות חייו. עליי לציין שבהזדמנויות הללו אינני נמנע מלקיים את הדיונים האלה ואף נהנה משיחות בנושא חרדים-חילונים; מצד שני, התגובות להן אני זוכה מצד משפחתי וידידיי הינן מעודדות ותומכות באופן גורף, משלב ההחלטה ללמוד ועד לעצם היום הזה. **ציפיותיי לעתיד הן להתקדם בסולם הדרגות הניהולי ואף להקים חברת סטארט-אפ משלי**, ובמקביל, כמובן, להמשיך ולקדש שם שמים.

לפיכך, המלצתי למקבלי ההחלטות היא להפסיק להקים מכללות מיוחדות לחרדים, דבר שהופך את בני הציבור החרדי לאזרחים בעלי צרכים מיוחדים, לכאורה. ריכוזם של בני המגזר במסגרות מיוחדות כאלה מרתיע מעסיקים מלהעסיק חרדים ומשפיע לרעה גם על השכר שמקבלים העובדים החרדים.

אם כן, מנחם השלים את תעודת הבגרות שלו במקביל ללימודיו בישיבה הגדולה החרדית וללימודיו לצורך קבלת תואר אקדמי. גם אם נראה שמנחם לא הלך בנתיב המוכר והידוע לחרדים אחרים בעלי אותו הרקע, כביכול, הרי שההחלטות שהוא קיבל בהקשר ללימודיו ולעבודתו הפכוהו למודל לאחרים בדבר שילוב בין תורה ובין עבודה.

ישראל פדר

סטודנט מצטיין

מצליח מאוד בלימודי הנדסאות אלקטרוניקה בטכניון שבחיפה

ישראל פדר, בן 35

נשוי, אב ל-7 ילדים

אזור מגורים: חיפה

נולדתי בשנת 1976 כילדם החמישי של הוריי, אשר הנהיגו בית חסידי, שמרני ותורני בכל המובנים. בראש סדר עדיפויותיו של אבי עמדו התורה והחסד, תוך הקפדה יתרה על שיעורי תורה קבועים. פרנסת הוריי הסתמכה בעיקר על תחום המלונאות לחרדים מחוץ לארץ, עסק שהונהג על ידי אבי ואליו הצטרפה לאחרונה אמי, על מנת לסייע לו בעסקיו. תלמוד תורה חסידי למדתי ב"מקור ברוך" בבני ברק; בהמשך למדתי בישיבה הקטנה ובישיבה הגדולה "יחל ישראל" שבחיפה. במהלך שנות לימודיי, כולם סביבי הניחו שאמשיך לשהות באוהלה של תורה עוד שנים ארוכות, הואיל והתמדתי ואהבתי את לימודי התורה בצורה יוצאת דופן.

בשנת 1998 התחתנתי והעתיקתי את מקום מגוריי לחיפה, שם המשכתי את לימודיי **בכולל** במשך חמש שנים רצופות, מלאות וגדושות בדפי גמרא ובהלכה. עם זאת, **עקב קשיים כלכליים גדולים אתם נאלצתי להתמודד**, הגעתי למסקנה שעליי לעזוב את הכולל לטובת איתור מקום עבודה שבעזרתו אוכל לפרנס את משפחתי שהתרחבה עם השנים. **היציאה מהכולל היוותה משבר עבורי**, ולא פעם התחרטתי בעטיו של הצעד שעשיתי וביקשתי לשוב וללמוד תורה. אך עם הזמן, הבנתי שלא נותרו בידי ברירות אחרות, וכי על מנת להתפרנס, עליי להשתלב בשוק העבודה.

התחלתי לעבוד כאיש תחזוקה במוסד כלשהו בחיפה, שם **פיתחתי והרחבתי את ידיעותי ואת כישורי הרבים** בתחום האלקטרוניקה והחשמל. עם הזמן הבנתי שאני מוכשר בתחום החשמל והאלקטרוניקה, וכי אני יכול להתפתח יותר בתחומים הללו באמצעות **לימודים אקדמיים**. לפיכך, ביררתי בנוגע לאפשרויות לימוד מתאימות למגזר החרדי בכלל ולי אישית כאברך שחסר השכלה פורמלית בפרט. בירורי אלה לא נשאו פרי, ולמרות שבשנת 2007 נרשמתי ל"מכללת עתיד" ללימודי אלקטרוניקה, הרי שכבר בתחילתם הבנתי שאינני מתמצא בתחום כלל, מאחר שאין לי תעודות בגרות ולא עשיתי מכינה. כתוצאה מכך, עזבתי את לימודי בצער רב. רק בשנת 2009, הודות לפרסומים על פתיחת מסלול הנדסאות אלקטרוניקה מטעם ארגון "חלמי"ש" שיועד לחרדים בוגרי ישיבות, **נרשמתי למסלול הלימודים** ב"בית הספר להנדסאים" בטכניון שבחיפה. **אני מצליח מאוד בלימודי** והממוצע שלי עומד על 96 ומעלה.

בתחילת שנת הלימודים הראשונה הכיתה מנתה עשרים וחמישה סטודנטים חרדים, אך היום, כשנתיים אחרי, נותרנו רק כמחצית. הנשירה מהלימודים נובעת מהקשיים ומהמצוקות אותם אנו הסטודנטים נאלצים להתמודד. הלימודים דורשים ממני לא פעם הקרבה רבה, בייחוד כאדם נשוי ובעל משפחה שנדרש לשהות מחוץ לבית למשך שעות ארוכות שלוש פעמים בשבוע ולהיעדר מאירועים משפחתיים שהתקיימו במהלך שעות הלימודים. עם זאת, עליי להודות לארגון "חלמי"ש אשר מממן את לימודי ואף מסייע לי עם מלגת קיום אשר מכסה את הוצאות נסיעותי אל הטכניון. יש לציין, שלפני שפניתי אל הלימודים האקדמיים **התייעצתי עם האדמו"ר** וקיבלתי את ברכתו להצליח בלימודי ובכל מעשי ידי.

גם מצד משפחתי אני זוכה לתגובות חיוביות ומעודדות, שמביעות הערכה וכבוד רב על הצעד שעשיתי. יתרה מזאת, חמי, שהינו עובד רפא"ל (רשות פיתוח אמצעי לחימה) לשעבר, גאה בי מאוד כחתנו, וכך גם יתר בני המשפחה. **גם בכיתת הלימודים אני מקובל מאוד**. החברים נעזרים בי לצורך הכנת שיעורי הבית שלהם ולצורך הכנה למבחנים.

כולי תקווה שבעוד עשור מהיום אמלא תפקיד **כעובד שכיר בחברה גדולה ומסודרת** בתחום החשמל והאלקטרוניקה. ומאחר שאני עדיין נמצא בשלבי הלימודים, אני בהחלט שואף להצליח בעתיד ולהיות מוגדר כסיפור הצלחה. לכל מי שמחפש כיוון בחיים, אני ממליץ **ללמוד מקצוע**, כצעד אשר מגביר את האפשרויות להשתלב במעגל התעסוקה ולהתפרנס בכבוד.

יש לי שתי המלצות עיקריות למקבלי ההחלטות: הראשונה, **להעניק כלים טובים יותר ואפשרויות נרחבות יותר לאברכים** שמעוניינים להשתלב במעגל התעסוקה; השנייה, **לפתוח מסגרות ומסלולים שמתאימים לקהל החרדי בכל רחבי הארץ**.

אם כן, ישראל פדר מוגדר כסיפור הצלחה, בגלל שאיפתו להתמקצע בתחום החשמל והאלקטרוניקה, וחיפושיו העקביים אחר מסלול לימודים שמתאים לקהל החרדי. התמדתו הביאה אותו להשתלב במסגרת שמתאימה לו, וכיום הוא מצליח מאוד בלימודיו - ממוצע ציוניו גבוה מאוד ועומד על 96.

מנהל שיווק ופיתוח עסקי בחברת תוכנה במרכז הארץ

"האדמו"ר הוא זה שדחף אותי לרכישת מקצוע"

מ., בן 37

נשוי, אב ל-6 ילדים

אזור מגורים: בני ברק

נולדתי במערב אירופה. כשהייתי בן שנה לערך, משפחתי עשתה עלייה ארצה. גדלתי בעיר תל אביב ולמדתי בתלמוד תורה במסגרת החינוך העצמאי. בהמשך עברתי לישיבה תיכונית-חרדית, שם **למדתי והוצאתי תעודת בגרות בממוצע ציונים גבוה מאוד**. חלק נכבד מחבריי שלמדו יחד אתי בישיבה התיכונית השתלבו בהמשך בישיבות ליטאיות, ומשמשים כיום במשרות תורניות מוערכות. לאחר מכן עברתי ללמוד ב"ישיבת חברון" במשך מספר שנים.

באמצע שנות התשעים נישאתי ועברתי להתגורר בבני ברק. אז התחלתי את לימודיי **בכולל** שנמשכו כשנתיים. המחלוקת שהתגלעה ביני ובין אבי בנוגע לרכישת מקצוע - אבי רצה שאלמד מקצוע כלשהו ואני שאפתי להמשיך ללמוד בכולל לפרק זמן נוסף - נפתרה לאחר **התייעצות עם אחד האדמו"רים** בירושלים, אשר תמך בדעת אבי בנוגע לרכישת מקצוע כבר בשלב זה של החיים. או אז **השתלבתי בלימודי מנהל עסקים, ולאחר ארבע שנות לימוד סיימתי את לימודי התואר שלי בהצטיינות יתרה**. אפשר לומר שהאדמו"ר הוא זה שדחף אותי לרכישת מקצוע.

אני חש שבארץ אין הכרה מספקת כלפי אנשים שמשלבים את עבודתם עם לימודי התורה, כך שהתחושה שנוצרת בקרב אותם אנשים בקהילה ובמוסדות הלימודיים היא של אזרחים מסוג נחות יותר. גם היעדר ההיכרות עם אורחות החיים

החרדיים וחוסר הרצון להתאים את מקום העבודה אליהם הקשה עליי את הדרך בתחילה. לדוגמה, באחד מראיונות העבודה שהשתתפתי בהם אמרה לי אחת מהמנהלות שאני אכן מתאים לעבודה במקום, אך הם חוששים משינוי בדפוסי העבודה שלהם בהיבטים שונים, כמו בנושא הארוחות שמוגשות במקום וכדומה. מבחינת ההיבט הכלכלי, אני יכול לציין בסיפוק שלא נאלצתי להתמודד עם קושי בתחום, מאחר שבתקופת לימודיי האקדמיים אשתי עבדה וההורים תרמו אף הם את תרומתם בנושא, כך שנוסף למלגה שבה זכיתי מהמוסד הלימודי בו למדתי, היו לי מקורות מימון נוספים ללימודים.

עם סיום לימודיי, התקבלתי לעבודה כמנהל השיווק והפיתוח העסקי בחברת תוכנה במרכז הארץ שעוסקת בתחום התקשורת. מאז שהצטרפתי אל החברה היו שינויים אחדים מבחינת היקף העובדים החרדים בחברה, אך כך או כך מספרם בחברה נשאר מצומצם. ההתנהלות שלי בתוך חברה שמעסיקה מעט חרדים **זוכה להכרה ולהבנה מצד מנהליה**: לאירועים החברתיים שנערכים במסגרת החברה אני משתתף בחלקים שנוגעים ישירות לעבודה בלבד; באירועים הללו מגישים לעובדים החרדים אוכל בדרגת כשרות גלאט; יתרה מזו, כאדם מסורתי, מנכ"ל החברה נעזר בי כ"רב", ומבקש ממני להתפלל להצלחתה של החברה; בתוך כך, התבקשתי גם להחליף למעלה מ-90 מזוזות בחברה, מאחר שהמזוזות המקוריות התגלו כמזויפות או כפסולות; זאת ועוד, מזה שנים רבות שהמנכ"ל העניק לי **אישור מיוחד לקיים שיעור גמרא יומי** בבניין המשרדים בו אני עובד, שיעור בו משתתפים עובדים מכלל המשרדים שבבניין. **גם ממשפחתי ומחבריי אני זוכה לקבל עידוד ותמיכה מלאים**. וכך, גם אם סדר היום שלי עמוס לעייפה, הרי שאני מברך עליו, ומקפיד לסייע לילדיי בשיעורי הבית באופן יומיומי לאחר תפילת הבוקר. אז אני מתפנה ללמוד בעצמי כשעה. בצהריים, כאמור, אני מוסר שיעור בגמרא, וכשאני שב מהעבודה הביתה בערב ואחרי בילוי עם ילדיי, אני מיד יוצא ללמוד עם חברותא. בשווי בשעות הלילה אני מכין את שיעור הגמרא ליום המחרת. מבחינת התגובות שאני נתקל בהן מהסביבה, הרי שאחד מהעובדים הבכירים בחברה אמר שדעתו על היהודים החרדים השתנתה לטובה לאור

היכרותו אתי. גם לקוחות ושותפים מהארץ ומחו"ל מכבדים את דרכי. מבחינת הנשים, במרבית המקרים קיימת הבנה בנושא האיסור ללחוץ להן ידיים, ונשים שמגיעות מחו"ל ואינן מודעות לכך מקבלות לעתים הסבר, מבינות ומכבדות את מבוקשי.

כשאני נשאל לגבי ציפיותי ושאיופתיי לעתיד, הרי שבשנים הקרובות אני מעוניין להתקדם בתחום הרוחניות תוך תקווה להתקדם בחברה בפרט או בתעשייה בכלל. אני יכול לציין בסיפוק שאני שבע רצון מהדרך שעשיתי ומלא ביטחון בהצלחתי ובדרך שעליי לעשות בעתיד.

סיפורו של מ' הוא יוצא דופן, מאחר שכבר בגיל צעיר סיים את לימודיו התיכוניים בהצטיינות. בהמשך הוא השתלב בלימודים בישיבה ליטאית ואף בלימודים אקדמיים – שגם אותם סיים בהצטיינות יתרה. ואף על פי שאין זה נהוג בקרב המגזר הליטאי להכנס לעולם האקדמיה, הרי שהשתלבותו של מ' בתעשייה לצד עיסוקו בלימוד תורה הוכיחו שגם אנשים שעובדים יכולים לקיים אורח חיים תורני.

אלי רבינוביץ'

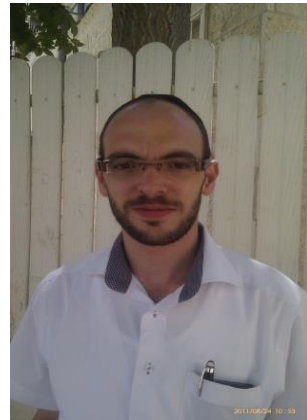
מגשר גורמי נדל"ן למגזר החרדי בבנק הפועלים

מטרתו של התפקיד אותו הוא ממלא בבנק היא לגשר על הפערים בין הבנק החילוני לבין המגזר החרדי

אלי רבינוביץ', בן 30

נשוי, אב ל-2 ילדים

אזור מגורים: בית"ר עילית

נולדתי בשנת 1981 וגדלתי בשכונת רמות, ובהמשך בשכונת רמת שלמה שבירושלים, שם למדתי בתלמוד תורה חרדי. בישיבה הקטנה למדתי ב"הדרת ירושלים", ובישיבה הגדולה למדתי ב"ברכת יצחק", הישיבה הליטאית הדומיננטית שבאזור יהודה. **האווירה ששררה בבית הייתה משולבת – תורה ועבודה.** שני הוריי עבדו לפרנסתם, אך למרות שהוריי אינם תופשים עצמם כחסידים אדוקים, הרי שמשפחתי משתייכת לחסידות בואיין, והתורה ממוקמת אצלם במקום הראשון בראש סדר העדיפויות.

לאחר נישואיי, השתלבתי בכולל הליטאי "ברכת משה", והמשכתי לעסוק בתורה. דו"יי מצד אבי הם חסידים אדוקים, וחלקם אף מחזיקים במשרות תורניות מכובדות בקהילה. לעומת זאת, **אחיי גייסי השתלבו במעגל התעסוקה. גם לי היה ברור**

שאעשה כמותם לצורך פרנסה וכלכלת משפחתי בכבוד. לצורך כך, הפסקתי את לימודיי **בכולל** לאחר מספר חודשים והתחלתי לעבוד בבית הדפוס "השושנים" בירושלים כאחראי משרד, ובהמשך עבדתי ב"ועד הרבנים לענייני צדקה". במקביל חיפשתי עיסוק בו אוכל לבטא את כישרונותיי ושיגרום לי לסיפוק.

במסגרת הסידורים לרכישת דירה ולקבלת משכנתא ב"בנק ירושלים", שאלתי את אחד מעובדי הבנק כיצד כל עובדי הבנק הם חרדים והאם עבודה זו מחייבת תואר כלשהו. הפקיד השיב שהוא לא רכש תואר אלא התקבל לעבודה דרך מודעת דרושים, כמרבית עובדי הבנק. לשאלתי האם דרוש עובד נוסף הופניתי על ידו אל מנהל הסניף, אשר ערך לי ריאיון עבודה קצר וביקש ממני ליצור אֶתו קשר אחת לשבוע, על מנת להתעדכן במשרות שהתפנו. לאחר חודשים אחדים התקשר המנהל והפנה אותי למבחני מיון. הצעתו הייתה שאתקע יתד בבנק, תוך מילוי מקום זמני של עובדים בחופשה. מאז נשארתי לעבוד ב"בנק ירושלים" במשך עשר שנים. בתחילה שימשתי כפקיד זוטָר, אך בחוכמה ובכישרון הגעתי לתפקיד של קצין אשראי ויועץ משכנתאות, ואף לעמדת **מורשה חתימה בבנק**.

לפני כחצי שנה שוטטתי באתר של "בנק הפועלים" ונתקלתי במודעת דרושים לתפקיד מגשר גורמי נדל"ן למגזר החרדי. מאחר שאין לי תואר של מוסד להשכלה גבוהה, חשבתי שהבנק יידחה את פנייתי על הסף, אך בכל זאת החלטתי להציג את מועמדותי למשרה. להפתעתי, בתחילת שנת 2011 קיבלתי זימון לריאיון עבודה ולהיכרות בבנק הפועלים. בפגישה זו נאמר לי מפורשות שהם מעוניינים שאתחיל בעבודה באופן מיידי. השכר שהוצע לי בבנק גרם לי להתלבטות, שהובילה אותי לפנות אל האדמו"ר מבריאן ולשאול לעצתו. **תשובת האדמו"ר הייתה חיובית, הוא איחל לי הצלחה ונתן לי את ברכת הדרך**. עם זאת, המשא והמתן עם הבנק בעניין השכר נפרש על כחצי שנה. בתקופה זו פניתי שוב אל האדמו"ר אשר המליץ בפניי להחזיק במשרתי הישנה בבנק ירושלים, בה השתכרתי משכורת גבוהה יותר מזו שהוצעה לי ב"בנק הפועלים". לאורך כל התקופה הזו הסתובבתי עם **תחושה של**

אמונת חכמים וביטחון בקב"ה, אשר הוכיחו את עצמם. לאחר תקופה מייגעת ניגשתי אל מבחני המיון ובדיקות אמינות של הבנק. בתום שבועיים נוספים מורטי עצבים, בישרו לי מהבנק שהתקבלתי למשרה, וחתמנו חוזה שהתבסס על תנאי השכר שדרשתי. יש לציין שלאורך כל שלבי הקבלה לעבודה בבנק ירושלים ובבנק הפועלים נדהמתי מעוצמת הסייעתא דשמיא ומנשיאת החן שליוותה אותי.

הקשיים בהם נתקלתי בעבודתי נסכו בחלקם סביב האירועים החברתיים המתקיימים במסגרת העבודה ועבודת הצוות עם נשים, למרות שעיקר הקשיים בהם נתקלתי היו טכניים, כמו שעות עבודה רבות. עם זאת, יש לציין שהייתי מודע לקושי הצפוי הזה והתכוננתי אליו. יודגש, כי בבנק ישנו בית כנסת בו מתקיימים שלוש תפילות ביום ושיעורי תורה למען העובדים החרדים.

התגובות שאני מקבל הן שונות: הלקוחות מהמגזר הכללי נדהמים לראות איך התקבלתי בגילי הצעיר לתפקיד בכיר כל כך ללא תואר אקדמי. תגובה זו נובעת מחוסר ידע ומנקודת הסתכלות לא נכונה כלפי החרדים. עם זאת, ככלל, **מעסיקיי והלקוחות מכלל המגזרים מעריכים אותי מאוד. גם ממשפחתי ומקרובי אני זוכה להערכה רבה מאוד ולתמיכה לכל אורך הדרך.** יתרה מזאת, הם חשים גאווה גדולה על כך שבן משפחתם ממלא תפקיד בכיר כל כך בבנק שנחשב מאוד במגזר הכללי. בקהילה אליה אני משתייך אני מהמקורבים לאדמו"ר ולראשיה, ואני מוערך מאוד על ידי חבריי ועל ידי יתר בני הקהילה.

הקו המנחה שלי הוא **לנהוג ביושר עם כל אדם באשר הוא ועם לקוחותיי בפרט**, הואיל והיושר הוא זה אשר מקנה לאדם את עתידו. כמו כן, לאחרונה התחלתי את לימודיי לתואר ראשון בתקשורת ובמדעי המדינה באוניברסיטת בר אילן. התכנית שלי לעוד עשר שנים היא להקים אגף מיוחד למגזר החרדי בבנק הפועלים, כדי להעניק את השירות הטוב ביותר בנושאי נדל"ן למגזר זה. מגזר זה מהווה כיום נתח חשוב מהכלכלה הישראלית, ואני מאמין שעיקר ההצלחה טמון במתן עזרה לכמה שיותר אנשים.

אני יכול להגדיר את עצמי כסיפור הצלחה, אם כי לא בזכות עצמי, אלא בזכות הסייעתא דשמיא אשר מלווה אותי תמיד. המלצותיי למקבלי ההחלטות הן: להפוך את המשכנתא להוצאה מוכרת לצורכי מס, כדי להקל כלכלית על המשפחות החרדיות; שינוי זה עשוי לפתוח יותר אפשרויות כלכליות בפני המגזר החרדי ולסייע להם להשתלב באקדמיה או לחלופין לפתח עסק עצמאי.

אלי רבינוביץ' הוא סיפור הצלחה מיוחד, היות שהוא החזיק בתפקידים בכירים בבנקים מובילים ללא השכלה רשמית בסיסית או אקדמית. מטרתו של התפקיד החשוב אותו הוא ממלא בבנק הפועלים היא לגשר על הפערים בין הבנק לבין המגזר החרדי.

אריאל שטיין

בוגר ביה"ס לעבודה סוציאלית ומתכנן לימודי דוקטורט

בעל תחושת שליחות ורצון לתרום יותר לקהילה

אריאל שטיין, בן 35

נשוי, אב ל-4 ילדים

אזור מגורים: פתח תקווה

נולדתי בחיפה, ולמדתי בבית הספר של החינוך העצמאי בעיר, ובהמשך למדתי בישיבות בירושלים. בשנת 2001 התחתנתי ועברתי להתגורר בפתח תקווה, שם המשכתי בלימודי **בכולל** במשך כשש שנים.

את ההחלטה להשתלב בהשכלה הגבוהה קיבלתי לאחר חיפוש של עשייה בעלת ערך ומשמעות, נוסף ללימודי התורניים. מאחר שמאז שאני זוכר את עצמי התעניינתי בנפתולי הנפש האנושית והשתדלתי לסייע לאלו הזקוקים לעזרה, להקשיב למצוקות הזולת ולעזור בבחינת "דאגה בלב איש ישיחנה" - **החלטתי להתפתח כמטפל בתחום הנפש** ולהתייצב בשורה הראשונה של אנשי המקצוע בתחום. לצורך כך, ראשית, פניתי ללימודי **פסיכולוגיה** ב"אוניברסיטה הפתוחה", מסלול שכיח מאוד, אך לאחר תקופת לימודים מסוימת, התקשיתי ללמוד שלא במסגרת מסודרת של לימודים. לפיכך, פניתי ללימודים במסלול לציבור החרדי במכללת מבח"ר מטעם אוניברסיטת חיפה. הקבלה ללימודים הותנתה בלימודי מכינה קדם-אקדמית שנפרשו על פני שנה תמימה. לכן, השלמתי עם העובדה שעליי "ללכת כמה צעדים לאחור", ושקדתי על לימודי באנגלית, במתמטיקה ובסטטיסטיקה. לבסוף, התקבלתי ללימודי **עבודה סוציאלית באוניברסיטת חיפה** כתלמיד מן המניין.

את **ההתמחות** שלי עשיתי במרכז הרפואי לבריאות הנפש מהגדולים בארץ - בית החולים גהה. במהלך תקופה זו הודרכתי על ידי רופאי בית החולים ומטפלי שהדריכו אותי בפרקטיקה המקצועית. **סיימתי את לימודי התואר הראשון** באוניברסיטת חיפה בהצטיינות בזכות ההתמדה, היסודיות, הרצינות והאחריות שמאפיינים אותי.

מיד עם סיום הלימודים התחלתי לעבוד **בבית החולים מעייני הישועה** בבני ברק, כמטפל במרפאה לבריאות הנפש. במסגרת עבודתי אני נפגש עם בני נוער ומבוגרים הסובלים ממגוון רחב בעיות, החל מהפרעות הנחשבות לקלות, כמו דיכאון וחרדות, דרך הפרעות אישיות מגוונות וכלה במחלות נפש הדורשות טיפול רב שנים, שכולל טיפול תרופתי צמוד שניתן על ידי רופאים. אני משתדל להעניק למטופלים שלי טיפול המותאם לצרכים שלהם, טיפול בשיטות עדכניות לסובלים מההפרעות השונות וטיפול תמיכתי לאלו הזקוקים לכך, אשר נמצאים במצב קשה יותר.

רבים מבני הקהילה בה אני חי **מכבדים ומעריכים** את החלטתי להתמקצע בתחום, להשתלב במסלול לא פשוט או קצר, על מנת להגשים את חלומי. ואף על פי שאני משתייך אל המגזר הליטאי, אינני מתבייש ואף גאה מאוד בצעד שעשיתי, הואיל ואני **מרגיש שאני מביא תועלת רבה לציבור**, ובמיוחד כעובד סוציאלי מהמגזר החרדי.

תכניותי לעתיד גובשו במהלך שנת העבודה הראשונה שלי, בה החלטתי החלטה אסטרטגית חשובה ביותר – להמשיך ללמוד. לכן, לאחרונה חזרתי אל ספסל הלימודים לצורך לימודי **התואר השני**. נוסף על כך, בשל רצוני להתקדם, להרחיב ולהעמיק את ידיעותי המקצועיות, החלטתי להמשיך את לימודי האקדמיים, להמשיך להתמקצע ב"בית הספר לפסיכותרפיה" ואף לפנות למסלול **דוקטורט**.

המלצתי לדרג מקבלי ההחלטות היא **לפתח תחומים חדשים ושונים ללימודים אקדמיים**, אשר יוכלו להשתלב עם חיי תורה ועם אורח חיים חרדי.

אריאל שטיין הוא סיפור הצלחה, כיוון שהוא, עם כל הידע והמקצועיות שרכש במהלך השנים, מעניק מענה למשפחות רבות מהקהילה החרדית, תוך הבנת אופיין והתאמת גישת טיפול שמותאמת להן. אריאל מרגיש בעבודתו שליחות, והוא שואף להתקדם מבחינה מקצועית ולתרום יותר לטובת הקהילה.

ברוך קלאר

סוכן עצמאי בחברה להשכרת רכב

"בקהילה אליה אני משתייך אני נחשב לאחד מעמודי החסד והצדקה"

ברוך קלאר, בן 41
נשוי, אב ל-5 ילדים
אזור מגורים: חיפה

נולדתי בחיפה. במשך כל שנות לימודיי למדתי במוסדות "יחל ישראל" בעיר. עוד כשלמדתי בישיבה הגדולה **שאפתי להשתלב בשוק התעסוקה** ולא במסגרת לימודים בכולל. עם נושא השירות הצבאי התמודדתי כפי שמתמודדים רבים מבני הציבור החרדי – בתחילה דחיתי את השירות ובהמשך הוצאתי פטור ממנו. לאחר נישואיי בחרתי להמשיך ולהתגורר בחיפה, עבדתי כמשגיח כשרות במפעלים שונים באזור הצפון, במקביל לגיחות שעשיתי לחו"ל לצורך השגחה במפעלים אשר עוסקים ביבוא מוצרי מזון לישראל. בהמשך עסקתי במכירה ובהשכרה של מכשירי טלפון ניידים לציבור החרדי.

לפני כשלוש עשרה שנים, אחד מחבריי סייע לי להיכנס כתחביב לתחום השכרת רכב, במקביל לעבודתי כמשגיח כשרות. עם זאת, **נקודת המפנה המשמעותית בחיי** התרחשה כאשר באחד מן הימים החבר שלי עזב את העסק והשאיר לי את המשרה, שעם השנים שודרגה בצורה ניכרת. בארבע השנים הראשונות לעבודתי עבדתי כשכיר, ולפני תשע שנים החלטתי להפוך לעצמאי. **כיום, אני משמש כסוכן עצמאי**

המתמחה בעבודה עם הציבור החרדי בחברת שלמה סיקסט – השכרת רכב, ואני מחזיק ברשותי מאגר לקוחות של מאות חרדים ומספר לא מבוטל של לקוחות מהציבור הכללי. **הייחודיות שלי** על פני סוכנים אחרים מהציבור הכללי ומהציבור החרדי כאחד באה לידי ביטוי ב**טיב השירות** שאני מעניק מסביב לשעון במטרה לרצות את לקוחתי.

דוגמה אשר עשויה לשקף את השירות הניתן על ידי ללקוחתי היא - אחד מלקוחתי אשר מתגורר בירושלים נסע לאולם החתונות לצורך השתתפות בחתונת בתו. באמצע הדרך אל האולם, הלקוח עלה בטעות על דוקרנים וגרם לתקר בכל ארבעת הגלגלים של הרכב. הלקוח, שנלחץ מאוד מטבע הדברים, התקשר אליי בבhilות ובדחיפות רבה. ראשית, בחרתי להרגיע ולחזק את רוחו, ובהמשך פעלתי תוך פרק זמן קצר לסדר לו רכב חלופי, תוך שפטרתי אותו מלקיים את הנוהל הנהוג במקרים כגון אלה, קרי נסיעה לסניף הקרוב של החברה ומילוי דו"ח נזק.

במהלך השנה האחרונה גדל מאגר לקוחתי עד כי לא נותרה לי ברירה מלבד לעזוב את עבודתי כמשגיח כשרות ולעבוד במשך עשרים וארבע שעות ביממה בהשכרת רכבים בחברת שלמה סיקסט. יש לציין **שמעמדי בחברה**, המהווה אחת מהחברות הגדולות במשק הישראלי בתחום, **הינו מכובד, ואני זוכה ליחס של הערכה והוקרה רבה מצד הסובבים אותי בחברה**. הדבר מתבטא בהתחשבות והבנה מיוחדים בנושאי דת ויהדות, כדוגמת אי חיוב השכרת רכב בימי שבת וחג. לפיכך, אני מעוניין מאוד להמשיך בתפקיד אותו אני מבצע כיום גם בעוד עשר שנים, תוך הרחבת מאגר לקוחתי המרוצים.

התגובות שאני מקבל מצד יתר הסובבים אותי הינו חיובי ותומך. בקהילה אליה אני משתייך אני **נחשב לאחד מעמודי החסד והצדקה**; לתומך נלהב של המוסדות החיפאים ושל יתר המוסדות ברחבי ישראל; לתומך במשפחות נצרכות ולנזקקים בכלל. בעיני האדמו"ר מסערט ויז'ניץ, אתו אני מתייעץ ואת ברכת הדרך שלו אני מבקש לפני כל צעד בחיי, אני נחשב לאדם נאמן מאוד המחזיק בידע נרחב בנושאי כשרות. ולראייה, האדמו"ר הטיל עליי את תפקיד האחראי מצידו על קניית

הפירות והירקות עברו ועבור משפחתו במהלך השנה כולה. יש לציין, שבאופן כללי אני מוקף תמיד בחברים ובידידים אשר מעוניינים לשמוע את דעתי ואת חוכמתי בנושאים שונים.

לדרג מקבלי ההחלטות אני ממליץ לא להתנות את ההשתלבות של אברכים חרדים בשוק התעסוקה בתנאים כגון תעודת בגרות ותעודות אחרות המעידות על השכלה כזו או אחרת, וכן לא להציב בפניהם חסמים אחרים אשר עלולים לסכל את שאיפתם להשתלב במעגל העבודה.

ברוך קלאר הוא סיפור הצלחה, כאדם שהגיע מתוך המגזר החרדי, התחיל לעבוד כעובד זוטרי בחברה גדולה מאוד להשכרת רכב ועד מהרה הפך לעובד עצמאי בה והגיע למעמד בכיר ומוערך. יתרה מזאת, בזכות ההצלחה הכלכלית אליה הגיע, מקדיש היום ברוך קלאר תשומת לב רבה לפעילות חסד וצדקה ותמיכה בנזקקים. גם על כך הוא זוכה לכבוד והערכה רבה.

חזקי חורזובסקי

שותף ומנכ"ל של חברת ענק

"בעבודה שלי אני משמש לא פעם כמגשר על הפערים בין הציבור הכללי לבין הציבור החרדי"

חזקי חורזובסקי, בן 36

נשוי, אב ל-3 ילדים

אזור מגורים: בני ברק

נולדתי בבני ברק בשנת 1975 למשפחה המשתייכת למגזר החסידי. במהלך שנות ילדותי למדתי תלמוד תורה של החינוך העצמאי, עם נטייה למגזר הליטאי. למדתי בישיבה הליטאית הקטנה "חמד", ובהמשך למדתי בישיבה הגדולה "ישיבת תורה לאור". **אבי שילב תורה ועבודה בחייו**, אך כל אחיי וגיסיי הם אברכי כולל, וחלקם אף משמשים במשרות תורניות נחשבות. התחתנתי בשנת 1996, ומיד לאחר מכן התחלתי לעבוד כמשגיח כשרות ברבנות בתל אביב. **הבחירה להשתלב בשוק העבודה נבעה מההבנה שאצליח שם יותר**, ובעיקר עקב קשיי הפרנסה אליהם נחשפתי עם נישואיי.

ברבנות בתל אביב עבדתי בתחילה משעות הבוקר עד הצהריים ובהמשך עבדתי גם בשעות אחר הצהריים ועד שעות הערב המאוחרות. בשעות הצהריים עבדתי **כאיש מכירות** של חברת ORANGE במכירות של מכשירי טלפון ניידים לאוכלוסייה החרדית. עבודה זו תרמה לי ידע והתמצאות בכל היבטי המכירות בתחום.

עד לאותה העת, הגישה הרווחת **בסלקום** הייתה שאין סיבה להקים מחלקה שתיוחד למגזר החרדי בלבד, הואיל והסטריאוטיפ היה שאין קהל יעד חרדי גדול מספיק שתצדיק נקיטת צעד כזה. קו המחשבה הזה שונה עם הזמן, והם חיפשו את

האדם המתאים שיגיע מתוך המגזר החרדי אשר יפנה אל הקהל הזה בדרך הנכונה והמתאימה לו. וכך קרה, שבתחילת 2001 שמעתי מפי חבר שחברת סלקום מעוניינת **לפתוח מחלקה חדשה** שתפנה אל המגזר החרדי, וכי הם מעוניינים להעסיק מנהל של תיקי לקוחות של מחלקה זו. הצגתי את מועמדוטי למשרה, זומנתי לריאיון עם המנהל בו הוא תיאר לי את התפקיד ואת התגמול הנאה שניתן בגינו, ובתום שתיים של שיחה - חתמנו על חוזה העסקה.

כעבור חודש מכניסתי לתפקיד החדש **כמנהל תיקי הלקוחות של המגזר החרדי**, הועסקו שלושה עובדים חרדים בלבד בחברה. בחלוף הזמן, הוכחתי לממונים עליי שיש בציבור החרדי עסקים ועמותות גדולים מאוד מבחינת מחזורי הסלולר. וכך, עם הזמן, הגישה שדוגלת במתן שירות למגזר החרדי על ידי חרדים – הוכחה כנכונה, ואף הביאה להרחבת המחלקה. כעבור חמש שנים, קודמתי לתפקיד **מנהל אגף שיווק** האחראי על כלל הנושאים הקשורים למגזר החרדי. פתחתי שני מרכזי שירות של סלקום בירושלים ובבני ברק, מתוך מגמה לשלב כמה שיותר נציגי שירות חרדים בתעסוקה. כמו כן, נפתחו סניפים נוספים של משווקים מורשים בקרב הציבור החרדי.

לאחר כשנתיים, חברת סלקום הפכה לחברה המובילה בתחומה בכל הקשור לאוכלוסייה החרדית. אני מעריך שזה נובע מתוך ההבנה שאת הפנייה אל הציבור החרדי יש לעשות על ידי נציגים חרדים שמכירים את צרכיהם הבסיסיים של החרדים. יתרה מזאת, מרבית מהעובדים החרדים התקדמו במשך תקופה זו, והפכו להיות מנהלי צוותים במרכזי השירות החרדים בפרט ובמרכזי השירות הכלליים בכלל. הרצון הטוב של סלקום לפנות אל הציבור החרדי אף פתר את בעיות הכשרות במרכזי השירות, ובמרכז הראשי של החברה אף הוקם בית כנסת.

לפני כחצי שנה קיבלתי הצעת עבודה מחברת פרו-מרקט בתל אביב, החברה הגדולה בארץ בתחום השיווק בשיטת B.T.L (Below the Line) – כלומר, שיטות פרסום דוגמת דיור ישיר, פרסום בנקודות מכירה וכיו"ב). שיטה זו מייצגת את

החברות הגדולות ביותר במשק הישראלי כמו: תנובה, נביעות, קוקה קולה, נסטלה ובנק הפועלים. חברת פרו-מרקט מעוניינת להקים חברת-בת שתתמקד בשיווק במגזר החרדי. לכן, הם פנו אליי על מנת להצטרף **כשותף וכמנכ"ל החברה**, כשאני ממונה ישירות על ארבעה עובדים. קיבלתי את הצעתם, והתחלתי לעבוד בחברה, ועסקתי מיד בפעילות שיווק במגזר החרדי. יש לציין, שכאדם המגיע מתוך מגזר זה, אני מבין היטב את הצרכים ואת ערוצי הפרסום המתאימים לו.

הקשיים בהם נתקלתי במסגרת עבודתי בסלקום היו טכניים בעיקרן ונבעו מחוסר היכרותי עם עולם המחשוב ומאי ידיעת השפה האנגלית. קשיים אלו הביכו אותי והקשו עליי לבקש את עזרת הסובבים אותי. כמו כן, לאורך כל השנים בהן עבדתי נחשפתי לתגובות לא נעימות כלפי המגזר החרדי, ובסטריאוטיפים שנגעו לעוניים של אלה ולהיעדר המוטיבציה שלהם. אך, עם ההיכרות אתי, נראה שהיחס כלפי ציבור החרדים השתנה לטובה.

יש לציין, **שמשפחתי והקהילה אליה אני משתייך מביעים כלפיי הערכה רבה מאוד, וכך גם בסביבת העבודה שלי**. יתרה מזאת, בעבודה שלי אני משמש לא פעם כמגשר על הפערים בין הציבור הכללי לבין הציבור החרדי. **בעוד עשר שנים מהיום** אני שואף להיות מנכ"ל של חברה מובילה ומנצחת בתחום השיווק באוכלוסייה החרדית, אשר מעניקה ייעוץ כיצד להתפתח נכון בתוך המגזר החרדי.

אני מעריך שאני סיפור הצלחה מובהק, מאחר שבעזרת סיעתא דשמיא ועם הרבה השתדלות עסקתי במשרות בכירות, והגעתי במסגרתן להישגים ניכרים, כמו הצטיינות במשך שלוש שנים בסלקום.

לפיכך, **המלצותיי** למקבלי ההחלטות הן **לא לשפוט את הציבור החרדי** על פי מאפייניו החיצוניים ולהעמיק את ההיכרות אתו, באמצעות שילוב עובדים חרדים שיסייעו בידם לעשות כן.

חזקי חורזובסקי הוא סיפור הצלחה, מאחר שכאדם שלא עבר הכשרה או השכלה בחייו, הוא טיפס בסולם הדרגות בחברת סלקום, שיפר בתוכה את ההסתכלות על הציבור החרדי והפך את מערך השיווק בה למיטבי ביותר עבור הציבור החרדי. כיום, הוא משמש כמנכ"ל של חברת ענק הפונה אל הציבור החרדי ותורם לגישור ולהבנה בין המגזרים.

חיים דיקמן

בעלים של האתר ומרכז ההכשרה וההדרכה "PROG"

הקים בכוחות עצמו (ובעזרת אשתו) מרכז להדרכה ולהכשרה מקצועית בתחומי התקשורת החזותית והעיצוב

חיים דיקמן, בן 32

נשוי, אב ל-4 ילדים

אזור מגורים: בני ברק

נולדתי בשנת 1979 בירושלים כבן למשפחה מיוחסת המשתייכת לחסידות האשכנזית סלונים, שמרכזת נמצא בלב שכונת מאה שערים. **אבי משמש במשרה תורנית מכובדת, וכך גם יתר בני המשפחה.** את לימודיי בישיבה הקטנה למדתי במוסדות החינוך של החסידות, ובישיבה הגדולה למדתי בישיבת "נועם התורה" שבבני ברק. לאחר נישואיי המשכתי בלימודיי **בכולל** למשך תקופה ארוכה, אם כי בשלב מסוים נוכחתי להבין שזהו אינו מקומי, אך מחשש לתגובת חבריי המשכתי שם את לימודיי.

בעקבות מצבי הכלכלי הקשה, עסקתי בעבודות הקלדה ועימוד ספרים בביתי כהכנסה צדדית. את ההיכרות עם המחשב עשיתי בעצמי. במקביל, אשתי למדה גרפיקה ממוחשבת במסגרת פרטית. וכך קרה, שהרחבנו זה את ידיעותיה של זו, התפתחנו והתמקצענו בתחום הגרפיקה, ומאגר הלקוחות שלנו התרחב מפה לאוזן. בשלב מסוים החלטתי להפסיק את לימודיי בכולל ולהתפתח בתחום הגרפיקה והעיצוב, אך ללא הצלחה יתרה, מאחר שבאותה העת לא התקיימו קורסים אשר

התאימו לאווירה החרדית. לפיכך, **החלטתי להקים פורום שיעסוק בעיצוב גרפי באתר האינטרנטי הייד-פארק**, במטרה להעניק מענה ותמיכה לגרפיקאים מהמגזר החרדי. הפורום מנה בתחילה כשמונים חברים, ועם הזמן נוצרה בו חממת עבודה נעימה מאוד.

לאחר תקופה קצרה החל מספר החברים בפורום לעלות משמעותית, והחלטתי לעבור לשרת פרטי ואיכותי שהצריך השקעה כספית של עשרות אלפי שקלים מצדי. לאתר קראתי "PROG" הבנוי מצירוף המילים באנגלית Professional Groups, כלומר קבוצות מקצועיות. האתר הושק בשנת 2007 ומנה כמאה חברים, ותוך חודשים אחדים התרחב וכלל אלפי חרדים אשר עוסקים בתחום הגרפיקה. לאור הביקוש הרב, נוספו פורומים רבים שעוסקים בנושאים מגוונים מתחום התקשורת והעיצוב. **להקמת האתר נלוו קשיים** מצד הוועדה הרבנית לענייני תקשורת, שבתחילה לא היו מעוניינים להכשירו. אך לאחר שהבינו שהאתר הוא מקצועי ושאינו כולל תכנים שאינם מותאמים אל הקהל החרדי, הם אשרו את הקמתו.

בהמשך החלטתי לערוך **יום עיון ותערוכה** למגזר החרדי. גם צעד זה עימת אותי עם קשיים רבים, כמו הנפקת אישור מ'הוועדה למשמר הצניעות' לצורך קיום יום עיון לגברים ולנשים כאחד. לפיכך, יום העיון התקיים בשעות נפרדות לגברים ולנשים, תוך העמדת מחיצות ביניהם במהלך ההרצאות המשותפות. בשנה הראשונה לקיומו, יום העיון סחף למעלה מאלף משתתפים שגדשו את דוכני המכירות. את הדוכנים איישו חברות מובילות מתחום העיצוב, התקשורת, המחשבים, בתי הדפוס ומשרדי יחסי הציבור שונים. עלות האירוע עמדה על כ-200,000 ש"ח, אותם מימנתי מהחסויות ומהמשתתפים שקנו את כרטיסי הכניסה ליום העיון. במהלך הפקת ימי העיון הראשונים עלה קושי נוסף במסגרת שיחותיי עם המרצים שהוזמנו להשתתף ועם החברות המובילות בתחום התקשורת. התגובות שקיבלתי היו מסוייגות והתבטאו בשיהוי תשובתם החיובית, הואיל ומדובר בקהל חרדי. אך לבסוף השכנועים מצדי עזרו והם הסכימו להשתתף בימי העיון. כשקהל המבקרים הגיע אליהם, ניתן היה

לראות את פליאתם של המרצים, לאור היקף הגברים והנשים החרדים שבאו ליטול חלק בתהליך הלמידה. יחס זה שונה ברבות הימים לחיוב, וכיום ישנה הערכה רבה מאוד כלפי התלמידים מצד המרצים, אשר מבינים שהמשתתפים משמשים כראשי משפחות שמעוניינים להתמקצע ולהתפרנס בכבוד.

בהדרגה, הדרישה לקורסים מתאימים למגזר החרדי הלכה וגדלה, והובילה אותי לפתוח את "פרוג" - פורום חרדי מקצועי - מרכז להדרכה ולהכשרה מקצועית בתחומי התקשורת החזותית והעיצוב. המרכז כולל כיום כ-200 תלמידים הלומדים בעשרה מסלולי לימוד שונים, וכ-200 בוגרים אשר סיימו את לימודיהם בהצטיינות. כיום העסק מנוהל על ידי ועל ידי אשתי - אני אמון על תכני הלימוד והאתר ואשתי אמונה על ניהול הכספים והחשבונות.

התגובות שקיבלתי במהלך הדרך היו מגוונות: לחלק מבני משפחתי הפריעה מאוד העובדה שהפסקתי את לימודיי בכולל לטובת ההשתלבות בשוק העבודה, בייחוד לאור ההתעסקות עם האינטרנט; עם זאת, האדמו"ר עודד אותי ותמך בי ואף אישר את העיסוק האינטרנטי שלי לטובת המגזר החרדי; גם החברים שלי תמכו בי ועודדו אותי להמשיך במעשיי ובשליחות שיזמתי.

אני בהחלט רואה את "PROG" כסיפור הצלחה, ועל כך אני מודה לקדוש ברוך הוא על כל הסייעתא דשמיא שנתן לי, שלווה בהשתדלות רבה מצדי. עם זאת, את עיקר ההצלחה שלי אני זוקף לזכותה של אשתי שעודדה אותי גם בזמנים הקשים ביותר. כיום, אני מעוניין להתפתח הן בהיקף הסניפים ובמענה לכלל המקצועות בתחום והן במתן הסיוע שיוענק לאנשי המקצוע במסגרת האתר.

לדרג מקבלי ההחלטות אני ממליץ: ראשית, להקל את ההסדר של החרדים שמגיעים מרקע דחוק מול מוסדות הצבא; שנית, להעניק אפשרויות נרחבות יותר למלגות ולתמיכות לצורך הכשרה מקצועית יותר מזו שניתנת באקדמיה במגזר החרדי; ולבסוף, לממן הכשרה מוקדמת באנגלית לקהל החרדי.

סיפורו של חיים הוא סיפור הצלחה יוצא דופן – כאחד שהקים בכוחות עצמו את האתר "PROG" ואת "פרוג" - פורום חרדי מקצועי – שתי כתובות שפונות לחרדים אשר היו מעוניינים להתמקצע בתחום התקשורות והעיצוב, חיים עשה זאת תוך התגברות על כל הקשיים הכלכליים והחברתיים אתם נאלץ להתמודד. כיום, הוא מרגיש סיפוק רב והוא מחפש דרכים נוספות לסייע לחרדים אשר מעוניינים ללמוד ולהתפרנס בכבוד.

חיים

עורך דין מצליח עם שאיפות גבוהות

סיים את לימודי המשפטים שלו בהצטיינות יתרה ומשמש כיום
כעורך דין מצליח

חיים, בן 35

נשוי, אב ל-3 ילדים

אזור מגורים: פתח תקווה

נולדתי בקריית אתא בשנת 1976 כבן שני להוריי. השתייכתי לבית דתי-לאומי, אם כי חלק מהמשפחה שלי משתייך למגזר החרדי-ליטאי. אבי עובד מזה עשרות שנים כמשגיח כשרות, ואמי משמשת כעקרת בית. בנעוריי למדתי במוסדות חינוך דתיים-לאומיים, בתחילה בבית ספר נועם ולאחר מכן בבית ספר יבנה שבחיפה. בהמשך למדתי בישיבת ההסדר "היכל אליהו" שבכוכב יעקב. בשנת 1996 התגייסתי לצבא במסגרת ההסדר ושירתי כחובש בדרום לבנון וכחובש בחפ"ק מח"ט (חדר פיקוד קדמי של מפקד החטיבה).

כשהייתי בן עשרים וארבע עבדתי כעוזרו הפרלמנטרי של חבר הכנסת ניסים אזולאי מסיעת ש"ס. במסגרת עבודתי זו עשיתי חיל והפכתי לאהוד על מעסיקיי ועל שאר מכריי. בשנת 2001 נישאתי לבחורה שהגיעה מבית חרדי אדוק יותר בהשוואה אל הבית בו אני גדלתי, וכך התחזקתי והפכתי להיות חרדי מן המניין המשתייך לעדה האשכנזית-חסידית. בתחילה קבענו את מקום מגורינו בעיר התורה בני ברק ובהמשך עברנו להתגורר בפתח תקווה.

עם נישואיי, הבנתי שלא אוכל לכלכל בכבוד הראוי משפחה מעבודה כעוזר פרלמנטרי, ולכן **החלטתי לרכוש תואר במשפטים**, כיוון שהרגשתי שיש לי כישרונות בתחום וכי אני עשוי להצליח בו. מאחר שלפני כעשור לא היו עדיין מכללות חרדיות שקיימו לימודים תוך הפרדה בין גברים ובין נשים, נאלצתי ללמוד משפטים במכללת שערי משפט ששייכת למגזר הכללי ואיננה בפקוח דתי.

תקופת לימודי המשפטים שלי הייתה קשה מאוד הן כאדם חרדי ובעל משפחה שעובד במהלך היום על מנת לפרנס את בני ביתו והן כאחד שמעוניין לרכוש מקצוע לעתיד; מבחינת השילוב בין עבודתי ובין לימודיי, הרי שגם שם התעורר קושי, מאחר שבעבודתי לא התחשבו בכך שאני לומד, ולכן הייתי צריך להקדיש את שעות היום והלילה המאוחרות שלי בהכנת עבודות או בהכנה למבחנים; נוסף על כך, גם העול הכלכלי רבץ על כתפיי, הואיל ולפני כעשור הסטודנטים החרדים לא קיבלו מלגות כפי שהם מקבלים כיום, ולפיכך נאלצתי לממן בכוחות עצמי את שכר הלימוד שלי ואת ההוצאות שנלוו אליהם שהסתכמו בסופו של דבר בכ-100,000 ₪. עם זאת, המרתון שהייתי נתון בו באותה העת, שכלל עבודה, לימודים ומשפחה, לא הותיר לי זמן לבחון אתגרים שהנסיבות היו יכולות לזמן לי. מנגד, העובדה שמרבית צוות ההוראה במכללה היה דתי, וכי לא הייתי התלמיד החרדי היחיד במכללה - הקלו עליי את ההתמודדות. בזכות הסייעתא דשמיא שקיבלתי ובזכות ההשקעה וההשתדלות הרבה מצדי, **סיימתי את לימודיי בהצטיינות יתרה**. כיום אני עורך דין מצליח בתחום המשפט האזרחי, ואני **עובד כשכיר במשרד עורכי דין**, במקביל לצעדים שאני עושה לצורך התפתחותי האישית כעורך דין עצמאי.

לדעתי, קיימת הערכה רבה בקרב המגזר הכללי כלפי חרדים **שעמדו באתגר, השתלבו באקדמיה ולאחר מכן בשוק התעסוקה**. הערכה זו נובעת מההבדל בין חילונים לבין חרדים בהקשר הזה – כלומר, רוב החילונים משתלבים באקדמיה מבלי לשאת עדיין בעול פרנסת המשפחה, בעוד שמרבית החרדים משתלבים באקדמיה לומדים במקביל לאחריות הרובצת עליהם לפרנס את משפחתם. זאת ועוד, חרדים

שעברו את מסלול הישיבות מכל המגזרים למדו וחידדו את מוחם ורכשו יכולת ניתוח גבוהה יותר בכל תחומי המשפט.

יש להדגיש, שלפני שפניתי אל האקדמיה, **התייעצתי עם אחד הרבנים** שאליהם הייתי מקורב לגבי לימודי ולגבי הכשרתי כטוען רבני, **ולא זכיתי לקבל ממנו את ברכת הדרך**. לעומת זאת, **רב אחר אליו הייתי מקורב אישר לי את הצעד**, אם כי לא עודד או תמך בו תמיכה מלאה. **מבני משפחתי זכיתי לקבל הערכה ותמיכה מלאים**, למעט אמי שלא ראתה בתחום המשפטים את האופק הכלכלי עבורי ועבור בני משפחתי. מעמדי בקהילה אליה אני משתייך הוא מעמד של חבר מן המניין ואינני יוצא בה דופן מבחינה כלשהי.

ציפיותיי לעוד עשר שנים הן **להיות מבוסס יותר מבחינה עצמאית** בתחום המשפטים, ואולי אף להשתלב במסגרת בתי המשפט **כשופט** ברבות הימים. לכן, אני ממליץ לקרובים לי ולמשפחתי להשתלב באקדמיה ובתעסוקה, כיוון שזו הדרך להתפרנס בכבוד בחברה העכשווית, בהשוואה אל כל המשרות הפנים חרדיות הקיימות, כמו מלמדים ומסדרי מדפים.

בכל הצניעות, אינני מגדיר את הסיפור שלי כסיפור הצלחה. עם זאת, אני חושב שהצלחתי נובעת מהעזרה שקיבלתי מידי שמים ומההשתדלות הרבה שעשיתי. לכן, **אני ממליץ לדרג מקבלי ההחלטות: בתחילה, למפות את כלל המקצועות** הקיימים בשוק העבודה ולבחון באלו מהם קיים חסר אמיתי בכוח אדם; ובהמשך, **לכוון חרדים שמעוניינים להשתלב בתעסוקה** אל אותם תחומים בהם קיים חסר.

חיים הוא סיפור הצלחה (גם אם הוא עצמו אינו חושב כך...), היות שלמרות כל הקשיים שעמדו בפניו – המשפחתיים והכלכליים – סיים את לימודי התואר שלו בהצטיינות יתרה, וכיום הוא מממש את עצמו כעורך דין מצליח.

חיים רכניצר

עובד סוציאלי במשטרה ודוקטורנט בעבודה סוציאלית

באוניברסיטה

"משמעותה של הצלחה בתעסוקה היא הגשמה עצמית של הפרט"

חיים רכניצר, בן 32

נשוי, אב ל-6 ילדים

אזור מגורים: בני ברק

נולדתי בשנת 1979 כבן למשפחה חסידית. אבי משמש במשרה תורנית כמלמד בתלמוד תורה, ואמי גננת. עד גיל עשרים למדתי במסגרות חסידיות: תלמוד תורה, ישיבה קטנה וישיבה גדולה. לאחר נישואי, בשנת 1999, המשכתי ללמוד **בכולל** במשך כחמש שנים. במקביל ללימודיי בכולל, אשתי עבדה במשרד פרסום ושיווק.

לאחר מספר שנות לימוד, **מצאתי לנכון לשלב עבודה בתחום הטיפול - תחום** אליו נמשכתי במיוחד - **יחד עם לימודי הקודש**. וכך הגעתי ללימודי עבודה סוציאלית. ואף על פי שהייתי מודע לקשיים שצפויים לי במהלך הדרך, בשל פערים משמעותיים וחוסר במקצועות היסוד ובשל המחויבות שלי למשפחה ולפרנסתה, החלטתי ללכת על הכיוון הזה במקביל ללימודיי. לצורך כך, השלמתי בגרויות במכינה אקדמית, ובשנת 2006 התחלתי בלימודי **עבודה סוציאלית באוניברסיטת חיפה**, בשלושה של מכללת מבח"ר. בשנת 2010 **סיימתי את לימודי בהצטיינות**. משם המשכתי ללימודי **תואר שני** בעבודה סוציאלית במגמה קלינית. גם את הלימודים הללו סיימתי בהצטיינות. בשנה זו, שנת 2012, אני צפוי להתחיל את לימודי **הדוקטורט** שלי באוניברסיטת חיפה.

הקשיים העיקריים שליוו את שנות לימודי נבעו מהתמרון היומיומי המורכב בין המחויבות השונות שלי – למשפחה, ללימודים ולעבודה. קשיים אלו נכונים ומשותפים לרבים מחבריי שנרשמים ללימודים כאנשים נשואים וכהורים לילדים. הלימודים הממושכים במקביל לעבודה לצורך פרנסת המשפחה, הויתור על השתתפות באירועים משפחתיים וקהילתיים כתוצאה מאילוצים לימודיים, בייחוד כשהחברה מסביב אינה מכירה את עולם הלימודים המקצועיים על מחויבויותיו השונות, מהווים אתגר לא קל. עם זאת, עליי לציין שמצבי הכלכלי היה סביר בתקופה זו בזכות מלגת הלימודים ומלגת הקיום שקיבלתי מקרן קמ"ח (קרן מלגות לימודים לאברכים חרדים) ומקרן לידדות טורונטו.

בעבודתי **כעובד סוציאלי במשטרה** אני משמש כמטפל פרטני וכמנחה קבוצות בנושא אלימות במשפחה מטעם עיריית בני ברק וכאחראי על פניות המשטרה בנושא. חלק מזמני מוקדש לנוכחות בתחנת המשטרה. **העבודה מעניינת ומאתגרת, ומלווה בתחושת שליחות וסיפוק גדולים.** אני מאמין שנוכחותו של איש מקצוע חרדי במקום מהסוג הזה תורמת ליצירת אמון, הבנה ושיתוף פעולה שכל כך נחוצים לצורך השגת טיפול יעיל.

עליי לציין פער משמעותי אליו התוודעתי במסגרת עבודתי - פער בין התפישה הרווחת בחברה החרדית את החברה הכללית ולהיפך, כפי שהדבר בא לידי ביטוי באמצעי התקשורת בקרב שני הצדדים. בניגוד לכך, **ההתייחסויות של עמיתי כלפיי, ובעיקר כאלה שאינם נמנים על הציבור החרדי, הן חיוביות ומבטאות הערכה רבה.** וכמו רבים מחבריי ללימודים, גם אני שומע לא אחת את המשפט שהפך למוכר כל כך אצל אלה שיצאו לשוק העבודה ש"**החרדים, זה לא מה שחשבנו**". תהליך דומה התרחש אצלי במהלך עבודתי עם אנשים שאינם מהחברה החרדית. מסתבר, שכשיש קשר ושפה שמתקיימים על בסיס מקצועי, הפערים הבין תרבותיים מצטמצמים והופכים ללא רלוונטיים.

תפיסתי האישית היא, כי **משמעותה של הצלחה בתעסוקה היא הגשמה עצמית של הפרט** תוך עיסוק במקצוע שמעניק לו ההזדמנות לבטא את כישוריו ואת יכולותיו הייחודיים בתחום שאותו הוא בוחר ואוהב. לכן, בעצם הרחבת תחומי העיסוק ומתן אפשרות להשתלבות בתחומי עשייה שונים ומגוונים שלא היו קיימים עד כה בחברה החרדית, אני רואה הצלחה כשלעצמה. באופן אישי, אני רואה כהצלחה גדולה את העובדה שגם היום, לצד הלימודים הגבוהים והעבודה, אני מצליח להקדיש מדי יום מספר שעות ל**לימודי קודש**. עבורי זו ההצלחה הגדולה ביותר, ובמיוחד לאור הכוח שלימודים אלה נותנים לי.

לכן, ועל מנת שמגמה מבורכת זו תמשך ואף תורחב, אני ממליץ: ראשית, להרחיב ולהוסיף **תחומי לימוד נוספים**; שנית, **להקים קמפוסים נוספים** שישרתו את האוכלוסייה החרדית; שלישית, **להעניק מענקי לימוד וקיום**, גם בצורה של הלוואה שפירעונה יחול לאחר ההשתלבות בשוק העבודה; רביעית, **להסב את השיח בנושא שילוב החרדים בתעסוקה** כצורך של החברה החרדית ופחות כמשימה לאומית שנועדה לצורך השגת מטרות לאומיות; ולבסוף, **למצוא את הדרך להעניק לחרדים את הכלים שנדרשים** לצורך השתלבותם בשוק העבודה, כמו לימודי אנגלית, מתמטיקה ומחשבים.

סיפורו של חיים כולל גם מצוינות במסגרות התורניות, גם השתלבות בהצלחה בלימודים גבוהים וגם השתלבות בתעסוקה מועילה ומספקת. וכל זאת, תוך התמודדות מוצלחת עם המחויבויות השונות שלו למשפחתו, לעבודתו וללימודיו ולשילובם עם לימודי קודש.

יגאל רוזמאן

סטודנט במסלול הנדסאות אלקטרוניקה בטכניון

"כל שאיפתי היא לממש את חלומי ולזכות לפרנס את משפחתי בעזרת עבודה מכובדת, שתסב לי הנאה, סיפוק ושביעות רצון"

יגאל רוזמאן, בן 29

נשוי, אב ל-3 ילדים

אזור מגורים: מגדל העמק

נולדתי ברוסיה בשנת 1982. ברוסיה גדלתי כחילוני לכל דבר ועניין, מבלי להיות מודע או מחובר אל יהדותי ואל שורשיי. עליתי ארצה יחד עם הוריי בעלייה הגדולה של שנת 1990, וקבענו את ביתנו במגדל העמק. כשהייתי בן חמש עשרה התחלתי להתקרב לדת, ונקשרתי אל חסידות **חב"ד** (חוכמה, בינה, דעת – סיעה בתנועת החסידות), שם התחלתי את דרכי בחזרה בתשובה. למדתי במספר מקומות: בתחילה, במרכז גוטניק בירושלים; לאחר מכן בשיבת תומכי תמימים במגדל העמק; ובהמשך למדתי בשיבה בארה"ב במשך כשנה; עם חזרתי ארצה, המשכתי את לימודיי והשקעתי את כולי בלימוד התורה. לבסוף, קיבלתי **הסמכה לרבנות**, אשר מעניקה חשיבות ויוקרה רבה למחזיקים בה. בשנת 2005 נישאתי לאשתי. בתחילה התגוררנו בבית שמש, בהמשך עברנו לחו"ל לטובת שליחות, ולאחר מכן עברנו אל מגדל העמק. שם המשכתי את לימודיי **בכולל** של חב"ד במשך כשנתיים. עם סגירת הכולל לפני תקופת מה, נותרתי ללא כל הכנסה. גם מאמציי למצוא מקום עבודה חלופי לא צלחו, מפאת חזותי החרדית.

נקודת המפנה שהתחוללה אצלי ארעה בעקבות חבר שספר לי על **הרצאה מטעם ארגון חלמי"ש** (חרדים לומדים מקצועות ישומיים) בנושא **לימודי הנדסאות**

בטכניון ומיועדת למגזר החרדי. בתחילה היססתי מאוד אם להשתתף בהרצאה, עקב מצבי הכלכלי הקשה. עם זאת, לאחר שהשתתפתי בה ושמעתי על התכנית ועל המלגות שניתן לקבל לצורך מימון שכר הלימוד, החלטתי לעשות את הצעד הגדול ונרשמתי לאקדמיה. יש לציין שמטרתי הייתה למצוא מקור פרנסה, ולא דווקא להשתלב במוסדות האקדמיה, אך לאחר שערכתי את הבירורים הנחוצים, **הבנתי שלצורך השגת כלכלה מכובדת, יש להשתלם וללמוד.** למרות שבחרתי את המסלול של הנדסאות אלקטרוניקה מתוך היעדר אפשרויות אחרות, הרי שאני מרגיש שאני מתחבר אל התחום הזה מאוד, נהנה בו ומרגיש סיפוק רב בצעד שעשיתי. בכיתי אני נחשב לאחד מהתלמידים המוצלחים ביותר.

עם זאת, **תקופה זו מזמנת לי מספר קשיים והתמודדויות:** ראשית, מפאת ירידה בהיקף התלמידים, נאלצו בטכניון לחבר בין שתי כיתות לימוד. כך נוצר מצב בו אני לומד **בכיתה מעורבת**, שיש בה גם כמה נשים. השינוי הזה לוהה בתחילה בחששות כבדים ובניסיונות למנוע אותו, אך האילוצים הטכניים לא אפשרו זאת. ראוי לציין שהתלמידות מביעות התחשבות ומשתדלות להתלבש ולהתנהג בהתאם לסובבים אותם; שנית, **מצבי הכלכלי רעוע**, מאחר שבתקופה זו אינני עובד בעבודה סדירה וקבועה, אלא בעבודות מזדמנות.

נקודות האור שמלוות אותי כיום ותומכות בצעד שעשיתי הן **התמיכה** אותה אני מקבל מארגון חלמי"ש, אשר עוזרת לי לממן את לימודי ולממש את חלומי להשיג פרנסה מכובדת; גם **הפתיחות** שקיימת בחב"ד כלפי נושא ההשכלה והתעסוקה מקלה עליי ולא מאלצת אותי להתמודד עם שאלות רב, אלא לעשות את מה שאני חושב כנכון וכטוב; ולבסוף, **משפחתי והסביבה שלי תומכות בי תמיכה מלאה** בכל נושא ההשתלבות באקדמיה ומעריכות אותי מאוד.

אני מאוד מתלבט האם לכנות את הסיפור האישי שלי כסיפור הצלחה, הואיל וכל שאיפתי היא לממש את חלומי ולזכות לפרנס את משפחתי בעזרת עבודה מכובדת, שתסב לי הנאה, סיפוק ושביעות רצון. כולי תקווה **שבועוד עשר שנים אעסוק**

בתחום הנדסאות אלקטרוניקה ושאוכל להשתכר בכבוד ואף לכבד את המקצוע.
לפיכך, לקרוביי אני ממליץ בכל פה להשתלב במעגל ההשכלה, בייחוד לאלה אשר אינם לומדים במהלך היום, אף על פי שיש צורך במוטיבציה רבה, על מנת לבצע את הצעד הזה ולהתמודד עם הקשיים שהוא מעורר.

ולמקבלי ההחלטות **אני ממליץ שתי המלצות עיקריות: ראשית, לשקול את המשך הענקת דמי אבטלה או הבטחת הכנסה לסטודנטים**, על מנת לאפשר לכאלה המעוניינים להרחיב את השכלתם ולהשתלב בשוק התעסוקה לעשות כן. צעד זה יהיה צעד הצהרתי חשוב; שנית, **שהמוסדות הממשלתיים יעניקו מלגות קיום ומחיה** שתאפשרנה לרבים ללמוד ומאוחר יותר לעבוד בתחום לימודיהם.

סיפורו של יגאל רוזמאן הוא סיפורו של צעיר יליד רוסיה שהתחבר אל שורשיו היהודיים, חזר בתשובה, התמיד ולמד. יתרה מזאת, לאחר תקופה ארוכה ללא הכנסה מסודרת, הוא הבין שעל מנת להתפרנס בכבוד, עליו להרחיב את השכלתו. כיום יגאל לומד הנדסאות אלקטרוניקה בטכניון ומצליח מאוד בלימודיו.

סטודנט למנהל עסקים במכללה ובמקביל עובד במשרד

המשפטים

מהשירות האזרחי, דרך המכללה בקריית אונו, אל משרדי רשם

העמותות במשרד המשפטים

יוני, בן 28

נשוי, אב לילד

אזור מגורים: ירושלים

נולדתי כבן בכור להוריי בשנת 1983. למדתי במגזר הליטאי – תלמוד תורה ב"איתרי" ובהמשך בישיבה הקטנה "באר אברהם" שבגבעת שאול. אבי הוא מהנדס בוגר הטכניון, אם כי בפועל הוא אינו עוסק בתחום, אלא מוסר שיעורים וממלא את יומו בלימודי קודש. בגיל הבגרות הבנתי שמסלול הישיבה ושהאוירה הליטאית אינם מתאימים לי, ועזבתי את מסגרת הישיבה. בתקופה זו כוניתי **נער שוליים**, וחיפשתי דרך לממש את עצמי. בתחילה פניתי ללימודי פרסום שנמשכו כחצי שנה במכללת רמת גן, למרות שבסיום הלימודים לא מצאתי את עצמי משתלב בתחום זה. לאחר הפסקה של כשנה מהלימודים בישיבה, ועם הרבה סייעתא דשמיא, שבתי אל ספסל הלימודים בישיבת "דרך השם" לנוער שוליים, כשאני מחזיק בתובנות שונות לחיים. במקביל ללימודיי בישיבה, עבדתי כטכנאי במעבדת אופטיקה במשך כשלוש שנים, ובתוך כך למדתי את מקצוע האופטיקה.

בגיל עשרים ושש התחתנתי ועזבתי את העבודה בתחום האופטיקה לטובת לימודים **בכולל**. בכולל למדתי במשך כשנה וחצי, ושירתי **שירות אזרחי** כחונך לנוער נושר ובמנהלת השירות האזרחי-לאומי, בו זמנית. את השירות האזרחי שלי סיימתי

כשאני מצויד בתובנה שככל שמתנדבים ונותנים יותר, כך התמורה כפולה ומכופלת. באותה תקופה גם התחלתי לחשוב על עתידי המקצועי, והחלטתי **ללמוד מינהל עסקים בקמפוס החרדי של מכללת אונו באור יהודה** – מסלול הלימודים במכללה מותאם מבחינת הכשרות ומבחינת הצניעות אל הציבור החרדי שמרביתו מורכב מבעלי משפחות. ההחלטה לפנות אל האקדמיה מאוד משמחת אותי ומספקת אותי, ואני עושה חייל בלימודי, ולראייה הציון שקיבלתי במכינה – 95. עוד אני שמח על כך שאני נמצא במסגרת חרדית מקצועית ובה מרצים מובחרים וסטודנטים ברמה דתית גבוהה שמקדשים שם שמים. יש לציין שבטרם פניתי אל האקדמיה **התייעצתי עם רב**, מאחר שחששתי מביטול תורה. עם זאת, הרב הסיר את חששותיי ואמר לי שהלימודים הם ערובה להצלחה במעשי לצורך קידוש שם שמים, נוסף לכך שאין בהם משום ביטול תורה.

בתקופה זו אני מתמודד עם כמה קשיים – הצורך לשלב בין משפחה, לימודים ובין עבודה; חוסר הפניות שלי; ובעיקר מצבי הכלכלי הירוד שבעטיו אני מתקשה בתשלום שכר הלימודים, הואיל ולא זכיתי לקבל מלגות עדיין. קשיים אלה אינם מביאים אותי להתחרט על הצעד שעשיתי, מאחר שיש לי ביטחון רב בעצמי. ההתמודדות עם הקשיים הללו הופכת לקלה יותר בזכות **התמיכה והעידוד הרב שאני מקבל ממשפחתי ומחוגי חבריי**, אשר מבינים ומשלימים עם כך שהמסלול התורני אינו מתאים לכל אדם באשר הוא.

כיום אני עובד **במשרדי רשם החברות במשרד המשפטים** כעובד אדמיניסטרטיבי. הקבלה לעבודה במשרד המשפטים הייתה מלווה בתהליך - בתחילה נפגשתי עם הרשם ועם ארבעה עורכי דין; לאחר שהצגתי את עצמי בתחילת הריאיון, התבקשתי להציג המלצה; הרשם פנה אל הממליץ שלי וקבל ממנו המלצות חיוביות עליי; כשנשאלתי מדוע לא שירתי שירות צבאי, מלאכתי נעשתה על ידי הרשם אשר השיב במקומי ואמר, שמבחינתו אני שווה בין שווים, כיוון ששירתי בשירות אזרחי.

מדברים אלו הבנתי שההסתכלות בקרב החברה החילונית היא **שוויון בעבודה כמו שוויון בשירות**. תהליך זה הסתיים בקבלתי לעבודה במשרדי הרשם לפני כחודש. אני מסתייג מלהגדיר את עצמי כסיפור הצלחה. עם זאת, אני מקווה שכל הדברים שאני עושה כיום יקדמו אותי בסייעתא דשמיא **להצלחה ולהגשמה עצמית**. אני מאמין שבעוד עשר שנים מהיום אעסוק באחד מהתחומים הקשורים למנהל עסקים, ואראה **ברכה והצלחה בעמלי**, במקביל ללימוד תורה.

אני ממליץ למקבלי ההחלטות המלצה עיקרית אחת: **להציע יותר אפשרויות לציבור החרדי** בהקשר של השכלה ותעסוקה, מאחר שאני סבור שצעד זה ישתלם מאוד למוסדות המדינה ויצדיק את המשאבים שיועדו לו.

סיפורו של יוני הוא סיפור הצלחה, מאחר שמורכבות חייו בתקופה קצרה כל כך לא שברה את רוחו. נהפוך הוא: הוא כל העת מחפש כיצד להתקדם ולהצליח ולהגשים את עצמו בתחומים בהם הוא מוכשר. השירות האזרחי שעשה תרם לו תובנות שונות לחיים, והוא מצליח מאוד בלימודיו לתואר במינהל עסקים במכללת קריית אונו שבאור יהודה. כיום מועסק במשרדי רשם החברות שבמשרד המשפטים, אך בעתיד מקווה לעשות שימוש במקצוע שלמד.

יענקי ביכלר

יזם ובעל חברה

נחשב לאיש תקשורת בכיר, מוערך ואהוב מאוד הן במגזר החרדי והן במגזר הכללי

יענקי ביכלר, בן 27

נשוי, אב לילד

אזור מגורים: בני ברק

נולדתי בשנת 1984 בבני ברק. אני בן להורים אשכנזים-חסידיים אשר עובדים לצורך פרנסת משפחתם – אבי הוא מנהל חנות רהיטים שמוקרת מאוד לציבור החרדי בבני ברק. ובכלל, משפחתי ידועה כבעלת יוזמות ורעיונות הקשורים כולם למען ולטובת הציבור החרדי. במקביל לעבודתו, אבי מקפיד על לימוד שיעור תורה כמעשה שבשגרה. בילדותי למדתי בתלמוד תורה חסידי בעיר מגוריי, ובהמשך עליתי לישיבה הקטנה "חוג חתם סופר" של הרב אונגר זצ"ל, אליו הייתי קשור ובדרכיו אני הולך עד היום.

כשהייתי נער בן חמש עשרה הבנתי שכל **נושא התקשורת** קרוב מאוד ללבי ושניחנתי בכישרונות מיוחדים בנושא. זו הסיבה שביצעתי תפנית שונה ולא צפויה לאורח חייו של בחור ישיבה מן השורה - עזבתי את הישיבה, והתחלתי לעבוד בתחנת רדיו בשם "ערוצי הקודש" בירושלים. לצורך עבודתי זו, עברתי להתגורר בירושלים לבדי, רחוק מבית הוריי. במסגרת עבודתי ככתב בתחנת רדיו, ראיינתי את ראש הממשלה בנימין נתניהו כשהייתי רק בן שש עשרה – דבר שלא כל כתב זוכה לו

ובוודאי שלא בגיל צעיר כל כך. בהמשך, כשהפכתי להיות אחד מראשי המערכת של תחנת הרדיו, הופסקה סופית פעילותה של התחנה. בהמשך, **כשהייתי בן שבע עשרה הקמתי בתור תחביב את ה"הקול החרדי"** - קו טלפון שבאמצעותו ניתן להתעדכן כל העת על הנעשה ועל הנשמע בציבור החרדי ובחדשות כלליות אחרות ברוח התורה. כיום יש למעלה מ-30,000 כניסות ביום לקו הטלפון הזה. זאת ועוד, **בשנים האחרונות זכיתי במכרז של חברות סלולר בפרסום תכני פרימיום ברוח היהדות.** ובשנת 2006, הקמתי יחד עם אחי את **מגזין המקביל** לפנאי פלוס הנושא את השם **"העולם החרדי"** המופיע מדי שבוע לקראת יום השבת. השבועון כולל תמונות משמחות וסוקר אירועים שנערכו אצל גדולי ישראל ובחצרות חסידיים שונות, והוא מופץ בעשרות אלפי עותקים ברחבי העולם כולו. **לאחרונה הקמתי משרד יחסי ציבור "ביכלר – אסטרטגיה, יחסי ציבור, ייעוץ תקשורתי"**. בין לקוחותיי נמנים גופים גדולים מאוד, כגון: הרכבת הקלה בירושלים, עיריית בני ברק, עיריית אלעד, ועוד ארגונים גדולים מהמגזר החרדי והכללי. חשוב להדגיש שצריך **הרבה אומץ**, על מנת לפתח ולהוביל פרויקטים ומיזמים, עם זאת – מי שלא לוקח סיכונים לעתים, מפסיד. כיום אני ממונה על שלושים ושמונה עובדים אשר עובדים בחברה שלי בשכר.

התגובות שאני זוכה להן הן חיוביות מאוד בעיקרן – במגזר החרדי בפרט ובמגזר הכללי בכלל, אני נחשב לאיש תקשורת בכיר, מוערך ואהוב מאוד, וכאחד שמוביל בציבור החרדי מהלכים אסטרטגיים מאחורי הקלעים, וכאיש סודם ואמונם של גדולי הדור. זאת למרות שכאשר נפגשתי עם לקוחות מהמגזר הכללי היו כאלה שכינו אותי תופעה, אך לאחר היכרות קצרה אתם הם שינו את דעתם והביעו נכונות ורצון גדולים להוביל מהלכים ופרויקטים בצוותא. יתרה מזאת, כשאלה רואים צעירים חרדים עובדים למעלה משמונה עשרה שעות ביממה, ההערכה אליהם רק הולכת וגוברת, דבר שעוזר לשנות את הסטיגמה שלהם על המגזר החרדי כאחד שאינו מעוניין להשתלב במעגל התעסוקה.

גוסף לכך, עיסוקי הרבים לא גרמו לי מעולם לוותר על העיקר – והיא התורה, ומעולם לא פרשתי מבית המדרש. אני מקפיד על שיעורים קבועים מדי יום ראשון ועל

עיסוק בלימודי קודש, אשר מפתחים את החשיבה בשאר העניינים. לפיכך, **את הצלחה שלי אני תולה בסייעתא דשמיא** שמלווה אותי לאורך כל הדרך. ולפני כל צעדים משמעותיים אשר אני מבצע בחיי, אני **מתייעץ ונעזר ברבנים** ומציית להוראותיהם. עם זאת, אני לא שש להגדיר את עצמי כסיפור הצלחה, כמאמר הכתוב "אין הנחתום מעיד על עיסתו".

נוסף לכך, **אינני מרגיש שאני מתמודד עם קשיים מיוחדים**, ואם הם קיימים, הרי שיש להתגבר עליהם ולהמשיך כאילו הם אינם. כך לדוגמה, לפני כשנה הוציאו גדולי ישראל חרם כנגד אתרי האינטרנט החרדים, תקופה קצרה אחרי שהקמתי אתר חדשות בשם "חרדים" בהשקעה של כ-600,000 ₪. באותו היום שיצאה הקריאה מביתם של גדולי ישראל, ישבתי עם אחד הרבנים שעסק בנושא, אשר החליט על סגירה מיידית של האתר, למרות ההפסד הכלכלי הכבד בגובה של כחצי מיליון ₪ שנגרם לי בעקבותיו. רוצה לומר, שאף על פי שלעתים יש הפסדים בדרך, הרי שהם חלק מהדרך.

כששואלים אותי **איך הייתי רוצה לראות את עצמי בעוד עשר שנים**, אני מחייך ומצטט כאלה שאמרו עלי: "עם כל מה שעשית עד עכשיו, יש סיכוי שבגיל שלושים תצא לפנסיה". אני כשלעצמי, אינני מתכנן לעזוב את עבודתי מהר כל כך. **יש לי תכניות רבות, רעיונות ומיזמים שונים, וכולי תקווה להוציא, לפחות את רובם, אל הפועל.** הקו שמנחה אותי הוא שכל מי שניחן בכישרון כזה או אחר, שיפתח את עצמו, שייזום, שיהפוך לעצמאי ושישתלב בשוק התעסוקה, מבלי לפחד. חשוב להבין שקיימות דעות קדומות גם במגזר החרדי כלפי זה הכללי, אך הן שגויות בייסודן.

המלצותיי למקבלי ההחלטות הן: לעשות ככל שביכולתם, על מנת להקל על המגזר החרדי כדי שזה ישתלב באקדמיה ובתעסוקה הכלליים, על מנת שהוא יממש את עצמו, ויתרום מידיעותיו ומכישורנותיו, מאחר שהציבור החרדי כולל הרבה מאוד מוחות מבריקים ואנשים מוכשרים.

סיפורו של יענקי ביכלר הוא סיפור הצלחה אופייני של יזם שמנצל את כשרונותיו הטבעיים ואיננו מפחד מסיכונים. בזכות אלו גם זכה להערכה רבה מצד גדולי הדור בקהילה. כיום הוא מופר, מוערך ואהוד מאוד על הציבור הכללי ועל הציבור החרדי כאחד, כאיש תקשורת ומומחה לפרסום ויחסי ציבור.

יצחק חסדיאל

בעל תפקיד בכיר בבנק לאומי למשכנתאות

חש בעבודתו בבנק שליחות וקידוש שם שמים בגישור בין המגזר הכללי לבין המגזר החרדי

יצחק חסדיאל, בן 43

נשוי, אב ל-3 ילדים

אזור מגורים: ירושלים

נולדתי בחיפה בשנת 1968. הוריי היו אנשים עובדים – אבי עבד שנים רבות בבנק לאומי, ואילו אמי עבדה בעיריית חיפה. עם זאת, התורה הייתה בראש סדר העדיפויות במשפחה והחינוך שקיבלתי בה היה תורני-שמרני. בילדותי למדתי בתלמוד תורה "תורת אמת" שבחיפה, לאחר מכן למדתי בישיבה ליטאית קטנה ומובחרת "משכן יעקב", ובהמשך למדתי בישיבה גדולה במסגרת שתי ישיבות ליטאיות מובחרות אף הן – "ישיבת חברון" ו"ישיבת אור ישראל" שבפתח תקווה. במהלך תקופת לימודי השתמשתי בכישרונותיי לצורך לימוד ולהבנת הסוגיות המורכבות שבש"ס (שישה סדרים), ועברתי בהצלחה מבחנים רבים בגמרא ובתלמוד. גם לאחר נישואיי, בשנת 1992, המשכתי ללמוד בכולל של "ישיבת חברון" שבירושלים.

זמן לא רב לאחר מכן הסקתי, שעל מנת להתפרנס בצורה סבירה, עליי להשתלב במעגל התעסוקה. הקשיים במימוש שאיפתי זו לא אחרו לבוא. המחסום הראשון לצורך כך היה אי שירותי בצבא. לפיכך, התגייסתי לצה"ל, ושירתי כמורה חייל ובהמשך כמפקדם של מורים חיילים עד לסוף שנת 1994. עם זאת, היות שלא

ראיתי את עצמי משתלב בתחום ההוראה, כשנה לאחר מכן הגשתי את מועמדותי והתקבלתי לעבודה כפקיד בבנק ירושלים – ללא תעודת בגרות או תואר אקדמי. במהלך עבודתי שם הבנתי שלצורך התקדמות בעבודה, עלי ללמוד לימודים אקדמיים ולהתמקצע בתחום. מחסור במכללות המתאימות לאורח החיים החרדי גרם לתכנתי זו לרדת מהפרק באותה העת. בשנת 1998, בעקבות יוזמה של הרב אריה דרעי, השתלכתי במסלול המיוחד לגברים חרדים ב"טורו קולג'" במסגרת המחזור הרשמי הראשון של חרדים שהשתלבו בשורות האקדמיה. גם בתקופה זו נאלצתי להתמודד עם קשיים לא מעטים, כמו: היעדר מלגות ותמיכות, הקושי לשלב בין עבודה, לימודים ומשפחה.

אני אוהב מאוד את התחום הפיננסי ואת ההתעסקות עם מספרים וחישובים, וזו הסיבה שבעטייה החלטתי לרכוש תואר בתחום ולהתקדם בתפקידים בכירים בבנק ירושלים. וכך, במהלך ארבע עשרה שנות עבודתי בבנק ירושלים, שהוא בנק שמשרת בעיקר את האוכלוסיה החרדית, התקדמתי במגוון תפקידים הקשורים למגזר החרדי. מצב עניינים זה מנע ממני להתמודד עם מצבים לא נעימים או להתפשר בנושאי דת, כפי שהייתי נדרש לו עבדתי עם המגזר הכללי, דבר אשר שימח אותי והקל עליי מאוד. וזו הייתה הסיבה לסירובי להצעות אחרות שקיבלתי מהבנק לעבוד מול המגזר הכללי.

במהלך שנת 2011 פנו אליי מלאומי למשכנתאות של בנק לאומי בהצעה לשמש כמנהל מגזר קמעונאות חרדים. קיבלתי את ההצעה והתחלתי לעבוד בבנק בתפקיד בכיר וכמגשר בין המגזר הכללי לבין המגזר החרדי במרכז העסקים הארצי של לאומי למשכנתאות.

יש לציין שלפני כל צעד משמעותי אני מתייעץ עם האדמו"ר מאמשינוב, ולמרות המלצתו של זה לסרב להצעת עבודה הפונה אל האוכלוסייה הכללית, הרי שכיום אני רואה את היתרון העצום שבעבודה בסביבה חילונית, ואני מרגיש שליחות לייצג את המגזר החרדי. במסגרת עבודתי זו, אני רואה איך מתבטלות דעות קדומות כלפי המגזר החרדי ומתפתחת הערכה רבה אליו מצד המגזר הכללי, כולל התחשבות מצד נשים חילוניות שמשתדלות לכבד אותי ולהתלבש בצניעות. עם

השנים צברתי ניסיון משילוב העבודה בין המגזר הכללי לבין המגזר החרדי, והחלטתי להפיק ימי עיון ואירועים שונים לעובדים, תוך התאמתם למגבלות ולאורח החיים החרדי. המגמה היא לא לחולל מהפכות, כי אם לאפשר התארגנות אשר תתאים לכולם. הגיבוי וההבנה להם אני זוכה מהבנק מוכיחים לי שתפיסה זו היא נכונה.

התגובות להן אני זוכה הן חיוביות בצורה גורפת, הן בקרב משפחתי והן בקרב הקהילה אליה אני משתייך. אלה מביעים הערכה רבה מאוד כלפיי, כלפי הדרך שעברתי וכלפי ההצלחה שלי בכל התפקידים שביצעתי עד כה. בסקירה של נקודת ההתחלה שלי והמקום בו אני נמצא כעת, אני בהחלט רואה את הסיפור שלי כסיפור הצלחה, הואיל ולמרות כל הקשיים שהתעוררו בדרך, הרי שעם הרבה סייעתא דשמיא ועם הרבה רצון ואמונת חכמים, הגעתי למקום נכבד ומכובד. אני נהנה לשרת ולעזור למגזר החרדי, וכולי תקווה שבעוד עשר שנים אוכל להמשיך ולעשות כן.

למקבלי ההחלטות אני ממליץ המלצה עיקרית אחת – לעודד את המעסיקים שמחזיקים בסטריאוטיפים כלפי הציבור החרדי להעסיק חרדים, היות שלעובדים חרדים יש יתרון גדול מעצם שאיפתם המרכזית להתפרנס, על פני לפתח קריירה. כלומר, התכיפות הנמוכה יותר בהחלפת מקומות עבודה מצדם מהווה יתרון מובהק למעסיק..

יצחק חסדיאל הוא סיפור הצלחה למרות שבמשך שנים רבות התקדם יפה בתפקידיו בקרב המגזר החרדי, הרי שעם הניסיון שצבר בעבודתו יצחק הבין שקיימת חשיבות יתרה גם בעבודה מול המגזר הכללי. המעבר לתפקיד בכיר בבנק לאומי למשכנתאות העניק לו תחושת שליחות, וקידוש שם שמים ודרך נוספת לסייע לקהילתו באמצעות הגישור בין שני המגזרים.

ישראל זופניק

חייל שח"ר תקשוב

התחיל את דרכו כאברך, כיום משרת בצה"ל ובעתיד מקווה לתפקיד בכיר במשק

ישראל זופניק, בן 22

נשוי

אזור מגורים: צפת

נולדתי בשכונת מאה שערים שבירושלים ובגיל אחת עשרה עברתי עם משפחתי לעיר ביתר עלית. בילדותי למדתי בתלמוד תורה "חיי עולם"; את לימודיי בישיבה הקטנה ובישיבה הגדולה עשיתי בישיבה חסידית מובחרת, היא "ישיבת זוועל" שבירושלים.

לאחר נישואיי לבחורה צפתית, ומתוך אהבתי אל העיר צפת, עברנו להתגורר בעיר. בשנה הראשונה לאחר נישואיי למדתי בכולל, אך בשלב כל שהוא ביטלתי את מעמדי כבן ישיבה, מעמד אליו לא הצלחתי לשוב כשניסיתי מאוחר יותר. **בעקבות זאת, ומתוך כוונה להרחיב את הכנסות המשפחה, החלטתי להתגייס לצבא.** אף על פי שהתחלתי את השירות בתהליך גיוס רגיל, הרי שממש בימים האחרונים של שלבי הגיוס נודע לי במקרה על פרויקט שח"ר. לאחר שערכתי בירור יסודי בנושא, יצרתי קשר עם האחראים על הפרויקט, אשר הצליחו לדחות את גיוסי ולשלב אותי במסגרת הפרויקט במודיעין. הובטח לי ולחבריי לטירונות שעם סיום הטירונות, ישבצו אותנו בתפקידים שונים בפיקוד צפון, דבר אשר לא קרה. נהפוך הוא, עם סיום הטירונות חייבו אותנו לבצע קורס במשך כשלושה חודשים בגלילות, דבר אשר הציב בפנינו קשיים בעקבות הנסיעות היומיומיות שחויבנו לבצע והקושי להגיע בזמן. בעקבות

משבר שפרץ בנושא מול המפקדים, הציעו לנו לעבור לפרויקט של שח"ר תקשוב בפקוד צפון.

בתחילה שובצתי כטכנאי של מערכות ותדרים. את תפקידי זה ביצעתי במשך כשמונה חודשים. לאחרונה מפקדיי ביקשו ממני לעבור לבסיס ציוד פיקודי ששייך אף הוא לפיקוד צפון, אך נמצא במרחק רב מביתי שבצפת. בתחילה התקוממתי לשינוי ולמעבר הצפויים, אם כי לאחר שהבנתי את חשיבות העניין בעיני מפקדיי, החלטתי להסכים למעבר. לצורך כך, ביקשתי ללמוד נהיגה במסגרת השירות הצבאי ולשבץ אותי בתפקיד הכולל רכב צמוד. כיום אני נמצא בשלבי לימוד נהיגה לצורך הנפקת רישיון ג'. אני יכול לציין שתפקידי החדש כטכנאי שטח בבסיס ציוד פיקודי, במעבדה מסווגת, מסב לי הנאה ואף מרחיב את ידיעותיי.

הקשיים בהם נתקלתי במסגרת הצעד שעשיתי נבעו מהיותי החייל היחיד מטעם פרויקט שח"ר בצפת, ולפיכך לא הונהגו בבסיס סידורי דת כלשהם, ושירתי באווירה מעורבת עם חיילות ועם מקלטי טלוויזיה אשר אינם עולים בקנה אחד עם אורח חיים דתי. עם זאת, אני שמח שבבסיס החדש בו אני משרת יש סידורי מטבח שמותאמים לציבור החרדי - כלומר, מיקרוגל, מקרר וכלי מטבח נפרדים - ולכן אינני צריך להיכנס אל חדר האוכל הכללי. עם זאת, הקושי הנובע מהמרחק של הבסיס ממקום מגורי עדיין קיים.

התגובות שאני זוכה להן מצד מפקדיי ומחיילים מהמגזר הכללי אתם אני משרת הן חיוביות ומעריכות, זאת לעומת משפחתי, אשר מקורה, כאמור, משכונת מאה שערים – ממנה לא קיבלתי עידוד ותמיכה כלשהם, אך הם גם לא התנגדו לצעד שעשיתי. הוריי מביעים יחס אדיש ופסיבי בעיקרו, ולעתים קשה לי לפרש את תגובתם בנוגע למפנה שעשיתי בחיי. ביתר העניינים משפחתי היא מיוחדת במינה, תומכת, מעודדת ומביעה כלפיי הרבה חום ואהבה. התגובות הדו-ערכיות שאני מקבל באות לידי ביטוי גם מבחינת הסביבה הכללית שלי: למרות שברחובות צפת אני יכול

להתהלך לבוש עם המדים הצבאיים שלי (למעט בית כנסת אחד בעיר), הרי שבביתר, מקום מגורי הוריי, הדבר אינו מקובל, ולפיכך אני נמנע מלעשות כן.

כולי תקווה שבועוד עשר שנים מהיום אאייש תפקיד בכיר באחת מחברות התקשורות הגדולות בארץ, דוגמת HOT או בזק, על בסיס ועל רקע ההכשרה אותה קיבלתי במסגרת שירותי הצבאי. לפני כל צעד שאעשה בתחום הזה, כוונתי היא לשאול בעצתו של רב. אינני רואה את עצמי ממשיך בשירות קבע בצבא, מאחר שאינני מעוניין לעזוב את הבית ולהיות מרוחק ממשפחתי למשך תקופה ארוכה.

אני ממליץ למקבלי ההחלטות: בבואכם לאייש משרה מסוימת או תפקיד מסוים בחברתכם, בדקו את מצבו העכשווי של המועמד לתפקיד ולא את עברו. כלומר, חשוב יותר לבדוק את היכולות ואת הכישרונות של המועמד לתפקיד, ולא אם יש ברשותו תעודות כאלו או אחרות המעידות על השכלתו או על הכשרתו. הנוהג הרווח כיום בחברה הוא הפוך, ולפיכך העניין מהווה מכשול לחרדים שמעוניינים להשתלב בשוק התעסוקה בארץ.

כאמור, ישראל זופניק מגיע משכונת מאה שערים הירושלמית – המאופיינת כרדיקלית וככזו שאינה מזדהה עם חוקי המדינה או מדיניותה. משום כך, ניתן להגדיר את הסיפור שלו סיפור הצלחה מיוחד במינו, הואיל ולאור נקודת ההתחלה שלו כאברך בקהילה מאד חרדית וכבן למשפחה שמרנית, כיום הוא משרת בצה"ל בתפקיד בכיר, כטכנאי במעבדה צבאית מסווגת. יתר על כן, את הישיגיו בשירות הצבאי מקווה ישראל לתרגם לקריירה מקצועית בעתיד.

מתי הורוביץ

עצמאי ויזם חברתי

למד באופן עצמאי את תחום המחשבים והפך למומחה בעל שם בענף

מתי הורוביץ, בן 26

נשוי, אב ל-3 ילדים

אזור מגורים: ירושלים

נולדתי בירושלים כבן למשפחה שורשית. התחנכתי בבית שמצד אחד היה שמרני ולא התיר להכניס מחשב הביתה, ומצד שני אָפֶּשֶׁר לקרוא ולהרחיב אופקים. בילדותי למדתי בתלמוד תורה חסידי "רוזין", וכשהתבגרתי למדתי בישיבות ליטאיות אדוקות. בשנת 2004 התחנתי והמשכתי ללמוד **בכולל** ולקבל מלגה מטעם משרד הדתות בלבד. במקביל ללימודי בכולל, התחלתי לעבוד לפרנסתי בשעות אחר הצהריים בעסק של אבי במרכז TRADE IN לרכב. בחברה זו **פיתחתי תוכנת מחשב** לצורך ניהול המרכז.

התמורה שהתחוללה בחיי התרחשה לאחר מבצע עופרת יצוקה. אז הבנתי שזה לא הוגן שבחזית נלחמים חיילים שמקריבים את חייהם למען בטחון אזרחי המדינה, ואילו אני לא אתרום את תרומתי לעם. לכן, **החלטתי להצטרף לשירות האזרחי**, ושירתתי במחלקת המחשבים של ארגון יד שרה. שם בניתי אתר ותוכנות ניהול מיוחדות שענו לצורכי הארגון. **באותה העת הבנתי גם שעל ידי ידע בתכנות ניתן להרחיב את מגוון האפשרויות** ליצירת דברים חדשים, והתחלתי ללמוד באופן עצמאי תכנות מספרים וממדריכים, וללא קבלת עזרה מקצועית מגורם חיצוני כזה או אחר. השירות האזרחי העניק לי את האפשרות להתמקצע בתחום האינטרנט.

בשנת 2010 סיימתי את השירות שלי, והחלטתי להתפתח עצמאית ולעסוק בתחום פיתוח ותקנות באינטרנט. כיום אני יכול לומר שאני מהמומחים בפיתוח אתרים מבוססי WordPress (מערכת לניהול תוכן) בארץ. בתחילה פרסמתי ושיווקתי את עצמי בכל המגזרים. לפני כשנה קבלתי הצעה מחברה תל אביבית לשמש כמתכנת שלהם, וכיום אני עוסק בפיתוח המיזם האינטרנטי בתחום מטבע חוץ ומוצרים פיננסיים.

בתקופה זו, ובשיתוף פעולה עם כמה מחבריי, אני מפיץ סקר בנושא "היתכנות להקמת בית מדרש לאנשים עובדים" בתיבות הדואר האלקטרוני. סקר זה אינו דורש זיהוי, והמשיבים מתבקשים רק לענות בכנות על שאלות בסיסיות, כגון: "באלו שעות נוח לכם לקבוע עתים לתורה?"; "איזה חומר לימודי תרצו ללמוד?"; וכדומה. הרעיון לסקר הגיע עקב המצוקה שזיהינו בקרב חרדים בוגרי ישיבות שהשתלבו במעגל העבודה ועזבו לצורך כך את הלימודים התורניים שלהם. צעירים אלו מרגישים חובה לשמור על מעמדם הרוחני ולאזן - על ידי עיסוק בלימודי קודש - את העיסוק הרב בחיי המעשה בשעות היום. נכון לעכשיו, אנו זוכים לשיתוף פעולה פורה מאוד בסקר זה ויותר ממאה ושלושים אנשים השיבו עליו מיום פרסומו.

התגובות להן אני זוכה הן חיוביות מאוד - לקוחות פרטיים רבים מעריכים את עבודתי, מאחר שהם מקבלים ממני מוצר איכותי מאוד. מול החברה אתה אני עובד אני לא פעם נתקל בלקוחות שמתרשמים מאוד מכך שאני מסוגל לעצור ולהתנתק ממרוץ העבודה המפרך בימי שישי ושבת. **תכניותיי וציפיותיי לעתיד הן להקים מיזמים נוספים שיוכלו לפרנס אותי בכבוד, במקביל לשילוב העבודה עם לימוד התורה.**

אני בהחלט יכול להגדיר את עצמי כסיפור הצלחה מבחינה מקצועית, מאחר שקניתי לעצמי שם של מומחה בזכות למידה עצמאית וללא עזרה מקצועית מגורם חיצוני כלשהו.

המלצותיי למקבלי ההחלטות הן: לזהות נוער ובחורים אשר לא ממשיכים בלימודי התורה שלהם, ולהקים עבורם ישיבות המשלבות תורה ולימודים אקדמיים. זאת על מנת שאלה יוכלו לרכוש ידע מקצועי לפני נישואיהם, ולאחריהם יוכלו להשתלב בשוק התעסוקה בארץ.

סיפורו של מתי הורוביץ הוא ללא ספק סיפור הצלחה: ללא ידע מוקדם, או לימודים אקדמיים, בזכות הניסיון וההתמקצעות שרכש בתקופת השירות האזרחי שעשה, קנה לעצמו שם של מומחה בפיתוח אתרי WordPress. מתי מוערך מאד בקרב לקוחותיו ומנסה גם להקנות מניסיונו האישי לצעירים חרדים אחרים הדומים לו. הוא מעוניין לפתח את הקריירה שלו בעתיד ולהקים מיזמים נוספים, כדי שיוכל לשלב תורה ועבודה מבלי להיות מוטרד מנושאים כלכליים.

שלמה

סטודנט לתואר ראשון בפסיכולוגיה ומתנדב בשירות האזרחי

"בעתיד, אני רואה עצמי כבעל השפעה רבה בתהליך קבלת החלטות בתחום החינוך"

שלמה, בן 28, נשוי

אזור מגורים : ירושלים

נולדתי בשנת 1984 בירושלים. כשהייתי ילד, משפחתי עברה להתגורר בקנדה לצורך לימודי הרפואה של אבי. במהלך ילדותי למדתי בתלמוד תורה המקומי בטורונטו, אך לא חל שינוי משמעותי בהקשר של לימודי החול שלי בין הארץ ובין קנדה. כשהייתי בן שלוש עשרה, חזרה משפחתי להתגורר בירושלים. שם למדתי ב"ישיבת משכן ישראל", ישיבה המשתייכת לבריסק, המגזר האדוק ביותר בקרב הליטאים, וב"ישיבת גבעת שאול". במהלך לימודי ביישיבה הרגשתי שאני שייך לחברה הסובבת אותי, מאחר שאני בנו של רופא, ולא של אב במשרה תורנית או אברך בכולל, כיתר התלמידים. הנוהג הרווח ביישיבות הליטאיות הוא לחפש משרה תורנית. עם זאת, אני מאמין שהנוהג השכיח בפנימיות האדם הוא לעשות ככל שניתן על מנת להיות ירא שמים. כל אחי וגיסיי הם אברכים בכולל ובעלי מעמד גבוה בקהילתם.

לאחר שנישאתי, המשכתי ללמוד בכולל במשך שלוש שנים. במהלך הלימודים תכננתי את העתיד הכלכלי שלי - הן מתוך שיקולים כלכליים והן מתוך שאיפה להשתלב בתחום בו אגשים את עצמי ואתרום מיכולותיי ומכישורי לטובת הקהילה. לצורך כך, התייעצתי עם ידידי שהמליצו לי ללמוד ייעוץ חינוכי במכללה חרדית. לעומת זאת, בעקבות התייעצות עם אבי החלטתי להעמיק את לימודי האקדמיים, כך שייפתחו בפניי אפשרויות נרחבות יותר מתחום הייעוץ החינוכי. עוד אבי המליץ לי

להתייעץ עם רב בנושא, רעיון שעורר בקרבי חשש מסוים, מאחר שדאגתי מכך שהרב ימליץ לי להמשיך בלימודי התורניים. אך למרות הסתייגויותי, הרב טען שהחלטה בנושא צריכה להתקבל על ידי בלבד בהתחשב בתחום שמתאים לי ביותר, ואף **ברך אותי ואיחל לי הצלחה**. כיום, אני נמצא במהלכה של שנת הלימודים השלישית שלי **בפסיכולוגיה באוניברסיטה הפתוחה**.

ראוי לציין, כי **רבים מחבריי אינם יודעים על לימודיי** ועל שאיפתי להיות פסיכולוג. לכן אני מרגיש מנותק מבחינה חברתית בכל הקשור לכך, כיוון שאיני יכול לשותף את חבריי בנושא, בדומה ליתר האנשים. עם זאת, אני מתענד להיחשף ולפרסם את עצמי בסיום הלימודים, מאחר שגם במגזר החרדי יש צורך בפסיכולוגים. גם הרבנים שלי מהישיבה ייווכחו בסופו של עניין שפעולותיי מכוונות לשם שמים בלבד. במגזר הליטאי מאמינים שאין מקום לסטודנט חרדי אלא לאיש מקצוע חרדי. כמו כן, מאחר שידעתי שלא אוכל להשתלב במעגל התעסוקה הכללי בגלל שלא שירתי בצבא, מצאתי מסגרת בה אוכל להשתלב ולשרת **שירות אזרחי** ולתרום בתחום החינוך. כיום אני משרת בישיבה לבחורים אמריקנים השייכים לקבוצת נוער בסיכון. נוסף לכך, אני מתנדב בארגון החסד "עזר מציון", במסגרתו אני חונך ילד יתום ממשפחה קשת יום. אני שמח לציין שקיבלתי הערכה טובה מאוד מהממונה על העובדים הסוציאליים במחלקת הרווחה, לפיה **"מה ששלמה עשה עם הילד הזה הוא ממש לא יאומן"**.

כמו כן, במסגרת הלימודים אני נחשף למציאויות חדשות שלא הכרתי קודם לכן כשומר תורה ומצוות, **חשיפה שמאתגרת אותי מאוד**. אני מודע לכך שלימודיי נחשבים למעשה נועז, וכי אין מי שיערוב לי שלא אתפשר כתוצאה מכך. אך למרות החששות הללו, נראה **שההתעמקות שלי בנושא מרחיבה ומחזקת את ערכיי הפנימיים**. לעומת זאת, מבחינת תחומי הלימוד, אני מתקשה מאוד בסטטיסטיקה, מאחר שאין לי רקע בתחום. לפיכך, אני משקיע רבות, על מנת להעלות את הממוצע הכללי שלי לקראת לימודי התואר השני. אני חושב שכל אדם חרדי שיוצא למסלול

לימודי אקדמי חייב להיות חזק דיו על מנת להתמודד עם קשיים הנובעים מהמסגרת הזו. כך לדוגמה, על מנת לא להתקל בבעיות צניעות, אני נוהג להתיישב בחלקה האחורי של הכיתה. פיתרון אחר שעלה הוא שגברים ונשים ישבו בכיתה בנפרד, מתוך התחשבות בנסיבות.

בתחילת הדרך חשבתי לבקש ואף להתחנן בפני בני משפחתי שיסייעו לי לשלם את שכר הלימודי שלי. אולם, בסייעתא דשמיא, נודע לי על קרן ידידות טורונטו אשר אישרה לי מלגת לימודים. מבחינת המשפחה, אני זוכה לאהדה, תמיכה ועידוד מלאים בצעד שעשיתי לכל אורך הדרך. מבחינת הקהילה אני נתפס כאדם מרכזי ודומיננטי ללא קשר ללימודי האקדמיים.

בעוד עשר שנים מהיום אני רואה את עצמי בתוך עולם של חינוך ושל טיפול במסגרת המגזר החרדי, וכבעל השפעה רבה בתהליך קבלת החלטות בתחום החינוך. אני מעוניין לרכז את מירב מאמציי בטיפול בנערים בגיל העשרה, כתקופה הטומנת בחובה אתגרים רבים. אני ממליץ לכל מי שאינו מתכוון ללמוד בכולל להשתלב במעגל ההשכלה הגבוהה, על מנת לרכוש מקצוע מכובד שיעניק לו מוצא ומענה כלכלי.

לסיכום, אני יודע שעם סייעתא דשמיא, השתדלות ורצון רב הגעתי להישגים לימודיים ולהישגים בתחום החינוך כאחד. אני מקווה שבעתיד אוכל לתרום מכישורי ומיכולותיי למען האוכלוסייה בכלל ולמען המגזר החרדי בפרט. לפיכך, המלצותיי לדרג מקבלי ההחלטות הן: ראשית, לאפשר לחרדים להוכיח את עצמם כיתר האזרחים במדינה תוך שילובם במקומות עבודה במגזר הכללי; שנית, להעניק מלגות קיום לסטודנטים חרדים, נוסף למלגות הלימודים הניתנות כיום, מפאת הקשיים הכלכליים הרבים איתם הם נאלצים להתמודד כבעלי משפחות.

סיפורו של שלמה מהווה סיפור הצלחה, מאחר שלמרות כל הקשיים הכרוכים בכך, הוא משקיע רבות על מנת להתמקצע בתחום הפסיכולוגיה ואף מיישם זאת במסגרת השירות האזרחי. שלמה משוכנע שעם סיום לימודיו יוכל לתרום רבות למען האוכלוסייה בכלל ולמען המגזר החרדי בפרט ואף לשמש דוגמה לחרדים נוספים.

משה שטרן

חייל שח"ר בחיל הים וסטודנט לחשבונאות

זוכה להערכה ולהוקרה בצבא, ונוחל הצלחה רבה בלימודיו האקדמאים

משה שטרן, בן 21

נשוי, אב לילד

אזור מגורים: חיפה

נולדתי בחיפה בשנת 1990. בבית נשמתי, מצד אחד, את **רוח התורה**, מכיוון שאבי לימד חינוך במשך שנים רבות והחדיר בילדיו את דרך החיים התורנית; ומצד שני, נשמתי גם את **רוח העבודה**, לאור הדוגמה שהציב לי אבי שהיה טוען רבני ולאחר מכן עורך דין עצמאי. יתרה מזו, מרבית בני משפחתי המורחבת עובדים למחייתם ולפרנסתם ומחזיקים במגוון משרות. את לימודי היסודיים עשיתי בתלמוד תורה "יחל ישראל" ולאחר מכן המשכתי בישיבה קטנה וגדולה של חסידות סערט-ויז'ניץ אליה אני משתייך. במהלך כל שנות לימודי נחשבתי לבחור שנון וחכם מאוד ולבעל ידע נרחב מאוד בתחומי עניין שונים – גם כאלו שחורגים מהנושאים שנרכשים במוסדות הלימוד השונים. התמדתי בשיעורי התורה שלי ונחשבתי לאחד מהתלמידים המובהרים בישיבה הגדולה "יחל ישראל". **בבגרותי אף נבחרתי לפני רבנים על מאות דפי גמרא בעל פה ובכתב והצטיינתי בכולם.**

במהלך שנת 2009 התחתנתי והשתלכתי **בכולל** של החסידות, שם עשיתי חיל בלימודי, אשר היו קשים ומורכבים. במקביל ללימודי כולל לקחתי על עצמי לבצע

עבודות סת"ם (כתיבה של ספרים, תפילין, מזוזות), עבודה אותה עשיתי בביתי בשעות הפנאי. יש לציין שמעולם לא חשבתי לעזוב את ספסלי בית המדרש, ושגם אני, כמו כל בחור חרדי אחר, חתמתי על דחיית שירותי הצבאי במסגרת ההסדר "תורתו אומנותו". אך לאחר שלמדתי בכולל במשך שנה וחצי וראיתי שעליי **לפרנס את משפחתי** המתרחבת, הבנתי שעליי לחפש מקום עבודה. החיפושים הללו לא היו מעודדים בהתחלה, בגלל המחסום שניצב בפניי בגין אי שירותי בצה"ל. עם זאת, תוך כדי בירורים וחיפושים שמעתי על **פרויקט שח"ר** (שירות חרדים), והתעניינתי ברצינות בנושא אצל כל הנוגעים בדבר, ובפרט אצל יוסי קליין, מנהל סניף מפת"ח צפון (מרכז פיתוח תעסוקה לחרדים), שאף עזר וסייע לי רבות.

לאחר שהתייעצתי בנושא עם אבי ששירת בצה"ל בעבר וקיבלתי את תמיכתו ואת עידודו לרעיון השירות בצה"ל, פניתי אל **האדמו"ר**, על מנת לשאול לדעתו ולקבל את ברכתו. האדמו"ר התעניין בכל הדקויות של הסוגיה, ולאחר ששמע את כל הנתונים והבין את האפשרויות העתידיות שגלומות במהלך הזה, הוא איחל לי בהצלחה וברך אותי שהשמים ילוו אותי לאורך כל השירות הצבאי שלי. **בשנת 2010 התגייסתי לחיל הים** בבסיס ציוד ותובלה בחיפה, שם שובצתי כמש"ק התקנות ופרויקטים בתחום רכש ולוגיסטיקה. רקמתי קשרים טובים מאוד בבסיס בו אני משרת, וכל מי שזקוק לסיוע בכל נושא שהוא, יכול להיעזר בי. ולראייה המחמאות והתשבחות שאני זוכה להן, שמעידות על מידותי הטובות ועל כישורי הרבים.

ניתן לומר שהקושי העיקרי **אתו אני מתמודד כרוך בסדר יומי העמוס**. מאחר שאני נמצא כיום בתקופת **לימודים לתואר בחשבונאות**, צעד שעשיתי מתוך כוונה לרכוש מקצוע שבאמצעותו אוכל לפרנס את משפחתי לאחר שחרורי מצה"ל, הרי ששלושה ימים בשבוע אני נאלץ לשלב בין השירות שלי לבין הלימודים, ולחזור לביתי ולמשפחתי רק בשעות הערב המאוחרות. יתרה מזו, לעתים אני אף לא רואה אותם כלל, מאחר שאני נשאר ללמוד למבחנים עם חבריי לספסל הלימודים עד שעות הלילה המאוחרות. עם זאת, יש לציין את **ההקלות, את ההבנות ואת ההתאמות**

שצה"ל עושה לציבור החרדי המשרת במסגרתו. בבסיס שבו אני משרת אני לא נתקל במצבים שדורשים ממני פשרות דתיות כאלו או אחרות. נהפוך הוא, יש בינינו הבנה הדדית, והצבא מנסה ומשתדל למצוא את דרך הזהב ואת הגשר בין הפערים שקיימים בין הצדדים. בתוך כך, מתקיימים בבסיס באופן יומיומי שיעורים קבועים ותפילות בבית הכנסת בהשתתפות שאר החיילים הדתיים והחרדים. אני מרגיש ששירותם של חיילים חרדים בבסיס מייצג את המגזר החרדי בפני המגזר הכללי באופן חיובי, סיבה שנותנת לי את הכוח ואת הרצון להמשיך בפועלי ומחזקת אותי בצעדים שעשיתי.

התגובות שאני זוכה להן חיוביות ותומכות מאוד. משפחתי תומכת בי ומעודדת אותי כל העת, ואף הפתיעה אותי במהלך הטירונות כשהביאה לי אוכל חם לשבת. גם מעמדי בקהילה הוא מעמד של אברך מן המניין, ובקרב חבריי אני נחשב לאדם חכם ומבין עניין שניתן להתייעץ איתו בכל נושא. כולי תקווה שבשנים הקרובות אהפוך לרואה חשבון מצליח שמתפרנס בכבוד. כמובן שהדברים תלויים בהשתדלות רבה מצדי ובסיוע מידי שמים שאקבל. **ולמקבלי ההחלטות אני ממליץ להמשיך עם פרויקט שח"ר** המבורך ולפרסמו כמה שניתן בקרב הציבור החרדי אשר ישמח לשרת במסגרתו.

ניתן לכנות את סיפורו של משה שטרן סיפור הצלחה, מאחר שלמרות שהיה מבחירי התלמידים ומחשובי האברכים בכולל, הוא הבין שאין אפשרות להתפרנס בכבוד ממלגת כולל ומהכנסות צדדיות, והחליט להשתלב במעגל התעסוקה דרך התגייסות לשירות בצה"ל ובשילוב עם לימודים אקדמאיים. צעדים אלו התבררו כחיוביים וכמשתלמים לטווח הקצר והארוך כאחד. כיום, הוא זוכה להערכה ולהוקרה בצבא, ונוחל הצלחה רבה בלימודיו האקדמאיים.

צביקה קליינמן

מנהל בחברת "ביטוח ישיר" ובמקביל סיים את לימודיו לתואר ראשון במינהל עסקים בהצטיינות, התגייס לתכנית 'שח"ר כתום' בצה"ל
"כולי תקווה שבעזרת סייעתא דשמיא אוכל להשתלב בבית השקעות כמנהל בכיר ובכך לקדש שם שמים"

צביקה קליינמן, בן 25

נשוי, אב לילד אחד

אזור מגורים: בני ברק

לולדתי בבני ברק לאב ששימש כאדריכל עצמאי ולאם ששימשה כעקרת בית. למדתי בתלמוד תורה ומאוחר יותר בישיבות חסידיות. בשנת 2008, לפי כארבע שנים, נישאתי לאשתי וחזרתי להתגורר בעיר הולדתי בני ברק. **עבדתי כמוקדן במחלקת שירות של חברת "ביטוח ישיר"** והתקדמתי עם הזמן למחלקת שימור, ולבסוף קודמתי למחלקת מכירות בחברה. במקביל התחלתי את לימודי במכינה הקדם-האקדמאית בקריה האקדמית אונו. עם סיום לימודי במכינה, התחלתי ללמוד **מנהל עסקים** לצורך לימודי התואר הראשון שלי. בשנת 2011 השלמתי את לימודי אלה בהצטיינות.

לאחר דחייה בת שנה של שירותי הצבאי בנימוק של "תורתו אומנותו", בעקבות המלצתו של חבר החלטתי **להתגייס לפיקוד העורף, במסגרת פרויקט שח"ר כתום.**

הגיוס לצה"ל אילץ אותי להפסיק את עבודתי בחברת "ביטוח ישיר", לא לפני שנתתי את הבטחתי למנהלי החברה לשוב אליה בתום שירותי הצבאי, בהמשך לבקשתם. בשנת 2011 הצטרפתי למחזור הראשון של הפרויקט. מחזור גיוס זה שימש כפיילוט. מטרת הפיילוט הייתה לבחון האפשרות שחיילים חרדים יגיעו לצורך הסברה והדרכה בנושאי פיקוד העורף אל ישיבות ואל תלמודי תורה חרדיים – דבר שמהווה תקדים במדינה. לאחר שביצעתי טירונות במשך כחודש וקורס הדרכה שנמשך כשלושה חודשים, היינו עתידים להתחיל בהדרכות במוסדות חינוך חרדיים.

הפיילוט המיועד נתקל **בקשיים רבים** כבר בראשית הדרך. הסיבה לכך הייתה שמוסדות החינוך הללו לא הסכימו לארח בקרבם חיילים, גם אם חרדים, אשר לבושים במדי צה"ל. בעיה זו הובאה לפני הדרגים הגבוהים ביותר במדינה, דוגמת אלוף פיקוד העורף וראש הממשלה, אשר לא הסכימו להתפשר בנושא המדים. לאחר תקופת מה, מנהלי המוסדות הסכימו לערוך פגישה מקדמית עם אותם חיילים חרדים, לפני שאלה ייפגשו עם התלמידים במוסדות החינוך החרדיים. ככל שההיכרות בין הצדדים הלכה והעמיקה וככל שהתבטלו מחיצות הניכור בינינו, כך נחלשה ההתנגדות. הקבוצה שהייתה תחת ניהולי הגיעה לאחוזי הצלחה מרשימים – כ-90% הצלחה מתוך כלל המוסדות אליהם פנינו. בתוך כך, הגענו לתלמודי תורה, לבתי ספר, לבתי אבות ואף למפעלים חרדיים. המשכנו את ההדרכות שלנו במוסדות חינוך חרדיים גם בתקופות המתח ששררו באזור הדרום. את שירותי הצבאי השלמתי בחודש מרץ 2012, אז חזרתי לעבודתי בחברת "ביטוח ישיר" בתפקיד מנהל תיק לקוח במחלקת שימור.

התגובות והיחס שנחשפתי אליהם במהלך הדרך היו חיוביים מאוד בעיקרם.

בחברת "ביטוח ישיר" זכיתי לקבל יחס נפלא והתחשבות רבה באורחות חיי. בהתאם לכך, אינני נדרש לעבוד בימי חול המועד, מעניקים לי זמן להתפלל, החליפו את מכונת הקפה שלא הייתה כשרה במכונה כשרה למהדרין, וכך גם באירועים חברתיים אני, כיתר העובדים החרדים במקום, זוכים לאוכל בדרגת כשרות גלאט, כמו גם להתאמת התכנים שמובאים באירועים הללו אל ציבור העובדים החרדי. גם ממשפחתי זכיתי

לקבל תמיכה ועידוד מלאים לאורך כל הדרך, הן בתקופת שירותי הצבאי, הן בתקופת לימודי והן בהקשר של השתלבותי בשוק התעסוקה הכללי.

עם זאת, **עליי לציין שנאלצתי גם להתמודד עם קשיים שונים במהלך הדרך שעשיתי.** קשיים אלו נובעים מהיותי חרדי שומר שבת. לפיכך, היות שאני חרדי, אין לי את הפנאי להכין את שיעורי הבית שלי בימי סוף השבוע ולכן אני נאלץ לעשות זאת בשעות הלילה המאוחרות. גם השילוב בין המשפחה, הלימודים והעבודה היה קשה מאוד עבורי.

כיום, **מתוך כוונה ומטרה להצליח בעתיד,** החלטתי להשקיע זמן וממון רבים בלימודים בתחום חדש נוסף. לצורך כך, סיימתי לאחרונה לימודים לצורך קבלת רישיון **יועץ השקעות וייעוץ פנסיוני** – תחום בו אני מעוניין ושואף לעסוק בעתיד. כולי תקווה שבעזרת סייעתא דשמיא אוכל להשתלב בבית השקעות כמנהל בכיר ובכך לקדש שם שמים. אם אני נשאל לגבי הצלחתי, הרי שלאור הדרך שעשיתי **אני יכול להגדיר את סיפור חיי כסיפור הצלחה.** 'תרה מזו, בעזרת ה' ובעזרת השקעה רבה מצדי, אני מאמין שהצלחתי תלך ותגדל בשנים הבאות.

המלצתי לדרג מקבלי ההחלטות היא להקל על האוכלוסייה החרדית בהקשר של המכונות שבהן הם משתתפים, מאחר שהפער בין היקף ידיעותיו של אברך שהגיע מרקע ישיבתי לבין היקף ידיעותיו של תלמיד רגיל שמתחיל את לימודיו במכינה הוא גדול מאוד. מאחר שקשה מאוד להשלים את הפער הזה בתקופת הלימודים במכינה שמסתכמת בתשעה חודשים, יש להתאים ולהקל על החרדים בהקשר הזה.

צביקה החל לעבוד בביטוח ישיר ובמקביל החל ללמוד מנהל עסקים ואף סיים לימודיו בהצטיינות. התגייס לצה"ל במסגרת שח"ר כתום ועסק בהסברה והדרכה בנושאי פיקוד העורף במוסדות חינוך חרדיים. בגמר השירות הצבאי חזר לביטוח ישיר כמנהל תיקי לקוחות. כיום עם שאיפה לסיים לימודי יועץ השקעות וייעוץ פיננסי ומקוה בע"ה להשתלב בתחום.

אבישי פרנקפורט

קצין בשירות קבע בחיל הים

"זוהי זכות גדולה לשרת בצה"ל"

אבישי פרנקפורט, בן 24

נשוי, אב ל-2 ילדים

אזור מגורים: חיפה

נולדתי בשנת 1988 בבני ברק. למדתי בתלמוד תורה "מקור ברוך"; בישיבה הקטנה למדתי ב"ישיבת לומדי תורה - מכנזבאק"; ובישיבה הגדולה למדתי ב"נועם התורה". לאחר נישואיי העתקתי את מגוריי לחיפה, שם למדתי במשך כשנתיים ומחצה בכולל במקביל לעבודתי בעבודות מזדמנות.

נקודת המפנה בחיי התרחשה כאשר שמעתי מחבר על פרויקט שח"ר (שירות חרדים) בצבא. אז הלכתי לכנס הסברה בנושא. פה המקום לציין את עזרתו הרבה של יוסי קליין, מנהל סניף מפת"ח צפון (מרכז פיתוח תעסוקה לחרדים) שעזר לי וכיוון אותי, ומנקודה זו הכול התרחש במהירות - התגייסתי במחזור הראשון של שח"ר בחיל הים, עברתי קורס טכנאי אלקטרוניקה בבסיס הדרכה, ולאחריהם **שירותי בבסיס בחיפה כטכנאי אלקטרוניקה**. לפני כשנה, במהלך שנת 2011, השתתפתי בקורס קצינים בבה"ד 1 במשך כשלושה חודשים. בתום ההכשרה, שימשתי כטכנאי שליטה ובקרה. בסוף שנת 2011 קיבלתי את דרגות הקצונה שלי, ומאז אני משרת כקצין טכנולוגיה בשירות קבע בחיל הים בחיפה.

מאחר ששירתי בבסיס שבו משרתים חיילים חרדים, התקיימו במהלך השירות הצבאי שלי תפילות ושיעורי תורה. ובדומה לכך, גם יתר ההיבטים הדתיים התנהלו על הצד הטוב ביותר, אם כי היו נושאים שהצריכו התמודדות וניווט נכונים. דוגמה לקושי כזה היא **חוסר ההיכרות של הציבור החילוני עם אורח החיים החרדי** ואת הרגישויות המיוחדות שמאפיינות את הציבור הזה. קושי זה יצר קונפליקטים בין המפקדים לבין פקודיהם.

גם **התגובות שאני נתקל בהן היו מעורבות**. כלומר, מצד אחד, אני חש שאני מקדש שם שמים בשירות שלי בצבא, חבריי לשירות ואני זוכים להערכה רבה מאוד בקרב מרבית המפקדים שלנו והבנה למורכבות המשפחתית שלנו. כמו כן, ומאחר שהשירות הצבאי והמדים הצבאיים אינם זרים לי, היות שאבי היה איש קבע ואזרח עובד צה"ל, זכיתי גם לתמיכה ולעידוד מצד המשפחה. אך מצד שני, לעתים נחשפתי לתגובות קנטרניות דוגמת: "אתם רק חלק קטן שמשרת בצבא מתוך כלל אוכלוסיית החרדים שאינם משרתים". גם **מבחינה חברתית פנימית התעוררו קשיים בעקבות הצעד שעשיתי**, צעד שהתפרש אצל אנשים מסוימים בקהילה כצעד מתריס כנגד המוסכמות החברתיות שקיימות בציבור החרדי. עם זאת, הקהילה החרדית התרגלה למצב הדברים הקיים ואפילו הבינה את חשיבותו, בפרט לאחר **שהאדמו"ר נתן לי את ברכתו** ואת איחולי ההצלחה שלו. מכאן, **שמעמדי בקהילה לא נפגע ואני נחשב לאברך מן השורה**.

אי לכך, בעוד עשר שנים הייתי **מעוניין להמשיך ולשרת בצה"ל** כקצין בתחום **המבצעי**. יתרה מזו, אני ממליץ מאוד לידידי לבצע מסלול של שח"ר במסגרת השירות הצבאי שלהם, מאחר שזהו צעד מבורך. ומבחינה אישית, **אני סבור שההצלחה האישית שלי בטלה בשישים לעומת הזכות הגדולה שאני נוטל בה חלק**, מפני שהתמורה שאני מקבל מהצבא היא גדולה פי כמה ממה שאני נותן. אני מרחיב את אופקיי ואני נחשף לנושאים חדשים בפן החברתי ובפן האישי כאחד.

לכן, לדרג מקבלי ההחלטות בצה"ל הייתי ממליץ **להתאים** את המקצועות הנלמדים במסגרת השירות **הצבאי** בכלל ובחיל הים בפרט עם מקצועות נדרשים במסגרת **האזרחית**, וזאת על מנת שתהיה זיקה בין אלה לאלה.

סיפורו של אבישי הוא יחודי: מתלמיד כולל – ובברכת האדמו"ר – הפך להיות קצין בשירות קבע בחיל הים, עם שאיפות לקריירה צבאית בתחום המבצעי. ועם זאת, מעמדו בקהילה לא נפגע והוא נחשב גם עתה לאברך מן השורה.

אפרים פוקס

רס"ל בקבע, בוגר שח"ר כחול

"כ-90% מהחיילים החרדים המשרתים במסגרות שח"ר השתלבו

בשוק העבודה"

אפרים פוקס, בן 31

נשוי, אב ל-4 ילדים

אזור מגורים: חיפה

נולדתי בשנת 1981 בבני ברק למשפחה חרדית מהעדה החסידית. עד לגיל חמש עשרה למדתי במוסדות חסידיים בעיר, אך לצורך לימודיי בישיבה הגדולה עברתי ללמוד בחיפה. לאחר נישואיי, בראשית שנות ה-20 לחיי, אף העתקתי את מקום מגורי לעיר. את לימודיי **בכולל** במסגרת "תורתו אומנותו" המשכתי כשלוש שנים נוספות עד לקבלת צו גיוס 'אדום'. יש לציין שבאותו זמן **הגיוס לצבא הרתיע אותי** מאוד, כמשהו שנתפס זר ומנוכר לחלוטין לאורחות חיי. אי לכך, לקצין מיון אֶתוּ נפגשתי אמרתי שאני מעוניין להצטרף לפרויקט שח"ר (שירות חרדים) בלבד, שבאותה העת החל להתגבש ולרקום עור וגידים. זמן קצר לאחר מכן השתלבתי בפרויקט **שח"ר כחול**, במחזור הראשון שלו בחיל האוויר, שהיווה את הפלטפורמה לכלל המחזורים שבאו לאחריו. **שירתי בבסיס חיל האוויר של ביה"ס הטכני בחיפה, כמכונאי מטוסים.**

במחזור השמיני של הגיוס, מאחר שנשארתי חייל חרדי יחיד בבסיס הצפוני, מוניתי לתפקיד של עוזר מיון מחזורי שח"ר, עכשיו כבר בתור **איש קבע** של חיל האוויר, בדרגת רס"ל (רב סמל) שנועד להוביל את הגיוסים של הפרויקט. בתוך כך, נחשפתי למאות מתגייסים חרדים בשנים האחרונות. במסגרת השירות שלהם, חלק

מהחייילים עוברים הכשרות במכללות אזרחיות, במקצועות שנחשבים לאיכותיים מאוד. בסיום ההכשרה הם זוכים לקבל תעודה המעידה על לימודיהם במקום. ההסבה וההתאמה של לימודיהם כך שתותאם לשירותם הצבאי מתבצעת מאוחר יותר. פרויקט שח"ר כחול מתעתד לפתוח קורס למשרתיו שבסופו הם יוכלו לקבל תעודות P.C. של חברת Microsoft. חשוב להדגיש, **שמרבית הבוגרים של הפרויקט – כ-90% מהם – השתלבו בשוק העבודה הכללי** לאחר שיחרורם מצה"ל.

הקשיים בהם נתקלתי במהלך הדרך היו - היעדר הידע הבסיסי שלי **באנגלית ובמתמטיקה**, עובדה אשר הקשתה עליי מאוד במכינה, וכן הריחוק מבני משפחתי במהלך הטירונות, אשר זכורה לי כתקופה קשה במיוחד. עם זאת, **ישנם גם מאפיינים בשירות אשר הקלו עליי את השירות הצבאי**. הראשון – אני כל יום משתתף בשיעורי תורה; השני – אינני משרת עם נשים במסגרת השירות שלי, כך שאינני מתמודד עם בעיות צניעות; ולבסוף – אני זוכה לקבל ארוחות שהן כשרות בדרגת גלאט. כלומר, ישנה מעטפת של הבנה ושל תמיכה אשר מלווה את החיילים החרדים לאורך כל תקופת השירות שלהם.

גם התגובות שאני זוכה להן מהמגזר החרדי ומהמגזר הכללי מעודדות אותי ותומכות בי בצעד שעשיתי: האדמו"ר שלי נתן לי את עידודו ואת ברכת הדרך שלו להתגייס במסגרת שירות החרדים; המשפחה תומכת בי תמיכה מלאה בצעד שעשיתי; גם באוכלוסייה החרדית התרגלו ולמדו שזהו צעד חיובי ולגיטימי ככזה שמסייע גם לשירת את המדינה וגם לפרנס את המשפחה בכבוד; נוסף לכך, מפקדיי מביעים הבנה ורגישות מלאות לצרכי כחייל חרדי; לאנשים שבהם אני נתקל בעת נסיעותיי אל הבסיס וממנו חזרה הביתה אני משמש בתחילה כדובר צה"ל לענייני חרדים, אך לאחר מכן הם מעודדים אותי ומבטאים הערכה רבה לכך שהצטרפתי לשורות צה"ל. אי לכך, אני מאמין שבעתיד לבוא אעלה ואתקדם בשורות צה"ל, אשר מהווה ארגון גדול ומסועף אשר מאפשר להיקלט במסגרתו. ובהחלט **ניתן להגדיר את**

הסיפור שלי כסיפור הצלחה גדול. ככזה, אני זוכה לקבל פניות רבות לעזור ולסייע ככל שניתן לחרדים אשר מעוניינים לבצע את השירות הצבאי שלהם.

המלצותיי למקבלי ההחלטות בצה"ל הן שכל חייל חרדי אשר משרת בבסיס הטכני יוכל לעשות הסבה מקצועית של המקצוע בו עסק בצבא לצורך התאמתו לחיים האזרחיים. רוצה לומר, שההכרה של משרד התמ"ת (משרד התעשייה והמסחר) במקצועות הצבאיים תביא יתרון גדול לתעשייה האזרחית ולחיילים כאחד.

אפריים הוא דוגמא לסיפור הצלחה שהתפתח משירות צבאי במסגרת פרויקט שח"ר כחול בחיל האויר. כיום הוא איש קבע שאחראי על גיוסם של חרדים חדשים לפרויקט. הוכחה נוספת להצלחתו היא העובדה שהוא משמש לעתים קרובות כדובר צה"ל לענייני חרדים בקרב מתעניינים חילוניים.

בצלאל ליפסקר

קצין ומהנדס בדרגת סרן

"השירות הצבאי הוא חיוני ביותר הן בהיבט התרומה למדינה והן בהיבט עתידי הכלכלי"

בצלאל ליפסקר, בן 27

נשוי, אב לילד אחד

אזור מגורים: אלעד

נולדתי למשפחה חב"דניקית ברמת גן. הוריי שילבו בחייהם בין חיי הרוח וחיי המעשה – אורח החיים בבית התנהל באווירה תורנית-חסידית, אם כי הוריי כל העת עבדו לפרנסתם ולפרנסת משפחתם. הוריי בחרו לשלוח אותי להתחנך במוסדותיו של החינוך העצמאי על פני ההשתלבות במוסדות חב"ד. למדתי בישיבה התיכונית החרדית "הישוב" שבתל אביב ולאחר מכן בישיבת "מקור חיים" שבכפר עציון. **בסיום לימודיי בישיבה, בגיל 18, קיבלתי תעודת בגרות והייתי נכון להמשיך את לימודיי.**

נקודת המפנה בחיי התרחשה באותה העת - מתוך כלל חבריי לישיבה שהמשיכו בלימודים התורניים שלהם, ולאחר התייעצות עם הוריי, הייתי היחידי שהחליט להשתלב בלימודים אקדמיים **במסגרת העתודה האקדמית** של צה"ל. החלטה זו נבעה מתוך רצון לשלב בין יכולותיי הלימודיות ובין רצוני לתרום למדינה. לכן, עם סיום לימודיי בישיבה, פניתי ללמוד **במכון לב** בירושלים אשר במסגרתו ניתן לשלב לימודי תורה עם לימודי אקדמיה – כלומר, לימודי קודש עם לימודי חול.

למדתי **הנדסת אלקטרואופטיקה** במסגרת העתודה האקדמית במשך ארבע שנים. במקביל, ועם סיום לימודיי, התחתנתי והקמתי משפחה, **והייתי בין החרדים הראשונים שהתגייסו לשורות צה"ל במסגרת העתודה האקדמית**, שם אני משמש כקצין ומהנדס בתחום האלקטרו-אופטיקה בחיל הים. כך או כך, ההחלטות המשמעותיות שעשיתי בתוך תקופה קצרה בחיי התבררו כנכונות לאורך כל הדרך. גם מהחרדים שאני פוגש במסגרת הפרויקטים שאני מנהל בתעשיות חיצוניות - ככאלה ששירתו בצה"ל ושהשתלבו היטב בשוק התעסוקה - אני למד **שהשירות הצבאי הוא חיוני ביותר** הן בהיבט התרומה למדינה והן בהיבט עתידי הכלכלי.

כיום, אני משרת בצה"ל כחמש שנים כאיש קבע. השירות הצבאי שלי זימן לי התמודדויות שונות. ראשית, במסגרת השירות נחשפתי למגזרים שונים בחברה אשר החזיקו בתפיסות שליליות כלפי החברה החרדית, אם כי לאחר היכרות אִתם ההבנות שלהם התפתחו והם רואים בחרדים אנשים רגילים עם מאפיינים הייחודיים להם; שנית, בתחילת שירותי נתקלתי בקשיים שנבעו מהרקע החרדי שלי, אך גם במקרים הללו, וככל שהזמן חלף וסיגלתי הסתכלות ויחס נכון לדברים, למדתי להתגבר על הקשיים ולהסתייע באנשים הנכונים בעת הצורך. **יחסו החיובי של הצבא כלפי החיילים החרדים גם הוא מקל על ההתמודדות עם הקשיים השונים**. ולראייה, יחסו בנושאי דת, צניעות, הקצאת זמן לתפילות ולשיעורי תורה, הנכונות לשחרר חיילים להשתתף בימי עיון תורניים פעם בחודש ואספקת אוכל בדרגת הכשרות הנחוצה.

בדומה לכך, גם **התגובות שאני זוכה להן מצד כל אלו שמכירים אותי הינן חיוביות**. כך, לדוגמה, היחס מהפיקוד ומחבריי לשירות הינו מעולה. הם מכבדים את הערכים ואת הצרכים הנובעים מאורח החיים המיוחד שאותו אני מנהל. יש לציין, שאני מבין את כובד האחריות שיש עליי בהשתלבות שלי בצבא תוך קידוש שם שמים. נוסף לכך, כולי תקווה שעם הרבה סייעתא דשמיא **אוכל להמשיך**

ולתקדם בצה"ל ולתרום את כל כישורי לצורך כך. זו הסיבה שאני ממליץ בחום לחבריי החרדים להתגייס לצה"ל במסגרת העתודה האקדמית.

למקבלי ההחלטות בצה"ל אני ממליץ להוסיף לשח"ר (שירות חרדים) מסגרת של עתודה חרדית שתותאם גם לאברכים בגילאים מבוגרים יותר מהמקובל כיום, ולא דווקא לצעירים. ובהמשך לכך, יש להשקיע ולעודד יותר בהשמה של חרדים במסגרות האקדמיה והתעשייה.

בצלאל היה היחיד מבין חבריו לישיבה שהחליט להשתלב בלימודים אקדמיים, ואף השתלב במסגרת העתודה האקדמית של צה"ל - שם למד הנדסת אלקטרו-אופטיקה. כיום הינו קצין ומהנדס בקבע, משרת בחיל-הים. ברור לו כיום שהשירות הצבאי היה צעד חיובי עבורו - על אף כל ההתמודדויות להן נדרש והקשיים שעבר ועדיין עובר.

בניהו יום טוב

מתנדב במסגרת שירות אזרחי ברשות למלחמה בסמים ובאלכוהול

מרגיש שבעשייתו תורם לשמירה על ביטחונה הפנימי של מדינת ישראל

בניהו יום טוב, בן 24

נשוי, אב לילד אחד

אזור מגורים: ראשון לציון

נולדתי באשדוד למשפחה חרדית מעדות המזרח ויש לי שישה אחים. גדלתי בלב לבה של הקהילה החרדית באשדוד, והתחנכתי במוסדות חינוך תורניים, כמו ישיבת "שארית יוסף" שבבאר יעקב, לצד החינוך שקיבלתי מהבית להתנדבות ולעזרה לזולת. מהוריי למדתי **כיצד לזהות בכל אחד ואחד את הנקודה הטובה שבו וכיצד להעצים אותה**. אבי חזר בתשובה עוד כשהיה נער, שירת שירות מלא בצבא ועשה מילואים בהמשך. כיום, אבי עוסק בתחום החינוך מזה שלושים שנים ויותר ואמי עוסקת בתחום החינוך המיוחד.

לפני כארבע שנים, בשנת 2008, נישאתי לאשתי ועברנו להתגורר בראשון לציון. לאחר נישואיי המשכתי ללמוד **בכולל** במשך כל שעות היממה. עם זאת, לאחר כשנה הרגשתי שאני חייב להעניק מעצמי לטובת הכלל. כך שבמקביל ללימודיי בכולל התחלתי **להתנדב** בשעות הערב בתנועת הנוער "**אור ישראלי**" שבראשו עומד הרב יצחק דוד גרוסמן. ארגון זה נועד לקרב בני נוער מהמגזר החילוני אל הדת. במסגרת התנדבות זו לימדתי את הנוער שיעורים, קיימתי אתם שיחות אישיות ויזמנו

התנדבויות שונות. כך עליתי ושגשגתי עד שהפכתי להיות מנהלו של הסניף של "אור ישראלי" בראשון לציון. במקביל, פעלתי לצורך השגת אישורים למען **פתיחת מועדונית** עבור בני הנוער בעיר.

המפנה שעשיתי בחיי התרחש בזמן תהליך המשא ומתן מול העירייה. בתהליך זה התערבו אנשי הרשות למלחמה בסמים ובאלכוהול והביעו את התעניינותם בפעילותי ובפעילותם של שאר המתנדבים בארגון. סיפרתי להם על העשייה ועל התקדמותם של בני הנוער במקום, על השיעורים שהם שומעים ועל הפעילות ההתנדבותית שלנו למען הקהילה, ובכלל זה ביקור חולים וסיוע למשפחות נצרכות. מנהל הרשות למלחמה בסמים ובאלכוהול התרשם לטובה והתפעל מאוד מהעשייה שלנו, וביקש לגייס חלק מהמדריכים לרשות במסגרת השירות האזרחי-לאומי. אי לכך, התגייסתי יחד עם אברכים אחדים **לשירות האזרחי** ושובצתי כרכז של כלל המדריכים. לצורך לימוד על סוגי הסמים והאלכוהול השונים וכיצד יש להתנהל מול בני הנוער, המדריכים עברו הכשרה מיוחדת במשטרת ישראל. הפעילות התפתחה מהר מאוד בהמשך והמדריכים נפגשו עם בני הנוער במקומות הבילוי שלהם ויצרו איתם דו שיח. בתוך כך, המדריכים הפנו אותם למועדונית לשמוע הרצאות ממיטב המרצים או להשתמש באולם המשחקים המיוחד שהותאם לצרכיהם. המדריכים גם יצרו קשר אישי עם בני הנוער ועם בני משפחותיהם ועזרו להם במגוון נושאים - החל מסיפוק צרכיהם האישיים וכלה בענייני רווחה מול הרשויות השונות. המטרה היא להעשיר את שעות הפנאי שלהם ולהציל אותם מתרבות סתמית וריקה מתוכן. הרב יצחק דוד גרוסמן מלווה את פעילות הארגון והמדריכים המשרתים בו בשירות אזרחי לאורך כל הדרך.

במהלך הדרך נתקלתי לעתים בתגובות רתיעה מצד גורמים שונים ברשויות השונות, אשר היו בטוחים שמטרתנו היא להחזיר את אותם בני הנוער בתשובה. עם זאת, לאחר פגישות עם המדריכים וביקורים במועדונית, ולאחר שהם שמעו על פעילותנו, על תרומתנו לקהילה ועל השיעורים שגדושים במסרים של דרך ארץ והתנהלות שבין אדם לחברו - החששות התפוגגו ונפתחו לנו דלתות בעירייה. יתרה

מזו, במסגרת האירוע השנתי של הרשות הלאומית למלחמה בסמים ובאלכוהול **זכיתי לקבל את אות המתנדב** בגין פעילותי שהפכה למודל ולפיילוט לפעילות דומה בערים אחרות בארץ. נוסף לכך, כל מי שנחשף לפעילותנו מעריך ומשבח אותה מאוד, כזון אשר מעניקה לאברכים הזדמנות להתגייס לשירות אזרחי ולנהל במקביל אורח חיים תורני.

לפיכך, בדומה למר דוד בן שושן – מנהל הרשות בראשון לציון – גם אני **מגדיר את הסיפור שלי כסיפור הצלחה**. אני מרגיש שעליתי על דרך נכונה, ושאיני מיישם את החינוך הטוב שקיבלתי מהוריי הלכה למעשה, ולכן זוכה לסיפוק ולשביעות רצון גבוהים מעצמי. כמו כן, השירות האזרחי פתח בפניי דלת לעולם חדש. לצורך כך, ניתן להציג את הפניות הרבות שקיבלתי שקוראות למסד את פעילותי בצורה משמעותית. אני סבור, שבפעילותי בחינוך ובהסברה לצורך מניעת השימוש בסמים ובאלכוהול על ידי בני הנוער אני תורם לשמירה על ביטחונה הפנימי של מדינת ישראל. בכלל, אברכים צעירים רבים רואים במסלול השירות האזרחי שהם עושים כפיתרון וכחלופה הולמת לשירות הצבאי.

לכן, למקבלי ההחלטות אני ממליץ **להכיר בהתנדבות בארגוני החסד וההצלה כסוג של נתינה ושירות למדינה**. ובמילים אחרות, לאפשר לאברכים אשר גדלים ומתחנכים על ערכים נעלים של נתינה וחסד לבצע את השירות הצבאי שלהם במסגרת של שירות אזרחי, מבלי שפעילותם תסתור את אמונתם ואת אורח חייהם החרדי.

בביתו ספג בניהו חינוך להתנדבות ועזרה לזולת ועל כן התנדב לשרת בתנועת הנוער 'אור ישראלי' במקביל ללימודיו. במסגרת השירות האזרחי אליו הצטרף החלו בניהו וחבריו לפעול מטעם הרשות למלחמה בסמים ואלכוהול, ועל כך גם זכה ב"**אות המתנדב**".

חייל שח"ר בחיל המודיעין

ממליץ לתרגם את הרצון הטוב שמבטאים הדרגים הבכירים בצה"ל לרמה המעשית ותוך שיתוף פעולה עם המנהיגות החרדית

יוסי, בן 25

נשוי, אב לילד אחד

אזור מגורים: גבעת זאב

נולדתי בשנת 1987 להורים שחזקו את אמונתם הדתית. בעבר, אבי שירת בצבא וכיום הוא משמש כרב בישיבה. אחד מאחיי הוא אברך ככולל והאחר לומד בישיבה. בצעירותי למדתי בישיבה הקטנה "תפארת הלוי", ומאוחר יותר למדתי בישיבה הגדולה "אור משה". כשהייתי בן שבע עשרה התחלתי **להתנדב בארגון מגן דוד אדום**, ושנתיים מאוחר יותר, ובמקביל ללימודיי בישיבה הגדולה ובתמיכתם המלאה של הוריי, עשיתי **בגרות** מלאה בבית הספר החילוני "ירדן" שבירושלים. לימודים אלו ארכו כשמונה חודשים, לאחריהם השתלכתי בלימודים בישיבה בקרית מלאכי.

לפני כארבע שנים, בשנת 2008, יצאתי בהתנדבות **לשליחות בקהילה היהודית בהונג קונג**. מטרת השליחות הייתה לשנות את האווירה ואת ההתמקדות בפעילות התורנית שלי בטרם סיום לימודיי בישיבה והשתלבותי בשוק האזרחי. עם חזרתי ארצה, צה"ל ביטל את מעמדי כבן ישיבה ושלח אליי צו גיוס מיידי. מצדי, הבהרתי להם שאני מעוניין **ללמוד בישיבה ובמקביל לרכוש מקצוע**, ורק לאחר מכן להתגייס לצבא. צה"ל כיבד את שאיפותיי אלו והחזיר לי את מעמדי כבן ישיבה. כשהייתי בן

עשרים ואחת **למדתי כשנה וחצי תקנות מחשבים** במכללת לומדה, במקביל להכשרה בקורס פרמדיקים במגן דוד אדום.

לאחר ארוסיי לאשתי בשנת 2010, הייתי מוכן להתגייס לצה"ל, אשר ידע שאני פרמדיק. לפיכך, הוצע לי להשתלב בחיל הרפואה. עם זאת, **אני שאפתי להשתלב בתחום המחשבים במסלול בינה בירוק** משתי סיבות מרכזיות: הראשונה, על מנת שאוכל לשוב לביתי מדי יום, לעומת פרמדיקים שמגיעים לחופשה הביתה אחת לשבועיים בלבד; והשנייה, מאחר שידעתי שמסלול בינה בירוק הינו מסלול מיוחד שמותאם לחיילים חרדים. לבסוף, בקשתי התקבלה, והחל משנת 2011 ועד היום אני **משרת בחיל המודיעין**.

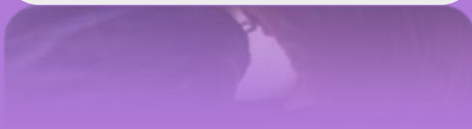
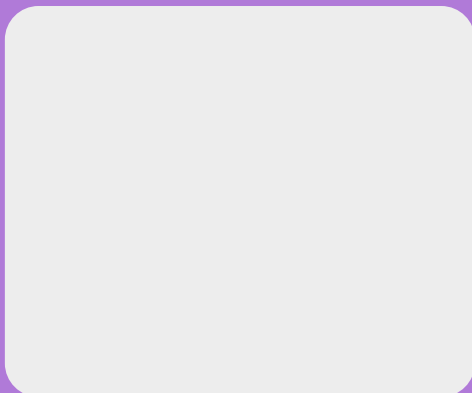
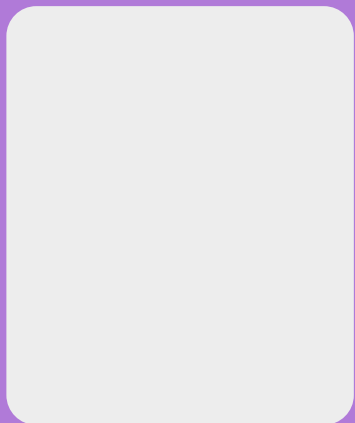
כשאני נשאל לגבי **הקשיים** שנתקלתי בהם במהלך הדרך, הרי שאני יכול לומר שבתקופת לימודי הבגרות שלי בבית הספר החילוני ירדן שבירושלים התקשיתי להשתלב בין התלמידים שבמקום, בגלל דפוסי הלבוש השונים בו, דפוסים שלא הייתי מורגל בהם. עם זאת, ההחלטה ללמוד לצורך קבלת תעודת בגרות הייתה מתוך שיקול דעת של הכנה למקצוע בגיל צעיר ככל שניתן. נוסף לכך, הלימודים במכללת לומדה, שאני השתתפתי במחזור הלימודים הראשון שלה, היו קשים במיוחד, למרות שהמכללה מצדה עשתה כל שביכולתה על מנת להקל על תלמידיה, דבר שבא לידי ביטוי במחזורי הלימוד שהתקיימו לאחר מכן. גם במסגרת הצבאית, במסלול בינה בירוק שמתקיים במסגרת פרויקט שח"ר, נתקלתי בקשיים שונים, אף על פי שהמסלול זכה לתמיכה מלאה ברמה הפיקודית. לצורך כך, כשאני עשיתי את הטירונות הצבאית במשך כחודש ימים ובתקופות שבהם נאלצתי לשוב הביתה בשעות המאוחרות של היום, אשתי נאלצה להתמודד עם נושא ניהול משק הבית והטיפול בילד בכוחות עצמה.

מבחינת התגובות שאני זוכה להן, ניתן לומר שהחשיפה הראשונית שלי לחיילים מהמגזר הכללי עוררה חשדנות מסוימת. באחד מהמקרים, אחד מהחיילים התריס בפניי שהציבור החרדי כולו ניזון מכספי המדינה בלבד. עם זאת, **ככל שההיכרות**

בינינו העמיקה, רמות החשדנות ירדו משמעותית וכך גם הספקות בנוגע למוטיבציה של החרדים להתגייס לצה"ל. כלומר, החיילים החילונים מבינים שהשירות של המגזר החרדי נובע מתוך רצון לתרום למדינה ולא מתוך כוונה אחרת. בנוגע לציפיותי לעתיד, הרי שאני לא מעוניין לפתח קריירה בשירות צה"ל, כי אם בהייטק. עם זאת, לאור כשרת הדרך הארוכה שעשיתי, יחסית לבחור חרדי בן עשרים וחמש, אני בהחלט יכול להגדיר את עצמי כסיפור הצלחה לכל דבר ועניין.

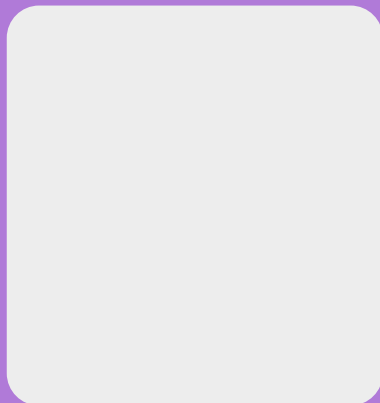
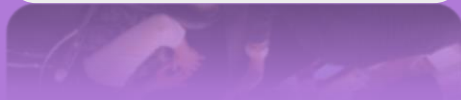
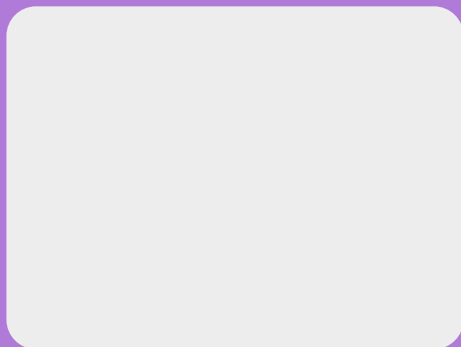
לפיכך, המלצתי למקבלי ההחלטות היא לתרגם את הרצון הטוב שמבטאים הדרגים הבכירים בצה"ל לרמה המעשית, תוך שיתוף פעולה הדוק עם גורמים מהמגזר החרדי, ותוך שאיפה משותפת להגיע להבנות ולהסכמות ביניהם. כלומר, זה לא מספיק להגיע להחלטות ברמות הפיקודיות הגבוהות בלבד, כי אם לגרום להחלטות הללו לחלחל לדרגים הבינוניים והנמוכים יותר בצה"ל.

לפני נישואיו התנדב יוסי באירגון מגן דוד אדום ובהמשך למד תיכנות מחשבים ועבר קורס פרמדיקים. צה"ל רצה לגייסו לחיל הרפואה, אך הוא בחר להתגייס לחיל המודיעין במסגרת המסלול לחרדים "בינה בירוק". מרגיש שהשירות בצה"ל נובע מתוך רצון לתרום למדינה. יוסי מקוה להשתלב בסיום השירות בחברת הייטק.

סיפורי הצלחה אישיים

נשים

הקדמה

25 נשים חרדיות נכללו בקבוצת 'סיפורי ההצלחה' האישיים. גם הן, כמו הגברים, מייצגות קהילות חרדיות שונות, מקומות יישוב שונים ורקע משפחתי שונה. הנשים נשואות כולן וטווח הגילים שלהן נע בין 23 ל-54. סיפורי ההצלחה של הנשים במדגמנו מייצגים תחומי פעילות שונים: חלק ניכר מן הנשים נמצאות במפעלי היי-טק, או עוסקות בתחומי תיכנות ופיתוח אתרים; עוד תחום פופולרי הוא תחום הסיעוד והבריאות (כאחיות, מנהלות מחלקות רפואיות וכד'), וכן תחום הייעוץ החינוכי או התעסוקתי. אחדות מהן נמצאות עדיין (או במקביל לעבודתן) בשלבי לימודים אקדמאיים מתקדמים, או מנהלות עסק עצמאי.

הנה כמה ממאפייני סיפורי ההצלחה האישיים הללו, כפי שעולים מתוך דיווחיהן של הנשים עצמן:

- המניעים העיקריים שעומדים מאחורי החלטתן של הנשים במדגמנו מתכנסים ל-5 קטגוריות עיקריות: רצון למימוש עצמי, משיכה לתחום המדובר והגשמת חלומות; הרצון לפרנס את המשפחה כדי שהבעל יוכל להקדיש עצמו לחלוטין ללימודי קודש; סיבות כלכליות 'נטו'; ותחושת שליחות ומחויבות כלפי הקהילה.
- פילוח רמת ההשכלה של הנשים בקבוצה מצביע על שינוי משמעותי שקורה לאחר נישואיהן: לפני הנישואין, כשליש למדו בסמינר בלבד, שליש נוסף החלו בלימודים אקדמאיים והחלק הנותר נחשפו להכשרות מקצועיות (לא אקדמאיות), או השלימו תעודת בגרות. לעומת זאת, בשנים שלאחר נישואיהן רכשו או השלימו רוב הנשים במדגמנו (כ-55%) תואר ראשון וחלקן (כ-15%) אף השלימו או משלימות תואר שני. כל האחרות השלימו אף הן לימודי הנדסאות או הכשרות מקצועיות שונות.
- כמעט כל הנשים מציינות את הקושי הרב בהתמודדות בין דרישות העבודה או הלימודים לבין דרישות הבית, הטיפול בילדים ובמשפחה. אחדות דיברו על המתח הרב הנובע מכך; אחרות המעיטו בחשיבות העניין והדגישו את העזרה שהן מקבלות מהבעל. כולן, בכל אופן, לא ראו בקושי הזה מניעה להמשיך ב'סיפור ההצלחה' שלהן.
- כשליש מהמראיינות התייעצו עם הרבנים בקהילתם וזכו לברכתם. יש מקום לציין שכמה מהנשים פנו לרבנים הבכירים ביותר בקהילתן

(הליטאיות - לרב שטיינמן ולרבנים שך ואוירבאך זצ"ל; נשות העדה
החסידית – לאד"מורים בקהילתן). אחדות מהנשים ציינו שאת הברכה
העיקרית, או התמיכה בהחלטתם, קיבלו קודם כל מהבעל.

- כמו בקרב הגברים, גם הנשים, ברובן, דיווחו על התמיכה והעידוד
שקיבלו מבני משפחתם על הצעד שעשו - בין אם מדובר בלימודים
אקדמאיים, או בכניסה לשוק העבודה. בנוסף, ציינו אחדות מהן את
תחושת השליחות שהן חשות בהיותן 'חלוצות לפני המחנה' לנשים חרדיות
אחרות.

- המלצותיהן של הנשים למקבלי ההחלטות דומות למדי לאלו של הגברים,
אולם בנוסף הן גם ציינו את הצורך במציאת מסגרות הכשרה ותעסוקה
מותאמות במיוחד לנשים חרדיות, וכן את הצורך לעודד ולפרסם את
הצלחתן של נשים חרדיות בשוק העבודה וברכישת השכלה גבוהה.

*

*

*

אביטל זיגמן

סטודנטית לתואר שני בייעוץ חינוכי ובמקצועות טיפוליים

מתמדה בלימודיה האקדמיים ואף שואפת להמשיך לתואר שלישי –
למרות קשיים כלכליים וגידול ילדים.

אביטל זיגמן, בת 32

נשואה, אם ל-6 ילדים

אזור מגורים: עתלית

סיימתי את לימודי התיכונים עם תעודת בגרות ב"בית חיה" שבקריות. לאחר מכן, למדתי הוראה במשך ארבע שנים במכללת "בית רבקה" שבכפר חב"ד. משם המשכתי ללימודי דרגת תואר ראשון אקוויולנט² במוסיקה ובהוראה לגילאי תיכון. עם סיום לימודי לתואר, המשכתי את לימודי לתואר שני אקוויולנט בתחום הייעוץ החינוכי במכללה, אך לאחר שנת הלימודים הראשונה שלי, העדפתי להשקיע בתואר אקדמי מוכר, ולכן הפסקתי את לימודי במכללה, ערכתי בירורים במקומות שונים, ולבסוף פניתי ללימודים במכללה ירושלים לצורך לימודי תואר ראשון בייעוץ.

עם סיום לימודי הייעוץ החינוכי, בחרתי להעמיק את ידיעותיי ולפנות לתחום הטיפול. לפיכך, השתלבתי בשתי מסגרות לימודים: האחת - לימודים לתואר ראשון בפסיכולוגיה, שנערכו באוניברסיטה הפתוחה, והשנייה – לימודי תכנית תלת-שנתית בפסיכותרפיה קוגניטיבית-התנהגותית. לימודים אלו נערכו בבית החולים תל השומר בחסות אוניברסיטת בר אילן. את לימודי לתואר שני בתחום הייעוץ החינוכי עשיתי במכללת מבח"ר בתכנית של אוניברסיטת חיפה. בימים אלו אני נמצאת בשלבים

² במכללת "בית רבקה" נהוגים לימודים לדרגת B.A. אקוויולנט (כמו גם לדרגת M.A. אקוויולנט) במקצועות שונים. בוגרות מסלולים אלו זכאיות, עם מילוי כל החובות הלימודיים, לאישור מטעם גף דירוג והסמכה במשרד החינוך, על זכאות לדרגת שר אקדמית שהיא אקוויולנטית לבעלי תואר B.A.

הסופיים של התואר, ואני שוקדת על הכנת התיזה שלי בנושא "הקשר שבין תפיסות הורים לגבי אהבה וזוגיות לבין תפיסות ילדיהם בגיל הרך".

עליי לציין, שלצורך פרנסתי ופרנסת משפחתי **עבדתי במהלך לימודיי** הן כמחנכת בתיכון והן כיועצת. כיום אני עובדת **בשלושה מקומות עבודה** בתפקידים שונים: הראשון, כמטפלת קוגנטיבית-התנהגותית; השני, כיועצת חינוכית בבית ספר; והשלישי, כנציגת פיקוח/רכוז בתחום הייעוץ מטעם משרד החינוך.

כשאני נשאלת האם היו לי **קשיים או התמודדויות** מיוחדים במהלך תקופת לימודיי, אני עונה שהקושי העיקרי עליה הן באקדמיה והן במקומות העבודה שלי, והוא נבע מכך שנתקלתי בסביבה שלא מכירה ושא לא מבנה את אורחות חיי ואת השקפותיי. הדבר בא לידי ביטוי בכך שהם לא גילו הבנה לחשיבות שבהקמתה ובסיוסה של משפחה ברוכת ילדים במקביל ללימודים. וזה גרר קשיים שונים שהיה צריך להתגבר עליהם.

עם זאת, צלחתי את תקופת לימודיי הארוכה והמסועפת והצלחתי ללדת את כל ששת ילדיי במשך שבע שנים, וזאת, בעיקר, בזכות **עידודו, סיועו ותמיכתו של בעלי**. כשבתי הגדולה הייתה בת שבע שנים, ילדתי את בתי השישית והאחרונה, זאת אומרת שבמהלך מרבית שנות הלימודים שלי הייתי מוקפת בילדים קטנים ורכים. בנוסף לתמיכתו ועידודו של בעלי במהלכים שעשיתי, **גם הוריי והוריו של בעלי מסייעים ועוזרים לנו כלכלית בתשלום חלק משכר הלימוד**. סיוע זה מחזק אותי מאוד ומקנה לי ביטחון רב בדרך שאני עושה, מאחר שאני יודעת שאם נצטרך עזרה, הם תמיד יהיו שם בשביל לעזור ולסייע לנו.

לסיום, **שאיפותיי לעתיד** הן לגדל את ילדיי בנחת, ובהמשך אני מתעתדת להמשיך את לימודיי האקדמיים וללמוד לתואר שלישי, לדוקטורט, בתחום החינוך.

למרות כל הקשיים שעמדו בפניה - בשילוב משפחה ברוכת ילדים,
עבודה ולימודים - צלחה זאת מרים בהצלחה רבה, בעידודם של כל בני
המשפחה והבנה מצד כל הגורמים שמסביבה.

אריאלה פיק - שטמלר

מטפלת בילדים ובני נוער באמצעות בעלי חיים

שואפת לקדם את ההכרה בתחום הטיפול בבעלי חיים במשרד הבריאות
ובקופות חולים

אריאלה פיק- שטמלר, בת 32

נשואה, אם לשני ילדים

אזור מגורים: בני ברק

גדלתי במשפחה להורים אקדמאים אשר מוקירים ומעודדים רכישת ידע נרחב לא רק לשם מקצוע, והיה לי ברור שאמשיך בלימודים גבוהים במקום אשר מתאים לי מבחינה דתית. את לימודי הסמינר עשיתי בסמינר "גייטסהד" באנגליה במסלול גננות. כשחזרתי ארצה השלמתי את לימודי ב' בית המורה' לתואר גננת בכירה מוסמכת והתחלתי לעבוד בפועל כגננת. לקראת סיום לימודי תואר ראשון בפסיכולוגיה במכללת 'נווה ירושלים', נפתחה ב'מכללת ירושלים בית וגן' תוכנית התמחות של טיפול באמצעות בעלי חיים.

נחשפתי לערך הרב וליתרון הרחב שיש לילדים במפגש עם בעלי החיים דרך חוג חוויתי של חיות אשר נהג להגיע לגן בו עבדתי. אוכלוסיית הילדים אשר הגיעה לגן השתייכה למשפחות מבוססות ואמידות מן הסקטור הסוציו-אקונומי הגבוה. נוכחתי לראות עד כמה החיבור עם החיות משמח, תורם ומחזק את ביטחונם העצמי של ילדים אלו הבאים מבתי אוהבים ותומכים, דבר שהוביל אותי לחשוב שהעניין עשוי להועיל פי כמה וכמה לילדים שמתמודדים עם קשיים שונים וילדים ונערים בסיכון. מגמה זו שבתה את ליבי וצללתי לתוך מסלול הלימודים של הטיפול באמצעות בעלי חיים.

במקביל, התחלתי ללמוד במכללה לתואר ראשון בבייעוץ. שנים אלו היו עמוסות מאד עקב הלימודים התובעניים של שני המסלולים. בנוסף, המשכתי לעבוד כגננת; מכיוון שהיה לי קשר חם וקרוב הן עם הנהלת הגן, והן עם ההורים ועם הילדים, הוצע לי להישאר ולעבוד ארבעה ימים ובלבד שלא אעזוב. את לימודי האקדמיים המשכתי במכללה החרדית מבח"ר בבני ברק, בלימודי תואר שני ביעוץ חינוכי. כיום אני עומדת לקראת קבלת תואר שני בבייעוץ חינוכי.

התחום שבחרתי להתמקצע בו הוא טיפול באמצעות בעלי חיים – זהו טיפול חדשני וייחודי מסוגו שתופס תאוצה בשנים האחרונות. הטיפול בעזרת בעלי חיים נעשה בעזרת חיות אשר מותאמות לקושי של המטופל. בקשר עם בעל החיים אין למטופל חשש מכישלון אישי מכיוון שבעלי החיים אינם שיפוטניים. הטיפול עשוי לסייע לילד להתגבר על פחדיו, לשפר תחושת שליטה ולתרום להעצמה אישית, ולרסן התנהגות אימפולסיבית ולעזור לילד לווסת את מצבי הרוח שלו.

ההתמחות שלי הינה בעבודה עם ילדים ונוער בסיכון וכן הדרכות הורים וצוותים מקצועיים. בעבר עבדתי במסגרת הקהילה החרדית ברחבי הארץ, וכיום אני עובדת בעיר בני ברק בכמה מסגרות:

האחת - יש לי קליניקה פרטית שנקראת "חיות ונפלאות" ועיני חוזות בפלא הקשר שנוצר בין הילד לבעל החיים ואת השינויים המשמעותיים והמהירים שנוצרים בו. השניה - אני מנהלת פינת חי טיפולית בפנימיית בנים של "קרן הילד" ועובדת עם ילדי הפנימייה בעבודה פרטנית או קבוצתית; השלישית - אני משמשת כמטפלת באמצעות בעלי חיים ומנחת הורים ב"מרכז לגיל הרך" שעל יד עיריית בני ברק לילדים בגילים 0-6; והרביעית - אני עובדת כיועצת חינוכית במרכז תורני "אוהלך", שמועד לבחורים בגילים 14-21, שמגן המשכל שלהם תקינה, אך הם בעלי הפרעות התנהגות ובעיות רגשיות. בני הנוער שלומדים במרכז זה מכוונים בשפת העם "נוער נושר".

כתוצאה מחשיפה לאוכלוסיה עם קשיים שונים ומפגש עם ילדים אשר סיפור חייהם הינו כואב ומורכב, אני דואגת לקבל בעצמי **הדרכה מקצועית ברמה גבוהה** ביותר. ובנוסף, אני מאמינה כי על מנת לתת לילד את הטיפול הטוב ביותר מן ההכרח הוא להיות בקשר עם מירב הגורמים הסובבים אותו. ועל כן אני בקשר רציף עם ההורים ומנחה אותם כיצד יש לנהוג עם הילד. בהדרכות עם ההורים אני עובדת עימם על 'קבלה' 'הכלה' של ילדם, ומאירה את עיניהם לגבי קשיי הילד מזווית מבטו. אני נוהגת לבנות עם ההורים תוכנית התערבות אשר מותאמת ליכולתם ולקשיי הילד. כמו כן, אני יוצרת קשר באמצעות ההורים עם אנשי החינוך הסובבים את הילד ומדריכה אותם בבניית תוכנית התערבות על מנת ל'קבל' את ילדם עקב הקשיים איתם הוא מתמודד. ברצוני לציין כי הקשר הטיפולי מתנהל בדיסקרטיות רבה ומתוך שמירת כבוד הפרט.

לצערי, משרד הבריאות אינו מכיר בטיפול באמצעות בעלי חיים כטיפול פְּרָה-רפואי, אלא הוא מוכר על ידי משרד החינוך בלבד. לפיכך, **אני שואפת לקדם את נושא ההכרה בתחום הטיפולי הזה** במשרד הבריאות. יתרה מזו, השאיפה היא שטיפול זה יקבל הכרה של קופות חולים, ומשרד הבריאות יסבסד את הטיפול באמצעות בעלי חיים ועל ידי כך יוכלו כל האוכלוסיות הזקוקות לטיפולים מסוג הזה לקבלם במרפאות הקהילתיות.

סיפור הצלחה מעניין: הכיוון אליו פנתה אריאלה איננו מוכר כ"כ במגזר החרדי וכאשר מטופלים מהמגזר נתקלים בה נשבר המחסום והפחד. ההשקעה הרבה במשך שנות הלימודים הייתה שווה, על אף העומס הרב בשילוב ניהול בית, עבודה ואקדמיה וכיום ב"ה יש לה סיפוק רב מעבודתה.

ר.

מפתחת תוכנה

שואפת להתקדם מקצועית ולמצוא פרנסה מכובדת ומאתגרת,
המתאימה לכישרונותיה

ר. מפתחת תוכנה, בת 40

נשואה, אם ל-6 ילדים

אזור מגורים: ירושלים

למדתי במסגרות לימוד ממלכתיות. יש לי תעודת בגרות שכוללת חמש יחידות לימוד במתמטיקה, חמש יחידות לימוד באנגלית ובפיזיקה ועשר יחידות לימוד במחשבים. לאחר מכן למדתי תכנות ועבדתי כמתכנתת וכמורה למחשבים במשך שנים אחדות. **בגיל עשרים וחמש חזרתי בתשובה וכיום אני נמנית על הציבור החרדי.** מאוחר יותר נישאתי והעסקתי את מקום מגוריי לירושלים יחד עם בן זוגי. במהלך השנים הראשונות לנישואיי, נולדו לי ששת ילדיי והתרכזתי בבניית ביתי וגידול ילדיי הקטנים שנולדו בצפיפות והיו זקוקים לי. כשבן הזקונים שלי גדל מעט, ניסיתי שוב את כוחי לחזור למעגל העבודה בתחום שבו עסקתי בעבר, מאחר שצברתי בו ניסיון והצלחתי בו מאוד.

מהר מאוד גיליתי שכל לימודיי וכל ניסיונותיי הפכו ללא רלוונטיים בשל השנים הרבות שחלפו מאז שעבדתי לאחרונה. בתחום המחשבים, המתקדם ומשתדרג בלי הפסקה, למעלה מעשור שנים נחשב ממש שנות דור. בשלב זה, הרגשתי ששאיתי להשתלב בשוק התעסוקה נחסמה וחבל היה לי, שכן אהבתי את המקצוע הזה, הוא התאים ליכולותיי ומאוד הצלחתי ונהניתי בו בעבר. או אז, הבנתי שעלי לעבור הכשרה מחודשת ולהתעדכן בטכנולוגיות העכשוויות. עם זאת, ביצוע צעד

כזה של חזרה ללימודים כלשהם כרוך היה בהוצאות גבוהות שלא יכולתי לעמוד בהן. במסגרת חיפושיי אחר גורם שיסייע לי במימון לימודיי, העברתי ל'קרן קמח' (קידום מקצועי לחרדים) בקשה לסיוע.

בתחילה נענית בשלילה, מאחר שבאותה תקופה הקרן העניקה מלגות לגברים חרדים בלבד. תגובה זו לא ריפתה את ידיי, ולאחר תקופה מסוימת פנית אליהם שוב. ואכן, הפעם נענית בחיוב, היות שלדבריהם הם הקצו מלגות מיוחדות לצורך סיוע במימון לימודים גם לנשים חרדיות.

וכך, ובעזרת המלגה שקיבלתי מהקרן, נרשמתי ללימודים במכללה. היטב ידעתי להעריך את ההזדמנות שניתנה לי, והשקעתי את מלוא המרץ והזמן על מנת לסיים בהצלחה, ואכן סיימתי את הקורס בהצטיינות.

עליי לציין, שהתייעצתי עם רב בטרם פנית ללימודים במכללה זו, מאחר שזו התנהלה במסגרת חילונית. פנית אל המכללה הזו משתי סיבות: האחת - מאחר שלא עתידה הייתה להיפתח באותה שנה, בתחום התכנות, קבוצת נשים במסגרת חרדית; והשנייה - בגלל שמברור שערכתי בין בעלי תפקידים העורכים ראיונות קבלה לעבודה בתחום זה, הבנתי שהם נותנים עדיפות לבוגרים ולבוגרות של אותה המכללה, אשר נחשבת לאיכותית מאוד. **הרב עודד אותי וברך אותי על המהלכים שאני מעוניינת לעשות.** נוסף לכך, גם בעלי, ילדיי, הוריי והוריו של בעלי תמכו בי, עודדו אותי ונרתמו לסייע בכל הדרוש. סיוע זה היה נחוץ במיוחד מאחר שהלימודים שלי התקיימו בערבים והתנהלו בצורה מרוכזת מאוד וכן דרשו שעות רבות של תרגול בבית, על מנת להפנים את החומר ולהגיע מוכנים לשיעור הבא.

עם סיום לימודיי, חיפשתי כשנה וחצי מקום בו אוכל להשתלב בעבודה. אז נתקלתי בקושי נוסף. כלומר, למרות שעברתי בהצלחה רבה את שלב מבחני הכניסה המקצועיים לעבודה, נתקלתי בשלבים הבאים בסירובים שונים. אני סבורה שהרקע לסירובים הללו נבע מגילי המבוגר, יחסית. עם זאת, המשכתי והתמדתי בחיפושיי, ובסופו של דבר מצאתי עבודה שמתאימה לצרכיי כאם לשישה ילדים: **עבודה בתוך**

סביבה חרדית ומישרה בת 7 שעות עבודה. כמו כן, התנאים שקיבלתי במקום העבודה הזה הותאמו להיותי אישה עובדת, המנהלת חיי משפחה ומשק בית. כיום, אני בתחילת דרכי בתפקידי החדש, ולכן התגמול שאני מקבלת עבור עבודתי הוא נמוך, יחסית. בעתיד אני שואפת להתקדם מקצועית, להתמקצע בתחום ככל שניתן ולהתמודד עם אתגרים שונים ורבים יותר. אלה יסייעו לי להשתכר יותר מעבודתי.

לדרג מקבלי ההחלטות אני ממליצה לפתח גופים אשר יסייעו בהשמה של עובדים ועובדות חרדיים במקומות עבודה מתאימים. עליי לציין, שבתקופה שבה חיפשתי עבודה חסר היה לי גוף אובייקטיבי שפועל לצורך סיוע בהשמת עובדים במקום עבודה ראוי **ללא מטרת רווח וללא ניגודי אינטרסים**, גוף מתוך הציבור החרדי שמבין את הניואנסים הדקים ואת הרגישויות והערכים של מחפשת העבודה החרדית.

כמו כן, יש חשיבות גדולה בכך שמעסיקים פוטנציאליים יכירו במעלות וביתרונות שבהעסקת עובדות חרדיות. כך, לדוגמה, האחראי על צוות העובדות שאני נמנית עליו, אדם שמגיע מהמגזר הכללי, אמר שאף על פי שכנשים חרדיות אנו נעדרות לפרקי זמן ניכרים בעקבות הלידות המרובות שלנו, ולמרות שלעתים הוא מתקשה בניהול עבודתו לאור האילוצים שיש לנשים הללו לשלב בין משפחתן ובין עבודתן, הוא מעריך מאוד את עובדותיו החרדיות, מאחר שהן איכותיות ובעלות מוסר עבודה גבוה מאוד ומאחר שהן אינן מבזבזות זמן עבודה לריק מחשש גזל זמן.

כבר בגיל צעיר רכשה ר. מקצוע בתחום המחשבים, אך לאור מטלות הבית והמשפחה לא עסקה בתחום. לאחר שנים, כשניסתה להשתלב בתעסוקה עם המקצוע שבידיה, גילתה שזה כבר לא רלוונטי. אף על פי כן, לא הרפתה ורכשה הכשרה מחודשת, על מנת להתעדכן. למרות ההוצאות הגדולות הכרוכות בכך, ועם רצון עז ונחוץ, ר. עברה את כל המכשולים ולבסוף מצאה עבודה מכובדת המתאימה לה גם כאם וכרעייה.

מרים קלופפר

מתכנתת

"העבודה במקום עולה על כל הציפיות שלי... יש לי הרגשת שליחות
נפלאה"

מרים קלופפר, בת 26

נשואה, אם ל-3 ילדים

אזור מגורים: בני ברק

עם סיום לימודי התיכונים וכשבידי תעודת בגרות מלאה, התחלתי את לימודי במגמת הוראה במסלול אנגלית בסמינר "בית יעקב" בפתח תקווה. לאחר מכן עשיתי את בחינת הפסיכומטרי והתחלתי ללמוד קלינאות תקשורת באוניברסיטת תל אביב. אך מאחר שלא מצאתי עניין בתחום הזה, פרשתי ממנו לאחר חודשים אחדים. או אז, עשיתי את המפנה המשמעותי שלי, ופניתי ללימודי תואר ראשון במדעי המחשב במכון לוסטיג.

הבחירה בתחום המחשוב, שהיה חדש עבורי, נעשתה מאחר שבעקבות לימודי בסמינר החלטתי לפנות לתחום רווחי יותר מההוראה. כלומר, השיקול שהנחה אותי בבחירת התחום היה כלכלי גרידא. עם זאת, לאחר לימוד הנושא ועיסוק בו אני יכולה להעיד על עצמי שאני אוהבת אותו וקשורה אליו. לפני כשנה סיימתי את לימודי התואר וכיום אני עובדת באורט ישראל. לכאורה, כמרבית מחברותי המורות, הדעה הרווחת הייתה שמתאים לי לעסוק בתחום ההוראה. אמי היא מורה וגם אני מאוד אוהבת את התחום הזה וסבורה שהייתי יכולה לעסוק בו במסגרת משרה מספקת ומשביעת רצון. עם זאת, מציאות החיים חזקה יותר מנטיית הטבעית, גם במחיר של הקרבת החופש היחסי שיש למורות בארץ. כמו כן, חשוב לציין, שההתלבטות שלי

בנוגע לעיסוק שבו אני רוצה לעסוק - אם בתחום ההוראה ואם בתחום המחשוב - הובאה גם בפני הרב שטיינמן. **שיתפתי אותו בלבטים שלי**, והוא ייעץ לי לפנות לתחום המחשוב.

בהקשר של **התמודדות עם קשיים שהיו לי במהלך הדרך**, הרי שהיו כמה וכמה אתגרים שאתם התמודדתי. הקושי המרכזי שלי נבע משילוב בין היותי אִם ומנהלת משק הבית ובין היותי אישה עובדת. התחלתי את לימודי התואר שלי כשהיה לי ילד אחד. במהלך לימודי ילדתי את שני ילדיי הנוספים, כך שכשסיימתי את כל מסלול הלימודים שלי הייתי אם לשלושה ילדים קטנטנים בבית. הקושי התבטא בעיקר בתקופות המבחנים ובסוף הסמסטרים. עם זאת, בזכות הכוחות שהקדוש ברוך הוא העניק לי, צלחתי את התקופה הקשה הזאת. יתרה מזו, **פחות מחודשיים מסיום לימודי מצאתי מקום עבודה שאני מרוצה ממנו מאוד**. לאחר שעשיתי את המבחן האחרון, מכון לוסטיג הפנה את תשומת ליבי לחברת אורט ישראל. שלחתי אליהם את קורות החיים שלי, והם התקשרו אליי והודיעו לי שהתקבלתי לעבודה. התהליך כולו נמשך כשבוע ימים. כיום, כשנה מאז שהתחלתי לעבוד שם, אני יכולה לציין שהעבודה במקום עולה על כל הציפיות שלי. אני סבורה שהתקבלתי לעבודה הזו בקלות ובמהירות כזו בזכות הסייעתא דשמיא וכפיצוי על כל השנים הקשות והמפרכות שהשקעתי בלימודי.

במקום העבודה שלי אינני נתקלת בקשיים כאלו או אחרים. כלומר, אף על פי שאני עובדת בסביבה שהיא איננה דתית, אני עובדת עם שתי מתכנתות נוספות – האחת חילונית והשנייה חרדית. המנהלת שלנו היא אישה דתייה. **היחס שאני מקבלת הוא יחס מעולה, מכבד ומתחשב מאוד** מכל הבחינות: מבחינת המזון והשתייה הכשרים למהדרין שמספקים לנו; בחגים ובימי חול המועד מתחשבים בי כאישה חרדית, וכך, אם אני יוצאת לחופשה באותם הימים מקזזים לי חצי יום עבודה בלבד במקום יום שלם; בחנוכה אנחנו עובדים חצי יום, דבר נדיר בתחום ההיי-טק; אנחנו

מקבלים תקציב עבור תשלום למעונות; והחשוב ביותר, אני עובדת במשרה שמכונה "משרת אם", כלומר משרה שבנויה משבע וחצי שעות בלבד ביום.

תגובת המשפחה שלי לצעדים שעשיתי, הן מבחינת לימודי והן מבחינת מקום העבודה שלי, **הייתה חיובית מאוד.** פניתי ללימודי כשהייתי שלמה עם עצמי, מאחר שהייתי משוכנעת שאמצא עבודה בתחום. וכשקיבלתי את ברכתו של הרב שטיינמן לפנות ללימודי מחשבים, כאמור, הרי שהדברים התגלגלו מעצמם וזכיתי לקבל תמיכה ופרגון מכל בני המשפחה. אני רוצה להדגיש במיוחד את בעלי אשר סייע ועזר לי רבות, ובעיקר בתקופת הלימודים. כיום, בעלי עובד בבקרים כמשיב ובשעות אחר הצהריים הוא לומד במסגרת הישיבה. **כמפרנסת היחידה של משפחתי, יש לי הרגשת שליחות נפלאה.** השכר שאני מקבלת בתמורה לעבודתי הוא מכובד, ואנו מכלכלים את משק הבית שלנו בצורה מאוזנת ושקולה.

למקבלי ההחלטות במדינת ישראל אני ממליצה שישכילו להקצות מלגות סיוע לנשים אשר מעוניינות להשתלב בלימודים, על מנת שיוכלו להשתלב מאוחר יותר בשוק התעסוקה בארץ. כך נשים רבות יותר יוכלו להשתלב במעגלי העבודה השונים בארץ, מאחר שמודעותן של נשים חרדיות עלתה בכל הקשור לתעסוקה. כלומר, באמצעות מתן מלגות סיוע במימון לימודיהן, **מוסדות המדינה יכולים לעודד את הנשים החרדיות ללמוד ולרכוש מקצוע** בו יוכלו לעבוד מאוחר יותר. אני יכולה להעיד על עצמי שלולא מלגת הלימודים הנדיבה שקיבלתי מ'קרן קמ"ח' שמימנה לי את מרבית שכר הלימוד שלי, ייתכן שהייתי מובטלת היום.

שלא כמו רוב חברותיה ובני משפחתה שהתמקצעו בהוראה, החליטה מרים לרכוש מקצוע במחשבים במכון לוסטיג - החלטה שהתבררה כמשתלמת ביותר. בהמשך, השתלבה בחברה נחשבת וידועה במשק, במאמצים רבים הצליחה לעבור את המבחנים הקשים וכחודשיים לאחר סיום הלימודים כבר מצאה מקום עבודה מסודר וכיום היא מרוצה מאד.

עדינה פרידמן

אחות בבית החולים לניאדו ולומדת לתואר MA במשפטים

"סבורה שהדברים הללו מהדהדים כלפי חוץ ושאתח מבנותי תלך בדרכי ותהפוך אף היא לאחות"

עדינה פרידמן, בת 40

נשואה, אם ל-7 ילדים

אזור מגורים: נתניה

סיימתי את לימודיי בתחום ההוראה והנהלת חשבונות ב'סמינר הישן' (מכון בית יעקב למורות) שבירושלים, אך בהיותי בת שלוש, ולאחר עשר שנות עבודה בהוראה, התחלתי ללמוד סיעוד בבית החולים לניאדו שבנתניה. המניע לשינוי שעשיתי נבע מהחלום שהיה לי עוד כשהייתי בת שלוש - להיות רופאה, אך מאחר שלימודי רפואה אורכים שנים רבות כל כך, הורדתי אותם מעל הפרק ופניתי ללמוד סיעוד. עם סיום לימודיי, התקבלתי לעבודה כאחות בבית החולים. הקבלה לעבודה בבית החולים הייתה ללא קושי מיוחד, מאחר שיש מחסור באחיות. לכן, מרבית האחיות שמסיימות את תקופת לימודיהן ואת תקופת ההתמחות שלהן משתלבות ללא קושי באחד ממעגלי התעסוקה השונים בארץ. במקביל למדתי לתואר ראשון בסיעוד במכללת "מבח"ר (בשלוחה של אוניברסיטת חיפה), דבר שתרם לעלייה משמעותית בשכר שאותו אני מקבלת.

התגובות שקיבלתי מצד הסביבה כלפי הצעד שעשיתי בפנותי ללימודים היו

מגוונות – היו כאלה שכינו את הצעד שלי כצעד משוגע, היו כאלה שאמרו שאני מזיקה לשם של המשפחה, והיו חלק שעודדו אותי והעריצו אותי על הצעד שעשיתי. מבחינת משפחתי הקרובה, אמי הפגינה אדישות לצעד שעשיתי. בדיעבד התברר שהיא

נקטה בתגובתה זו מאחר שחשבה שאפרוש מהלימודים לאחר חודש ימים בלבד. עם זאת, כיום, שנים רבות אחרי, היא גאה בי ומעריכה אותי מאוד. יתרה מזו, לפני שפניתי אל הלימודים **התייעצתי עם האדמו"ר מצאנז**. האדמו"ר עודד אותי לעשות את המהלך הזה ובירך אותי בהצלחה. וכך הפכתי לחלוצה מקרב בנות החסידות שפנתה ללימודי סיעוד. אחרי כבר היו נשים חרדיות רבות שפנו אל המסלול שאני עשיתי.

כשאני נשאלת בנוגע **לקשיים** שאני נאלצת להתמודד אתם כתוצאה מהמהלכים שאותם נקטתי, הרי שהקושי המרכזי והעיקרי שלי הוא **בשילוב בין ניהול משק הבית שלי והילדים שלי ובין העבודה**. מן הידועות היא שהעבודה כאחות היא עבודה קשה נפשית ופיסית כאחד. זוהי עבודה שדורשת ריכוז ואחריות רבים לצד עמידה ממושכת על הרגליים במשך משמרת מלאה, בנוסף לכך שזוהי עבודה שמתנהלת במשמרות שכוללות לעתים עבודה בלילות, בשבתות ובחגים. כבר עשיתי את כל סוגי המשמרות, מלבד משמרת בערב פסח, הוא ליל הסדר. עם זאת, אני אוהבת מאוד את העבודה שלי ושואבת ממנה סיפוק רב. זאת, לא מעט בזכות בעלי ומשפחתי שתומכים בי מאוד ועם השנים התרגלו לעובדה שאני נעדרת מהבית בימים מאוד מיוחדים.

שאיפותיי לעתיד הן לסיים את **התואר השני** שאני עושה בימים אלו במשפטים, בהתמחות **בדיני בריאות ובביו-אתיקה** באוניברסיטת חיפה. זהו תואר שנוסף לתואר הראשון שעשיתי בסיעוד. עם זאת, עליי לציין שאני נהנית מאוד מהעשייה שלי, מהעבודה שלי ומסביבת העבודה שלי, ולכן אין לי שום כוונה או שאיפה לשנות אותה. אני סבורה שהדברים הללו מהדהדים כלפי חוץ ושאות מונותי תלך בדרכי ותהפוך אף היא לאחות ברבות הימים.

במשך שנים עסקה עדינה בהוראה, אך חיפשה שינוי והזדמנות לממש חלום ילדות להיות רופאה. מפאת הקושי שבלימודי רפואה, פנתה ללימודי בי"ס לאחיות ובסיום הלימודים התקבלה לעבודה בבית"ח לניאדו. עדינה משמשת מודל לחיקוי בקרב חברותיה ולנשים מהמגזר בכלל ונהנית מאד מהסיפוק שבעבודה, על אף הקשיים שמסביב.

שיינדי באב"ד

מנכ"לית עמותת "תמך"

חשה תחושת שליחות ומחויבות כלפי הפרט וכלפי הכלל

שיינדי באב"ד

נשואה, אם ל-6 ילדים

אזור מגורים: ירושלים

בולדתי בארצות הברית, בת למשפחה חסידית, וגדלתי בעיר התורה לייקווד (Lakewood) כחלק מהקהילייה התורנית החזקה ביותר שקיימת בחוץ לארץ. בכל דרכינו שילבנו את להט החסידות, את ההתלהבות מקיום מצוות ואת השמחה שנובעת מקיום עבודת השם יחד עם אימוץ גישה של פשטות והרחבת הדעת. כיום, אני מגדלת את ילדיי בשמחה בע"ה בירושלים, ואני מתפללת שגם הם יסגלו לעצמם את העקרונות הללו ואת תחושת השליחות והמחויבות כלפי הפרט וכלפי הכלל שאני חשה.

את הניסיון התעסוקתי שלי התחלתי כמורה בבית ספר. בהמשך עשיתי הסבה לתחום ההיי-טק, והתחלתי לעבוד בחברת התוכנה e-SIM. בחברה זו עבדתי כשנים עשרה שנים, במהלכן התקדמתי עד שהגעתי לאייש תפקיד בסגל הניהולי בפיתוח העסקי. כאשר מנכ"ל החברה – מר מרק בלזברג – ביקש להקים את עמותת "משפחה אחת" שמסייעת לנפגעי טרור ואת עמותת "מבראשית" למען נוער מסורתי-דתי, שימשתי כיד ימינו בכל הקשור להקמת העמותות, בגיבוש החזון שלהן, בהפעלתן בפועל ובקידומן. בנוסף התנדבתי בעמותת עזרה וחסד "משנת יעקב" שבניהולו של הרב מנחם טייטלבוים. עמותה זו מסייעת למשפחות נזקקות במגוון תחומים, החל מאספקת סלי מזון, תמיכה כספית למשפחות נזקקות וסיוע לחולים ועד מימון והכשרה עבור צעירים חרדים נזקקים לצורך הוצאתם והוצאת משפחותיהם ממעגל העוני. ככל

שהפעילות בעמותה זו התרחבה, כך הגיעו אלינו יותר פניות לסיוע. או אז, **החלטנו להקים עמותה חדשה** נוספת שתוקדש למטרה זו בלבד. לצורך כך, כתבתי תכנית עבודה, קיימנו בדיקת שוק מעמיקה והתחלנו בגיוס כספים. כמו כן, פנינו למר ליאו נואי (Leo Noe) שנחשב לנדיב ידוע. מר נואי התלהב מהחזון ומהפעילות והתחייב לתרום סכומי כסף נכבדים לטובת הקמת העמותה החדשה. וכך, למעשה, הוקמה **קרן קמ"ח**.

במשך שנתיים שימשתי כסמנכ"לית העמותה. במהלך תקופה זו עסקתי בהקמת העמותה, בקביעת נהלים וביצירת שיתופי פעולה נרחבים עם גופים שונים: עם קהילות מקרב הציבור החרדי, מרכזי הכשרה, מרכזי מיון, משרדי ממשלה שונים ועם הג'וינט. אך עם התבססות פעילות העמותה והרחבת מעגלי התמיכה הקהילתית במיזם, ולאחר שהבנתי שהצלחת המיזם כרוכה בניהולו על ידי גברים חרדים שיוכלו לעמוד בקשר עקבי עם ראשי ועם רבני הקהילות, עזבתי את תפקידי בעמותה, ואני אסירת תודה לקדוש ברוך הוא, למנהל עמותת "משנת יעקב" ולחברי בקרן קמ"ח **על ההזדמנות שניתנה לי לקחת חלק בהקמת מיזם חשוב זה** אשר סייע ומסייע לאלפי משפחות חרדיות להתפרנס בכבוד.

לאחר שעזבתי את קרן קמ"ח, הוזמנתי לכהן כסמנכ"לית **עמותת "תמך"** ששמה לה למטרה לסייע בהכשרת נשים חרדיות, בהשמתן ובקידומן בתעסוקה. עמותה זו פועלת בשיתוף פעולה עם משרדי הממשלה השונים, הקהילה החרדית ועם המעסיקים. כמו כן מפעילה "תמך" את פרויקט "צופיה" עבור ג'וינט – ישראל תב"ת ותוכנית עבור 'הקרן למפעלים מיוחדים' של הביטוח הלאומי. לצורך השגת מטרותיה, העמותה משתמשת במגוון כלים, כגון: קורסים, סדנאות, כנסים מקצועיים, אירועי הסברה, ליווי, מימון, סיוע ביצירת מקומות עבודה ובמתן פתרונות לדורשות עבודה וליזמיות חרדיות. ככלל, "תמך" לקחה חלק פעיל בהקמת מרבית הפרויקטים לתעסוקת נשים חרדיות ברחבי הארץ, חלקם אף מוזכרים בספר זה, והיא ממשיכה לזוּם ולתמוך במיזמים חדשים כל העת. במסגרת הפעילות של העמותה, אלפי נשים

חרדיות מצאו מקומות עבודה ו/או קיבלו הזדמנויות לקידום משמעותי במקומות עבודתן.

עלי לציין, שלפני כל צעד ושעל שעשיתי **התייעצתי עם רב**, בין בשאלות שנוגעות לי אישית ובין בהקשר למדיניות העמותה בה עבדתי. מובן מאליו שכל שעה שאני מקדישה בעבודה היא שעה שבה אני לא נמצאת עם ילדיי, אך ניתן לראות גם את הנקודה החיובית בנושא הזה – **ילדיי גדלים עם ערכים** של השקעה בכלל, בחשיבה על צורכי הזולת, פיתוח יוזמה ומוסר עבודה, אשר מעניקים להם כלים חשובים שבהם יוכלו להסתייע בכל מעגלי חייהם בעתיד.

למרות שלעתים אני חשה שלא מבינים את היקף העשייה שלי... יחד עם זאת, **משפחתי, בעלי וילדיי תמכו בי מאוד בכל עיסוקיי**, ואילולא תמיכתם זו לא הייתי יכולה להשקיע את המאמצים הרבים שהשקעתי בעבודתי. בכלל, אני מאמינה שמפתחות הפרנסה נמצאים בידי של הקדוש ברוך הוא, ואני מודה לו על כך שחנן אותי ביכולת לקדם תכניות לתועלת הכלל. לנשים חרדיות שעומדות בפני הדילמה האם להשתלב בעולם התעסוקה אם לאו, **אני ממליצה: ראשית, להתייעץ ולברר ולהיות שלמות עם כל החלטה שלהן; שנית, מעבר ל"עשה לך רב", כדאי לבחור מנטורית בעלת ניסיון עשיר בתחום שבו הן עוסקות שתהווה קשר ואוזן קשבת בזמנים מאתגרים ותתרום לקידומן האישי והמקצועי; והכי חשוב, אל תשכחו את מטרתכן בחיים.**

שיינדי גדלה בבית בו הערכים 'שליחות' ו'מחויבות' היו מובילים וכך גם אומצו ע"י שיינדי עצמה. בתחילה עסקה בהוראה, אך בהמשך עשתה הסבה לכיוון תעשיית ההייטק, שם חיפשה לממש את שליחותה. שיינדי הקימה מספר עמותות לסיוע בשילוב המגזר החרדי בתעסוקה. כל שעה שהיא מקדישה לעבודה היא שעה ללא המשפחה, אך שיינדי בטוחה שגם ילדיה גדלים עם ערכים של שליחות והשקעה בקהילה ובזולת.

בעלת שני תארים אקדמיים ומנהלת בכירה בחברה מובילה "אני ממליצה בחום להכיר ביתרונותיהן הרבים של העובדות החרדיות"

ל., בת 49
נשואה, אם ל-5 ילדים
אזור מגורים: בית"ר

עם סיום לימודי התיכונים, למדתי הוראה בסמינר. בהמשך, התחלתי בלימודי הנהלת חשבונות באופן עצמאי, ובסיומם התקבלתי לעבודה **במשרד לייעוץ מס**, שם עבדתי כעשר שנים בקירוב. לאחר לידת ילדי הרביעי, פרשתי מעבודתי במשרד לצורך טיפול בילדיי. הפסקה זו נמשכה כשלוש שנים. עם זאת, כלכלת משק הבית חייבה אותי **לשוב למעגל העבודה**. אז חיפשתי ומצאתי מקום בו אוכל לעבוד כמנהלת חשבונות. בחברה זו אני עובדת עד לימים אלה.

בתחילה, מוניתי לתפקיד של אחראית על נושא הגבייה, ובהמשך התקדמתי ומוניתי לאחראית על נושא התקציבים. ברבות הימים החברה השתתפה חלקית במימון המשך לימודי, על מנת שאוכל לרכוש שני מקצועות נוספים: הראשון - תכנית מקבילה לתואר שני **במנהל עסקים** (לימודי תעודה). אחד מתנאי הקבלה ללימודים הללו היה תואר ראשון, אך בעקבות פנייתי אל וועדת החריגים, התקבלתי ללימודים אלו על סמך ראיון אישי ותוצאות מבחן. את התכנית הזו סיימתי **בהצטיינות**; השני - **ניתוח מערכות**. כך המשכתי להתקדם לתפקידים בכירים, ראשית לתפקיד בתחום ניתוח מערכות ולאחר מכן בתחום ניהול פרויקטים. משנת 2003 ועד לימים אלו אני עובדת כמנהלת תחום. במסגרת תפקידי זה **אני מנהלת צוות עובדים גדול יותר ומנהלת תיקים רבים של לקוחות החברה**.

הקושי העיקרי אתו אני נאלצת להתמודד נובע משאיפתי **לשלב באופן המוצלח ביותר בין עבודתי ובין ניהול ביתי ומשפחתי**. כמובן שאני מעוניינת בכך שהאחד לא יהיה על חשבון השני. עם זאת, מאחר שבמקום עבודתי עובדים חרדים נוספים, הרי שישנה מודעות לנושא הן מצד המעבידים והן מצד העובדים במקום. יתרה מזו, בין הציבור החילוני ובין הציבור החרדי נרקמו ברבות השנים יחסים שמושגתם על **כבוד הדדי ויחסים אנושיים חמים** אשר מסייעים לפתור קונפליקטים שמתגלים לעתים. עם זאת, יש לי עקרונות וגבולות ברורים. לכן, במהלך עבודתי אני מקפידה שלא להשתתף בוויכוחים פוליטיים ובענייני דת. במקרה בו אחד מהעובדים מתעניין בנושא כלשהו, אני משיבה לו שאינני ממלאת את תפקיד הדוברת של הציבור החרדי, מבקשת שיכבד אותי ואם הוא אכן מגלה התעניינות כנה אני מפנה אותו אל הכתובת המתאימה.

מבחינת התגובות שאני זוכה להן מבחינת משפחתי ומבחינת סביבתי הקרובה, אני יכולה לציין **שבעלי תומך מאוד בצעדים שעשיתי – לימודי ועבודתי – ומעודד אותי**. ההדד היחיד ששמעתי מסביבתי היה שנראה שאני עובדת קשה מאוד.

בסיכומי של עניין, ולאור ניסיוני כחונכת בעמותת "תמך" (ארגון שמתווך בין מעסיקים לבין חרדים), יש חשיבות לציין את עבודתן הקשה של העמותות שמסייעות לנשים להשתלב במעגל העבודה, להפיק מכך את המרב ואת המיטב ולא לעורר קונפליקטים. לכן, למקבלי ההחלטות במדינת ישראל **אני ממליצה בחום להכיר ביתרונותיהן הרבים של העובדות החרדיות**. כלומר, בהעסקת נשים מתוך המגזר החרדי המעסיקים מרוויחים פי כמה מונים, למרות האילוצים שנובעים משילוב בין משפחתן ובין עבודתן. הנשים החרדיות, גם אלו אשר אינן בוגרות מכללות ובעלות תואר, הן בעלות ידע עצמי, יש להן יכולת למידה גבוהה, מוסר עבודה מפותח, הן מסורות ואמינות מאוד ועבודתן מבוצעת על ידן בצורה הטובה ביותר. אני נחשפת אל

כל המעלות הללו הן מעצם היותי מנהלת צוות שמעסיקה נשים חרדיות רבות והן ממשובים חיוביים רבים שמתקבלים מלקוחות החברה.

בסיום לימודיה התיכוניים החלה ללמוד הנהלת חשבונות והתקבלה לעבוד במשרד יועצי מס, אך לאור מטלות הבית, ובלית ברירה, עזבה. לאחר תקופה, ומכורח קשיי פרנסה, חזרה לעבודה ואף השלימה שני תארים אקדמיים. כיום מנהלת צוות עובדים ומטפלת בתיקי לקוחות במשרד גדול לייעוץ מס.

רחל סבו

סטודנטית ללימודי הנדסאית עיצוב תעשייתי

"מקווה לעסוק בתחומים האהובים עליי, לבטא את יכולותיי ואת כישורי
לטובת הטעם והצרכים של האוכלוסייה החרדית"

רחל סבו, בת 27

נשואה, אם ל-3 ילדים

אזור מגורים: אשדוד

את לימודיי לתואר ראשון התחלתי בתחום **הפרעות בתקשורת**. כשנוכחתי לדעת שהלימודים הללו מתקיימים במהלך חמישה ימים בשבוע, משעות הבוקר ועד שעות הערב, הבנתי שהם לא מתאימים לי. נוסף לכך, **מאז ומתמיד הייתה לי משיכה לתחום האומנות**, משיכה שלא נתנה לי מנוח. גם דבריה של אחת המרצות שלי בנושא עזרו לי להחליט לעשות את הצעד שעשיתי. המרצה אמרה שבעלי הנפש האומנותית לא ישקטו על שמריהם עד אשר יגיעו לעסוק בתחום, אם במוקדם ואם במאוחר. וכך אכן קרה.

נקודת המפנה בחיי התרחשה לאור הסביבה שבתוכה גדלתי וחייתי. מרבית הנשים בסביבה זו הן מורות או גננות שעובדות בתנאים לא נוחים ונאלצות להתמודד עם מצבים קשים. הדוגמה הקרובה והמוחשית ביותר שהייתה לי הייתה אמי. אמי עובדת במשך שנים רבות כמטפלת. אני זוכרת שהיא תמיד הזכירה בפניי שהיא חולמת ללמוד רפלקסולוגיה, אך היא דחתה את הלימודים שלה משנה לשנה, עד שלא מימשה את חלומה עד עצם היום הזה. מכאן, שרצוני לפנות לתחום בו אוכל **לממש את שאיפותיי העמוקות** ובתוך כך לפרנס את משפחתי בכבוד היו נהירים לי. כיום, אני לומדת ב"מרכז החרדי להכשרה מקצועית" בבני ברק לתואר **הנדסאית בתחום**

העיצוב התעשייתי, לצד נשים חרדיות נוספות. **אמי**, שמבינה מאוד את התחום ואת המסלול שבהם בחרתי ואת המניעים לכך, **מעודדת אותי מאוד ומסייעת לי ככל שניתן לממש את שאיפותיי**.

עליי לציין שלא קשה לי לשלב בין הלימודים ובין תפקידי כאם לילדים. אני אוהבת מאוד את הלימודים שלי, ואני מרגישה שבעצם קיומם אני מממשת צורך שלי ומתמלאת בסיפוק. כלומר, **הלימודים נותנים לי כוחות לנהל את שגרת החיים שלי** עם יותר אורך רוח וסבלנות, כך שלא רק שהלימודים לא באים על חשבונם של הילדים שלי, אלא שהלימודים מסייעים ומזינים את תפקידי כאם. עם זאת, נושא **מימון הלימודים מהווה עבורי הישרדות יומיומית**. הלימודים כרוכים בהוצאות רבות, כמו: נסיעות מחוץ לעיר, תשלום לשמרטפיות של הילדים, והוצאות רבות שאני עושה בגין רכישת חומרים יקרים שנובעים מתחום הלימודים שלי, על מנת לעמוד בדרישות של המכללה בה אני לומדת. בזכות הסיוע שאני מקבלת מקרן קמ"ח לצורך מימון הלימודים, אני מצליחה לחרוק שיניים ולעבור את התקופה הזו.

במסגרת הלימודים שלי לתואר הנדסאית בתחום העיצוב התעשייתי, אנו נחשפים אל תוכנה שנודעת לה חשיבות רבה וביקוש רב. גורמים מביני דבר אומרים שהתמקצעות בתוכנה ושליטה בה טומנים בחובם אפשרויות קידום במקום העבודה ומשכורת חודשית גבוהה יותר. יש לציין, שתחום העיצוב התעשייתי הוא חדש, יחסית, ועדיין יש במשק ביקוש רב לעובדות חרדיות, על מנת שאלה יתאימו את המוצרים השונים הקיימים בשוק הכללי אל המגזר החרדי ואף ייצרו עבורו מוצרים חדשים אחרים.

כיום אני עוסקת בעיצוב מוצרי טקסטיל, כלומר בעיצוב מגבות, מצעים וסינרים לילדים. היתרון המשמעותי של מקום העבודה הנוכחי שלי הוא הגמישות והנוחות שהוא מקנה - את מרבית העבודה ניתן לבצע מהבית, כך שאני יכולה לשלב בין הלימודים והעבודה לבין הבית. עם זאת, **שאיפותיי לעתיד** הן לייצר לציבור החרדי מוצרים מתחומים רבים ומגוונים שעד עתה לא הותאמו לצרכיהם ולאורחות

חייהם, דוגמת מוצרי יודאיקה ומשחקים שונים. כולי תקווה שבמקום העבודה החדש, אליו התקבלתי עוד בטרם סיום לימודיי, אוכל לעסוק בתחומים האהובים עליי, **לבטא את יכולותיי ואת כישורי** ובכלל זה להתאים את המוצרים שהמעביד שלי מפתח לטעם ולצרכים של האוכלוסייה החרדית.

מתוך התבוננות והיכרות קרובה עם סביבתה הבינה רחל שבכדי לפרנס בכבוד את משפחתה עליה ללמוד מקצוע שאהוב עליה ולממש את שאיפותיה. לפיכך בחרה ללמוד הנדסאות עיצוב תעשייתי - תחום שאין בו עוסקים רבים במגזר החרדי. רחל מתמודדת עם קשיים כלכליים ושילוב בין משפחה ולימודים, אך עם רצון עז ותמיכה מהסביבה היא ממשיכה בהצלחה.

מלכי אייכנשטיין

רואת חשבון ושותפה בפירמת PwC Israel

"מרגישה זכות גדולה על כך שאני יכולה לאפשר לבעלי ללמוד מבלי שיוטרד מההיבט הכלכלי"

מלכי אייכנשטיין

נשואה, אם ל-5 ילדים

אזור מגורים: בני ברק

למדתי בתיכון לוסטיג. עם סיום לימודי התיכונים, המשכתי ללמוד שם ראיית חשבון, מאחר שזו הייתה המסגרת הלימודית היחידה, ללימוד מקצוע זה, שמותאמת לחרדיות. אך הואיל ומוסד לימודי זה לא הוכר כמוסד אקדמי רשמי באותה העת, המבחנים שבהם נבחנתי היו מטעם מועצת רואי החשבון ולא הקנו לי תואר. עם זאת, הייתי אחת מתוך כעשר סטודנטיות חרדיות אשר צלחה את לימודיה וזכתה לקבל רישיון לעסוק בראיית חשבון.

לפירמת PwC Israel, לשעבר קסלמן וקסלמן – שהיא אחת מארבע פירמות ראיית החשבון הגדולות בישראל - הגעתי לאחר שסיימתי את עבודתי במשרד קטן שבו עבדתי במקביל ללימודי. שלחתי לפירמה את קורות החיים שלי, נקראתי לריאיון עבודה ובעקבותיו זומנתי לעבוד במקום. עם הזמן הפכתי להיות אחת מתוך חמישים השותפים בפירמה אשר מעסיקה מעל אלף עובדים.

הלימודים הגבוהים בלוסטיג היוו המשך ישיר ללימודי בתיכון ובאותה אורה ועל כן לא נחשפתי בתקופה זו לקשיים מיוחדים. עם זאת, במסגרת מקום עבודתי ישנם מספר אתגרים שאני מתמודדת אתם שנובעים מתוך אורח החיים השונה שלי, כאישה חרדית, שעובדת יחד עם ציבור עובדים חילוני גדול. כלומר, עיקר הקושי שלי

ושכמותי אינו נעוץ במישור ההלכתי או הדתי. מקומות העבודה שאותם אני מכירה פתוחים על פי רוב לקבל את השונה מהם. לצורך כך, הם מספקים אוכל 'כשר גלאט' לעובדים החרדים; הם מאפשרים הפרדה של מקומות הישיבה לגברים ולנשים וכדומה. **הקשיים נובעים מייחודיותו של אורח החיים החרדי והתורני**, כלומר: גיל הנישואים; השילוב בין היותי אישה נשואה ואם ובין עבודתי מול צוות עובדים רווק ונטול מחויבויות משפחתיות שיכול להשקיע את מירב מרצו וזמנו בעבודה; והתמודדות עם עבודה בערבי חגים ובחגים. זאת אומרת, גם אם לא כולם מחזיקים בשאיפה לפתח קריירה מובחרת ולאורך זמן, הרי שקיים קושי להשתלב במקום עבודה איכותי ולהתקדם בו ובמקביל לפתח ולטפח משפחה. קושי זה עשוי אף לעיתים להוביל לפליטה ממקום העבודה.

התגובות שלהן זכיתי לצעד שעשיתי בחיים היו חיוביות מאוד מצד

משפחתי. בני משפחתי עודדו אותי ותמכו בי לאורך כל הדרך. כיום הם גאים בי מאוד על המעמד שזכיתי לו. ואילו מצדי, אני שמחה מאוד שהצלחתי לשלב בין הקמת בית תורני לקריירה ומרגישה זכות גדולה על כך שאני יכולה לאפשר לבעלי ללמוד מבלי שיוטרו מההיבט הכלכלי. ככלל, נושא חלוקת הנטל בין בני זוג במגזר החרדי הוא חלק מההחלטות שמתקבלות במסגרת החיים המשפחתיים המשותפים ומתוך תפיסת המשפחה כתא כלכלי אחד, מבלי לייחס חשיבות למי האחראי על מקורות הפרנסה. מבחינת הסביבה החיצונית, לא קיבלתי ביקורת כלשהי לתחום שבו בחרתי לעסוק, אם כי אני מעריכה שהוא לא התקבל באדישות מוחלטת, אף על פי שתחום ראיית החשבון הפך למקובל מאוד לאחרונה. כיום אני מלווה נשים חרדיות צעירות שנמצאת בתחילת דרכן. בתוך כך, אני מקפידה לחשוף אותן אל הקשיים שהן עלולות להתמודד אתם. כמו כן, אני מסייעת להן למצוא את הדרך שבה הן יוכלו להשתלב במקום עבודה ראוי.

ולסיכום, לדרג מקבלי ההחלטות בארץ **אני ממליצה להכיר ביתרונותיהן של העובדות החרדיות.** יתרונותיהן בולטים בכל ענפי המשק שבו הן מועסקות, ובכלל זה

בענף ההיי-טק ובמקומות עבודה איכותיים אחרים. העובדות החרדיות הן איכותיות, יעילות ובעלות מוסר עבודה גבוה. חוזקות אלו בולטות בעיקר לאור שאיפתן לשמור ולהבטיח את מקום עבודתן לאורך זמן ועל כן העובדות החרדיות מקנות שקט תעשייתי למעבידיהן בכך שהן אי של יציבות בתוך תחלופה מתמדת של שאר העובדים.

בתקופת לימודיה מלכי זכתה להיות אחת מתוך עשר סטודנטיות חרדיות שקבלו רשיון לעסוק בראיית חשבון. כיום היא שותפה בחברה יוקרתית המעסיקה מעל 1000 עובדים. מלכי משקיעה מאמץ רב בעבודתה יחד עם נשיאה בעול הבית – וכל זאת על מנת שבעלה יוכל להמשיך לשקוד על תלמודו.

לאה דוידוב

מנהלת מחלקת איכות הסביבה בעיריית אלעד וסטודנטית

למנהל ומדיניות ציבורית

"בזכות לימודי התואר אני מרגישה הרבה יותר מוערכת בחברה, למדתי להסתכל על דברים בפרספקטיבה מקצועית יותר וקבלת ההחלטות שלי בחיים הפכה ליותר קלה ומקצועית".

לאה דוידוב, בת 42

נשואה, אם ל-5 ילדים

אזור מגורים: אלעד

אני נמנית על אחת מהחלוצות בעיר אלעד ואחת מהעובדות הראשונות בעיריית אלעד. התחלתי את עבודתי בעירייה בלשכת המנכ"ל ועם השנים הועידו לי תפקיד במחלקת הגנת-הסביבה. אז התחלתי להרחיב את ידיעותיי בכל נושא המקושר אשר החל לתפוס תאוצה בארץ. בתוך כך, **מוניתי ל'נאמנית ניקיון'** מטעם הקרן הקיימת לישראל שחרתה על דגלה ערכים חשובים כמו 'שמירה על פני השחתה', במטרה לצמצם את אתרי הטמנת הפסולת בעיר. לצורך ביצוע הפרויקטים הללו עסקתי במסגרת עבודתי גם בגיוס תקציבים ממשרדי ממשלה שונים.

התפנית שביצעתי בתחום עיסוקי לא נבעה כתוצאה מהכשרה מסוימת שעשיתי, אלא מתוך החשיבות שאני מייחסת לנושא שיפור איכות החיים בכלל והמיחזור בפרט. יתרה מזו, הרגשתי סוג של שליחות בקידום הנושא הזה בקרב הציבור, ולכן יזמתי באופן עקבי פרויקטים חדשים ושונים. בהמשך להיענות שלי ל"קול קורא" בנושא התייעלות אנרגטית, **הפכתי לאחראית מחלקת איכות הסביבה בעירייה.**

יש לציין שאחד החלומות שלי היה ללמוד תואר ראשון, דבר אשר נבצר ממני להגשים בצעירותי בהיותי בעלת משפחה מטופלת בילדים. כעת כאשר הילדים גדלו ואחד מתנאי הסף לצורך התמודדות במכרז לתפקידי החדש זה היה להיות בעלת תואר ראשון, או אז, **החלטתי להירשם ללימודים בבית ברל והאוניברסיטה הפתוחה בתחום מנהל ומדיניות ציבורית**. בחרתי את התחום הזה משתי סיבות מרכזיות: הראשונה - מאחר שהוא מעניין ומרתק אותי, בעיקר נושאים כמו מדיניות ציבורית ומורכבותה, העקרונות עליהם מושתתת החברה, שיטות ניהול שונות, שיטות להנעת עובדים, שיטות לניהול ישיבות צוות ותהליכי קבלת החלטות; והשנייה - מאחר שהנושאים הללו קשורים בקשר הדוק עם תחום עיסוקי כעובדת רשות וכמנהלת מחלקה בעירייה.

עלי לציין שאינני מתמודדת עם קשיים מיוחדים במהלך לימודיי, ההיפך הוא הנכון. כאישה החרדית היחידה במכללה, אני מעוררת עניין רב בכל הקשור לדעתי במגוון נושאים שעל סדר היום. נוסף לכך, אף על פי שחלק מהנושאים שנלמדים בשיעורים הם בניגוד מוחלט לאורח חיי ולהשקפתי, הרי שאינני מעוררת ויכוח בגינם או מתנגדת אליהם, מתוך תפיסה שאני נמצאת שם על מנת ללמוד ולא להתפלמס.

התגובות שאני זוכה לצעד שעשיתי הן חיוביות, בעיקר מצד משפחתי. בעלי תומך ומעודד אותי מאוד וכך גם ילדי. ומאחר שילדי ואני חווים במשותף תקופה מאומצת של לימודים - בנתיי לצורך מבחני הבגרות ואני במסגרת לימודי לתואר - הרי שהאוירה הביתית היא אווירה שסובבת סביב לימודים. עלי לציין שבזכות לימודי התואר אני מרגישה הרבה יותר מוערכת בחברה, חברותי לעבודה מתייעצות איתי בכל מיני נושאים, למדתי להסתכל על דברים בפרספקטיבה מקצועית יותר, קבלת החלטות שלי בחיים הפכה ליותר קלה ומקצועית. אני נחשפת לחומר רב של מאמרים ומחקרים מעניינים שלא ידעתי עליהם קודם לכן. אין ספק שלימודי תואר מקנים לאדם ערך מוסף, רצינות ומקום מכובד בפריסה של החיים.

למקבלי ההחלטות במדינת ישראל אני ממליצה לעודד ולפרסם בקרב הציבור החרדי את תחומי הלימוד השונים ואלו אפשרויות תעסוקה תחומים אלו מאפשרים; כמו כן, חשיבותם של נדבנים אשר מסייעים לסטודנטים חרדים לממן את לימודיהם, ולו בצורה חלקית, דוגמת קרן קמ"ח (קרן מלגות לחרדים), שהיא הגדולה ביותר. כלומר, ככל שיהיה מידע רב ונגיש יותר בנוגע לתחומי הלימוד ולתחומי התעסוקה שנגזרים מהם, ובמקביל יסייעו כספית לאלו אשר מעוניינים ללמוד, כך נשים רבות יותר יוכלו ללמוד ולהשתלב בשוק התעסוקה בענפים אשר מותאמים לכישוריהן וליכולותיהן.

לאה התקדמה בתפקידים בעיריית אלעד וכיום מנהלת את המחלקה להגנת הסביבה. עבודתה גרמה לה להתעמק בנושא ולגשת ללימודי מנהל ומדיניות ציבורית. בכיתתה הינה החרדית היחידה ומשמשת כ'נציגה' של הציבור החרדי ומעוררת עניין בכל הקשור לחרדים.

ד"ר אסתר שטראוס

מנהלת בית ספר לסיעוד בבית חולים לניאדו

שואפת להפוך את בית הספר לסיעוד למוסד אקדמאי

אסתר שטראוס, בת 54

נשואה, אם ל-5 ילדים

אזור מגורים: פתח תקווה

בולדתי בשנת 1958. בשנת 1975 עליתי ארצה מארצות הברית. בעודי רווקה, למדתי בבית הספר לסיעוד ע"ש טסלר בבית החולים לניאדו. במהלך הלימודים נישאתי וילדתי את ילדי הראשון. בתוך כך, הצלחתי במבחנים הנדרשים והוסמכתי לאחות. התחלתי כאחות בקהילה - בטיפת חלב - במשך כארבע שנים. במהלך אותן שנים מוניתי להיות האחראית על כמה תחנות של טיפת חלב בעיר נתניה. מאוחר יותר נקראתי להצטרף לצוות ההוראה של בית הספר לסיעוד שבבית החולים לניאדו, ועם השנים התקדמתי בסולם הדרגות, כך שבשנת 2000 קיבלתי את **מישרת ניהול** בית הספר ליד. במקביל ללימודי ולעבודתי במשרה מלאה בבית הספר, שקדתי על לימודי לתואר ראשון בסיעוד, לתואר שני בתחום בריאות תעסוקתית ו**לדוקטורט באפידמיולוגיה** – כולם מטעם אוניברסיטת תל אביב.

הדחף שלי ללימודים ולהתמקצעות בתחומים הללו נבע מחלום ילדות שלי. יתרה מזו, לאחר שנוכחתי לדעת שאפשרויות התעסוקה בתחום ההוראה הן מצומצמות, שאפתי להשתלב בעיסוק שאני אוהבת ושמתאים לאורחות חיי כאישה חרדית. יש לציין שמאחר שבתקופה שבה פניתי ללימודי הסיעוד שלי היה מיעוט נשים חרדיות שעסקו בתחום, היה לי חשוב **להתייעץ עם דמות רבנית** בנושא. לפיכך, הפנו שאלה בשמי לרב ש"ך, זכר צדיק לברכה, וקיבלתי ממנו את ברכת הדרך.

בתפקידי היום כמנהלת בית הספר, האוכלוסייה שפונה אלינו לצורך לימודים הן תלמידות שמגיעות אלינו מאולפנות ומהסמינרים הטובים ביותר בציבור החרדי. תנאי הקבלה של התלמידות הללו הן תעודת בגרות, ומבחן פסיכומטרי. תנאים אלו מהווים בעיה עבור אותן תלמידות, מאחר שלבנות הסמינרים החרדיים **אין תעודת בגרות**, הואיל ולמרביתן אין את האמצעים או את היכולות להשלים את מבחני הבגרות באופן פרטי. לכן, עובדה זו יוצרת אצלן עיכוב וללא ספק חוסמת את דרכן המקצועית. כך או כך, אלו שכן מצליחות לעבור את תנאי הסף ומסיימות את לימודיהן בהצלחה בבית הספר מוערכות ומבוקשות מאוד בכלל המערכת הרפואית ברחבי הארץ. ולראייה, ניתן לפגוש אותן במרכזים הרפואיים השונים ובמסגרות הקהילתיות. חלקן משמשות שם בתפקידים מרכזיים מאוד.

קושי נוסף אתו מתמודדות נשים חרדיות לצורך העניין הוא נושא **משך הלימודים**. כלומר, עד לאחרונה משך הלימודים שנקבע על ידי מנהל הסיעוד היה שלוש שנים. עם זאת, אצלנו בבית הספר, היות שאחד המאפיינים הבולטים של ציבור התלמידות שלנו הוא שהן בעלות משפחה, הרי שצמצמנו את החופשות ותכנית הלימודים התקצרה בהתאם לשנתיים ושלושה חודשים. יתרה מזו, החל מהשנה, משרד הבריאות צמצם את תכנית הליבה ללימודי אחיות כך שמשך הלימודים יסתכם בשנתיים וחצי. בית ספרינו ממשיך להעביר את התוכנית בשנתיים ושלושה חודשים, אך צמצמנו את מספר ימי הלימוד מ-5 ימים בשבוע ל-4 ימים. הכול מתוך מגמה להתאים את המסגרת ואת תנאי הלימודים לציבור התלמידות שלנו.

ולסיכום, כמנהלת בית הספר לסיעוד וכאישה שמשתייכת לציבור החרדי, יש לציין שהיחס לו אני זוכה במסגרת העבודה שלי – ובעיקר בשיבות עם מנהלות בתי ספר לסיעוד מרחבי הארץ – הוא **יחס חיובי, הוגן ומכבד**. וכשאני נשאלת מהם האתגרים שעומדים בפניי ומהן השאיפות שאני מציבה לעצמי, הרי שתשובתי היא – להפוך את בית הספר לסיעוד על שם טסלר למוסד אקדמאי, כך כשהתלמידות שמסיימות את לימודיהן שם יזכו לקבל תואר ראשון בסיעוד.

אסתר החלה את לימודיה בביה"ס לסיעוד בעודה רווקה. הפכה להיות אחות אחראית על מספר תחנות טיפת חלב, המשיכה במקביל את לימודיה לתארים גבוהים וכיום היא מנהלת ביה"ס לסיעוד בביה"ח לניאדו. לדבריה, בחרה דווקא בתחום הסיעוד בגלל ההתאמה לאשה חרדית. כמנהלת מוסד מקצועי מוביל, אסתר זוכה ליחס מכובד והוגן, אך שואפת להישגים נוספים שיתרמו לקהילה החרדית.

אריאלה כהן-ארזי

אחראית מחלקת חדרי לידה בבי"ח לניאדו

מגיל צעיר מאוד חלמה להיות מיילדת - כיום מכשירה ומנחה אחיות צעירות

אריאלה כהן-ארזי, בת 40

נשואה, אם ל-9 ילדים

אזור מגורים: נתניה

נולדתי בשנת 1972. מגיל צעיר מאוד חלמתי להיות **מיילדת**. עם השנים, וככל שהתבגרתי ועמדתי על דעתי, החלטתי לממש את אותו החלום. את לימודי התיכון שלי עשיתי בתיכון לוסטיג ברמת גן. בהמשך פניתי ללימודים בבית הספר לסיעוד ע"ש טסלר בבית החולים לניאדו. עם סיום הלימודים הללו, התחלתי לעבוד **כאחות** במחלקה הכירורגית בבית החולים, ולאחר כשנתיים התחלתי ללמוד קורס מיילדות בבית החולים אסף הרופא. הכשרה זו התפרשה על פני כשנה, כשבמהלכה ילדתי את ילדי השלישי. עם סיום הלימודים, התקבלתי כמיילדת מן השורה בבית החולים "לניאדו שבנתניה, ובמקביל השלמתי את לימודיי **לתואר ראשון בסיעוד** במכללת מבח"ר. עם סיום הלימודים הללו לפני כארבע שנים מוניתי **לאחראית מחלקת חדרי לידה** – תפקיד בו אני משמשת עד היום.

יש לציין, שהואיל ואני אישה חרדית, היה צורך לבקש את **אישורי של רב** לצורך הפנייה ללימודים. לפיכך, עוד לפני שפניתי ללמוד בבית הספר לסיעוד, פניתי אל **הרב שלמה זלמן אויערבך**, זכר צדיק לברכה. הרב עודד אותי לממש את חלומי. יותר מכך, לפיו, בלימודים הללו יש קידוש שם שמים. עם זאת, כבר במהלך ההתנסות שלי בחדר הלידה בבית החולים "הקריה" שבתל-אביב נתקלתי **בקשיים הלכתיים**. קושי

זה התגלע כשנקראתי לסייע במקרים של נשים שמעוניינות בהפסקת הריון. ומכיוון שמבחינה הלכתית אין היתר לבצע זאת, ומאחר שמבחינה חוקית לא ניתן לחייב אדם לבצע משהו בניגוד למצפנו ולדתו, הרי שהמדריכה שתחתיה עבדתי לא ראתה בעין יפה את סירובי לשתף פעולה בנושאים הללו. כיום, מאחר שאני עובדת בבית החולים לניאדו שפועל על פי ההלכה, לשמחתי, אני לא נתקלת במקרים דומים. נהפוך הוא, אני **מאוד נהנית מהעבודה** אותה אני מבצעת ואני שואבת ממנה סיפוק רב. שביעות רצון מיוחדת יש לי לאור השילוב של שני התחומים שאהובים עליי במיוחד – תחום הניהול ותחום המיילדות.

תגובת הסביבה לצעד שעשיתי בפנייתי ללימודים הללו הייתה מרתיעה בתחילה. מנהל תיכון לוסטיג התנגד לרעיון שאפנה ללימודי המיילדות, כי חשב שהם לא מתאימים לבחורה חרדית השואפת להינשא לבן תורה. לצורך כך, פניתי שוב לרב שלמה זלמן אוירבעך, זכר צדיק לברכה. בפעם הזו מיקדתי את השאלה אליו עם דגש על עתיד נישואיי. ושוב, תשובתו של הרב הייתה חיובית. לפיו, הלימודים הללו לא יפגעו בנושא **השידוכים** שלי, ולכן אין מניעה בקיומם.

דגש מיוחד יש לשים על הסיוע שקיבלתי לאורך לימודי המיילדות. במהלך לימודיי **בעלי עזר לי ותמך בי** מאוד לכל אורך הדרך. יתרה מזו, ללא עזרתו ותמיכתו של בעלי, ובמיוחד בביצוע סוג כזה של עבודה תובענית המתבצעת במשמרות, הרי שהדבר לא היה מתאפשר. בתוך כך, קרו מקרים שבהם בעלי ערך את ערבי השבת עם הילדים בלבד, התעורר בלילות לצורך טיפול בתינוקות ועשה כל מה שכרוך בנושא ניהול משק הבית ותחזוקתו. עם זאת, היה לי חשוב להתמקד בלימודים עצמם ולא לקיימם במקביל לעבודה. לצורך כך עזבתי את מקום העבודה שלי לטובת התמקצעות במיילדות.

יש לציין שאני **ממשיכה ללמוד ולהתמקצע** בתחום. לאחרונה, ובמקביל למשרה בה אני משמשת כמיילדת, הוכשרתי בקורס בנושא "התמודדות עם מצבי קיצון" במסגרת

בית החולים איכילוב. הכשרה זו נמשכה כשנה, והיא הקנתה לי כלים כיצד לסייע לצוות ולילדות במצבי משבר. וכשאני נשאלת לפשר שאיפתי לעתיד, הרי ששאיפתי המרכזית היא לקדש שם שמים ולהיות קשובה לכל יולדת ובני משפחתה וכן להעניק כתף תומכת לכל אחת מהצוות בכדי להתמודד עם הקשיים בהם היא נתקלת.

אריאלה מימשה חלום ילדות, לא חסכה מעצמה והשקיעה בלימודים והפכה למיילדת מוסמכת. מרגישה שליחות מיוחדת בתור אחראית על חדרי הלידה בביה"ח לניאדו ובטוחה שבפעילות זו הינה מקדשת שם שמים. מבעלה מקבלת עידוד וחיוק, בזמן שעול הבית מוטל עליו עקב עבודתה במשמרות.

מ.ר.

**בעלת תואר B.ed בחינוך מיוחד וייעוץ, תואר BA
בפסיכולוגיה, סטודנטית לתואר שני בטיפול באמנויות
באוניברסיטת חיפה ועובדת משרד החינוך
סבורה שיש לה ערך מוסף כמטפלת באומנויות שמגיעה מתוך העולם
החרדי**

מ.ר., בת 30

נשואה, אם לילד אחד

אזור מגורים: צפון

א לימודי התיכון שלי, כולל מבחני הבגרות, סיימתי בסמינר 'בית יעקב' למורות שבחיפה. לאחר מכן התחלתי לעבוד בתחום ההוראה תמורת שכר נמוך. עם הזמן, הבנתי שאם אני חפצה בשכר גבוה יותר, עליי ללמוד לתואר בתחום ההוראה. לצורך כך, ולאחר שנועצתי ברב וקיבלתי את ברכתו, פניתי ללימודים לתואר ראשון אקוויולנטי³, מסגרת הלימודים האקדמאים היחידים שהותאמו בשעתו לציבור החרדי.

במהלך הלימודים הללו, ומאחר שהבחנתי בכך שרבים מקרב סביבתי מוצאים בי אוזן קשבת וכתובת לפתרון בעיותיהם, התחלתי לימודים לתואר טיפולי. לא חלף זמן רב והבנתי שהתואר (אקוויולנטי) אינו מוכר בארץ. למרות שרציתי להשתלב בלימודים אקדמיים שיזכו אותי בתואר אקדמי שמוכר על ידי המל"ג (המועצה

³ בוגרות מסלולים אלו זכאיות, עם מילוי כל החובות הלימודיים, לאישור מטעם גף דירוג והסמכה במשרד החינוך, על זכאות לדרגת שכר אקדמית שהיא אקוויולנטית לבעלי תואר B.A.

להשכלה גבוהה), סיימתי את הלימודים שהתחלתי בהם. ובהמשך, לאחר התלבטויות רבות בין תחומי לימוד שונים, **בחרתי לבסוף בפסיכולוגיה**, במסגרת האוניברסיטה הפתוחה. על אף מסלול הלימודים הקשה ציוניי היו מהטובים. חלק מהקורסים חייבו את נוכחותי הפיסית באוניברסיטה, כך שבהחלט היה לי קושי רב בתמרון לימודים-עבודה-משפחה, אך למרות הכל רציתי ללמוד ולהתקדם לקראת היעד אליו הצבתי. בסיום לימודיי לתואר ראשון, רציתי להמשיך את לימודי עד להשגת תואר של מטפלת מוסמכת. השאיפה שלי הייתה להיות מטפלת בעלת זיקה אל מגוון רחב של אוכלוסייה, ולהיות נגישה אל נפש האדם באמצעות כלים שונים שיתווספו אל אלה שצברתי עד אז. הלימודים שענו על כלל המאפיינים הללו היו **טיפול באמצעות אומנויות**. או אז פניתי ללמוד במסגרת שלוחת מכללת מבח"ר שבבני ברק, שמעניקה תואר מטעם אוניברסיטת חיפה.

אך כאן נתקלתי בבעיה: מכיוון שעלות הלימודים היא גבוהה, לא היה לי אפשרות לממן גם את הלימודים הללו. פניתי לקרן קמ"ח - קרן שמעניקה מלגות ללימודים לציבור החרדי - והם שמחו לסייע בעדי ומממנים לי חלק ניכר מהתואר. כיום, אני במהלך שנת הלימודים הראשונה שלי. אני מרוצה מאוד מהלימודים, ואני בטוחה שאעבוד בתחום הזה ואצליח בו בעזרת השם.

תגובת הסביבה ללימודיי לא הייתה חריגה כלל ועיקר, למעט הסקרנות והתעניינות בתחום לימודיי ובסיבות שהניעו אותי לבחור את התחום המסוים בו בחרתי. גם משפחתי לא התנגדה או סירבה לצעד שעשיתי - בעלי תומך בי ומעודד אותי בהחלטות שאני לוקחת, ומשפחתי, אף על פי שהציגה בפניי בראשית הדרך שאלות וספקות בנושא, הרי שכיום היא מביעה כלפיי הערכה רבה מאוד לצעד שעשיתי.

עליי להוסיף שבעקבות הלימודים לתואר שני פרשתי מעבודתי בהוראה, כיוון שרציתי להשקיע את מירב זמני ומרצי בלימודים ולסגור את המעגל מבחינה אקדמית.

כיום אני עובדת במשרה מצומצמת **כנציגת פיקוח של משרד החינוך**. במסגרת עבודתי זו אני **מרכזת מת"י** (מרכז תמיכה ישובי) של אזור חיפה במערכת החינוך החרדית ונציגת משרד החינוך על גני אזור צפון. כל מעייניי נתונים כעת לסיים את לימודיי ולהגיש את התיזה שלי, על מנת **להתקדם ללימודים לתואר שלישי** בתחום הטיפולי. נוסף לכך, השאיפה שלי היא לפתח את התחום הטיפולי במסגרת הציבור החרדי באמצעות חשיפתו של ציבור זה אל האפשרויות לטפל בכלים הללו במגוון בעיות וקשיים שאנשים מתמודדים אתם מדי יום ביומו. לצורך כך, בתחילה, אני מעוניינת לעבוד בתוך מסגרות שיקומיות, במחלקות קליניות ובמסגרות של מחלקות לבריאות הנפש. בהמשך, אני מניחה **שארצה לפתוח קליניקה פרטית משלי שתעניק טיפול לילדים ולמבוגרים כאחד**.

אני סבורה, שיש לי ערך מוסף כמטפלת שמגיעה מתוך העולם החרדי. ככזו, אני מכירה את כל הדקויות שכרוכות בקשיים ובבעיות שאִתם מגיעים אנשים לטיפול, לצד ההיכרות העמוקה שלי עם עולם המושגים, הערכים ואורחות החיים של ציבור המטופלים שלי.

כמו נשים רבות מהמגזר החרדי, מ.ר. החלה לעבוד בהוראה, אך משהבינה שעליה לפרנס את משפחתה בכבוד החליטה ללמוד לתואר בפסיכולוגיה, עם כל הקשיים הכרוכים בכך. בהמשך השתלמה בטיפול באמצעות אומנויות וגם שם הצטיינה. הסובבים אותה תמיד הסתקרו והתעניינו בתחום לימודיה ואף הביעו תמיכה מלאה. ההשקעה הממושכת לא איכזבה וכיום מ.ר. משמשת כנציגת פיקוח של משרד החינוך בתחום עיסוקה.

אסתר לבי

אשת פיתוח תוכנה (דיזיינרית) בחברת היי-טק

אוהבת מאוד את תחום עיסוקה ושואפת להתקדם בו

אסתר לבי, בת 23

נשואה, אם לשני ילדים

אזור מגורים: חיפה

אחרי לימודי בבית הספר התיכון המשכתי בלימודים בסמינר. אך קודם ללימודי בסמינר, היה לי חשוב **להתייעץ עם דמות רבנית**. לצורך כך, פניתי אל האדמו"ר בשאלה, והוא השיב עליה בחיוב ותמך בי ברצוני להשתלב בין שורות הסמינר, ואף העניק לי את ברכת הדרך שלו. בסמינר למדתי **הנדסאות תוכנה** מטעם מה"ט (המכון הממשלתי להכשרה בטכנולוגיה ובמדע). בעקבות שאיפה לעודד מגורים בעיר חיפה, הקהילה החרדית יזמה וארגנה שני פרויקטים שבמסגרתם יועסקו נשים חרדיות. לצורך כך, שלחתי אליהם את קורות החיים שלי והם הפנו אותם אל חברת רייצ'יפ (RACHIP). החברה יצרה אתי קשר, ואחרי בדיקות התאמה שעשיתי, התקבלתי לעבוד בחברה. לצורך כך, היה עליי לבצע הכשרה נוספת בתחום המסוים בו שולבתי בחברה – תחום פיתוח חומרה. כיום אני עוסקת במשרה חלקית בת שמונה שעות כדיזיינרית, כלומר **כאשת פיתוח תוכנה**.

חברת רייצ'יפ מספקת שרותי פיתוח ואימות שבבים במיקור-חוץ לתעשיית הסמיקונדקטורס (המוליכים למחצה). הליך הפיתוח נערך מול חברת אינטל אשר מעסיקה עובדות חרדיות בתחום ההיי-טק. עד לאחרונה מנינו עשר עובדות חרדיות בחברה, אך לאחרונה הסתיימה הכשרה נוספת של עובדות שבעקבותיה הצטרפו לחברה כעשר עובדות חרדיות נוספות.

האישה שעודדה אותי בבחירה בתחום העבודה הזה הייתה **המורה שלי בתיכון** שסייעה לי, בין יתר תלמידותיה, להכיר את תחום התכנות. ככל שהיכרות עם אותה מורה הלכה והעמיקה, ואחרי שהיא נחשפה אל היכולות ואל הכישורים שלי, אל האופי שלי ואל המסוגלות ואל הרצינות שמאפיינות אותי, היא תמכה בי מאוד להתמקצע בתחום הזה. זאת בנוסף לכושר ההשתכרות הנאה שבו.

יש לציין שלא היו לי התמודדויות מיוחדות או קשיים מסוימים מבחינה דתית במהלך לימודיי או במסגרת העבודה שלי, למעט המבחנים המסכמים הקשים שבסופם והדרישה ללמוד לעתים גם במהלך חופשות. במקום העבודה הנוכחי שלי, בחברת רייצ'פ, אני עובדת בעיקר בחברת נשים חרדיות נוספות, מלבד ראשי הצוות החילונים במקום.

מבחינת **התגובות** שקיבלתי לפנייה שלי ללימודים ולהשתלבות שלי בשוק התעסוקה, הרי שהסביבה העלתה בפניי **שאלות ותמיהות** רבות בדבר הבחירה שעשיתי בתחום הלימודים שלי או היקף השעות הרב שאני עובדת במקום העבודה שלי. אני מניחה שהשאלות הללו נבעו מכך שהתחום אותו בחרתי ללמוד לא היה מקובל או שכיח בקרב הקהילה החרדית. עם זאת, תגובת המשפחה שלי לצעדים המשמעותיים שנקטתי הייתה **חיובית מאוד**, בני המשפחה שלי עודדו אותי במהלכים שעשיתי וההורים שלי אף מימנו לי את שכר הלימוד.

מאחר שאני זו שבחרתי את תחום עיסוקי שאהוב עליי מאוד, אין לי שאיפות מרחיקות לכת בנושא פיתוח קריירה אישית במקום, אם כי אני שואפת להתקדם בו עם הזמן **ולשפר את השכר** שאני מקבלת תמורת עבודתי. אני מקווה שברבות השנים משכורתי תגדל ושאוכל לפרנס את משפחתי בכבוד. יש לציין **שבעלי הינו אברך**, ואני משמשת כמפרנסת היחידה בבית, דבר שאני שמחה בו ושאני שואפת להמשיך בו ככל שניתן.

לסיכום דבריי, ועל מנת להנגיש את עולם העבודה לנשים חרדיות נוספות, יש חשיבות בכך **שהמעסיקים יעריכו יותר את העובדות מהמגזר החרדי וכן שיתגמלו אותן בהתאם.** דברים אלו נובעים מתחושת הניצול שנשים חרדיות מרגישות לעתים מול פערי השכר בין עובדים מהמגזר הכללי ובין עובדים מהמגזר החרדי. כלומר, פערי השכר שקיימים בין נשים חילוניות ובין נשים חרדיות בתחומים מקבילים, פערים שיכולים לעמוד אף על מאה אחוזים.

לפני שפנתה ללימודי הנדסאות בסמינר קיבלה את ברכת האדמו"ר. בהמשך, התקבלה לעבוד בחברת רייצ'פ ושם עברה הכשרה נוספת כדיינרית. אסתר זוקפת לזכות מורתה בתיכון את הדחיפה והעידוד להשתלב בתחום התוכנה. אסתר ממשיכה להשקיע בעבודתה בכדי שבעלה יוכל להמשיך ללמוד בכולל ללא עול הפרנסה.

שושנה דייטש

מנהלת מרכז רפואי בקופת חולים לאומית

"יש לי תחושת שליחות חזקה מאוד לעזור ולסייע לכל אלה שפונים אליי וזקוקים לעזרתי: דתיים, חרדים, חילונים, ערבים ויהודים"

שושנה דייטש, בת 38

נשואה, אם ל-6 ילדים

אזור מגורים: ירושלים

עליתי ארצה מבלגיה כשהייתי בת אחת עשרה. למדתי בבית ספר יסודי "בית הילד" שבתל אביב. את לימודי התיכון ולימודי הסמינר שלי עשיתי בסמינר בית יעקב למורות וגננות ע"ש שרנסקי.

במקביל ללימודי ההוראה עבדתי באולפן ובבית הספר "בית הילד" כמורה. לאחר מכן נישאתי והעתיקתי את מקום מגורי לירושלים, שם המשכתי לעסוק בהוראה והפעם באולפן. לאחר תקופת מה, ובמסגרת חברת כוח האדם שבה הייתי רשומה, נקראתי למלא את מקומה של עובדת בלשכת סגן ראש עיריית ירושלים – מאיר פרוש - במשך כשבועיים. למרות זאת, נותרתי לעבוד במקום כשלוש עשרה שנים, כשבמהלך תקופה זו התחלפו כמה סגני שרים בעיריית ירושלים. במסגרת תפקידי זה, הייתה לי **תקשורת דינמית וטובה מאוד עם אזרחים רבים**, שָׁרְתִי את תושבי העיר ירושלים וסייעתי להם בניווט ובהכוונה אל הרשויות השונות בתחומים מוניציפאליים שונים.

נקודת המפנה בחיי התחוללה לפני כמה שנים, כש**קיבלתי הצעת עבודה ממנהל מחוז ירושלים של קופת חולים לאומית**. ואף על פי שבשיחה אתו ציינתי שאינני מכירה את התחום הרפואי, הוא קיבל אותי לעבודה. במהלך השנים האחרונות

קודמתי בתפקידי, וכיום אני מנהלת את המרכז הרפואי של קופת החולים. במהלך השנים הללו עשיתי הכשרות וקורסים רבים בתחום עיסוקי.

עליי לציין, שאינני חווה קשיים מיוחדים במקום עבודתי. אני אמנם עובדת קשה, אך יש לי תחושת שליחות חזקה מאוד לעזור ולסייע לכל אלה שפונים אליי וזקוקים לעזרתי. על מנת לסייע לאנשים, אני מגייסת את כל הכישורים שלי ואת הניסיון הרב שצברתי בעבודתי בעיריית ירושלים. נוסף לכך, קופת חולים לאומית מעניקה שירותים למגוון אוכלוסיות. בכלל זה אנו מטפלים בדתיים, בחרדים, בחילונים, בערבים וביهودים.

התגובות שאני זוכה להן הן חיוביות. יש בי הרבה נכונות לכבד ולהיענות לצרכים של כלל הפונים אליי. גם מנהלי הסניפים שאני נפגשת אתם מבטאים יחס מכבד ואוהד כלפי.

לסיכום, כאחת אשר מעסיקה עובדות ועובדים חרדים רבים, אני יכולה להעיד שזוהי זכות גדולה להעסיק אותם, הואיל ותפוקת העבודה שלהם גדולה מאוד והם בעלי מוסר עבודה גבוה. לכן, אני ממליצה למקבלי ההחלטות במדינת ישראל לעודד גברים ונשים מתוך הציבור החרדי ללמוד את המקצועות הטיפוליים, על מנת להכשיר גם את המגזר החרדי שיוכל להעניק את השירותים הללו בקרב הקהילה החרדית. עידוד זה יעשה על ידי מתן מלגות ותמריצים שונים. החשיבות הרבה של מהלך זה נובעת משני גורמים עיקריים: האחד – מחסור במטפלים חרדים, ולפיכך בצורך הדחוף שקיים; והשני – מטפלים ומטפלות חרדים שעובדים במסגרת הקהילתית שלהם מבינים את הדקויות, את הרגישויות ואת הצרכים המיוחדים שלהם.

ההצלחה של שושנה החלה כאשר נקראה למילוי מקום בלשכת סגן ראש עיריית ירושלים למשך שבועיים - ונשארה שם 13 שנים. כיום מנהלת את המרכז הרפואי של קופ"ח לאומית. מרגישה שבמשרתה זו הינה שליחה למגזר החרדי וזה נותן לה את הכח להתגבר על הקשיים.

אפרת ליבפרוינד

בעלת עסק מצליח בתחום הקונדיטאות

אישה מובילה בקרב הציבור החרדי ובעלת תחושת שליחות גדולה

אפרת ליבפרוינד, בת 39

נשואה, אם ל-7 ילדים

אזור מגורים: ירושלים

למדתי הוראה בסמינר בירושלים. עם סיום לימודיי, עבדתי שנה כמורה, עד שהפסקתי למצוא עניין במקצוע הזה. **נקודת המפנה בחיי התרחשה לפני כשמונה עשרה שנה**, אז עברתי יחד עם משפחתי להתגורר בארצות הברית במשך תקופה מסוימת. את הזמן שהתפנה לי באותה העת בחרתי להקדיש **ללימודי שף קונדיטור**. הלימודים התקיימו במכון האמריקני לקולינריה (CIA – Culinary Institute of America), והם נערכו במסגרת קורס מרוכז בן שישה חודשים וברמה גבוהה מאוד. עם תום לימודיי, קיבלתי תעודה של שף קונדיטור. אם כן, בהמשך למשובים החיוביים שקיבלתי מהמורים, לאהבה שחשפתי בתוכי להכין תופינים, ולתובנה שמוטב לי להפוך לעוסקת עצמאית - **החלטתי לעשות הסבה מקצועית לתחום הקונדיטאות**. לכן, ועל מנת לפתח ולבסס עסק עצמאי, ביצעתי מספר פעולות: המשכתי להתמקצע בתחום בארץ ובהו"ל (ב"קורדון בלו" וב"אקול לנטר"); שכרתי מקום; הכשרתי כמה עובדות וקראתי לעסק **"השלמות שבטעם"**.

העסק שלי מתמחה במספר מוצרים: בפרלינים מעוצבים, בפטיפורים בסגנון צרפתי, בעוגות ויטרינה, בקינוחים מקוריים וב'פינג'ר פוד' (מנות נגיסה קטנות - Finger Food). כל המוצרים שאני מייצרת הינם כשרים למהדרין, פרווה או חלבי, עשויים מחומרי גלם איכותיים, מצטיינים בעיצוב ייחודי וברמת גימור גבוהה מאוד. כיום, עם חמש עשרה שנות ניסיון בענף, אני מחזיקה בקונדיטוריית בוטיק. במקביל,

אני **מלמדת** שיעורים פרטיים ומקיימת **סדנאות** לקהלים שונים - החל מקונדיטורים אשר מעוניינים לשפר את יכולותיהם וכלה במורות שנמצאות בשנת השבתון שלהן. כמו כן, אני מקיימת הרצאות בארצות הברית בנושאים שונים בתחומי הגסטרונומיה, ובכלל זה מרצה בנושא טכנולוגיית מזון, בישול גורמה וקונדיטאות. נוסף לכך, לפני כחצי שנה הוצאתי לאור את **ספר הביכורים הראשון שלי** שנקרא "אפרת מגישה" ואני כותבת במשך שנים ארוכות בעיתונים ובמגזינים בארץ ובחוץ לארץ.

אני מתמודדת עם מספר קשיים במסגרת עבודתי. הראשון והמרכזי שבהם מהווה עבורי **קונפליקט** גדול מאוד. הקונפליקט נובע מהצורך לשלב בין **המשפחה** – הדבר החשוב והיקר לי ביותר - **ובין העבודה**. כלומר, מצד אחד אני אשת משפחה, אם לילד בן תשע עשרה ולרך בן שבועיים, ומצד שני, עבודתי מחייבת אותי לנסוע לעתים לחוץ לארץ, להשתתף באירועים גדולים, בתערוכות ובהשתלמויות ולקיים השקות לפני חגים; סוג נוסף של התמודדות נובע מכך שחלק מרכזי מהלימודים בתחום כרוך בטעימות שמטרתן לזהות את מרכיבי המזון. כשאני נמצאת בהשתלמויות ובתערוכות בחוץ לארץ אני לעולם לא טועמת את דברי המאכל מחשש שהם אינם כשרים. לשמחתי, המארגנים מבינים את האילוצים הללו ומכבדים את רצוני; כמו כן, אני נחשפת לחומרי גלם איכותיים מאוד בקורסים ובהשתלמויות שבהם אני משתתפת, אך בשל **אילוצי כשרות**, אני מקפידה להחליף את אותם המרכיבים בחומרי גלם כשרים. לצורך כך, אני עורכת שינויים וניסויים עד שאני מגיעה לתוצאה המושלמת ביותר בפרווה; ולבסוף, קושי נוסף שנחשפתי אליו בהיותי צעירה יותר ומנוסה פחות בתחום היה הקושי **בתקשורת** באנגלית ובצרפתית. חוסר השליטה בשפות הללו גרם לי לתחושת זרות בתחילת הדרך, אך ככל שביטחוני גבר ברבות השנים, הרי שכיום אני דוברת את השפות הללו ברמה טובה מאוד.

עם זאת, **המטרה והייעוד הגדולים שהצבתי לעצמי** – לאפשר לבעלי, שהוא תלמיד חכם חשוב, להמשיך ללמוד - מעניקים לי כוח רב להתמודד עם האתגרים והקשיים הרבים שניצבים בפניי במהלך הדרך. יתרה מזו, מאחר שאני מכשירה נשים

חדשות בתחום ובכך תורמת לפרנסת ביתן, מלווה אותי **תחושת שליחות** גדולה. במסגרת הכשרה זו אני מעניקה לנשים ידע מקיף בקונדיטאות, מחזקת את ביטחונן העצמי ועוזרת להן להתפתח בענף. ולראייה, עם השנים, תלמידותיי הפכו למורות עצמאיות.

התגובות של הסביבה לצעדים שביצעתי היו חיוביות ומעודדות מאוד.

כשהוצאנו לאור את ספר הביכורים שלי הוא הצליח גם בקרב הציבור החילוני. ראוי לציין, **שמשפחתי** הגיבה באופן חיובי מאוד לתפנית המשמעותית שעשיתי בחיי, והם תומכים בי ומעודדים אותי לאורך כל הדרך. יתרה מזו, לולא העידוד, העזרה והתמיכה **שבבעלי** נתן לי בתקופה הזו, כולל במהלך נסיעותיי לחוץ לארץ, הרי שלא הייתי זוכה להישגים הרבים שהשגתי בחיים.

לסיכום, **המלצתי העיקרית לדרג מקבלי ההחלטות בישראל** הוא להתחשב בנשים החרדיות, גם כשהן נמצאות בהיריון או בחופשת לידה, מאחר שיש להן מאפיינים חיוביים מאוד: הן חרוצות מאוד, הן בעלות יוזמה, יושרה ונאמנות, הן משקיעניות, ערכיות ורציניות, והחשוב ביותר – הן בעלות מוסר עבודה גבוה מאוד.

מתחום ההוראה עשתה אפרת הסבה לקונדיטאות, שם גילתה את כישוריה האמיתיים - ומשם הדרך להצלחה החלה להיסלל. פתחה עסק מצליח שזוכה למוניטין רב. מתמודדת עם קשיים של שילוב בית ועבודה, ובמיוחד בזמנים בהם נוסעת לחו"ל לצורך השתלמויות ואירועים, אך המטרה העומדת לפניה בכל עת היא לתת לבעלה להמשיך ולשקוד בתורה בשקט וברוגע.

רחל וייס

עוסקת בפיתוח תוכנה ואפיון מערכות עבור משרד

המשפטים

"עמיתי למקצוע מכבדים אותי על עמידתי על עקרונותיי הדתיים, ומעריכים את הערכיות והעקביות של עמדותיי"

רחל וייס, בת 34

נשואה, אם ל-5 ילדים

את תחילת דרכי עשיתי בלימודי הנדסת תוכנה ב"סמינר החדש" (מרכז בית יעקב למורות בא"י) בירושלים. במקביל ללימודי בסמינר נרשמתי גם ללימודי תואר במדעי המחשב באוניברסיטה הפתוחה. בשנת הלימודים השלישית בסמינר כבר התחלתי לעבוד בבית התוכנה "בשן מערכות", חברה שהתמזגה ברבות השנים עם חברת מטריקס. אחרי שבע שנות עבודה במסגרת זו העתקתי את מקום עבודתי לאלעד מערכות, שם אני עובדת מזה כשבע שנים.

כיום אני עובדת ביחידת המיחשוב של משרד המשפטים. במקום עבודתי אני חלק מצוות המורכב מחרדים, דתיים וחילונים, אך למרות הפער וההשקפות השונות העבודה המשותפת זורמת והרמונית, יש כבוד הדדי בין העובדים, והאווירה נעימה ומאפשרת. אני חשה שעמיתי למקצוע מכבדים אותי על עמידתי על עקרונותיי הדתיים, ומעריכים את הערכיות והעקביות של עמדותיי.

למרות הכבוד והידידות, חלק מן האירועים והפעילויות הנערכים במקום עבודתי אינם עולים בקנה אחד עם השקפתי הדתית, ואז אני מנועה מלהשתתף בהם. כאשר הקושי העיקרי הוא כיצד להסביר את היעדרותי באופן מכובד, ולדאוג שאיש לא יפגע מכך.

במהלך שנות הלימודים ולאורך כל שנות עבודתי אני זוכה לתמיכה ועידוד רב. גם בחברה עבודתי מתקבלת באופן טבעי ומכבד.

בעלי הינו אברך ש"תורתו אומנתו" הלומד כל יום מן הבוקר עד שעות הלילה המאוחרות, כך שלמעשה אני היא המפרנסת היחידה. אני רואה בלימודיו ערך עליון, ומרגישה זכות ליטול חלק בלימוד התורה שלו. אני שמחה שעבודתי משמשת ומועילה למדינה ולתושביה.

למקבלי ההחלטות ולמעסיקים במדינת ישראל אני **ממליצה**: ראשית, להכיר במעלותיהן הרבות של הנשים החרדיות, למרות שיש צורך להתחשב בהן לאור חופשות הלידה הרבות שהן יוצאות אליהן – הן מוסריות, ערכיות, אכפתיות, יעילות, מוצלחות, מסורות וישרות; שנית, על מנת לשלב נשים נוספות במעגל העבודה, יש להעניק להן את הכלים הנכונים, כולל **הכשרות מקצועיות** מסובסדות או **מלגות** ללימודים אקדמאים. מהלך זה עשוי להקל עליהן ולסייע בידן להשתלב בשוק התעסוקה בארץ אשר צמא להון אנושי ואיכותי.

בסמינר למדה רחל הנדסת תוכנה ובהמשך למדה לתואר במדעי המחשב. כיום עובדת ביחידת המיחשוב של משרד המשפטים, יחד עם צוות מעורב מכל המגזרים, אך מגובש ומאוחד. מרגישה שבעבודתה היא מועילה למדינה ולתושביה. כן מרגישה זכות להיות מפרנסת בבית שראש המשפחה יושב ולומד תורה יום שלם.

גיטי קוסובסקי-שחור

עברה ממזכירות רפואית לעצמאית בפרסום אינטרנטי

ציפיותיה לעתיד הן להתקבל לעבודה במשרד פרסום גדול

גיטי קוסובסקי-שחור, בת 28

נשואה, אם ל-4 ילדים

אזור מגורים: ירושלים

למדתי בכמה מסגרות לימוד: ב"סמינר החדש" (מרכז בית יעקב למורות בא"י) בירושלים; משם המשכתי את לימודיי כשנתיים נוספות בסמינר "גייטסהד" (Gateshead) שבאנגליה; ולאחר מכן למדתי לימודי מזכירות רפואית. במקביל ללימודיי, נישאתי לבעלי וילדתי את ילדיי. בתקופה זו עבדתי בעבודות מזדמנות, שונות, אם כי לאחר הלידה השנייה שלי התחלתי את עבודתי בקופת חולים מאוחדת, שם אני עובדת כמזכירה מזה כשבע שנים ועד לימים אלו ממש. מאחר שמעולם לא חלמתי לעסוק כמזכירה, חיפשתי תחום עיסוק אחר, מעניין, מאתגר ורווחי יותר. וכך קרה, שלפני שנתיים, בשנת 2010, צדה את עיני מודעה בנושא קורס פרסום באינטרנט בשיתוף חברת Google – תחום מאוד אהוב ומרתק בעיניי.

אם כן, נקודת המפנה בחיי התרחשה אז, לפני כשנתיים. את מקצוע הפרסום למדתי באחד מבתי הספר המקצועיים והגדולים ביותר ללימודי פרסום – ב"הבצפר" שבנמל תל אביב. לפני שהתחלתי שם את לימודיי, התייעצתי עם בעלי שהעניק לי גיבוי מלא במהלך הזה. החשיבות שבהתייעצות אתו נבעה בעיקר מכך שחלק גדול מתפקיד ניהול משק הבית וגידול הילדים עבר אליו בתקופת הלימודים שלי, ומאחר שלצורך לימודיי נסעתי פעמיים בשבוע לתל אביב.

חשוב לציין, שלא היו לי התמודדויות מיוחדות או קשיים מיוחדים שאליהם נאלצתי להיחשף כתוצאה מההחלטה שקיבלתי. יתרה מזו, בקורס בו השתתפתי השתתפו שני חרדים נוספים, כך שלא הייתי בחזקת חרדית יחידה במקום. כמו כן, לא נדרשתי לוותר על עקרונותיי הדתיים לצורך שילובי במקום.

גם **תגובת הסביבה ללימודי הייתה חיובית**: משפחתי תמכה בי לאורך כל הדרך, וגם הסביבה הרחוקה יותר הבינה את הצורך שלי בפנייה אל הלימודים, ולכן לא היו לכך תגובות יוצאות דופן. ייתכן כי הסיבה לכך נבעה מכך שמרבית עבודתי בתחום הפרסום באינטרנט מתבצעת באופן עצמאי מול לקוחות שמגיעים בעיקר מקרב האוכלוסייה החרדית.

ציפיותי לעתיד הן להתקבל לעבודה במשרד פרסום גדול, אך אני חוששת שמרבית החברות הגדולות, דוגמת חברת "אינטראקטיב", ממקמות באזור המרכז, נתון שהופך את העניין ללא נוח ולא ישים מפאת המרחק בין מקום מגוריי ובין מקומות העבודה הרצויים מבחינתי.

על מנת לעודד נשים חרדיות נוספות להשתלב בשוק התעסוקה בארץ, **המלצתי למקבלי ההחלטות** היא לפתח יותר **מקומות ותחומי עבודה** בכלל, ובתחום הפרסום בפרט, שיאפשרו לנשים חרדיות שמרביתן אימהות לעבוד בהם, במקביל לתפקודן כאימהות וכמנהלות משק הבית שלהן. לצורך כך, משרה שמתחילה משעות הבוקר המוקדמות ונמשכת עד השעה שלוש אחר הצהריים הינה מתאימה. המלצתי זו נובעת מכך שחלק גדול ממקומות העבודה הקיימים כיום בשוק התעסוקה מציעים עבודה במשרה מלאה בלבד, כלומר מהשעה תשע בבוקר ועד השעה שש בערב – משרה שהינה בעייתית עבור נשים חרדיות שהן אימהות.

גיטי חיפשה תחום עיסוק אחר במקביל לעבודתה כמזכירה רפואית והחלה ללמוד פרסום ב"הבצפר" - בית ספר מקצועי חופשי, בנמל ת"א, של כל חברות הפרסום בארץ. קיבלה עידוד רב מבעלה, על אף שעול הבית נפל עליו בתקופת הלימודים. כיום מרוצה מאד מעבודתה ושואפת להתקדם ולהתקבל לעבוד במשרד פרסום גדול ונחשב.

צ.א.

**עורכת דין, בעלת תואר שני במשפטים, עוזרת משפטית
לשופטת בבימ"ש**

"אין מניעה שאישה חרדית תשתלב בכל מקום עבודה שתואם את
שאיפותיה וצרכיה המשפחתיים והערכיים"

צ.א., בת 26

נשואה, אם ל-2 ילדים

אזור מגורים: מרכז

אני עורכת דין צעירה, בת 26, נשואה ואמא לשני ילדים. בעלת תואר ראשון
במשפטים מטעם הקריה האקדמית אונו - הקמפוס החרדי, ותואר שני במשפטים
במסלול אזרחי-מסחרי מטעם אוניברסיטת בר אילן. את שני מסלולי הלימוד סיימתי
בהצטיינות.

מאחר ששאפתי להינשא לבן תורה תוך קבלת עול פרנסת המשפחה עליי, לפחות
בשנים הראשונות, שאפתי להתפרנס בכבוד. לצורך כך, הבנתי שאני חייבת לפנות
למסלול שונה מהרגיל. עברתי **אבחון וייעוץ לצורך התאמת מקצוע**, והומלץ לי
לפנות ללימודים אקדמיים בתחומי התעשייה, הניהול או המשפטים. בחרתי בתחום
המשפטים, מכיוון שהוא עוסק בעולמות תוכן מגוונים ושימושיים מאוד. נוסף לכך,
עם סיום לימודי המשפטים ניתן להשתלב במקומות עבודה מגוונים, החל ממשרדי
ממשלה שונים, בתי משפט, בנקים, ועד עסקים פרטיים.

את שנת ההתמחות שנדרשת מכל בוגר ובוגרת עשיתי בבית משפט השלום בתל
אביב. בתקופה זו עסקתי בעיקר בכתיבת חוות דעת ורכשתי ניסיון בכתיבה ובניסוח

משפטי בתחום המשפט האזרחי - מסחרי. עם סיום ההתמחות ניגשתי לבחינות לשכת עורכי הדין ועברתי אותם בהצלחה וביוני 2010 הוסמכתי לעסוק בעריכת דין.

לאחר ההסמכה ילדתי את בני הבכור, התקבלתי לעבודה בחברה כעוזרת משפטית, עבדתי שם שנה עד לידת בתי ומאז ועד היום אני משמשת כעוזרת משפטית **בבית משפט השלום**. במסגרת עבודתי אני עוסקת בכתיבת חוות דעת בשאלות משפטיות שונות, ובין השאר אחראית על הניהול השוטף של הלשכה והכנת תיקים לקראת הדיונים.

כשהתחלתי את לימודיי לפני כשמונה שנים, התחום בו בחרתי לא היה נפוץ, ככל שהזמן חולף והמודעות ללימודים אקדמיים גוברת, הרי שיותר ויותר נשים חרדיות פונות למסלולים דומים. **תגובת משפחתי** למהלכים שנקטתי הייתה **חיובית** לכל אורך הדרך. בני משפחתי עודדו אותי ותמכו בי מאוד בבחירתי זו.

לשמחתי, עליי לציין **שלא נתקלתי בקשיים מיוחדים** במהלך לימודיי ובמהלך תקופת ההתמחות והעבודה כיום. אופי הלימודים ב"קמפוס החרדי" מותאם לציבור החרדי. רמת הלימודים שם גבוהה מאוד, והציונים הגבוהים אותם השגתי הינם תוצאה של השקעה רבה ומתמסכת. כמו כן, את ההתמחות עשיתי, כאמור, בבית המשפט. בבית המשפט עבדתי כמתמחה עם שופטת מהמגזר הדתי, כך שנהייתי מאוד מהעבודה ומהקשר עמה, ועד היום אנו שומרות על קשר זו עם זו. גם היום אני משמשת כעוזרת משפטית אצל שופטת דתיה. גם בעבודתי כעורכת דין - הן כעוזרת יועץ משפטי בחברה והן כעוזרת משפטית לשופטת בבימ"ש - לא נתקלתי בקושי מיוחד על רקע היותי אישה בכלל או אישה חרדית בפרט. היחס אליי היה מכבד וראוי.

כיום, אני זוכה להערכה רבה מצד שופטי בית המשפט ועובדי המערכת, ואינני מוצאת התנגשות בין עולם הערכים לבין מקום עבודתי, המתחשב ומכבד את אורח חיי.

לטעמי אין מניעה שאישה חרדית תשתלב בכל מקום עבודה שתואם את שאיפותיה וצרכיה המשפחתיים והערכיים.

השאיפות שלי לעתיד הן להשתלב במשרה מאתגרת בתחום המשפט האזרחי במחלקה משפטית של חברה גדולה או של משרד ממשלתי. בהמשך אני שואפת להשלים את לימודי האקדמיים ולפנות ללימודי **דוקטורט** לצורך עבודה כמרצה בתחום, וזאת, מבלי נכונות להתפשר על הנאמנות לערכיי ולמשפחתי, להם אני מעניקה עדיפות עליונה.

כולי תקווה ששוק העבודה ישכיל להבין את הפוטנציאל הטמון בבוגרות ובבוגרי המסלולים האקדמיים מקרב הציבור החרדי.

אני חושבת שאנו כבני המגזר החרדי נשים וגברים כאחד, **יכולים להעניק ערך מוסף לכל מקום עבודה**, הן בשל **הנאמנות** הגבוהה **והיושר** האישי בהם אנו מצטיינים, שהם תוצאה של הערכים עליהם גדלנו והתחנכנו והן בשל **המוטיבציה** הגבוהה **והנכונות** להשקיע מזמננו וממרבצנו בכדי לתת תמורה נאותה לשכר העבודה. ויעידו על כך כל מקומות העבודה בהם מועסקים בני ובנות המגזר החרדי.

היות ושאיפותיה היו להינשא לבן תורה ולכן עול פרנסת הבית יהיה מוטל עליה, החליטה צ.א. ללמוד משפטים – סיימה שני תארים בהצטיינות – ובסיומם הוסמכה לעסוק בעריכת דין והשתלבה בבית משפט השלום כעוזרת משפטית. בזכות עבודתה המסורה זוכה להערכה רבה מצד שופטי ועובדי בית המשפט. רוצה מאד להשתלב במשרה מאתגרת בתחום המשפט, בחברה גדולה או משרד ממשלתי, ובעתיד אף לסיים דוקטורט.

פעסי יעקובוביץ'

בעלת תואר ראשון ושני ביעוץ חינוכי

"אני תולה את זכייתי במכרז לתפקיד מפקחת, בכך שיש לי גם תואר שני"

פעסי יעקובוביץ', בת 32

נשואה, אם ל-7 ילדים

אזור מגורים: בני ברק

סיימתי חמש עשרה שנות לימוד בתיכון ובסמינר "מכון בית יעקב" למורות שבירושלים במגמת גננות ולצורך הוצאת תעודת גננת בכירה. עם סיום לימודיי, התחלתי לעבוד כגננת בעיר אשדוד, ולאחר שבע שנות עבודה כגננת, פניתי ללימודים אקדמאיים. המניע לשינוי שעשיתי נבע מהעידוד של בעלי לשנות את תנאי העבודה והשכר הירודים שלי כגננת. המטרה שלי הייתה ללמוד לצורך השגת תואר אקדמי מוכר, שיאפשר לי למלא תפקיד במסגרת משרד החינוך ולהשתכר באמצעותו שכר הולם.

כעבור לא הרבה זמן, בשנת 2008, התחלתי בלימודי תואר ראשון בחינוך מיוחד ב"מכללה ירושלים". את הלימודים מימנתי מכספי הפרטי ובסיוע עזרה קטנה שהייתי זכאית לה מקרן השתלמות שהייתה לי. מאוחר יותר פניתי ללימודי המשך לתואר שני ביעוץ חינוכי במכללת רמת גן בסיועה של קרן קמ"ח. התגובות שנחשפתי אליהן בעקבות הפנייה ללימודים היו חיוביות בעיקרן. כלומר, גם אם לא חשפתי בצורה גורפת את דבר לימודיי לתואר, הרי שאלה שכבר ידעו על כך, עודדו אותי והתעניינו מאוד בלימודיי.

כאישה חרדית, הלימודים במכללת רמת גן, שהיא מכללה חילונית, היוו עבורי מעין טבילת אש שנבעה מהשתלבות בתוך החברה הכללית החילונית. אין ספק שלמדתי מהניסיון הזה רבות. קושי והתמודדות מיוחדים היו לי באופי הלימודים במקום. מרבית אמצעי הלמידה שמשתמשים בהם היום במוסדות לימוד ובמוסדות לימוד אקדמיים בפרט הם מקוונים. הדרישה מכלל הסטודנטים בתחילת ובסוף כל שיעור הייתה להוציא חומרי עיון מסוימים או ללמוד ישירות מאתרי אינטרנט שונים. נוסף לכך, את כל העבודות שהתבקשנו לעשות התבקשנו להגיש באופן מקוון. יש לציין, שהציבור אליו אני משתייכת אינו מחובר במרביתו למחשבים ולאינטרנט מסיבות מובנות ומטעמים הלכתיים. לכן, היה עליי לרכז מאמצים רבים, על מנת להשיג חומרי עיון מודפסים, ובכלל זה נעזרתי בסטודנטיות אחרות בכל הקשור בתקשורת מקוונת עם המרצים והמרצות שבמכללה.

יחסן של הסטודנטיות האחרות במכללה כלפי היה טוב. בכלל, אני סבורה שמרבית אלו שפונים ללמוד את תחום הייעוץ החינוכי הם אנשים עם פתיחות לקבל את האחר ולכבד אותו. מבחינה חברתית הייתי בקשר עם שתי נשים חרדיות נוספות שלמדו במכללה, אם כי פיתחנו קשרים טובים גם עם יתר הנשים החילוניות שלמדו במקום. הסטודנטיות הביעו **פתיחות וסקרנות** רבים בנוגע לעולמנו ולאורחות חיינו הדתיים. וכך קרה שבשנת הלימודים השנייה שלנו התחלתי להפיק מסיבות והתכנסויות לפני החגים השונים, כמו: חנוכה, פורים ופסח. באמצעות המסיבות וההתכנסויות הללו יכולתי לחשוף בפני הנשים החילוניות שהתעניינו בכך את משמעותם של החגים הקרבים, לענות להן על שאלות שונות שהן הפנו אליי ושנוגעות לעניין.

בסופו של דבר, **נהניתי מאוד מהלימודים במכללה**. יתרה מזו, המסלול שעשיתי התאפיין במציאות וביסודיות מבחינה חינוכית. כלומר למדתי גנות, חינוך רגיל, חינוך מיוחד, הוראה מתקנת, ייעוץ חינוכי ותאוריות שונות, כך שהקפתי את כל התחום החינוכי אותו למדתי, וזכיתי לקבל נקודת מבט רחבה מאוד עליו. כשאני

נשאלת האם הייתי ממליצה לנשים חרדיות אחרות ללמוד במכללה שמעורבת מנשים חילוניות וחרדיות, דוגמת מכללת רמת גן, הרי שהתשובה שלי לא תהיה גורפת, מאחר שלא כל איש או אישה יכולים להתמודד עם סיטואציות שונות שנגזרות מהחלטה כזו.

בימים אלה התבשרתי שזכיתי במכרז עבור פיקוח על גני ילדים מטעם האגף החרדי במשרד החינוך (המוכר שאינו רשמי) וחלק מדרישות הסף היו תואר ראשון ואני תולה את זכייתי במכרז לתפקיד מפקחת, בכך שיש לי גם תואר שני.

לסיום, שאיפוזי לעתיד הן למצוא מקום עבודה הולם בתחום הייעוץ החינוכי או בהפקת ובארגון פרויקטים חינוכיים. אלה הם התחומים אליהם אני מתחברת ובהם אני חושבת שאני יכולה לבטא את יכולותיי, כישורי ואת ניסיוני.

לאחר שבע שנים כגננת, החליטה פעסי להתקדם ולהפוך ליועצת חינוכית - זאת כדי להביא פרנסה מכובדת יותר לביתה. ועל כן פנתה ללימודי תואר ראשון בחינוך מיוחד ובהמשך לתואר שני ביעוץ חינוכי והשלימה את הלימודים בשניהם. ההצלחה בלימודים ובעבודה הביאו לכך שפעסי זכתה לאחרונה במכרז על תפקיד מפקחת על גני ילדים מטעם משרד החינוך.

מיכל פכטוביץ'

מפקחת (סופרווייזר) במשרד פרסום

"ממליצה לנשים החרדיות להתחיל את לימודי התואר שלהן מוקדם ככל שניתן, ואף בטרם נישואיהן"

מיכל פכטוביץ', בת 27

נשואה, אם ל-2 ילדים

אזור מגורים: פתח תקווה

את לימודי התחלתי בתיכון "בית יעקב" שבנתניה, שם גם השלמתי את תעודת הבגרות שלי. בהמשך למדתי לימודי **תואר ראשון** במנהל עסקים בשיווק טכנולוגיה בסמינר לוסטיג. האישור שהעניק **האדמו"ר** ללימודיהן של אחיותיי הבוגרות יותר בסמינר זה שימש גם אותי בבואי להתקבל ללימודים. ככלל, הלימודים הללו ארכו כארבע שנים, אם כי הכיתה בה אני למדתי ריכזה את הלימודים ואת ההתמחות בתחום בשלוש שנים וחצי. את **ההתמחות** ביצעתי בחברת האשראי ויזה כאל שברמת גן יחד עם כמה חברות נוספות מהלימודים. לצורך כך, במשך כחצי שנה ערכנו מחקר מקיף, בנינו מוצר ייעודי עבור המגזר החרדי, התאמנו לו אסטרטגיה, דרכים לשיווק ותכנית מפורטת מאוד. פנינו אל החברה באופן עצמאי והצענו לה את הרעיון, וזו מצדה קיבלה אותו בשמחה. במקביל למסלול הלימודים וההתמחות, למדתי **הוראה** לבתי ספר על תיכוניים, לימודים שהוסיפו עניין ואתגר רבים עבורי.

תקופת מה לאחר מכן, התחלתי בחיפושים אחר עבודה בתחום. בתוך כך, נחשפתי **לקשיים שונים**: ראשית, למרות שהחזקתי בתעודת תואר, הרי שלא היה לי כלל ניסיון בתחום; נוסף לכך, הצעות העבודה שקיבלתי היו מהמגזר הכללי בלבד. מקומות אלו לא התאימו לי מבחינת תנאי העבודה שהם סיפקו לי כאישה חרדית; ולבסוף, אף

על פי שהייתי רווקה בתקופה בה רציתי להשתלב בשוק התעסוקה, הרי שעתידי כרעיה וכאם ניצב לנגד עיניי, מחשבה שהשלכותיה היו שעל מקום העבודה שלי לאפשר לי להיות בבית בשעות אחרי הצהריים לצורך טיפול במשק הבית ובבני משפחתי. עם זאת, לאחר חיפושים רבים, מצאתי עבודה **במשרד פרסום** שהיה תחת הנהלתם של אנשים חרדים. האווירה שם התאימה לי מאוד וכך גם שעות העבודה. בתפקידי כסופרווייזר, אני מפקחת ומתאמת בין התקציבאים השונים ובוחרת את איכות עבודתם.

במסגרת עבודתי במשרד פרסום זה, אני נחשפת אל לקוחות רבים שאינם מגיעים מרקע חרדי. בתוך כך, קורה לעתים שכשאתי נפגשת עם **לקוחות חילוניים** שוררת בינינו אווירה לא נעימה בתחילה, בעיקר כשאתי נפגשת עם גברים שאינם יודעים כיצד להתייחס אליי. עליי לציין שהאווירה משתפרת במהרה וככל שההיכרות בין הצדדים הולכת ומעמיקה.

מבחינת **התגובות** אליהן נחשפתי בתקופת לימודיי ולאור העבודה אותה אני מבצעת, הרי **שבעלי** הכיר אותי כשכבר עבדתי במקום העבודה הנוכחי שלי כמפקחת, והוא מקבל זאת ללא שום קושי. גם **הסביבה** לא הביעה קושי או ביקורת כלפיי הן בתקופת הלימודים שלי והן בנוגע לעבודה אותה אני מבצעת. אני מניחה שהתקדימים של אחיותיי, אשר למדו אף הן בסמינר לוסטיג, כאמור, והפכו לנשים אקדמיות, תרם לי בהיבט הזה.

כיום אני משמשת **כמפרנסת היחידה** של המשפחה שלי, בעוד בעלי מקדיש את כל זמנו כאברך בכולל. אני שמחה מאוד על כך שהוריי מימנו את לימודי התואר שלי, כך שהיום אני יכולה לתרום לפרנסת משפחתי, ובמיוחד בהשוואה לעיסוק כמורה או כגננת, עיסוקים שמאופיינים במשכורות נמוכות, יחסית. תפקידי כמפקחת מאפשר לבעלי לשקוד על לימודיו מבלי שהוא יצטרך לדאוג לכלכל את משפחתו.

ולסיכום, לצורך הנגשת שוק התעסוקה עבור נשים חרדיות במדינה, אני **מציעה** **למקבלי ההחלטות** לגבש מסגרות עבודה שתהיינה גמישות מבחינת שעות העבודה שלהן. הניסיון שהתחיל בשנים האחרונות בכיוון הזה של הדברים מוכיח שהדבר אכן ניתן ואפשרי - כיום ישנן חברות רבות שפתחו מרכזי תעסוקה שבו מועסקות נשים חרדיות בשעות מתאימות ונוחות. ובתמורה, החברות הללו זוכות לעובדות מסורות, אמינות ובעלות מוסר עבודה גבוה; **לנשים החרדיות** אני ממליצה מאוד להתחיל את לימודי התואר שלהן מוקדם ככל שניתן, ואף בטרם נישואיהן, כך שלא יצטרכו להתמודד עם השילוב הקשה מאוד, לעיתים, בין משפחתן ובין עבודתן.

במסגרת לימודיה לתואר ראשון במנהל עסקים ושיווק טכנולוגיה, **מיכל וחברותיה ערכו מחקר עבור חברת ויזה כאל ובנו מוצר יעודי למגזר החרדי. ובהמשך, פסלה מיכל מספר הצעות עבודה בגלל שלא התאימו לה כאשה חרדית ולתפקידה כאם ורעיה. את מקומה מצאה לבסוף במשרד פרסום בהנהלה חרדית, שם היא משמשת במשרה בכירה. מיכל מאושרת בעבודתה ושמה להיות מפרנסת יחידה בזמן שבעלה הינו אברך כולל.**

פנינה שפאלטער

מנהלת אגף גבייה ומעצבת פנים

"ניתן לשלב בין היותי אישה חרדית ובין ניהול עסקים (גם) עם כאלה שאינם יהודים"

פנינה שפאלטער, בת 38

נשואה, אם ל-2 ילדים

אזור מגורים: מודיעין עילית

עליתי ארצה עם סיום לימודי התיכונים. לאחר מכן למדתי הוראה וחינוך מיוחד באוניברסיטת בר אילן ובמכללה ירושלים. את תקופת הלימודים הקשה הזו שרדתי בעיקר בזכות חברותי הקרובות. במקביל ללימודי נישאתי לבעלי וילדתי את שני ילדיי.

בסוף שנת לימודי השלישית, עשיתי מבחן פסיכוכי. מהמבחן עלה שתחום האדריכלות ועיצוב הפנים מתאים יותר לכישורי וליכולתיי. אבחנה זו התיישבה עם כך שאני אוהבת את תחום העיצוב ושאני מרגישה שיש לי בו כישרון. עם זאת, מאחר שאהבתי גם את תחום החינוך המיוחד, החלטתי לסיים את לימודי לתואר. בסוף לימודי העתקתי את מקום מגורי יחד עם משפחתי לקריית ספר שבמודיעין עילית. במהלך ניסיונותי למצוא מקום עבודה בתחום החינוך המיוחד, התברר לי שהתעודות שקיימות ברשותי אינן מסייעות לי בכך, אלא אף מהוות חסם בקרב בתי הספר הקהילתיים. לכן, לאחר תקופה נוספת של חיפושים, פניתי ללמוד קורס המשך בטיפול באומנות. בתום לימודים אלו, גיבשתי סדנה לילדים בתחום היצירה והאומנות. התחלתי בעבודה מהבית עם קבוצה שמנתה שני ילדים. השמועה אודות הסדנה עברה מפה לאוזן בקהילה, ולאחר כחודש גיבשתי כבר ארבע קבוצות, כולל

קבוצה של נערים בגילאי 11-12. בסדנאות הללו לימדתי את הילדים תפירה, אפייה ובישול ויצירה עם פירות ועם ירקות. וכך, נוסף להיותו של העסק הזה רווחי, נהניתי מאוד מהעבודה עם הילדים ועם הנערים, שהגיבו גם הם בהנאה ובשמחה.

דודי משמש כמנכ"ל קבוצה של שלושים קרדיולוגים בחוץ לארץ. באותה העת הוא פנה אליי בהצעה לקבל עבודה בעסק שלו כמזכירה שמבצעת את כל העבודה המשרדית. לצורך כך, טסתי לחוץ לארץ על מנת ללמוד את העסק. ברבות הזמן, ולאור ההצלחה בעבודתי, **החלטתי לפתוח חברה** דומה גם בארץ ולהמשיך לספק שירותים משרדיים עבור החברה שבפלורידה. לכן, הכשרתי שתיים עשרה עובדות שיבצעו את העבודה מביתן. עובדות אלו היו עקרות בית מובטלות שלא הצליחו למצוא עבודה. כך או כך, בגלל חוקים שמגבילים העברת מידע מארצות הברית לישראל, התעוררו קשיים בהיבט של המחשוב ושל הטלפוניה, אך בעלי, אף על פי שאין לו רקע בתחום כלל וכלל, סייע לי והסדיר את כל נושא התקשורת. במסגרת עבודתי, הייתי מנהלת עבודה, אחראית על הכשרת העובדות, על גיבושן ועל מתן תמריצים בהתאם לעבודה ולפני ימי חג ומועד. עליי לציין שהעובדות היו מרוצות מאוד מעבודתן שבוצעה במסגרת הביתית שלהן, וכך גם לקוחות החברה בחוץ לארץ. עם החלפת הנשיאות בארצות הברית לפני כארבע שנים, נאלצנו לצמצם את היקף העובדות בעסק.

בעקבות צמצום היקף העבודה, נעניתי לבקשתה של חברתי לעצב עבורה את ביתה, כולל את כל נושא האינסטלציה. חברתי הייתה מרוצה מאוד מרמת העבודה ומאיכות העבודה שלי, וגם אני נהניתי מאוד מהתהליך ומהיצירה. לפיכך, החלטתי לעשות מפנה בתחום עיסוקי ו**ללמוד עיצוב**. לצורך כך, נרשמתי ללימודי עיצוב פנים במכון לנדר שבירושלים. עם הזמן, וככל שהשמועה עברה מפה לאוזן וההמלצות לגבי עבודתי עברו מאחת לרעותה, המשכתי לקבל פניות לצורך עיצוב דירות.

העבודה עם קבלנים ובעלי מלאכה אחרים אינה מהווה עבורי קושי כאישה חרדית, למרות שאני סבורה שעבודה מהסוג הזה אינה מתאימה לכל אחת. הקושי העיקרי שאתו אני נאלצת להתמודד הוא בנושא הפרסום והשיווק. בעיה זו נובעת מחוסר הנוחות שלי לשבח ולפאר את עצמי ואת עבודתי. כמו כן, לצורך היכרות עם הנושא של מיקור חוץ (*outsourcing*) אשר מהווה מרכיב חשוב בעבודתי כמנהלת גבייה, טסתי שלוש פעמים לחוץ לארץ על מנת ללמוד את הנושא. במקרים אלו, עוד לפני שהגעתי למקום, הבהירו לאנשי הצוות שאינם יהודים אודות היותי אישה חרדית שאין ללחוץ את ידה. כלומר, עם התנהלות נכונה, ניתן לשלב בין היותי אישה חרדית ובין ניהול עסקים עם כאלה שאינם יהודים.

ככלל, אני מקפידה על **שילוב נכון** בין ניהול חיי המשפחה ומשק הבית שלי ובין עבודתי, אשר מתבצעת בחלקה בשעות היום ובחלקה הארי בשעות הקטנות של הלילה, בהתאם לשעון ארצות הברית. חשוב לציין, שלאורך כל הדרך קיבלתי **עידוד ותמיכה** על הצעדים שעשיתי בכל הקשור ללימודי ולעבודתי, למעט אמו של בעלי אשר הביעה חוסר שביעות רצון מכך שאני לא עוסקת בתחום החינוך המיוחד.

ולסיכום, אני ממליצה למקבלי ההחלטות במדינת ישראל להכיר ביתרונות ובמעלות הרבים שמאפיינים את הציבור החרדי. לחרדים יש איכויות רבות ומוסר עבודה גבוה. יתרה מזו, ככל שיותר נשים יעברו הכשרות מתאימות, הן יוכלו להשתלב יותר בשוק התעסוקה בארץ.

הקריירה של פנינה מגוונת ומשתנה כל הזמן. למדה לימודי תואר להוראה וחינוך מיוחד והקימה קבוצות טיפוליות לילדים. בהמשך, לאור הצלחתה במשרה בחברה בחו"ל, החליטה לפתוח בארץ חברה דומה ואף הכשירה מספר נשים חרדיות ושילבה גם אותן בחברה. בשלב הבא למדה עיצוב פנים והחלה לעסוק בזה – גם כאן בהצלחה מרובה. בכל פעילויותיה, פנינה מרגישה שליחות לפרנס עוד מספר נשים חרדיות.

פייגי פרקש

מקדמת תעסוקה בארגון מפת"ח

"תחושה של שליחות ושל זכות גדולה לסייע לנשים (חרדיות)

למצוא עבודה"

פייגי פרקש, בת 36

נשואה, אם ל-4 ילדים

אזור מגורים: חיפה

סיימתי שתיים עשרה שנות לימוד. במשך **מרבית חיי לא עבדתי**, מלבד עבודה אקראית שארכה כשנה כמוכרת בחנות. נקודת המפנה בחיי בהקשר הזה התרחשה לפני כארבע שנים, אז הגעתי להחלטה שעליי **לעשות שינוי משמעותי בחיי**. בתקופה זו נתקלתי במודעה לקונית בעיתונות המקומית החיפאית בנוגע ליום היכרות עם ארגון תב"ת (תנופה בתעסוקה) ועם ארגון הג'וינט בחיפה. השתתפתי ביום ההיכרות עם ארגונים אלו הביאו לידיעתי שמדובר במרכז הערכה. אל יום החשיפה הזה הגיעו נשים רבות מצפון הארץ ועד דרומה. מארגני היום הבהירו לנו במה המדובר ומהן התכניות שלהם להמשך הדרך. לדבריהם, הם היו מעוניינים להתפתח ולהתרחב ולהקים סניפים נוספים בארץ. לצורך כך, הם חיפשו כוח אדם בעל כישורים מתאימים לאיוש תפקידים של מקדמי תעסוקה. בתחילה עלו בי הרהורי חרטה על כך שהגעתי ליום ההיכרות הזה, מאחר שלא האמנתי בעצמי וביכולותיי. עם זאת, ובמחשבה נוספת, החלטתי שאם כבר עשיתי את הצעד הראשוני, הרי שאין לי דבר להפסיד וכי אתן לעצמי את כל הסיכוי להתקבל ולהצליח.

אף על פי שזו הייתה הפעם הראשונה בה נחשפתי למרכז הערכה, ואף על פי שהגעתי למקום ללא ניסיון קודם, עברתי את השלב הראשוני בהצלחה. לאחריו,

הובטח לנו להשתתף בקורס הכשרה למקדמי תעסוקה, מבלי להבטיח לנו עבודה בסופה. מטרת הכשרה זו הייתה להתוודע אל עובדים ועובדות אשר יתאימו לדרישות התפקיד. הזמן הרב שעבר בין יום ההיכרות ובין פתיחת הקורס כמעט וגרמו לי להחמיץ אותו, מאחר שהייתי קרובה מאוד ללידה שלי, אך עידודו ותמיכתו של מנהל הסניף של מפת"ח (מרכז פיתוח תעסוקה לחרדים) בחיפה גרמו לי להבין שזה יהיה הפסד גדול מבחינתי. לפיכך, לא ויתרתי, השגתי אישור להשתתף בקורס ביחד עם התינוק החדש שלי, וכשזה היה בן שבועיים התחלתי להשתתף בהכשרה. האדם היחיד שהיה מודע להחלטות שלקחתי היה בעלי, אשר עודד אותי ותמך בי מאוד, דבר שחיזק אותי בהחלטתי.

עם סיום הקורס, נערך טקס לצורך חלוקת תעודות הגמר. במהלך הטקס הרגשתי תחושת סיפוק גדולה על שהצלחתי לעשות למעני משהו גדול בכוחות עצמי, תחושה שחזקה את הביטחון העצמי שלי בצורה ניכרת. כבוגרת, זומנתי לריאיון אישי לפני כארבע שנים, מתוך כוונה לפתוח ולאיץ סניף חדש בחיפה - אזור מגוריי. אז התחילה תקופה של חוסר ודאות והיעדר שקט, מכיוון שלא ידעתי לאן הרוחות נושבות ומה תהיינה ההחלטות שיתקבלו - הן בנוגע לפתיחת הסניף והן בנוגע לאישה שתאייש את תפקיד מקדמת התעסוקה בו. ריאיון נוסף בו השתתפתי הבהיר לי שסיכויי הקבלה שלי לתפקיד הם גבוהים מאוד. ואכן, באחד מן הימים הגיעה לידיעתי ההחלטה לפתוח סניף חיפאי. לצורך כך, זומנתי להכשרה ולחפיפה למשך שלושה שבועות, וחודש לאחר ההכשרה התחלתי את עבודתי בסניף החדש של מפת"ח.

כשאני נשאלת האם נחשפתי לקשיים כאלו או אחרים במהלך הדרך, עלי להשיב בחיוב. קשיים אלו נבעו בעיקר מהמעבר החד שעשיתי בחיי. כלומר, אחרי שנים רבות שבהן ניהלתי את משק הבית ופינקתי את ילדיי בחיים נוחים ונעימים, הרי שהשינוי שעשיתי איים, לכאורה, להפסיק דפוסים אלו. בכלל, השנה הראשונה הייתה קשה ומורכבת במיוחד, כי היא הייתה כרוכה בחבלי הסתגלות והתאקלמות לשינויים החדשים. בתוך כך, שאלות רבות הטרידו אותי, כמו: מה השינוי הזה דורש ממני? מה

תהיה האחריות שלי בבית? מה תהיה האחריות שלי בעבודה? איך אנהל את תפקידי כמנהלת משק הבית שלי? איך אנהג במקרה של חגים וחופשות של הילדים? ואיך אתמודד עם תגובותיהם של ילדיי ובעלי לשינויים? לכן, התחלתי את עבודתי כמקדמת תעסוקה במפת"ח בהיקף של חצי משרה בלבד, ועם הזמן הוא התרחב לכדי משרה מלאה. העבודה במקום הסבה לי סיפוק רב. יתרה מזו, האמון שנתנו בי המנהלים, כעובדת חדשה וחסרת ניסיון, חיזק אותי מאוד ועזר לי לשרוד במקום. גם ההתרגשות שלי מהראיונות הראשונים שערכתי, התקשורת מול מעסיקים ושיווק המועמדות לעבודה הסבו לי שביעות רצון רבה מעצמי. אך חשוב להדגיש, שלמרות כישורי, ללא אנשים מסוימים, דוגמת גב' אורי כרמי, המנהלת המקצועית של מפת"ח ומר יוסי קליין, מנהל הסניף של מפת"ח אשר הכילו אותי, האמינו בי ואיתגרו אותי להצליח בתפקידי, לא הייתי צולחת את הניסיון הזה.

ככל שביטחוני העצמי גבר ותחושת הערך שלי התחזקה והפכה ליציבה יותר, הרי שזה המסר שהעברתי לסביבה בכלל ולמשפחתי בפרט. כמו כן, עם הזמן למדתי לעשות את ההפרדות הנחוצות בין העבודה ובין הבית. ההשלכות של אלה הן על משפחתי הגרעינית והמורחבת והן על הסביבה שלי היו חיוביות מאוד. בכלל זה עליי לציין את אמי אשר התקשרה אליי באופן יומיומי, על מנת לעודד אותי ואת שכנותיי הקרובות אשר שמחו אתי ופרגנו לי. בסיכומי של דבר, התחושה שהתגבשה אצלי הייתה **תחושה של שליחות ושל זכות גדולה** לסייע לנשים למצוא עבודה. בימים אלו אני צפויה להתחיל את לימודי התואר שלי במשאבי אנוש באוניברסיטת חיפה.

לדרג מקבלי ההחלטות אני ממליצה לגלות פתיחות כלפי נשים וגברים מקרב האוכלוסייה החרדית, ולא לפסול על הסף כאלה אשר נעדרים ניסיון תעסוקתי. לעתים, יש להעניק דווקא לאלה הזדמנות לחשוף ולהוכיח את כישוריהם ואת ידיעותיהם. הזדמנות פז כזו זכיתי אני לקבל במפת"ח.

לאחר שנים בתור עקרת בית, החליטה פייגי לעבור קורס הכשרה למקדמי תעסוקה ומשם התקדמה והתקבלה לעבודה בסניף מפת"ח בחיפה. את הצלחתה הרבה היא זוקפת לזכותם של מנהלי הסניף שדחפו אותה, לעידוד הרב שקיבלה מבני המשפחה וכמובן לסייעתא דשמיא, שמלווה אותה בכל עת ובכל קושי.

אביגיל ישראלוביץ'

מנהלת ידע והטמעת נהלים במוקד שירות לקוחות

בחברת פלאפון

"מציעה לערוך שינוי בקרב המגזר החרדי תחילה. כלומר, לעודד חרדים וחרדיות כאחד לראות את העבודה במקומות מסוג זה כדבר אפשרי"

אביגיל ישראלוביץ', בת 30

נשואה, אם ל-4 ילדים

אזור מגורים: ירושלים

את לימודי בבית הספר ובסמינר בכפר חב"ד סיימתי לאחר שיש עשרה שנות לימוד. שנים אלו כללו ארבע שנות לימוד ב"מכללת בית רבקה", שם למדתי לתואר אקוויולנטי בהוראה והתמחיתי במקצוע האנגלית. בשנתיים האחרונות ללימודי עשיתי את ההתמחות שלי בלימודי ההוראה באנגלית. לאחר ההתמחות עבדתי כארבע שנים כמורה מקצועית לאנגלית בבית ספר ממלכתי-דתי בירושלים.

השינוי בהיבט המקצועי בחיי התרחש בשל היקף המשרה המצומצם מאוד שהיה לי מטעם משרד החינוך ולאור **ההכנסה הבלתי מספקת** שקיבלתי בגינה, אשר לא אפשרה לי להמשיך ולעבוד בתחום ההוראה. לפיכך, עזבתי את תחום ההוראה לטובת חיפוש תחום משתלם יותר. לאחר כחודש ללא עבודה, השתלבתי בעבודה **בהוצאה לאור** של עיתון חדש שהופץ בגוש עציון. בעבודה זו שימשתי כשנה וחצי כמוכרת שטחי פרסום עד לסגירתו. לקראת סוף עבודתי במקום, הצגתי את מועמדותי למשרות רבות, עד לקבלתי **לקורס נציגות שירות לקוחות** של חברת פלאפון באגף מוקדים של החברה. הכשרה זו נמשכה כחודשיים שבסופם מוניתי לנציגה. לא חלף

זמן רב עד שמוניתי לנציגת קשרי לקוחות בחברה, תפקיד אינטנסיבי יותר שחשף אותי אל לקוחות גדולים ומועדפים יותר על ידי החברה. שימשתי בתפקיד זה כשנה, עד ליום שבו התמודדתי לתפקיד אחראית משמרת במוקד בהמלצת המנהלת - תפקיד אליו התקבלתי ואותו מילאתי עד סמוך ללידת ילדי השלישי. עם חזרתי מחופשת הלידה, התמודדתי לתפקיד **מנהלת ידע והטמעת נהלים** במוקד שירות לקוחות בפלאפון. תפקיד זה אני מבצעת מזה כשנה ועד לימים אלה ממשי.

עלי לציין שמדי פעם בפעם אני **נאלצת להתמודד עם קשיים ועם דילמות** שונות בהקשר לעבודתי. כך, לדוגמה, מאחר שאני עובדת בסביבת עבודה חילונית לכל דבר ועניין, אני נחשפת לעתים אל דיבורים לא מכבדים ולא מכובדים, שאינני רגילה לשמוע. עם זאת, כשרואים אותי, הרי שהצדדים לשיחה מתחשבים בי ומתאפקים מלהמשיך. כחסידת חב"ד, אני מרגישה שאם בזכותי לא נאמרים דברים שאינם ראויים, הרי שזהו **מעשה שליחות**. גם השילוב בין ניהול משק הבית שלי, הטיפול בילדיי והעבודה מחוץ לבית אינו קל עבורי כלל ועיקר. עם זאת, ישנם כמה גורמים שמקלים עליי את ההתמודדויות הללו: מאחר שמרבית מהאוכלוסייה בירושלים נמצאת על הרצף של חרדית-דתית-מסורתית, הרי שבשונה ממוקדים בערים אחרות, במקום שבו אני עובדת קיימת התחשבות בעובדים. כך, לדוגמה, ימי העבודה בחול המועד הם קצרים יותר; המזון שמוגש במקום הוא כשר למהדרין ויחסם של העובדים ושל העובדות במקום הוא טוב. הם מכבדים ומבינים את אורחות חיי, ויודעים את הגבולות, וכשיש צורך אני משתפת אותם באלה, על מנת למנוע אי הבנות ואי נעימויות; גם האירועים שמתרחשים מטעם החברה לצורך עידוד העובדים והעלאת המוראל שלהם מותאמים אל העובדות החרדיות במקום. כך, לדוגמה, יוחד יום בילוי משפחתי בפארק מים לציבור החרדי בלבד. כלומר, **העבודה שלי** במקום **איננה מחייבת אותי לוותר על עקרונות כלשהם**, נהפוך הוא – יש לי הרבה סיפוק והנאה מעבודתי במקום, ואני יודעת שהמאמצים שאני משקיעה בעבודתי הם כדאיים ומשתלמים.

ככלל, תגובת הסביבה הקרובה והרחוקה לצעד שעשיתי הייתה חיובית – בעלי הסכים שאעבוד בחברת פלאפון ותמך בי במהלך שעשיתי מתוך כך שהוא סומך עליי. גם הוריי תמכו בי בהקשר זה, ואף על פי שמרבית חברותיי עובדות כמורות, כגננות או כפאניות, הרי שלא הרגשתי שבפנייתי לעבוד בחברה מהסוג בו אני עובדת אני מבצעת צעד חריג.

לבסוף, על מנת לעודד את יציאתן של נשים חרדיות נוספות אל שוק העבודה, אני מציעה לערוך שינוי בקרב המגזר החרדי תחילה. כלומר, לעודד חרדים וחרדיות כאחד לראות את העבודה במקומות מסוג זה כדבר אפשרי, מאחר שהם מעסיקים היקף רחב של עובדים ועובדות מהמגזר, אשר עובדים בתנאים שמותאמים אל אורחות חייהם המיוחדים. ולראיה, עובדות חרדיות שהן אימהות מוצבות במשמרות עבודה קצרות יותר, מוקצות להן שעות הנקה מיוחדות וכן ביקורים שגרתיים בתחנות טיפת חלב.

מהוראה עברה אביגיל לתחום התקשורת בחברת פלאפון, שם התקדמה במהירות מתפקיד לתפקיד מאחר ומנהלי המחלקות הביעו סיפוק רב מעבודתה. כיום אביגיל משמשת כמנהלת ידע והטמעת נהלים בחברה – תפקיד עליו התמודדו מספר עובדים והיא זכתה בו. מרגישה שליחות בעבודתה, על אף שמתמודדת עם הקשיים בשילוב ניהול הבית והעבודה.

חדווה בן חיים

מנתחת מערכות מידע

"השאיפה היא להשיג תואר על מנת לפתוח בפניי את אפשרויות התעסוקה ולהרחיב את מאגר הזדמנויות העבודה שלי"

חדווה בן חיים, בת 35

נשואה, אם ל-4 ילדים

אזור מגורים: ירושלים

למדתי הוראה וחשבונאות ב"סמינר החדש" בירושלים ולאחר מכן עבדתי כשנה במשרד להנהלת חשבונות. ככל שעבדתי יותר בתחום, חוסר העניין בו הלך וגבר. לכן, כעבור כשנה, רציתי לבצע את עבודתי במסגרת של חברת היי-טק ולהישאר בתחום הכספים והחשבונאות. הפעם הראשונה שניסיתי לעשות שינוי היתה בשנת 1999. באותה העת היה ביקוש גדול לעובדים, והחלטתי לנצל את ההזדמנות הזו ולקפוץ על הגל. ואכן, מהר מאוד מצאתי עבודה באגף הכספים של חברת היי-טק ירושלמית. בחברה זו התוודעתי לראשונה לתחום התכנות. התחום עניין אותי והחלטתי להתמצא ולהעמיק בו במקביל לבחינת ההיצע בשוק התעסוקה הכללי. לאחר שנים אחדות, ובהמשך למשבר הגדול בענף ההיי-טק, החברה התמזגה עם חברת "פורמולה" והוקמה חברה גדולה בשם מטריקס. וכך, למרות שסיימתי את לימודי התכנות, המצוקה הגדולה שהענף נקלע אליה אילצה אותי להמשיך לעבוד בתחום הכספים במטה החברה שבהרצלייה פיתוח, מאחר שחסר לי ניסיון ובגלל הביקוש שגבר על ההיצע. עם זאת, הרצון לעשות את ההסבה ולהתקדם המשיך לבעור בעצמותיי.

הניסיון השני לבצע את התפנית מבחינת הקריירה שלי היה בשנת 2005. אז התחלתי את הקורס לניתוח מערכות לאחר לידת ילדי השני, וכשהוא בן שבועיים ימים בלבד. הקורס התנהל במכללת ג'ון ברייס – מכללה ללימודי מחשבים ששייכת

לחברת מטריקס. הקורס נמשך כשנה והתנהל בצורה מרוכזת משעות הבוקר ועד שעות אחר הצהריים. את שעות העבודה שהחסרתי בשל הלימודים אפשרו לי להשלים בעבודה מהבית בשעות הערב. לצורך כך, ראוי לציין את התחשבותם של מנהלי החברה שאפשרו לי ללמוד ולהשלים את הפערים בעבודה באמצעות התקנת מחשב אצלי בבית ויצירת תשתית לצורך תקשורת מביתי עם מקום העבודה.

תחום ניתוח המערכות קסם לי מאוד, ככזה אשר כולל הבנת תהליכים, ראייה רוחבית ואינטראקציה בינאישית. את המעבר לתחום ניתוח מערכות ביצעתי בתקופה שבה החלו לבצע עבודות של אפיונים בחטיבות השונות בחברה. דריסת הרגל המשמעותית במקום התאפשרה לי כשמתחת המערכות הוותיקה יצאה לחופשה בת שלושה חודשים, ובזמן שהפריקט היה בשיאו.

הקשיים אתם התמודדתי במהלך הדרך היו שונים – מאחר שהעבודה בניתוח מערכות הייתה **תובענית** מאוד, הרי שגיליתי קושי לשלב בין היותי אשת משפחה ואם לשני ילדים רכים ובין עבודתי, שדרשה עבודה מאומצת מאוד. גם נושא **הנסיעות** מביתי שבירושלים אל מקום העבודה שברעננה היווה קושי מבחינתי, ובייחוד כאשר נקבעו פגישות עבודה בשעות הערב; נוסף לכך, הריחוק מביתי אל מקום העבודה, בעיקר כשילדיי היו חולים ולא יכולתי להיות אתם בבית, היווה בעיה; ולבסוף, בהקשר של **דרישות הפשרות**, כשהייתי נדרשת להגיע לעבודה באזור תל אביב, ומאחר שלא הייתה בהירות בנוגע לאפשרויות להשיג אוכל כשר, הרי שהייתי מחויבת להקפיד להגיע עם אוכל ארוז מהבית. לכן, מכל הסיבות שהוזכרו, החלטתי לחפש מקום עבודה בו אצטרך לעבוד פחות שעות ושיהיה קרוב יותר לבית. לאחר בחינה מעמיקה של אפשרויות שונות, השתלבתי כעובדת **במשרד המשפטים** שבירושלים. המשרד נמצא, יחסית, בסמיכות לביתי ושעות העבודה בו הן נוחות. כיום אני שבעת רצון ממקום עבודתי.

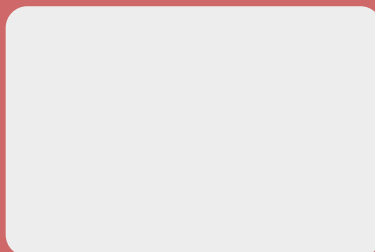
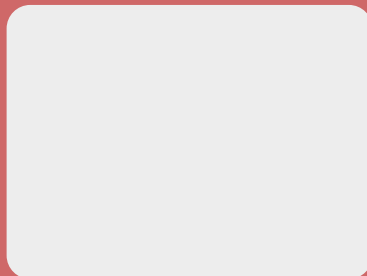
עלי לציין שבעלי תמך ועודד אותי מאוד בתקופות שבהן למדתי ועבדתי. הוא לקח את המושכות בזמני מבחנים, מעברים בין מקומות עבודה, וטיפול בילדים כשאלה לא הרגישו בטוב, והכול על מנת שאהיה פנויה. מבחינת הסביבה הרחוקה

יותר לא קיבלתי תגובות כלשהן, מאחר שאינני יוצאת דופן בתחום העבודה שאותה בחרתי.

בנוגע לשאיפותיי לעתיד, הרי שלפני כשנתיים התחלתי את לימודי התואר שלי במנהל עסקים. הלימודים הללו מתאפשרים לי הודות לקרן קמ"ח (קרן מלגות לחרדים) אשר מסייעת לי במתן מלגת לימודים חודשית. כיום אני בתחילת שנת הלימודים השלישית שלי. השאיפה היא להשיג תואר על מנת לפתוח בפני את אפשרויות התעסוקה ולהרחיב את מאגר הזדמנויות העבודה שלי. בכלל זה, אני מעוניינת להתקדם לתפקיד של מנהלת פרויקטים.

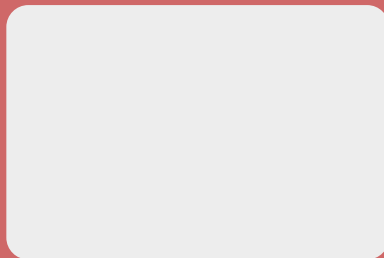
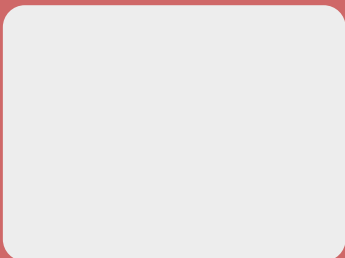
לפיכך, יש לי שלוש המלצות למקבלי ההחלטות בארץ: הראשונה - להכיר ביכולות הגבוהות שבהעסקת נשים חרדיות, ובייחוד לאור התרומה שאלה עשויות לתרום במקום עבודתן; השנייה - להקל על הסטודנטיות החרדיות באמצעות מתן מלגות לימודים; והשלישית - להעניק לציבור החרדי הכוונה ללימודים בשלב מוקדם יותר מזה שנהוג היום.

חדווה למדה הוראה וחשבונאות אך לא מצאה עניין רב בתחום ולעומת זאת נמשכה לתחום ההייטק. כך הגיעה ללמוד קורס לניתוח מערכות אשר קסם לה מאוד ואף התקבלה לתפקיד בחברת מטריקס הידועה. העבודה בתחום היתה מאוד קשה ותובענית במספר מישורים ולכן עזבה והשתלבה בעבודה במשרד המשפטים. נראה שעוד נכונו לה הצלחות לא מעטות.

סיפורי הצלחה

מוסדיים

הקדמה

- פרק 'סיפורי הצלחה מוסדיים' מציג 22 אירגונים (חברות, מפעלים, מוסדות וכד') אשר מעסיקים בהצלחה עובדות או עובדים חרדים, או שונסדן על ידי יזם (או יזמת) חרדי/ת.
- האירגונים המיוצגים בפרק זה נבחרו באופן כמעט אקראי - לרוב על בסיס היכרות אישית וביקורים קודמים של אנשי הצוות שלנו, לעתים כתוצאה מפרסום עדכני בתקשורת ובמספר מקרים – על בסיס הדיווח של 'סיפורי ההצלחה' האישיים. בכל מקרה, נעשה מאמץ לתת ייצוג לתחומי פעילות שונים, באזורים גיאוגרפיים שונים ולגודלי ארגון שונים.
- מספר ניכר של האירגונים שנבחרו הינם בתי תוכנה (27%), או מפעלי היי-טק למיניהם (18%). חמישה אירגונים (22%) מספקים שירותי לקוחות מסוגים שונים והשאר הינם מוסדות אקדמאיים (או הכשרה מקצועית), משרדי ראיית חשבון, או חברות ייצור.
- בניגוד למצופה, רוב האירגונים הללו משרתים ציבור לקוחות חילוני ברובו (45%), או מעורב (27%) ורק ארבע אירגונים מתוך ה-22 משרתים באופן בלעדי לקוחות חרדיים.
- לא במקרה, נכללו במדגם שלנו 15 אירגונים שקיימים ופועלים כבר למעלה מ-10 שנים. חמשה אירגונים הינם 'בני' 5-10 שנים ורק שניים הינם 'בני' פחות מחמש שנים. הדבר נעשה כדי להצביע על מפעלים שעמדו במבחן הזמן וצלחו את תקופת הניסיון הראשונית.
- נבחרו אירגונים מסדר גודל שונה ורחב (מבחינת מספר העובדים הכללי) – מכאלו המעסיקים כמה אלפי עובדים ועד לגודל של עשרות בודדות. ואולם שיעור החרדים מתוך כלל העובדים נע בין 100 אחוזים (בכשליש מכלל האירגונים), לכ-50% (בשלושה מקרים) ועד לאחד עד חמשה אחוזים מתוך כלל העובדים.
- סיפורי ההצלחה המוסדיים כוללים מגוון רחב ביותר של צעדים שננקטו ע"י האירגונים השונים על מנת להתאים עצמם לעובדות ולעובדים החרדים. אמצעים אלו כוללים: הכשרות מיוחדות לעובדים/ות הללו; הכנה מוקדמת לעובדים החילוניים בארגון; התאמת מקום העבודה לצרכי החרדים (סידורי כשרות, הפרדה מגדרית,

שעות עבודה גמישות וכו'); סידורי הסעות מיוחדים; אפשרות עבודה מהבית (בעיקר לנשים בתקופות הריון ולידה); קשר רציף והתייעצות עם רבנים; ועוד.

- הסיבות והנימוקים שנתנו מנהלי האירגונים להעדפה שלהם בהעסקת עובדות ועובדים חרדים היו שונים ומגוונים: איכות עבודה גבוהה; מוסר עבודה גבוה; אמינות, שקדנות ומחויבות; יתרון תחרותי (מול אירגונים מקבילים) ביכולת לפנות לפלח שוק חרדי; יציבות גבוהה בעבודה; ועוד.
- בצד שביעות הרצון הגבוהה משילובם ותפקודם של העובדים החרדים, כפי שבוטאה ע"י כל מנהלי המוסדות שנבחרו, יש לציין את האחידות הגבוהה בהמלצות שנתנו רוב המנהלים הללו. אלו כוללות המלצות למשרדי הממשלה הרלוונטיים להגביר את התמריצים לשילובם של חרדים במפעלים ואירגונים שונים, להרחיב את ההכשרות שיכינו עובדים אלו להשתלבות הזו, המלצות לעריכת מסעי הסברה בקרב מעסיקים ולהפצת סיפורי הצלחה כאלו ברבים...

הקמפוס החרדי – הקריה האקדמית אונו

הקמפוס המוביל במספר הסטודנטים החרדים ברחבי הארץ

עו"ד רפי אסרף

דיקן הסטודנטים בקמפוס

כתובת: אור יהודה

מר רנן הרטמן הקים את הקריה האקדמית אונו בשנת 1997. בתחילה נרשמו לקמפוס כמאה וחמישים סטודנטים, מתוכם כמה סטודנטים חרדים בודדים. הקשר שנוצר בין מייסד הקמפוס, מר רנן הרטמן, ובין הסטודנטים החרדים שלמדו במקום, **עודד את מייסדה להקים קמפוס חרדי באור יהודה**. המטרה הייתה שבקמפוס החדש הלימודים יתנהלו לפי תפיסת עולם חרדית ותוך הפרדה של ימי הלימוד של גברים ושל נשים.

לפיכך, לאחר כחמש שנים, הוקם הקמפוס החרדי באור יהודה. בשנותיו הראשונות, הכיתות בקמפוס החרדי מנו עשרות בודדות של סטודנטים, אך לאחר שנים לא רבות מספרם הוכפל, כתוצאה משינוי ומשיפור מדיניות המלגות שהונהגה במקום. מתוך רצון לסייע לסטודנטים בתשלומי שכר הלימוד, הנהלת הקריה האקדמית אונו השקיעה משאבים רבים לגיוס תורמים וקרנות שיעניקו מלגות לסטודנטים החרדים, דוגמת קרן וולפסון, קרן קמ"ח (קרן מלגות לימודים לאברכים חרדים) וכדומה. כיום, כעשור לאחר הקמת הקמפוס החרדי, **הקמפוס מונה כאלפיים וחמש מאות סטודנטים בשתי שלוחותיו בארץ** – בירושלים ובאור יהודה, נוסף לאלפי בוגריו שהשתלבו זה מכבר בשוק העבודה.

עו"ד רפי אסרף התחיל את דרכו בקמפוס החרדי כסטודנט למשפטים. בשלב מסוים, רפי השתלב בעבודה בקמפוס החרדי כיועץ רישום, ולאור הצלחתו בתפקידים שמילא התקדם לאיש תפקידים כמו: מנהל המכירות ובהמשך מנהל הרישום והשיווק. לבסוף, בשנת 2008, ולאור החלטתה של הנהלת הקריה האקדמית אונו לפתוח שלוחה נוספת של **הקמפוס החרדי בירושלים**, התמנה רפי למקימה ומנהלה של השלוחה החדשה. לפיו, השלוחה הירושלמית התבררה כמוצלחת מאוד, למרות התחרות הגדולה שקיימת בעיר. ולראייה, כיום לומדים בשלוחה זו בלבד יותר משבע מאות סטודנטים וסטודנטיות מהמגזר החרדי. רפי תולה את **ההצלחה של השלוחה הירושלמית** בסיבה מרכזית אחת: אלפי הבוגרים של הקמפוס החרדי - אשר חוו חווית לימודים חיובית במקום, קיבלו יחס אישי במהלך לימודיהם, הצליחו בלימודיהם, השתלבו לאחר מכן במקומות תעסוקה נחשבים, פיתחו קריירות מוצלחות ומאיישים כיום עמדות מפתח מכובדות - הפכו לשגרירים נאמנים של הקמפוס החרדי ושל הקריה האקדמית אונו ומפיצים את שמם הטוב בריבים.

לפי פרופ' **ירון זליכה**, ראש ההתמחות בחשבונאות, בעוד שבשנת הלימודים הראשונה ישנם הבדלים ניכרים בין הסטודנטים החרדים לבין הסטודנטים החילונים, הרי שככל שהלימודים נמשכים פערים אלו מצטמצמים והסטודנטים החרדים משתווים ולעתים אף עולים ברמתם על הסטודנטים החילונים. ירון קושר את המהפך הזה בשני גורמים: **המוטיבציה הגבוהה והרצון העז של הסטודנטים** שמגיעים ללמוד במקום ובאיכותם של **המרצים** בקריה האקדמית אונו, אשר מקפידה להעסיק את המרצים הטובים ביותר בתחומם, כגון: פרופ' זהר גושן, פרופ' שמואל אזור, ד"ר אלי פאר וכדומה. ניתן לראות את תוצאות ההשתלבות של הסטודנטיות ושל הסטודנטים החרדים הלכה למעשה בבחינות החיצוניות שנערכו בשנים האחרונות ב"מועצת רואי החשבון". בבחינות אלו **אחוזי המעבר של הסטודנטים מהקמפוס החרדי נעו בין 97% לבין 100%**, והיו אף סטודנטיות שקיבלו מדליית הצטיינות על הישגיהן בלימודים.

בנהלת הקריה האקדמית אונו ישנה **הבנה מלאה לצרכיהם של הסטודנטים החרדים**. הבנה זו משתקפת בכמה היבטים: ראשית, עובדי הקמפוס החרדי הינם

עובדים שמגיעים מקרב האוכלוסייה החרדית; שנית, צוות ההנהלה של הקמפוס הוא אדיב, מסור ומכבד את קהל הסטודנטים במקום ועושה את מירב מייטב המאמצים למען הצלחתם בלימודיהם; שלישית, כאמור, הנהלת הקמפוס החרדי פועלת רבות לצורך גיוס קרנות שונות שיעניקו מלגות לרווחתם של הסטודנטים; ולבסוף, המוטו שהציב לעצמו הקמפוס החרדי הוא להעניק יחס אישי לכל סטודנט באשר הוא.

ניתן, אם כן, לראות שהקמפוס החרדי, על שלושתיו השונות, הינו **דוגמה מצוינת לסיפור הצלחה** של מוסדות להשכלה גבוהה בקרב המגזר החרדי. ולראייה, מתוך תוצאות המחקר שערך בנק ישראל (בשנת 2010) על היקף הסטודנטים החרדים הלומדים לימודים אקדמיים במוסדות חינוך אקדמיים, עלה שקרוב ל-50% מכלל הסטודנטים החרדים ברחבי הארץ למדו באותה תקופה בקריה האקדמית אונו. כאמור, חלק מבוגרי הקמפוס משתלבים במשרדי ממשלה שונים ומאיישים תפקידים בכירים בחברות גדולות. לפי רפי, באחד מהדיונים שנכח בהם בבית המשפט, הוא גילה שמרבית מהנוכחים במקום היו חרדים בוגרי הקמפוס החרדי, החל מהמתמחה של השופטת וכלה בעורכי הדין של התובע ושל הנתבע.

רפי מסכם ואומר, **שהחזון של הקמפוס החרדי הוא לפתוח בפני האוכלוסייה החרדית מסלולי לימוד חדשים**, נוסף למשפטים ולמנהל עסקים, דוגמת מקצועות הבריאות. כמו כן, השאיפה היא להעניק אפשרויות נוספות של לימודים ברמה גבוהה וכן תנאי שירות ומיקום מצוינים, בדומה לאלה שמעניק הקמפוס החרדי, וכמובן לחזות בבוגריו של הקמפוס משתלבים בשוק התעסוקה, מפקים תועלת לרווחתם האישית ובמקביל – מקדשים שם שמים בעם ישראל.

בשנת 2012, מונה רפי אסרף לדיקן הסטודנטים, של שני הקמפוסים החרדיים, אור יהודה וירושלים.

חברת "אימג'סטור מערכות"

חברה לצילום ולסריקת מסמכים

חרטה על דגלה להעסיק אוכלוסיות מיוחדות, דוגמת: חרדיות ועובדים מחבר העמים

ImageStore

אפרים רייך – מנכ"ל

כתובת: פתח תקווה

אפרים רייך נולד בישראל כילדם השמיני מתוך שנים עשר בנים להורים חסידי צאנז. בהיותו בן שש עשרה וחצי, אפרים נשלח ללמוד בישיבה גדולה בניו ג'רזי שבארצות הברית, מקום מושבו של האדמו"ר הקודם של חסידות צאנז. כעבור שנה וחצי הפך אפרים למשמשו האישי של הרב וסייע לו בכל דבר ועניין. לאחר כמה חודשים הוא התארס לנחמה, והשניים השתקעו בקנדה, מקום הולדתה של נחמה. לאחר שעסק בהוראה בכולל, הוא הלך בדרכו של חברו אשר עודד אותו להיכנס אל עסקי האלקטרוניקה. ואכן, מאוחר יותר השתלב אפרים בעסקי האלקטרוניקה שהתפתחו עם השנים יותר ויותר, עד שכעבור תשע שנים החליטו אחיו והוא להרחיב את העסק גם בדרום אמריקה. לצורך כך, אפרים השתקע יחד עם משפחתו שמנתה אז שמונה נפשות בסאן פאולו שבברזיל, חזור באמביציה ובאקרה **"אני לא פוחד משום דבר"**. העסקים הניבו פירות גם בברזיל, וכעבור כמה שנים הוא מכר שם את עסקיו וקטף רווחים נאים.

בשנת 1999 עלה רייך לישראל עם משפחתו והשתקע בקריית הבעש"ט שבפתח תקווה. בתחילה עבד כמנכ"ל חברת ITTT שעסקה בהעברת פלט מחשב

למיקרופילים. בשנת 2000 רכש רייך את חברת אימג'סטור, העוסקת בסריקת מסמכים ואחסונם במיקרופילים ובקובצי מחשב, והפך להיות המנכ"ל שלה. החברה העסיקה אז 19 עובדים והייתה אף היא נתונה בקשיים. גם במקרה הזה, כבקודמים, **אפרים הצליח להצמיד את החברה קדימה ולהגדיל אותה באופן משמעותי.** בין השאר זכתה החברה במכרז הסריקה של ממשלת ישראל.

מניסיונו בחברת ITTT, **אפרים נחשף אל מיעוט העובדים החרדים בחברה –** בסה"כ 4 עובדים חרדים מתוך 120 העובדים שהיו בזמנו. לאחר בדיקה מעמיקה של הנושא, אפרים הסיק שהסיבה לכך נעוצה בכך שמקומות העבודה אינם ערוכים לשלב בין שורותיהם עובדים חרדים. לצורך כך, עם רכישת "אימג'סטור", אפרים החליט לשלב בה עובדות חרדיות ולפתח מקום וסביבת עבודה אליהם ההורים או בני הזוג לא יחששו לשלוח את בנותיהם ואת נשותיהם מחשש שהן יחשפו לקשיים רוחניים. לצורך כך, **אפרים נקט במספר צעדי היערכות:** ראשית, הוא סידר תחבורה מיוחדת מהבית אל מקום העבודה, בשני הסניפים של החברה – פתח תקווה ומודיעין עלית; שנית, הוא ארגן סביבת עבודה שתתאים אל אורח החיים החרדי ואל זה הכללי כאחד. כך, לדוגמא, דאג להצבת שלושה מכשירי מיקרוגל שישמשו את כל העובדים במקום, וכן להקצאת חדר להנקה עם כורסאות ועם מקרר לנוחות העובדות; שלישית, אפרים גיבש קורסים והכשרות לעובדות החרדיות בתוך המפעל, תוך שיתוף פעולה הדוק עם משרד התמ"ת, אשר היה מאלו שדחפו לחקיקת חוק לעידוד התעסוקה בקרב המגזר החרדי. עם הזמן, אפרים נחשף אל היתרונות שבהעסקת עובדות חרדיות. לפיו, **איכות העבודה של החרדיות היא גבוהה מאוד,** אין זליגה של עובדות החוצה, מאחר שהן מצליחות להתפרנס בכבוד מעבודתן ולהתקדם, והכול במקום ובאווירה שמתאימים אל אורחות חייהן. נוסף לכך, האמינות של העובדות הללו היא גבוהה מאוד, מאחר שמוקדי החיים שלהן מסתכמים בשני מקומות עיקריים - עבודה ומשפחה.

כיום, "אימג'סטור" מעסיקה כ-300 עובדים, מתוכם 285 נשים. **מחצית מהנשים הללו הן חרדיות.** נוסף לכך, החברה דוגלת בקידום של קבוצות אוכלוסייה שונות ומעסיקה כ-50 עובדות מחבר העמים, חלקן בגילאי העמידה, ובנות סמינר

שעובדות בהיקף של חצי משרה בחברה, על מנת להכשירן לקראת שילובן המלא בחברה עם סיום לימודיהן. כמו כן, המחזור השנתי של החברה צמח ממאה אלף שקלים למיליונים אחדים בשנה. כיום החברה מעניקה את שירותיה ללקוחות ידועי שם, כמו: אל על, סלקום, הנהלת בתי המשפט, משטרת ישראל, מנהל מקרקעי ישראל ובנקים שונים. גם התגובות שאפרים מקבל על הצעדים שנקט הן חיוביות מאוד. גם אם חלק מהלקוחות נרתעים בתחילה מהחזות החרדית של אפרים, הרי שעם ההיכרות אתו והכרת הפן המקצועי של החברה והחום האנושי של בעליה, היחס הופך לחיובי. דוגמה לסיפור כזה היא סיפורה של אותה מנכ"לית של חברה גדולה שהייתה ידועה בדעותיה הפוליטיות הרדיקליות כשהגיעה ל"אימג'סטור". בתחילה היא העלתה את ספקותיה ואת חשדותיה בנוגע לסיכויי ההצלחה של "אימג'סטור" לעבד את החומרים של החברה שלה. אחרי שעתיים של שהות בחברה, היא יצאה החוצה ושאלה את אפרים: "מר רייך, למה כל מדינת ישראל לא יכולה להיראות כמו המפעל שלך – חרדים, דתיים, חילונים, רוסים ואשכנזים?".

ניתן בהחלט להגדיר את סיפורה של "אימג'סטור" כסיפור הצלחה, מאחר שכל עובדיה, החל ממנהל הלוגיסטיקה וכלה במנהל הפרויקטים, צמחו מתוך החברה. החברה מעניקה לעובדיה אפשרויות לקידום ולצמיחה, והעסק זוכה לאמינות וליכולת הישרדות גבוהות. לכן, לאפרים יש חזון להרחיב אופקים ולחזור לאפיקים חדשים. שאיפתו היא, שבעוד שנתיים יוכל להרחיב את מאגר העובדים שלו לכ-500 עובדים שיגיעו ממגזרים מסוימים ומיוחדים, כמו: חרדים, נשים חד-הוריות ועובדים מחבר העמים. זאת לצד פתיחת שלוחות נוספות של החברה בערים מוכות אבטלה, כמו ערד שבדרום וחצור שבצפון.

המלצותיו של אפרים למקבלי ההחלטות הן: ראשית, להשקיע בהכשרות לעובדות במפעלים. השקעה זו תוחזר למפעל פי כמה בזכות הידע שאותן נשים ירכשו, אשר יהווה נכס גדול לחברה; שנית, לפתח מקומות עבודה נוספים שימוקמו בסמיכות לריכוזים חרדיים ויאופיינו בגמישות בשעות העבודה שלהם; ולבסוף, לנהל את העסקים ואת החברות אשר מעסיקים חרדים בשיטת הבונוסים, כלומר לתגמל את העובדים, בנוסף למשכורת, גם לפי ההספקים שלהם בעבודותם.

חברת בזק – החברה הישראלית לתקשורת

"חברת בזק מתכוונת להגדיל את היקף העובדים החרדים שלה כך שאלה יהיו כ-40% מכלל העובדים בחברה"

אפי אריאלי להב - מנהלת אגף פיתוח,

משאבי אנוש והדרכה

דוד חיון - מנהל אגף מוקדים טכניים

כתובת : תל אביב

<http://w>

תחברת בזק מעסיקה כיום כשבעת אלפים עובדים, שמהווים בבואה של ההווה הישראלית – בין עובדיה ישנם גברים ונשים, מבוגרים וצעירים, חילונים וחרדים. לדברי גב' **אריאלי להב**, בזק העסיקה עובדים חרדים בין שורותיה מאז היווסדה, אך הצורך להגדיל את היקפם בחברה נבע מתוך **הביקוש לנציגי שירות חרדים וכתוצאה מהתחרות שקיימת עם חברות נוספות** ששואפות להעסיק אנשי שירות מתאימים. אי לכך, בבזק החליטו להיות חלוצים ולנסות לגייס עובדים מתוך המגזר החרדי. תהליך הגיוס החל בתחילת שנת 2010. **החברה עבדה בשיתוף פעולה עם מפת"ח (מרכז פיתוח תעסוקה לחרדים)**, עם חברת מנפאוור ועם נציגי קהילות חרדיות בערים שונות בארץ, כמו: **נציגות גור שבאשדוד, נציגות בעלז שבירושלים, עם בנו של הרב קנייבסקי שבבני ברק ועם אנשי קשר נוספים מתוך המגזר - אשר עזרו להם והדריכו אותם בשלב גיוס העובדים לחברה.**

לפי מר דוד חיון, תהליך גיוס העובדים החרדים לחברה היה מורכב. בתחילת הדרך נוצר קשר עם הרב קנייבסקי לצורך גיוס עובדים חרדים מהעיר בני ברק, ונאספו כעשרים קורות חיים של נשים חרדיות. במקביל, נערכה הפרדה פיזית בתוך

מוקד השירות ומונתה מדריכה אשר תנהל את צוות הנשים החרדיות. כמו כן, נוצר קשר עם ראש עיריית מודיעין עילית, **הרב יעקב גוטרמן**, ובשיתוף פעולה איתו גויסו למרכז השירות הטכני בתל אביב כ-40 נשים חרדיות איכותיות, בוגרות לימודי מחשבים. לקראת גיוסן של הנשים החרדיות לחברה נערכו להן אבחונים בנוגע להיקף הידע שלהן, והן עברו הדרכה מעמיקה לקראת קליטתן בבזק. מאחר שבמוקדים הטכניים הדרישה היא לעבוד כשתים עשרה שעות ביממה, בזק מקימה בימים אלו שלוחה מיוחדת של החברה בעיר מודיעין עילית שמיועדת לעובדות החרדיות, מותאמת לאורחות חייהן ועתידה להקל עליהן את הנגישות למקום. לכשיושלמו עבודות ההקמה של השלוחה החדשה, העובדות הללו יעברו לעבוד במקום החדש. **כיום, חברת בזק מעסיקה יותר מ-100 עובדות חרדיות**, כעשירית מתוך כלל נציגי השירות של החברה, וידה עוד נטויה: בימים אלו נפתח קורס בירושלים שמיועד ל-18 נשים חרדיות שצולחו את מבחני הקבלה לחברה, ובמוקד הירושלמי ייפתח מוקד ייעודי מיוחד וכשר לעובדים החרדים.

נוסף לכך, על מנת להקל על העובדים ומתוך התחשבות בצרכיהם ובאורח חייהם, חברת בזק הגיעה להחלטה **להעניק להורים עובדים 450 ש"ח כל חודש למשך 22 חודשים לצורך מימון מטפלת**. ואפי מוסיפה, **שההתחשבות של בזק בעובדיה החרדים באה לידי ביטוי בתחומים נוספים אחרים**. כך, לדוגמה, מתקיימים ימי עיון וימי גיבוש מיוחדים עבורם; הוקמו בתי כנסת לתפילות ולשיעורים; סודרו עבורם פינות אוכל כשרות; ויש השתדלות למנות מדריכות ומנהלות צוותים חרדיות לעובדות החרדיות, על מנת לא לפגוע בתמהיל ההרמוני במקום.

אפי ודוד מדגישים **שתהליך קליטתם של העובדים החרדים בין שורותיה של בזק נחל הצלחה גדולה**, וכי ביצעוהן של העובדות החרדיות במקום **מעוררים הערכה והתפעלות רבים מצד המנהלים בחברה**. ואף על פי שהמדיניות הרגילה של החברה היא לגייס עובדים בעלי ותק וניסיון למוקדים הטכניים שלה, הרי שבמקרה של העובדות החרדיות גיוסן ללא ניסיון בתחום הוכיח את עצמו לאור **התוצאות החיוביות שהן מפיקות, שקדנותן הרבה ומוסר העבודה הגבוה שלהן**. לפיכך,

חברת בזק מתכוונת להגדיל את היקף העובדים החרדים שלה כך שאלה יהיו כ-40% מכלל העובדים.

כשאפי ודוד נשאלים בנוגע להמלצותיהם לדרג מקבלי ההחלטות בכל הנוגע לשילובם של חרדים בשוק התעסוקה, שניהם עונים פה אחד שיש להכשיר את הנשים החרדיות בתחומים שונים ומגוונים, כך שאלה יגדילו וירחיבו את המיומנויות הבסיסיות שלהן לקראת שילובן בשוק העבודה הכללי ויהיו מוכנות לדרישותיו.

"דעת", מקבוצת ריל קומרס – מרכז פיתוח

תוכנה ו-QA

מרכז פיתוח חרדי בלב תל אביב

"דעת", מקבוצת ריל קומרס

(RealCommerce)

נילי דוידוביץ' – מנכ"לית

כתובת: תל-אביב

"דעת" היא מרכז לפיתוח ובדיקות מקבוצת ריל קומרס. **החברה מעסיקה כארבעים נשים חרדיות** בעלות תואר של הנדסאיות או תואר ראשון בהנדסת תוכנה או במדעי המחשב מאזור המרכז והסביבה. מנכ"לית החברה - **נילי דוידוביץ'**, היא אישה חרדית מפתח תקווה, **העוסקת בתחום ההיי-טק מזה כעשרים שנה ויותר**. היא התחילה את דרכה כמתכנתת בתעשייה האווירית, ועם השנים התקדמה ושימשה כסמנכ"לית פיתוח בחברה העוסקת בתחום האינטרנט. במסגרת תפקידה זה, היא נעזרה בשירותי מיקור חוץ לצורך פיתוח ולצורך בדיקות תוכנה.

בשנת 2009, החליטה נילי לפתוח את חברת "דעת", כמרכז פיתוח המספק שירותי מיקור חוץ, על ידי נשים דתיות וחרדיות, ברמה טכנולוגית גבוהה ובמחירים תחרותיים. **הסיבות להעסקת הנשים הללו בחברה היו:** להעניק לנשים חרדיות בעלות יכולות טכנולוגיות גבוהות מקום עבודה המותאם לאורח חייהן; סיבה נוספת הייתה השאיפה שהעובדות יספקו תוצרים באיכות גבוהה לחברה; ולבסוף, שהעובדות הללו יצליחו **להתפרנס בכבוד ולהתקדם מבחינה אישית ומקצועית**.

תהליך שילוב הנשים החרדיות בחברה היה כרוך בבדיקה של אפשרות לשיתוף פעולה עם כמה חברות העוסקות בתחום או, לחילופין, בדיקת האפשרות לפתוח חברה עצמאית. ולבסוף, נילי החליטה להקים את המרכז כחברת-בת של חברת ריל קומרס - חברה המעניקה שירותי אסטרטגיה ופיתוח בטכנולוגיות אינטרנט ומובייל. החברה מספקת ל"דעת" גב כלכלי וטכנולוגי, אף על פי שזו האחרונה מצדיקה את קיומה מהבחינה הכלכלית. יש לציין, שכחלק מצעדי הקמת החברה, נילי התייעצה ואף קיבלה את ברכתו של עוזרו הבכיר של הרב שמואל אויערבאך והיא נעזרת ברב אברהם ברוידא מבני ברק שמלווה ומייעץ לחברה עד היום. נילי מציינת שזכתה לסייעתא דשמיא מיוחדת עוד לפני שפתחה את החברה – בהינתן לה לקוח ראשון אשר היה מעוניין בשירותיה של "דעת" בתחילת הדרך.

עם זאת, האתגרים אתם נאלצה החברה להתמודד בראשית דרכה היו מורכבים: ראשית, כבר בהתחלה היה צורך לתת דגש מיוחד על גיבוש העובדות שהגיעו מזרמים שונים של היהדות, תוך התחשבות בהרגלים ובהקפדות של כל עובדת; שנית, היה צורך ללמד את העובדות לעבוד עם אנשים מהמגזר הכללי באופן מכבד ותוך שמירה על גדרי ההלכה, הצניעות ועל ההלכות של בין אדם לחברו; היה חשוב להסביר לכל לקוח ולכל אדם העובד עם "דעת" את הבסיס הרעיוני והאידיאולוגי הנמצא בבסיס של סביבת עבודה נשית, ולפרט את הסייגים בעבודה מול עובדות "דעת", כאשר העיקרון המנחה הוא עבודה מקצועית משותפת; אתגר נוסף שעמד בפני מנכ"לית החברה היה רמתן המקצועית ההתחלתית של העובדות חסרות הניסיון. לפיכך, במטרה לספק רמה מקצועית וטכנולוגית גבוהה המובטחת ללקוחותיה של החברה, היה צורך להכשיר את העובדות בהכשרות שחייבו היערכות מיוחדת ומשאבים רבים.

בתחילת הדרך, "ריל קומרס" תפסה את "דעת" כחברה אשר תסייע לה בהיבט העסקי והכלכלי ותעזור לה להציע עלויות פיתוח אטרקטיביות ללקוחותיה. כיום, ריל קומרס רואה את "דעת" כמיזם חברתי המסייע הן לחברה החרדית ולפרנסת המשפחות והן לגישור ולצמצום הפערים בחברה הישראלית. לכן, ריל קומרס מעניקה

הקשבה והבנה גדולה מאוד לצורכי הנשים החרדיות בחברת "דעת" ומקפידה על מילוי בקשותיהן הקטנות והגדולות של עובדותיה.

מנכ"לית החברה מעידה שבחברה שוררת אווירה נעימה במיוחד, ואין תחושת מתח או פוליטיקה, אלא אווירה מחויכת המלווה בעזרה הדדית ובהווי חברתי. כחברה אשר פתוחה גם בפני נשים שאינן חרדיות, ניתן דגש מיוחד על מתן כבוד לעובדות ולאורח חייהן, כל אחת באשר היא. זאת ועוד: "דעת" **זוכה לתמיכה מצד רבני הקהילות החרדיות** וממנהלי הסמינרים, אשר ערים למצוקה הכלכלית הקיימת בקהילה ולצורך של הנשים להשתלב בשוק העבודה, ולפיכך מעדיפים מקום עבודה כמו "דעת" שמאפשר לנשות הקהילה להתפרנס בכבוד תוך שמירה על גדרי הצניעות.

מנכ"לית "דעת" תופסת את הסיפור של החברה כסיפור הצלחה מהסיבות הללו: החברה מעניקה הזדמנות לנשים חסרות ניסיון קודם לעסוק בתחום, כולל לנשים מבוגרות המשתלבות בהכשרה מקצועית ובעבודה בחברה לאחר שנים של השקעה בביתן ובמשפחתן; כמו כן, עובדות החברה משמשות כצוות פיתוח ועורכות בדיקות פנימיות לצורך פיתוח אתרים עתירי תוכן; החברה עוסקת במתן הכשרה ועבודה לצוותי בדיקות תוכנה מעמיקות הדורשות הבנה טכנולוגית, ראייה מערכתית ומעורבות בכל שלבי מחזור החיים של המוצר הטכנולוגי; "דעת" מעניקה הכשרה למתכנתות בטכנולוגיות מגוונות, ומשלבת באופן מוצלח עובדות בצוותי פיתוח בפרויקטים שונים; ולבסוף, **ההצלחה האישית של מנכ"לית החברה בפרט ושל החברה בכלל מתבטאת בקידום האישי והמקצועי של עובדות החברה, בסיפוק שהן רוכשות מהעשייה שלהן, ובשילוב הנכון של עבודה ושל משפחה.**

בהתאם לכך, נילי דוידוביץ' ממליצה למקבלי ההחלטות **לעודד נשים חרדיות לפנות להשכלה גבוהה במקצועות המשמעותיים**, כמו הנדסה מקצועית, המהווה כמחצית מכלל התוצרת של מדינת ישראל.

"יוניטסק" – מהחברות המובילות בתחום התוכנה

אחת מהחלוצות בתחום העסקת נשים מהמגזר החרדי

Unitask "יוניטסק"

איתמר רזיקוביץ

סמנכ"ל כספים

כתובת: חיפה

חברת "יוניטסק", שנוסדה בשנת 1994, היא אחת מהחברות המובילות בתחום התוכנה. היא ידועה במקצועיותה ובייחודיות המוצרים שלה, ומתמחה באינטגרציה, בפיתוח ובהטמעת פתרונות מידע ומיחשוב חדשניים. נוסף לכך, "יוניטסק" היא **מהחלוצות בתחום העסקת נשים מהמגזר החרדי**. בשנת 2005, עוד לפני שהממשלה יצאה ביוזמה לעודד מעסיקים לפתוח את שעריהם אל הציבור החרדי, זיהתה חברה זו את הפוטנציאל הגלום בקהל החרדי, והעזה לקפוץ למים ולקלוט אליה כמה עובדות חרדיות. **ניסיון זה הצליח מעבר למשוער, והחששות שליוו אותה בתחילת הדרך - התבדו**. לפיכך, התקבלה החלטה להרחיב את מעגל העובדות מקרב המגזר החרדי. כיום, מספר שנים מועט לאחר תחילת המיזם, בחברה יש שתי מחלקות המאוישות בלעדית בנשים חרדיות, ודור המייסדות הוא שאמון על ניהולן. יתרה מזו, **החברה שואפת להרחיב את ההצלחה ולקלוט עובדות חרדיות נוספות**.

איתמר רזיקוביץ, סמנכ"ל הכספים של החברה, מעיד על **תהליכי ההטמעה של העובדות החרדיות בחברה**: "בתחילת התכנית, לפני כשש שנים, קלטנו מספר עובדות חרדיות שגויסו לחברה כיחידה בלתי נפרדת, ולא הורגש הבדל בין החברה לבין העובדות החרדיות. נהפוך הוא, עם הזמן, ומתוך שביעות רצון של מנהלי החברה, רצינו לתגבר את כוח האדם מהמגזר החרדי"; בהמשך, החברה פנתה אל הרב

מיכאל אלפר, חבר מועצת העיר חיפה, שעוסק רבות ביצירת פתרונות תעסוקה לציבור החרדי. מחיבור זה החל התהליך לנוע, **תוך שיתוף פעולה מלא עם הרבנים ועם הקהילה**; במהלך בניית התכנית בהנחייתו של רב הקהילה החרדית בחיפה, הרב במברגר, ובברכתו של האדמו"ר מסערט-ויז'ניץ, החברה הבינה שלצורך קליטת קבוצה גדולה יותר של נשים בוגרות הסמינרים והמכללות החרדיות, יש להגדיר מחלקה נפרדת שתתנהל בסטנדרטים סביבתיים וברגישויות שמותאמות לקבוצה - פעולה שתרמה, בדיעבד, לתחושת השייכות של העובדות לחברה. לאחר בדיקה מעמיקה ויסודית, גובשה תכנית מפורטת כיצד לייצר את השילוב הנכון בין עקרונות ההלכה ובין הערכים והדרישות המקצועיות והכלכליות של החברה, מבלי לוותר או להתפשר באף לא אחד מהתחומים. בתוך כך, עלה הצורך להכשיר את כל הצוותים בחברה מבחינה מקצועית.

לסמנכ"ל הכספים של החברה חשוב לציין, **שהגדרת הקבוצה כיחידה עצמאית** אינה משפיעה על דרכי העבודה ועל הצורך המקצועי בסנכרון בין עובדיה, וכי מבחינת הצוות המקצועי אין שום השלכה על איכות העבודה מעצם היותה של הקבוצה החרדית נפרדת. זאת ועוד, אחת לכמה חודשים העובדות משתלמות בקורסים ובהכשרות שמעשירות את ידיעותיהן ומעלות את רמתן המקצועית. המגמה היא שמהקבוצה הנוכחית יצמחו ראשי צוותים לדור העתיד של הנשים החרדיות שייקלטו בחברה.

שמה הטוב של החברה ושביעות הרצון הגבוהה של העובדות החרדיות - ושל הקהילה החרדית כולה - ממנה, גרמו לכך שנשים חרדיות חיפאיות שעבדו במקומות אחרים מבקשות להתקבל למחלקה החרדית בחברה. יתרה מזאת, ישנן עובדות שהעתיקו את מקום מגוריהן ממרכז הארץ לחיפה, על מנת להתקבל לעבודה בחברת "יוניטסק". **ההסבר לסוד ההצלחה הוא הגיבוי והליווי המלאים שהחברה זוכה להם מרבני הקהילה; השכר המכובד שניתן לנשים החרדיות**, אשר עולה על זה הניתן במקומות עבודה אחרים; ולבסוף, **האווירה הייחודית** של החברה בכלל והמחלקה החרדית בפרט.

אי לכך, **החברה רואה בפרויקט של שילוב עובדות חרדיות בחברה סיפור הצלחה יוצא דופן**, שמהווה ספינת דגל ודוגמה להצלחה על כל מרכיביה. ואכן, **רבנים ידועי שם** שביקרו בחברה ועמדו מקרוב על אופי ההתנהלות ועל הסטנדרטים הכשרותיים הגבוהים הנהוגים בה, הביעו את התפעלותם מהמקום ומאופיו, מההצלחה הגדולה ומההתפתחות של הפרויקט; גם מבחינת **העובדות** בחברה זהו סיפור הצלחה, היות שהן עובדות בעבודה ששכר מכובד בצדה, עם אפשרויות לצמוח בתוך החברה בדרגה, בשכר ובידע המקצועי. והכול, תוך עבודה בחממה הקהילתית המוכרת להן ומבלי לוותר על קוצו של יוד בענייני הלכה וצניעות; נוסף לכך, **הקהילה** הצליחה למצוא פתרונות יצירתיים לשילוב בין הצורך בהטמעה בחברה לבין העמידה על עקרונות הכשרות, מבלי לוותר על האינטרסים המקצועיים והכלכליים של החברה או על הסטנדרטים הכשרותיים הנהוגים במגזר החרדי.

אחד המנכ"לים ב"יוניטסק" ממליץ לכל הקולגות שלו לשלב כח אדם מן הציבור החרדי בחברות שלהם, תוך הבטחה שהם לא יתחרטו על הצעד הזה כי אם ישאפו להרחיבו. ואילו המלצתו של סמנכ"ל הכספים למקבלי ההחלטות היא **להשקיע בחינוך**. כלומר, להכיר את השוני שמאפיין את המגזר החרדי ולהעניק לו את הכלים המתאימים, על מנת שיוכל להשתלב במעגל התעסוקה הכללי.

חברת "יוניטסק" מוגדרת כסיפור הצלחה - עם תחילת הפרויקט, עשו בהנהלת החברה שינוי תפיסה משמעותי, והגישה של החברה הייתה להקפיד על כל הכללים ההלכתיים לצד התייחסות שווה לכל העובדות מכל המגזרים. עם הזמן, מנהלי החברה הבינו שהעובדות החרדיות איכותיות מאוד בכמה היבטים, ולכן עשו צעד משמעותי נוסף ושילבו חרדים בהיי-טק. בכך הם מהווים מודל ודוגמה חיובית לשאר החברות והמעסיקים בארץ.

"כרמיסופט" – חברת תוכנה חרדית בכרמיאל

"מקווה שתוכל להרחיב ולהעמיק את סיפור ההצלחה הזה ואף להגדיל את העשייה למען המגזר החרדי באזור הגליל בכלל"

"כרמיסופט" Karmisoft

חנינה פרדימן – מנכ"לית

ומנהלת שיווק

כתובת: כרמיאל

את חברת "כרמיסופט", חברת היי-טק בכרמיאל שעוסקת בכתיבה ובפיתוח תוכנות, הקימה **חנינה פרדימן**, במקור - חילונית מקיבוץ נאות מרדכי, והנדסאית תוכנה מצטיינת מטעם הטכניון, שבשלב מסוים בחייה הפכה לחרדית. חנינה היא בעלת ניסיון רב ומגוון – היא הועסקה ע"י חברת VOLVO בשוודיה, עסקה עם סטף ורטהיימר בפיתוח משחקי חשיבה מעץ, עבדה בחממות טכנולוגיות, סייעה ליזמים לפתוח חברות, עבדה במפעל היי-טק לייצור אנטנות למכשירים סלולריים ואף תיפקדה כמנהלת שיווק. עם חזרתה בתשובה והעתקת מקום מגוריה לכרמיאל המאכלסת קהילה חרדית גדולה, חנינה נחשפה אל הצורך הדחוף בפיתרון בעיית התעסוקה בקרב הנשים החרדיות באזור הגליל. אי לכך, היא פנתה אל ראשי הקהילה המקומית והציעה להם להקים חברת היי-טק שתעסיק נשים חרדיות במסגרת שמתאימה לאורח החיים החרדי.

תהליך הקמת החברה ושילוב העובדות החרדיות בה החל בפנייה אל חברת מטריקס במטרה שזו תפתח מרכז תעסוקה לנשים חרדיות בכרמיאל. הואיל ותשובתה של מטריקס בוששה להגיע, חנינה החלה בתהליך של הקמת חברה פרטית. לצורך

כך, היא העבירה את המטלה של כתיבת התכנית העסקית של החברה לידי של ידיד שמתמצא בכך ואילו היא התרכזת במשימת גיוס ההון ההתחלתי לחברה. לאחר מאמצים מרובים, היא מצאה אישה חרדית ירושלמית שהשקיעה את הכסף בהקמת החברה. וכך, לאחר קשיים ומכשולים רבים שהתעוררו במהלך הדרך, אך עם הרבה נחישות ורצון, הוקמה החברה בינואר 2010. לאחר כחודש מיום הקמתה, הצטרפה אליה שותפה. במהלך שלושת החודשים הראשונים גייסו השותפות שלוש עובדות חרדיות שהחלו במלאכת כתיבת התוכנות. ככל שמספר ההזמנות לכתיבה ולפיתוח תוכנות עלה, עלה גם מספר העובדות החרדיות בהתאמה. היום, כשנתיים מהקמת החברה, מועסקות ב"כרמיסופט" **שש עשרה עובדות חרדיות**, בוגרות בית יעקב ובעלות תואר של הנדסאיות תוכנה.

לצורך העסקת העובדות החרדיות בחברה, היה צורך לבצע כמה פעולות היערכות: ראשית, להתאים את אופני התקשורת בין הממונה והעובדים בחברה לבין העובדות החרדיות; שנית, מאחר שהחברה רגישה לצורך לשלב בין חיי המשפחה ובין העבודה, סוכם שהעובדות מסיימות את עבודתן בשעה ארבע וחצי אחר הצהריים, ולא בשעות הערב, כפי שמקובל בענף; שלישית, החברה מקפידה על סגירת שעריה בימי חול המועד; ולבסוף, קיימת רגישות לצורך למצוא בסביבה הקרובה 'כולל' איכותי בו יוכלו בעליהן של העובדות ללמוד תורה.

וכך, למרות הקושי בגיוס לקוחות מהמגזר החרדי שהעדיפו לעבוד עם חברות מהמגזר הכללי, ואף על פי שהמטרה להעסיק ראש צוות חרדית לא עלתה יפה, **נראה שתוצאות השילוב** בין העובדות החרדיות ובין יתר העובדים מהמגזר הכללי **הן חיוביות**, ולמרות השוני הקיים ביניהם, הרי ששוררים ביניהם יחסים נעימים והבנה הדדית. כמו כן, לקוחות מקומיים וחיצוניים של החברה מעריכים מאוד את היוזמה להעסיק חרדיות בפיתוח ובכתיבת תוכנות, ואף מביעים את התפעלותם מהתוצר הסופי המתקבל תחת ידיהן. לפיכך, הציפיות לעתיד של בעלות החברה הן להקים בעשר השנים הקרובות מוקדים נוספים רבים של חברות היי-טק באזור צפון הארץ, בהם תועסקנה נשים חרדיות שיתגוררו בסמיכות. וכך, אף על פי שחניתה מרגישה

שהחברה אינה מתקדמת בפעילות כפי שהיא קיוותה ותכננה, הרי שהתקווה לעתיד היא להתפתח ואף לגייס אליה נשים חרדיות נוספות.

לכן, ניתן לקבוע שהסיפור של הקמת חברת "כרמיסופט" ושילוב העובדות החרדיות בתחומה מהווה סיפור הצלחה. עבור **חנינה פרידמן**, הקמת חברה לפיתוח תוכנה, שמעסיקה בין שורותיה עובדות חרדיות, מהווה הגשמת חלום, והיא **מקווה שתוכל להרחיב ולהעמיק את סיפור ההצלחה הזה ואף להגדיל את העשייה למען המגזר החרדי באזור הגליל בכלל**; נוסף לכך, הנשים החרדיות שמועסקות בחברה מוערכות מאוד בקרב קהילותיהן ובקרב בני משפחותיהן.

המלצותיה של חנינה למקבלי ההחלטות הן: ראשית, להתאים את הקריטריונים להכשרה מקצועית ולקבלת תקציבים בין חברות קטנות ובין חברות גדולות. כלומר, בעוד שהחברות הגדולות זוכות לתקציבים לצורך הכשרת עובדים ממוסדות המדינה, הרי שהחברות הקטנות מממנות את ההכשרות הללו בעצמן. תופעה זו יוצרת קושי גדול מאוד בגיוס עובדות לחברות הקטנות; שנית, מאחר שאת הפרויקטים הגדולים מטעם המדינה מקבלות החברות הגדולות בלבד, הרי **שיש לשנות את תנאי הסף לקבלת אותם פרויקטים**, כך שגם חברה כמו חברת "כרמיסופט" שנמצאת בפריפריה תוכל לזכות בהם.

קבוצת אמן מחשבים בע"מ

מעניקה ללקוחותיה פתרונות מקומיים

שילבה בין שירותיה כ-150 עובדות חרדיות במהלך חמש שנים

קבוצת אמן מחשבים בע"מ

Aman

מרים אורבך – מרכזת מיזם

"תהילה" בקבוצת אמן

כתובת: בני ברק

בשנת 2007 הקימה קבוצת אמן מחשבים בע"מ את מיזם "תהילה" – השמת חרדיות בתחום פיתוח/בדיקות תוכנה, על מנת להעניק ללקוחותיה - חברות ישראליות ובינלאומיות - פיתרון מקומי עם סביבות פיתוח מאתגרות. במשך השנים שחלפו מאז הקמתה, **שולבו ב"קבוצת אמן" יותר מ-150 עובדות חרדיות**, חלקן עובדות אצל לקוחות החברה כעובדות מיקור-חוץ וחלקן עובדות במחלקת הפיתוח של החברה. כיום, מיזם "תהילה" מעסיק כ-80 תוכניתניות ובודקות תוכנה חרדיות, כולן הנדסאיות תוכנה או בוגרות תואר ראשון מצטיינות. העובדות הללו ניחנות במוטיבציה גבוהה שמאפשרת ל"קבוצת אמן" להציע שירותים ברמה גבוהה ובעלויות אטרקטיביות.

קבוצת אמן מציעה ללקוחותיה - באמצעות **תכנית "תהילה"** - להעסיק עובדות חרדיות בעלויות נמוכות, יחסית, באחת מתוך שלוש האפשרויות הבאות: הראשונה, שהעובדות יעבדו באתר הלקוח On Site, כלומר, עובדות שנמצאות במקום העבודה של הלקוח עצמו; השנייה, שהעובדות יעבדו במשרדי "קבוצת אמן" (Off Shore), כלומר, עובדות שיפעלו מחוץ לגבולות מקום העבודה של הלקוח; והאחרונה,

שהעובדות יעבדו בקבוצת אמן, ואחת לשבוע ייסעו למקום העבודה של הלקוח לצורך ישיבות עבודה עמו.

במקרה של עבודה אצל הלקוח, ננקטת היערכות מיוחדת. לצורך כך, החברה מדריכה את הצוות "המארח" בדרישות הסביבתיות עבור העובדות החרדיות, כמו ישיבה של כמה עובדות בחדר נפרד. החברה מציידת את העובדות בכל העוזרים הפיסיים שדרושים להן וכן עורכת ביקורי עובדים, כדי לבדוק שהכול מתנהל לשביעות רצון הלקוח והעובדות. החברה משקיעה רבות גם בתחום החברתי הייחודי של העובדות, קרי בארגון טיולים, בפיתוח ערבי גיבוש, בהפקת כנסים לפני החגים וכדומה. ככלל, וכאישה חרדית שעובדת שנים רבות במגזר הכללי, מרים מסייעת ככל שניתן לעובדות החברה להשתלב בסביבות העבודה השונות ולהתקדם בסולם הדרגות בה, תוך כדי שמירה על צביון הייחודי.

שאלנו את מרים **בנוגע לתוצאות השילוב של העובדות החרדיות בחברה.** לדבריה, על אף הסטיגמה השלילית שקיימת על החברה החרדית בתקשורת, בפועל כל המעסיקים מרוצים מאוד ומעריכים מאוד את עבודתן ואת יכולותיהן של העובדות. בתוך כך, הלקוחות מציינים לטובה את עבודתן המעולה ואת מוסר העבודה הגבוה שלהן. מבין הלקוחות של "תהילה" נמצאות חברות גדולות ומוכרות, דוגמת: התעשייה האווירית, ביטוח ישיר, סלקום, שופרסל, לאומי קארד, חברת החשמל, אורדע-פרינט, מנורה ו-AIG.

מרים מגדירה את מיזם "תהילה" כסיפור הצלחה חיובי לכל דבר ועניין. יתרה מזו, היא מאמינה שבשנים הקרובות נראה נשים חרדיות בכל מפעל וארגון או בחברות היי-טק, אם כי ההבדל בין עובדות חילוניות לבין עובדות חרדיות יישמר תמיד, מאחר שעובדת חרדית שתשתלב בחברה ישירות מלימודיה בסמינר תצטרך ללמוד ולהכיר את העולם העסקי בשונה מאישה חילונית לאחר שירותה הצבאי. עם זאת, המעוניינות, ילמדו להתגבר על כל הקשיים ועל כל המכשולים, ויצליחו להתקדם ולהצליח.

למרים ישנן כמה **המלצות** למקבלי ההחלטות: ראשית, **לשנות את התדמית** השלילית שיש למגזר החרדי בחברה הכללית, תדמית הנוצרת בתקשורת. תחת זאת, יש להעניק למגזר החרדי את הכבוד ואת המצוינות הראויים לו; שנית, להימנע מעריכת **השוואה** בין המגזר החרדי לבין המגזר הערבי. כלומר, חשוב לתת קדימות לשילוב ולרווחת מרכיבי העם היהודי בחברה הכללית, על תפוצותיו ועל נגזרותיו; שלישית, לצורך שילובם המוצלח של העובדים החרדים במעגלי העבודה הכלליים, על המגזר החרדי לדעת לשמור על צביון היהדות. כלומר, על החינוך החרדי ללמד את בוגריו לפתח **חוסן רוחני** בסביבה כללית בבחינת "הקנקן יכול להיות חדש, אך היין המשובח תמיד יהיה הישן יותר". לדבריה של מרים, בחינוך החרדי יש דגש חזק מאוד על טיפוח המוסר, על האמון ועל המידות הטובות. עם זאת, בתקופה האחרונה, ובשל ההתפתחות הדרמטית בכל תחומי הטכנולוגיה, יש ירידה תלולה במוסריות ובערכות ההדדית. לכן, חשוב מאוד לשמור על הערכים לאורם חונך הציבור החרדי; ולבסוף, יש לשמר את **המודל ההיסטורי** המוכר ולזכור כיצד הדורות הקודמים הקריבו את עצמם למען שמירת היהדות, למרות כל הקשיים הכרוכים בכך.

"קוולייטסט" – חברה לאספקת שירותי בדיקות

תוכנה

העובדות החרדיות הן מנהלות צוותים

קוולייטסט QualiTest

טלי שם טוב – מנכ"ל

כתובת: פתח תקווה

om

"קוולייטסט" היא חברה שמספקת שירותי בדיקת תוכנה, אשר נוסדה על ידי שני ישראלים בשנת 1997. כיום זוהי חברה בינלאומית שמעסיקה יותר מ-1,300 עובדים בארץ וברחבי העולם. מאז הקמתה ועד לימים אלה, החברה נמצאת במגמה של התפתחות ושל צמיחה. בישראל מועסקים כ-950 עובדים ועובדות והיתר מועסקים בחו"ל. יותר ממחצית מעובדי החברה מועסקים במיקור חוץ. **הרעיון לשלב עובדות מקרב הציבור החרדי** נולד מהפוטנציאל הגדול הגלום בשילוב אנשים בעלי כישורים ויכולות במסגרות מיקור החוץ של החברה.

לפני תחילת השילוב, אנשי **"מפתח"** (מרכז פיתוח תעסוקה לחרדים) העבירו ללקוחות החברה תדריך ונוהלי התנהגות עם הקהילה החרדית. **תהליך קליטת העובדים החרדים** בחברה התבסס על הרעיון לייצר **מתחמי עבודה** שמתאימים לתפיסת העולם החרדית, בין אם של עובדי החברה ובין אם של לקוחותיה, ובכלל זה התאמה של הציוד במקום. אי לכך, בשנת 2008 הוקמו מתחמים ייעודיים ראשונים של החברה עבור הנשים מקרב הציבור החרדי. בבואה לשלב את נשות הפרויקט בחברת היי-טק גדולה בתחום התקשורת בירושלים, החברה זכתה לשיתוף פעולה עם הסמינר של גברת יפה דרעי. בתקופת **ההכשרה**, נשות הסמינר למדו את רזי המקצוע ואת אופי העבודה עם הציבור הכללי הן בהיבט האישי והן בהיבט החברתי, על

החשיבות שבעמידה ביעדים ועל אופן ניהול פגישות עם לקוחות. יש לציין שהנשים הללו קיבלו שכר מלא לכל אורך תקופת ההכשרה שלהן. פעולות נוספות שהיה צריך לנקוט לצורך שילובן המוצלח של הנשים בחברה היו ניהול קשר עקבי עם **רבנים** מקהילות שונות בחברה החרדית, התאמת האופי והתכנים של **אירועים חברתיים** במקום אל העובדות החרדיות ואספקת **אוכל כשר** למהדרין עבורן. ככלל, גיוס העובדים החרדים נערך בשיתוף פעולה עם סניף "מפתח" צפון שבניהולו של מר יוסי קליין, וגיוסן של העובדות החרדיות התבצע בשיתוף פעולה עם גברת פייגי פרקש ועם גברת שיינדי באבאד מארגון "**תמך**" (ארגון המתווך בין המעסיקים לבין נשים חרדיות).

תהליך שילובן של העובדות החרדיות בחברה לא היה נטול קשיים. קושי ראשון משמעותי הוא **היקף השעות** המצומצם שנשים אלו יכולות לעבוד מחוץ לביתן, שמונה שעות בלבד, כלומר היקף מצומצם מאוד של שעות, יחסית לנהוג בחברות היי-טק אחרות; קושי שני הוא **קושי מנטאלי**. הנשים הללו התחילו את דרכן בחברה כשהן צעירות מאוד, לאחר תקופת לימודיהן, ללא היכרות עם שוק העבודה כלל ועיקר. תקופת ההכשרה שלהן היתה מורכבת ולא פשוטה. עם זאת, רצונם של כל הצדדים בהצלחת התהליך הביא אותם להתגבר על הקשיים הללו בהצלחה. וכך, אם בתחילת הדרך הועסקו בחברה 15 נשים, הרי שכיום מועסקות בה יותר מ-100 נשים חרדיות. יתרה מכך, נוסף לשילובן של העובדות ב"קווליסט", ישנן נשים שהשתלבו במספר חברות מובילות, כמו: בנק לאומי, אלביט ובזק. לדבריה של גברת שם טוב, הגידול המשמעותי בהיקף העובדות החרדיות בחברה מעיד על **תוצאותיו החיוביות של המיזם**.

טלי מגדירה את התהליך ש"קווליסט" עשתה **כסיפור הצלחה** לכל דבר ועניין. העובדות החרדיות ששולבו בחברה עמדו בכל ציפיותיה ואף מעבר לכך. כלומר, אם בתחילת הדרך העובדות התמודדו עם תכנים שאינם מורכבים, יחסית, הרי שככל שהחברה נחשפה למקצועיותן של אותן עובדות, היא העבירה להן עבודה מורכבת ומשמעותית יותר; היבט נוסף של ההצלחה של הפרויקט הוא **מנהלות הצוות** והתפקידים הניהוליים הנוספים שמאיישות העובדות החרדיות אשר מובילות

פרויקטים מול לקוחות החברה; נוסף לכך, הנשים החרדיות שנושאות תואר של הנדסאיות או של בעלות תואר ראשון מספקות **תפוקה גבוהה מאוד** לחברה בעמידתן מול לקוחות בסדרי גודל גדולים שמורגלים בעבודה מול מהנדסים בעיקר. ובמילים אחרות, נראה שכל הצדדים בעניין מביעים שביעות רצון – ההנהלה מרוצה מאוד מהתהליך ומעודדת אותו כל העת, והקהילה החרדית עוברת אף היא שינוי תפיסתי חיובי בהקשר זה. בעתיד, טלי מקווה להגדיל את היקף העובדים החרדים במקום, ואת היקף העובדים החרדים הגברים בפרט.

לפיכך, **המלצותיה של טלי לדרג מקבלי ההחלטות** בכל הנוגע לשילוב עובדים חרדים בשוק התעסוקה הן: ראשית, שמוסדות הממשלה יתמכו ויעודדו שילוב חרדים גם במתחמים חיצוניים; שנית, שגופים, דוגמת הג'וינט ו"תמך" יגבשו הכשרות והדרכות במסגרת של הסמינרים ושל המכללות בנושא האופן בו יש להתנהל בשוק העבודה, כלומר יבצעו עבודת הכנה לקראת שילובם של עובדים מהציבור החרדי בשוק התעסוקה הכללי; ולבסוף, שהמכללות והסמינרים יחשפו את מגוון האופציות שקיימות בפני הנשים החרדיות.

קוקה קולה

בעלת נכונות, פתיחות וגמישות גבוהות לשלב חרדים בין שורותיה

קוקה קולה Coca Cola

עינב מרגלית – רכזת גיוס

כתובת: בני ברק

hi@il

חברת קוקה קולה ישראל הוקמה בשנת 1968. היא משמשת כחברה מרכזית לייצור משקאות קלים. היא עוסקת בייצור, בשיווק, במכירה ובהפצת משקאות תחת זיכיון של החברה האמריקאית "The Coca-Cola Company". **חברת קוקה קולה מובילה את שוק המשקאות בישראל**, החל ממשקאות מוגזים, דרך משקאות קלים ומיצים טבעיים וכלה בבירה. החל משנת 2005 עוסקת החברה גם בשוק מוצרי החלב. מפעל הייצור של החברה בישראל והנהלתה הראשית ממוקמים בעיר בני ברק. החברה פרוסה על פני שישה מרחבי הפצה ומכירה ברחבי הארץ: בירושלים, בשורק, בחיפה, בהוד השרון, בבאר שבע ובאילת. מרכז השירות הארצי של החברה שבו מתבצעים הטיפול והאחזקה של ציוד הקירור והמזיגה של החברה ממוקם בסמוך לצומת רעננה. במסגרת החברה מועסקים אלפי עובדים בייצור, בשיווק, במכירה, בהפצה ובלוגיסטיקה בכל ששת מרחביה ברחבי הארץ.

בהיותה חברה בעלת אפשרויות העסקה וקידום, המעניקה יציבות לעובדיה ומוכיחה את עצמה פעם אחר פעם בסל ההטבות והרווחה המורחב אותו היא מעניקה לקהל עובדיה, גילתה חברת קוקה קולה ישראל **שהנתונים הללו הינם בעלי ערך מרכזי עבור האוכלוסייה החרדית**. תוך הבנה שמספר המועמדים לעבודה בשוק התעסוקה הכללי הולך ומתדלדל, החלה החלה ללמוד בשנה האחרונה את אופייה ואת טיבה של האוכלוסייה החרדית. או אז היא גילתה את הפוטנציאל הגדול הטמון

במגזר זה, על אנשיו האיכותיים, החרוצים, הנאמנים ובעלי מוסר העבודה הגבוהה. לפיכך, בתיווכה של גברת יעל סלון מתב"ת (תנופה בתעסוקה, מטעם ג'וינט ישראל) נוצר קשר עם מר יוסי קליין, מנהל סניף "מפתח" צפון (מרכז פיתוח תעסוקה לחרדים), אשר משמש, מבחינת החברה, כמנהל תיק לקוח ומנחה את הארגון לאורך התהליך כולו.

חברת קוקה קולה הקדישה תקופה ארוכה להערכות ובדיקות, ולפני כחצי שנה הוחלט לעשות מעשה וליצור קשר עם מר צביקה פרידמן מפרויקט שח"ר (שירות חרדים בצה"ל), על מנת לקלוט בוגרי התכנית בחברה. בהמשך, החברה ערכה יום גיוס מרוכז לצורך מתן הסבר למועמדים לעבודה בנוגע לחברה ולתפקידים השונים שזו מציעה. נכון להיום, בחברה הראשית עובדים כעשרים עובדים חרדים, ובקבוצות החברות בה - עוד כשלושים וחמישה עובדים חרדים. וזהו רק ההתחלה.

לדברי גברת עינב מרגלית, יש צורך להמשיך וללמוד את האוכלוסייה החרדית. כך, למשל, על צוות משאבי אנוש של החברה ללמוד את דפוסי ההתנהלות מול המועמדים החרדים, וכיצד יש להתמודד עם אברכים חסרי ניסיון עוד קודם שהם מגיעים לצורך הצגת מועמדותם לתפקידים שונים בחברה. היערכות נוספת שעל החברה לבצע היא להסביר לקהל המועמדים החרדים את ההכנה ואת הנכונות הרבה שיש מצד החברה להעסיקם, את הפתיחות הגבוהה שלה ואת הגמישות שהיא יכולה לבטא, על מנת להקל את השתלבותם בין שורותיה. השתלבות זו מושגת באמצעות התאמת סביבת העבודה בהתאם לתפיסת עולמם החרדית.

לפי עינב, על מנת להוביל את האוכלוסייה החרדית לצמיחה ולהתפתחות, יש לתרגם את החזון ואת התקווה הגדולה של החברה הלכה למעשה ולהרחיב את הפרויקט של גיוס העובדים החרדים אל שורות החברה באמצעות תהליכי "חבר מביא חבר". באמצעות תהליך זה, כל עובד שיביע סיפוק ושיביעות רצון מסביבת העבודה שלו ומהתנאים הטובים להם הוא זוכה ישכנע את חבריו להצטרף לחברה.

המלצותיה של עינב לדרג מקבלי ההחלטות בנוגע לשילובם של חרדים בשוק
התעסוקה הכללי הן: שהמעסיקים יכשירו את עובדיהם בהתאם לדרישות העבודה
במקום, כמו עידוד להוצאת רישיונות נהיגה סוג ג'; ולחשוף בפני המגזר החרדי את
עולם התעסוקה, על מנת להקל על כל המעורבים בעניין ולהימנע ממכשולים שעלולים
להופיע בהמשך הדרך.

"רייצ'יפ" – חברת פיתוח ואימות שבבים

חברת היי-טק שהוקמה על ידי אישה חרדית ומעסיקה בעיקר
עובדות חרדיות

Rachip רייצ'יפ

רחלי גנות – מנכ"ל

"רייצ'יפ" (Rachip) – חברת פיתוח ואימות שבבים לתעשיית המוליכים למחצה ולמערכות החומר והתקשורת - הוקמה בבני ברק בשנת 2007. בין לקוחותיה הבולטים נמצאים: קיינס, טאואר-ג'אז, נוקיה סימנס, Microsemi, Wisair, מלנוקס, סאנדיסק וצורן. חברת "רייצ'יפ" עברה מסלול מעט שונה מזה שעוברים חברות דומות בתחום ההיי-טק. כלומר, בניגוד לחברות האחרות שמאופיינות במשרדים מעוצבים, שמגייסות את הונם ממשקיעים ושמעסיקות משרות הנהלה יוקרתיות, הרי שחברה זו ממוקמת בצניעות במרכז העיר בני ברק, היא לא גייסה כספים מקרנות, אלא היא מתקיימת בזכות עצמה, או ליתר דיוק בזכות יזמית חרדית: מייסדת ומנכ"לית החברה, היא גברת רחלי גנות, אישה חרדית כבת 30, אם לשלושה.

יתרונותיה של חברת "רייצ'יפ" עבור לקוחותיה נעוצים ביכולת שלה לספק ללקוחותיה, באמצעות שירותיה הזולים והיעילים, איזון תקציבי לפרויקטים. החברה יכולה להוזיל את עלות הפיתוח של הפרויקטים השונים בשליש ואף ביותר, דבר אשר מהווה גורם מפתח עבור חברות רבות ששמות את הדגש על הסכום הכולל שמופיע

בשורה התחתונה. ובתוך כך, במקום להיכנס למשבר בעקבות המשבר הכלכלי האחרון בענף ההיי-טק, המצב דווקא תרם לצמיחתה של החברה - הלקוחות שהיו חייבים להמשיך ולפתח והיו מעוניינים לחסוך בעלויותיהן גילו את חברת "רייצ'פ" כפיתרון הטוב ביותר עבורן. יתרה מזו, אם בשנת 2007 הרגישה רחלי שהחברה מהווה איום על המהנדסים הישראליים, הרי שכיום המהנדסים רואים בחברה גלגל הצלה. גם תאגידים אמריקניים, אשר אינם עובדים עוד עם מרכזים בישראל בשל עלויותיהם הגבוהות, נעזרים ב"רייצ'פ" ככזו שיכולה לעזור להם מבלי לפגוע ברמת הביצוע.

בעקבות פריחתן של חברות שירותי התוכנה שמעסיקות מהנדסות חרדיות, ובשל המחסור בכוח אדם מקצועי בתחום שירותי החומרה, רחלי זיהתה את **ההזדמנות לשילובן של מהנדסות חרדיות** גם בתחום מורכב זה, למרות שידעה שתתקשה באיתור מימון חיצוני. המטרה שלה הייתה להעניק לנשים חרדיות, אקדמאיות ומחוננות, הזדמנות לממש את יכולותיהן ואת כישוריהן ובמקביל לבנות גם את תחום ההיי-טק הישראלי מאיכויותיהן של אותן נשים. בניגוד למקובל במקרים דומים, גב' גנות לא פנתה אל משקיעים חיצוניים. לדבריה, החברה התחילה עם הון עצמי מינימלי ועם הכשרה ראשונית של מהנדסות. "המזל הגדול שלנו הוא שהשוק היה צמא לעובדים בתחום. הייתי מעורבת בכל הפרויקטים הראשונים באופן עצמאי, עם עוד שתיים-שלוש מהנדסות. ובהמשך, פרויקט הביא פרויקט, וכיום חברות רבות מגלות פתיחות גדולה להעסיק עובדות חרדיות לאור יתרונותיהן", אומרת רחלי. כיום, "רייצ'פ" מעסיקה **כשבעים עובדים, מרביתן הינן נשים חרדיות**. בניגוד למקובל בחברות אחרות, ב"רייצ'פ" הנשים אינן עוסקות בפרויקטים המסורתיים שמתכנתות מבצעות, כמו: בניית אתרי אינטרנט, עבודה עם מסדי נתונים או בדיקות, אלא **מאיישות תחומים שלרוב ממלאים מהנדסים בוגרי הטכניון**. זאת ועוד, הנשים הללו נמצאות בחזית הטכנולוגיה והן **שותפות בתכנון המוצרים של החברה**.

תהליך **גיוס העובדות נערך בשיתוף פעולה מלא** עם גורמים שונים: עם מנהלות מסלולי התוכנה של **הסמינרים החרדיים**; עם **מרכזי "מפתח"** (מרכז פיתוח תעסוקה לחרדים), אשר מכירים את החברה ופועלים אתה יד ביד לצורך שיבוץ נכון של

העובדות בתפקידים השונים בחברה; עם ארגון **תמך** (ארגון המתווך בין המעסיקים לבין נשים חרדיות) ועם **משרד התמ"ת** (משרד התעסוקה, המסחר והתעשייה) שמסייעים בהכשרת העובדות. בתחילת שנת 2012 נפתח הסניף החיפאי של החברה בסיועם של הגורמים שהוזכרו לעיל. כשרחלי נשאלת בנוגע לתהליך גיוס העובדות לחברה ובנוגע להיערכות שהיה צורך לעשות על מנת לבצע את שילובן של אלו בחברה, הרי שלפיה, הנשים מגישות את מועמדותן לחברה עם סיום לימודיהן. אלו שנמצאות מתאימות עוברות הכשרה מאומצת שבסופה הן משתלבות בפרויקטים בתחום השבבים. מלבד זאת, במהלך שנת עבודתן הראשונה, כל עובדת זוכה לקבל הדרכה צמודה וחניכה לגבי התנהלותה במשרה, טיפים להצלחה ועדכון בנהלים ובצורות ההתקשרות הנאותה עם לקוחות החברה. הואיל ומרבית המועסקות בחברה הן נשים, יש צורך בהתנהלות שונה: "למשל, העובדים הגברים לא משתתפים בימי הכיף שלנו. כל העובדות מוזמנות פעם בשבוע לאימון במכון לעיצוב הגוף על חשבון החברה, והגברים לא שותפים לזה", אומרת רחלי. נוסף לכך, החברה מגלה גמישות מבחינת שעות העבודה במקום וגם מבחינת האפשרות **לבצע את עבודתן מהבית**. לצורך כך, החברה מספקת לעובדותיה מחשב נייד ומודם אלחוטי, מאחר שלמרבית הנשים אין מחשבים ואינטרנט בביתן.

לדברי רחלי, **תוצאות השילוב של העובדות החרדיות במקום הינן חיוביות מאוד**. ולראיה, בסקרי איכות שנערכים מדי חודש בין לקוחות החברה, אלו מציינים את המקצועיות הרבה, האמינות והיסודיות של העובדות, ואת נכונותן הרבה לבצע סוגים שונים של עבודה, ללא שיקולי יוקרה, כבוד או אינטרסים של קריירה. גם הנשים החרדיות נתרמות מעבודתן בחברה. הן נהנות משיפור במעמדן בקהילה כתוצאה מכך שהן מוסיפות לעצמן נקודות זכות בנושא השידוכין, הן זוכות להכנסה גבוהה ולביטויי הערכה כלפיהן.

לסיכום, "רייצ'פ" ממשיכה להתפתח ולהתרחב עם תכניות שונות לפתיחת סניפים נוספים ברחבי הארץ, בעבודה עם לקוחות מרחבי העולם, ואף מגבשת כיום תכניות בנוגע לפיתוח מוצרים ייחודיים משלה. הצלחת קליטתן של עובדות חרדיות לחברה מעודדת את בעליה להעסיק נשים חרדיות נוספות בין שורותיה.

"תבונה מילניום" – שותף זהב של חברת

מיקרוסופט

כמחצית מכלל העובדים בחברה הינם מהמגזר החרדי.
ממליץ לדרג מקבלי ההחלטות לעודד גיוס מרבי של עובדים מקרב
האוכלוסייה החרדית לתעשיית ההיי-טק

תבונה מילניום

אבי רוגובסקי – מנכ"ל

חברת "תבונה מילניום" הינה שותף זהב של חברת מיקרוסופט ובשנת 2007 היא אף הוכרה כשותף מנוהל של החברה. החברה עוסקת בפיתוח, בהקמה וביישום של מערכות מידע ממוחשבות באמצעות טכנולוגיות מתקדמות, ומתמחה בתחומים רבים נוספים. לחברה יש סניפים בשלוש ערים ברחבי הארץ: בתל אביב, בירושלים ובפתח תקווה. "תבונה-מילניום" מעסיקה כמאה וארבעים עובדים בתפקידים שונים: מומחים טכנולוגיים בסביבות שונות, מנהלי פרויקטים, מנתחי מערכות, טכנולוגים, תוכניתנים, מטמיעים, מדריכים, מידענים ומהנדסי תוכנה. כמחצית מהעובדים הללו מועסקים אצל לקוחות החברה באתרים שונים ברחבי ארץ. במשך תקופת עבודתם, העובדים הללו מקבלים הכשרה ותמיכה מקצועית מתמשכת ממרכז החברה.

גיוסם של העובדים החרדים אל החברה החל לאחר שבוגרות "מכון לוסטיג" ביצעו פרויקטים ב"תבונה-מילניום" ובעקבות הקשר שנוצר עם הרב אילני, מנהל

המכון. וכך, לאחר שנוצרה היכרות עם המכון ועם הנשים החרדיות, החברה החליטה להעמיק את היכרותה עם הנשים הללו ולקלוט אליה את בוגרות המכון המצטיינות ביותר. עם זאת, גיוסן של הנשים החרדיות לחברה אינו מתבצע רק ממכון לוסטיג, אלא מכלל הסמינרים והמכללות, והוא נעשה בשיטת "חברה מביאה חברה". כך גם מתבצע גיוס הגברים החרדים לשורות החברה. כיום, **כמחצית מכלל העובדים בחברה הינם עובדים מהמגזר החרדי**. חלקם עובדים באחד מסניפי החברה וחלקם האחר עובדים אצל לקוחותיה השונים. מתוך כלל העובדים החרדים, כ-80% הן נשים וכ-20% הם גברים. בעוד שחלק מהנשים הן נשואות טריות או רווקות, הרי שמרבית הגברים הינם מבוגרים ובעלי משפחות.

החברה ביצעה את כל הצעדים הנדרשים לצורך הכשרת והתאמת מקום העבודה עבור הנשים שמגיעות מקרב האוכלוסייה החרדית. לפיכך, החברה מהווה מקור משיכה גדול עבור נשים חרדיות נוספות, אשר יודעות כי הן לא תתקלנה בבעיות צניעות או בבעיות כשרות ב"תבונה-מילניום". זאת ועוד, לפני כשנתיים החלו לקיים בחברה קורסים לבנות שסיימו את לימודיהן, להכשירן ולהסמיכן לתפקידים שדורשים הסמכה מיוחדת. מימון חלק מהקורסים נעשה על ידי החברה וחלקו האחר מומן על ידי קרנות כמו עמותת **תמד** (ארגון המתווך בין המעסיקים לבין נשים חרדיות).

לפי אבי רוגובסקי, מנכ"ל החברה, למרות הקשיים שמאפיינים תעסוקתן של נשים חרדיות, דוגמת קצב הילודה המוגבר ויציאתן השכיחה של הנשים לחופשות לידה, דבר שפוגע בתהליכי העבודה, הרי שעניין זה נלקח בחשבון בטרם עת. בזכות הרצון הטוב שקיים אצל כל הצדדים, **ניתן לראות שתהליך שילובם של העובדים החרדים במקום הצליח**. הצלחה זו נובעת, בין השאר, ממוסר העבודה הגבוה של העובדים, מיכולותיהם המקצועיות יוצאות הדופן, כמו לימוד עצמי, וממעלותיהם הרבות. אחד הסימנים להצלחת קליטתם של העובדים החרדים ב"תבונה-מילניום" הוא שחלק ניכר מכלל העובדות החרדיות בחברה עברו לעבוד בחברת מיקרוסופט

לאחר שהשלימו את הפערים הנדרשים ולאחר שהתגברו על הקשיים שנבעו מצעד זה. כיום הן עובדות ברמה מקצועית בינלאומית.

כמנכ"ל החברה, חזונו של אבי הוא **שהחברה תכשיר קבוצות עובדים חרדים בנושאים מקצועיים ברמה הגבוהה ביותר**, ושבמקביל, העולם החרדי יגלה פתיחות בנוגע לשילובן של נשים חרדיות בשוק התעסוקה ובעבודה מול לקוחות מהמגזר הכללי.

לסיכום, **המלצתו של אבי** למקבלי ההחלטות בכל הנוגע לשילובם של חרדים בשוק העבודה היא **לגייס לתעשיית ההיי-טק כמה שיותר עובדים ועובדות מקרב האוכלוסייה החרדית לאור יתרונותיהם הבולטים**. ובמילים אחרות, כישוריהם, יכולותיהם ומאפייניהם של אנשים מהמגזר החרדי – נאמנות, מוסר עבודה גבוה, יכולת עצמית להשלמת פערים והתגברות על קשיים – הם נכס לכל מנהלי כוח האדם באשר הם.

"תקשוב" – חברת Call Center

החברה הפיקה מסמך הבנות בנוגע לצרכיהם הייחודיים של העובדים
החרדים

"תקשוב" –

חברת Call Center

אריק גולד – מנהל מחלקת גיוס

"תקשוב" הוקמה בשנת 1996, וכיום הינה חברת ה-Call Center

הגדולה והמובילה בתחומה בישראל. החברה מנהלת מוקדי Contact Centers ייעודיים - מרכזים אליהם פונים לקוחות באמצעות התקשרות מרחוק, בדרך כלל באמצעות טלפון, במטרה לקבל סיוע בפעילותם מול הארגון. במוקדים אלו משתלבות מערכות תקשורת ומחשוב מתקדמות, ובאמצעותן מקיימים נציגי השירות מפגשים שירותיים, שיווקיים ומכירתיים איכותיים עם לקוחות הקצה. "תקשוב" מעניקה את שירותי הפעלת המוקדים שבניהולה במיקור חוץ (Outsourcing) עבור ארגונים שונים, ומשמשת כזרוע תפעולית מתמחה שלהם. תפיסת השירות ב"תקשוב" מבוססת על עקרונות של שיתוף פעולה עסקי, זהות אינטרסים ושקיפות מלאה והיא מאפשרת ללקוחותיה העסקיים בקרה שוטפת על הנעשה במוקד. הובלתה של "תקשוב" מתבטאת בכמה תחומים: בעמידתה ביעדי השירות הגבוהים ביותר; בהיקף התשתיות שלה; ובנפחי הפעילות שלה. ולראייה, החברה פועלת משישה אתרי פעילות שפרוסים

ברחבי הארץ, היא מפעילה 2,200 עמדות Call Center מתקדמות, מעסיקה כ-3,500 עובדים ומנהלת יותר מ-400,000 מפגשי שירות ומכירה מדי יום.

הרעיון ל**שילוב עובדים חרדים** ב"תקשוב" נבע מתוך האידיאולוגיה הסדורה של מר אריק גולד בנושא. ראשית, בתור נציג חברה מובילה בתחום, הוא הרגיש חובה לשלב עובדים חרדים במסגרתה; שנית, מבחינה כלכלית מדובר בציבור גדול שמקיף נתח גדול מאוד בשוק העבודה; שלישית, מניסיונו ומסך ידיעותיו, הציבור החרדי ניתן כבישורים רבים; רביעית, גיוס חרדים אל בין שורות החברה הינה פעולה מושכלת שעשויה למנוע את הבעיות הגדולות שצפויות במשק הישראלי בעוד כעשר שנים; ולבסוף, אריק מאמין שיש צורך לגשר על פערי התרבות, מתוך אמונה שההבדלים בין בני האדם הינם חיצוניים בלבד. לפיכך, אין לשפוט אנשים לפיהם, אלא לבחון אותם בהתבסס על יכולותיהם וכישוריהם.

אם כן, לאחר ש"תקשוב" הקימה והפעילה לראשונה **מוקד שירות בבני ברק שמנוהל ושמעסיק נשים חרדיות בלבד**, ולאחר שמוקד זה נחל הצלחה רבה, בחברה הבינו שיש צורך בשינוי מדיניות ביחס לגיוס עובדים. בהתאם, אריק החל לגייס לחברה עובדים ממגזרים שונים, דוגמת: נשים חד-הוריות, נשים ערביות, עובדים נכים ועובדים חרדים. בהקשר אחרון זה, אריק נפגש עם מר יוסי קליין, מנהל מפתח צפון (מרכז פיתוח תעסוקה לחרדים). החיבור ביניהם היה מצוין ומיידי. וכך, בשיתוף פעולה עם הצוותים המסורים של סניפי מפתח השונים, היוזמה לשלב עובדות ועובדים חרדים ב"תקשוב" יצאה לדרך. עם הזמן הוקמו צוותי עבודה חרדים בעיר נשר, בעין המפרץ, באשדוד ובכרמיאל.

על מנת לבצע את השילוב, היה צורך לבצע כמה צעדי היערכות: המתחם החדש באשדוד הותאם לצרכיהם של העובדים החרדים, נבנו אגף ומטבח נפרדים לעובדים חרדים; החברה הפיקה 'מסמך הבנות' בנוגע לצרכיהם הייחודיים של העובדים החרדים, דוגמת ההתנהלות בחופשות חג, הצורך להפריד בין גברים ובין נשים, חופשות לידה והתקנת מטבח כשר; החברה **הדריכה את העובדים החילונים**

בנוגע לאורחות חייהם והמגבלות שחלות על האוכלוסייה החרדית; "תקשוב" **הזמינה** אליה **רבנים** מתוך הקהילה החרדית, על מנת שאלה יבדקו ויאשרו את מתחמי העבודה ויקבלו מהם את ברכתם בנוגע לגיוס העובדים החרדים. בתוך כך, כלל העובדים קיבלו את ברכתו האישית של הרב אליו הם משויכים; ולבסוף, לקראת גיוס העובדים נערכו כמה **כנסי הסברה** לגברים ולנשים בנוגע לעבודה במקום.

בתחילת הדרך, אריק חשש מגיוסן של הנשים החרדיות לחברה בכלל ולמחלקת התמיכה הטכנית, בפרט. **אך עם רצון טוב ניתן להתמודד, לפיו, עם כל הקשיים והחששות.** כיום הוא מביע שביעות רצון מעבודתן של הנשים אשר השתלבו בהצלחה במחלקה. לדבריו של אריק: "זה עובד מצוין. אני מאוד רוצה שזה יצמח... הנשים מאוד מרוצות, מאוד נאמנות, ויש להן יכולות נפלאות". דבריו של אריק עולים בקנה אחד גם עם בדיקת שביעות הרצון שהתבצעה בחברה. תוצאותיה הראו שהייתה שביעות רצון גבוהה הן מצד הלקוחות והן מצד העובדים והעובדות בחברה. האחרונים עובדים בעבודה מכובדת, זוכים להשתכר שכר נאה ומתקדמים בסולם הדרגות בחברה.

לפיכך, לפי דברי אריק, **ניתן להגדיר את שילוב העובדים מהמגזר החרדי ב"תקשוב" כסיפור הצלחה.** כיום החברה מונה כמאה וחמישים עובדים – מאה מתוכם נשים. ובנוגע לתכניותיו של אריק לגבי המשך הדרך, הוא מקווה שהיקף הגברים בחברה יגדל בעתיד, ושהפרויקט יצמח ויתפתח גם בהמשך. בכלל זה, הוא מקווה להגברת הגיוס מהמגזר החרדי לכל מוקדי "תקשוב".

המלצותיו של אריק למקבלי ההחלטות הן: הראשונה, להעניק **תמריצים** לכל החרדים שמשתלבים בשוק התעסוקה, נוסף למשכורתם; השנייה, על מוסדות הממשלה לסייע בתקציבים בנושא **ההשמה וההדרכה** של העובדים החרדים במקומות העבודה; השלישית, על המגזר הכללי ועל המגזר החרדי למצוא את **'שביל הזהב'** ולהימנע מהתרחקות ומהתנכרות זה כלפי זה; ולבסוף, יש למצוא **פתרונות יצירתיים** בנוגע לאיושן של משמרות הערב על ידי נשים חרדיות. לפי אריק, ייתכן שהנוסחה הנכונה היא שילובם של גברים נוספים במוקדי השירות.

רפא"ל – רשות לפיתוח אמצעי לחימה

מפגש של "שתי תרבויות של התנהלות טובה"

רפא"ל

קובי כ. – מנהל מערכות מידע ראשי

ורדה ע. – מנהלת משאבי אנוש

רונן כ. – סגן מנהל תפעול

כתובת: קריית ביאליק

ל דברי קובי, פרויקט שילוב האוכלוסייה החרדית בחברת רפא"ל החל בשנת 2010, והובילה אותו הנהלת מטכ"ם – מינהל טכנולוגיה ומיחשוב של חברת רפא"ל. לאחר קבלת ההחלטה העקרונית באשר לשילוב עובדות חרדיות בחברה, נציגי הנהלת המטכ"ם ביקרו בחברת מטריקס שנמצאת באתר העסקת החרדיות בעיר מודיעין עילית. הם התרשמו מאוד מאיכות ומרמת עבודתן הגבוהה של הנשים החרדיות, וקיבלו המלצות חמות מצד קולגות להעסיקן גם אצלם. ברפא"ל תפסו את ההחלטה הזו כבעלת חשיבות לאומית, כתהליך ארגוני של תרומה לקהילה וכחלק ממדיניות רפא"ל.

בשלב הבא הוחלט במטכ"ם לחבור לחברת מטריקס גלובל, שידועה בניסיונה הרב בהעסקת נשים חרדיות, ויחד אֶתה לצאת לדרך החדשה. בתחילה הועסקו 10 נשים חרדיות בחברה, מתוך מטרה להרחיב את מספרן בהמשך. ואכן, כיום מועסקות במטכ"ם מספר כפול של עובדות – 22 במספר – נתון המוכיח את הצלחת הפרויקט. לדברי רונן, העובדות החרדיות ממלאות מגוון תפקידים במטכ"ם – בבדיקות, בפיתוח תוכנה ובתמיכת מחשוב טלפונית. לדבריו, ככל שנפח הפעילות יעלה ויידרשו גם תפקידי ניהול בהקשרים הללו, הרי שתישקל האפשרות לקדם עובדות חרדיות גם

לתפקידי ניהול צוות. נכון לעכשיו, שילוב הנשים ברפא"ל מתבצע ביחידת המְקֻשָּׁב בלבד, אך השאיפה היא לשקול בעתיד הקרוב לשלב נשים חרדיות נוספות גם ביחידות אחרות בחברה, **תוך תיאום בין הנהלת החברה ובין רבני הקהילה.**

חשוב לזכור שלצורך התאקלמותן והשתלבותן של העובדות החרדיות בחברה, **היה צורך לבצע מספר צעדי היערכות,** מאחר שידוע שלעובדות הללו יש צרכים שייחודיים להן, ולכן יש צורך להעניק להן תנאים הולמים. וכך אכן קרה. לדברי רונן, חברת מטריקס הציבה **רב אחראי לפרויקט,** את הרב יאיר יפה, ורפא"ל יישמה את התנאים ואת ההנחיות שהרב הציג, כשהכול נעשה ברצון טוב וברוח טובה. דוגמאות לתנאים שהציג הרב הן: הגדרות למתחם מיוחד, סייגים ותנאים בהקשר לפגישות עבודה, קביעת מזוזות, הכשרת חדרים, הקצאת חדר הנקה, תנאים והתנהלות למניעת בעיית ייחוד והקצאת מטבח כשר עם הפרדה מלאה. כמו כן, בפגישות עבודה ובאירועים חברתיים מגלים המנהלים ביחידה רגישות מיוחדת, ומקיימים את החלק המקצועי במפגש באופן משותף, וכשהחלק החברתי מתחיל, הרי שהנשים החרדיות פורשות.

זאת ועוד, בתיאום עם מטריקס גלובל, מתקיימת רציפות עבודה גם במקרים בהם הנשים יוצאות לחופשות לידה. אז מוקצית **עובדת חלופית** במקום העובדת שיצאה לחופשה; גם בהקשר של הכשרת הנשים נערכה היערכות מיוחדת – בתחילת הפרויקט נקבעה יחד עם חברת מטריקס שיטת **ההכשרה המקצועית,** והוחלט שהיא זו אשר תכשיר את הנשים ותדאג להשלים את הפערים שלהן בהיבט הטכנולוגי. כלומר, ההכשרה של חברת מטריקס נועדה להוות הכשרה בסיסית ואילו חברת רפא"ל הייתה אמונה על ההכשרות הייעודיות; כמו כן, נערכה **הסברה** כללית לעובדים ביחידה בנוגע לדרכי ההתנהגות והכללים הנדרשים בתחומה; ולבסוף, הרב יאיר יפה עורך **ביקורים** רשמיים בחברה, ולעיתים אף ביקורות עצמאיות, על מנת לבדוק שהכול מתנהל על פי התנאים ועל פי ההנחיות שנדרשו.

לדברי קובי, **תוצאות שילובן של הנשים הללו בחברה הן חיוביות מאוד.** הנהלת החברה הביעה תמיכה מלאה במהלך, ומנהלי המחלקות במטכ"ם מביעים את

שביעות הרצון שלהם מתפוקתן של הנשים החרדיות. רונן מוסיף שהמפתח להצלחת המיזם – שהוא קורא לו "**שתי תרבויות של התנהלות טובה**" – הוא ההבנה המלאה שקיימת לצרכים של הנשים החרדיות והרגישות והפתיחות מצד הגורמים במטריקס. גם תגובותיהן של העובדות החרדיות הן חיוביות למהלך, והן מביעות **סיפוק רב** מעבודתן בחברת רפא"ל.

אשת משאבי-אנוש, ורדה, מחזקת את דבריו של רונן בנוגע לשביעות הרצון הגבוהה אותן מבטאות העובדות החרדיות מהעבודה בחברה. ולראייה, אחדות מהעובדות סיפרו שבתחילה לא האמינו שיתקבלו לעבוד בחברה כמו רפא"ל, וכי כיום הן מרוצות מאוד מהעסקתן בה ומאפשרויות הקידום שהיא מאפשרת במסגרתה. גם קהילתן הרחבה תומכת בעבודתן בחברה כמו רפא"ל.

אם כן, ניתן בהחלט להגדיר את סיפור שילובן של העובדות החרדיות בחברת רפא"ל כסיפור הצלחה, הגדרה אותה יסכימו גם העובדות עצמן. דברים אלו מקבלים יתר תוקף לאור ההקפדה הרבה שמתבצעת על התנאים והעמידה על הכללים שהציגה הקהילה החרדית לפני השילוב. סיבה נוספת שבעטיה חברת רפא"ל יוצאת נשכרת ממהלך השילוב שעשתה לפני שנים אחדות היא התרומה שהשילוב הזה עשה להאדרת שמה הטוב והמודל שהיא מהווה עבור חברות נוספות לבצע שילוב דומה במסגרתן.

קובי, ורדה ורונן **ממליצים לדרג מקבלי ההחלטות** להכיר בהבדלי התרבויות בין המגזרים השונים. לצורך כך, יש לערוך מסע הסברה ולסבסד את הוצאתו לפועל, מאחר שהוא משתלם למדינה ולמוסדותיה בכלל ההיבטים שלו, כולל מהרווח שהיא תעשה כתוצאה מגביית המיסים מכל עובד ועובד.

קסלמן וקסלמן PwC Israel - רואי חשבון

"המסר של המשרד הוא לנהוג בחרדיות כשוות בין שווים"

קסלמן וקסלמן PwC Israel

מלכי אייכנשטיין – שותפה

צבי יחזקאל – שותף וסמנכ"ל

תפעול

כתובת : תל אביב

חברת קסלמן וקסלמן PwC Israel - רואי חשבון היא פירמה חברה ברשת

הגלובלית PwC - רשת השירותים הפיננסיים המקצועיים הגדולה והמובילה בשוק העולמי. רשת זו מעניקה שירותי ביקורת, חשבונאות, דיווח כספי, ייעוץ מס וייעוץ עסקי. הרשת הגלובלית כוללת פירמות ב-158 מדינות ומונה כ-169,000 עובדים, מנהלים ושותפים ברחבי העולם. הפירמה מעניקה שירותים פיננסיים מקצועיים לחברות מכל ענפי המשק, והודות לגודלה של הרשת הגלובלית, לפריסתה ברחבי העולם ולידע הרחב שנצבר בתחומים השונים, היא יכולה לתמוך בלקוחותיה בכל מקום בעולם, הן בזירה המקומית והן בזירה הבינלאומית.

החברה פעילה בישראל מאז שנת 1924 והיא בין המובילות בשוק הישראלי.

החברה מונה יותר מ-50 שותפים וכ-1,100 עובדים בתחומים שונים: רואי חשבון, כלכלנים, משפטנים, אנשי מינהל עסקים, אנשי תוכנה, מנתחי מערכות ומהנדסים. כנהוג ברשת הגלובלית, שירותיה של החברה בארץ מתחלקים לשלושה תחומים עיקריים - ביקורת ודיווח כספי, ייעוץ מס וייעוץ עסקי - וכל אחד מהם כולל מערך

של התמחויות. משרדי PwC Israel פרוסים בארבעה סניפים ברחבי הארץ: בתל אביב, בחיפה, בירושלים ובעומר.

גברת **מלכי אייכנשטיין** החלה את עבודתה בחברה בשנת 1988 עם סיום לימודיה לתואר בראיית חשבון ב"מכון לוסטיג". בכך, היא הפכה ל**אישיה החרדית הראשונה במשרד** ושימשה מודל לעובדות החרדיות שהתקבלו אחריה לעבודה במשרד. הסיבה המרכזית שבעטיה הוחלט על שילוב עובדים חרדים במקום התבססה על ההנחה שאם העובדות החרדיות תהיינה מרוצות מעבודתן, משכרן ומהתנאים הטובים שהן יקבלו, הן גם תגלנה מוסר עבודה גבוה ונאמנות גבוהה לחברה. וכך קרה, שלפני כשתים עשרה שנים **החליטו בחברה לגייס עובדות חרדיות**.

בתחילה גויסו 6 נשים חרדיות, בוגרות מכון לוסטיג, וככל שהזמן חלף גויסו נשים חרדיות נוספות. **כיום עובדות בחברה כ-30 נשים חרדיות**, נשואות ורווקות כאחד. לעובדות הנשואות החברה מעניקה בסיס כלכלי איתן לצורך תמיכה בכלכלת ביתן, ולעובדות הרווקות היתרון הוא בהשגת בני זוג תורניים, באשר הן בעלות כושר עבודה והשתכרות שעשוי לסייע להן בתמיכה בתא המשפחתי העתידי שלהן במישור הכלכלי.

כאשר מלכי אייכנשטיין התמנתה כשותפה במשרד לפני כארבע שנים, היא יזמה פגישה יחד עם מר צבי יחזקאל, סמנכ"ל התפעול בחברה, ועם הרב אילני, מנהל מכון לוסטיג. בפגישה זו סוכם שמלפי תהיה האחראית על גיוסן של נשים חרדיות נוספות לחברה. לדברי צבי, **המסר של המשרד הוא לנהוג בחרדיות כשוות בין שווים** מכל ההיבטים: בהיבט המעשי, בהיבט הטכני, בהיבט השכר ובהיבט של קידומן בחברה. תפיסתן השוויונית בפירמה מלווה גם בהיערכות ובהתאמות מיוחדות שיש לעשות לסביבת העבודה אליהן. כך, לדוגמה, האירועים שמתקיימים בחברה מתוכננים תוך התחשבות בעובדות החרדיות במקום, מבחינת התכנים ומבחינת האוכל הכשר המוגש בהם. גם סביבת העבודה מותאמת לצרכיהן של העובדות החרדיות: במטבח קיימים מכשירי מיקרוגל נפרדים; מוצרי המזון שנרכשים עונים לדרישות הכשרות של העובדות; וסידורי הישיבה של הבנות נפרדים. לדברי צבי, ההיערכות שנעשתה לצורך קליטתן המלאה של העובדות החרדיות במקום צלחה בעיקר הודות להיותה של

מלכי אישה שמגיעה מתוך העולם החרדי, וככזו היא מבינה את צרכיהם של שני הצדדים – הן של המשרד והן של העובדות החרדיות.

צבי ומלכי, כאחד, מגדירים את שילוב החרדים בחברה כסיפור הצלחה. ולראייה, כל אלה שעבדו בשורות החברה זכו ליחס חיובי ושוויוני, ככל עובד אחר; החברה העניקה לעובדותיה החרדיות את הכלים בתחום ראיית החשבון בתקופת עבודתן במקום; ויתרה מזו, גם אלו שבחרו להפסיק את עבודתן במשרד לאחר כמה שנים, זכו לסיוע ולעזרה מצד החברה להשתלב בהמשך בחברות גדולות אחרות במשק. לפיכך, שאיפתם של צבי ומלכי היא להתקדם ולשלב יותר ויותר עובדים חרדים בין עובדי המשרד ולהעמיק את פעילות המשרד בתוך המגזר החרדי באמצעות עובדים שיגיעו מתוך העולם החרדי.

ולסיכום, **המלצותיהם של השניים למקבלי ההחלטות** בהיבט של שילובם של חרדים בשוק העבודה בארץ הן: כאנשים איכותיים וכבעלי יכולות גבוהות שאינן נופלות מאלו של העובדים החילונים שרכשו מקצוע או תארים אקדמיים, יש להתחשב בהם כחלק מתהליך גיוסם למקומות העבודה, **תוך שילובם כחלק ממערך העובדים המשרדי ולא כעובדים בתוך מסגרות עבודה נפרדות וייחודיות**; כמו כן, על מנת שקליטתם של העובדים החרדים תהיה נוחה יותר, **יש למנות איש או אשת קשר מתוך החברה** אשר ייטול חלק פעיל בתהליך גיוס העובדים ויהווה גשר בין שני הצדדים. לצורך הצלחת התהליך. על איש הקשר לבוא מתוך המגזר החרדי, או לכל הפחות מקורב אליו ומעורה בו.

"קומיוניטק"

חברה העוסקת בפיתוח פרויקטים בתחום ה- Web

והענף

הקימה חממה טכנולוגית שתהווה מסגרת עבודה למצטיינות

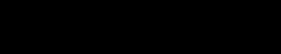
החרדיות של "מכון לוסטיג"

"קומיוניטק"

Communi-Tech

ניצן מירב – מנכ"ל

כתובת: רמת גן

[v](#) [t](#)

ניצן מירב ועופר קמרט נפגשו בחטיבת הפרויקטים של קבוצת SRL - ניצן שמש כסמנכ"ל פרויקטים, ועופר ניהל את סניף החברה בבריטניה. **בשנת 2003 הם גייסו לחברה בחורה חרדית**, בוגרת המחזור השני של מכון לוסטיג. **שביעות הרצון של הבעלים מעבודתה של זו הביאה אותם לגייס עשר עובדות נוספות** בוגרות אותו המכון. מתוך שאיפה לשדרג את סביבת הפיתוח הייחודית שאפיינה את החברה, ועל מנת להוכיח את יתרונות המוצר שאותו הם משווקים, הבינו בעלי החברה שיש להשתמש בו כמנוף לביצוע פרויקטים בסביבה עסקית-תחרותית. אי לכך, **הם הקימו בשנת 2007 כסטרט-אפ את חברת קומיוניטק (COMMUNI-TECH)**, שתורמת לקיצוץ של כ-35% מעלויות ההסבה של יישומים ארגוניים; מקצרת משמעותית את משך הפרויקט; ומוודאת שהתוצאה עונה במדויק על היעדים ועל המפרט הרצויים.

עם זאת, מה שהיה חסר לבעלים, כמו לרבים מבתי התוכנה בישראל, הוא מאגר עובדים מקצועיים וזמינים להמשך הצמיחה של החברה. אך כשהם למדו להכיר את **מכון לוסטיג** והתוודעו אל הרמה הגבוהה מאוד של בוגרותיו - מכון לוסטיג מכשיר עשרות נשים חרדיות, מהנדסות תוכנה טובות מאוד, מקצועית ואישית, מדי שנה - **החיבור נראה להם טבעי**. מהר מאד גילו שבנוסף לכך, **לעובדות מהמגזר החרדי יש יתרונות נוספים** שאינם מאפיינים עובדות מהמגזר הכללי, קרי: מוסר עבודה גבוה; הספק גבוה בעבודה בשל אי בזבז זמן על נושאים שאינם מענייני העבודה; והיציבות התעסוקתית שמאפיינת אותן. ובהמשך, אף על פי שהפרויקט החל משיקולים עסקיים טהורים, הסיפוק מהתרומה לקהילה החרדית הפך להיות ערך מוסף לבעליו.

לדברי עופר וניצן, **קיימת הבנה הדדית בין הנהלת החברה ובין העובדות החרדיות בחברה**, כלומר העובדות מביעות נכונות לעבוד בסביבת עבודה עסקית, והחברה מביעה נכונות להתאים את עצמה לחברה החרדית. דוגמה לזאת ניתן לראות בכך שבעלי החברה הבינו את הצורך של העובדות לשלב בין חיי עבודה לבין חיי משפחה. אי לכך, הוחלט שאת השירות ללקוחות חו"ל יספקו ראשי צוות גברים. עם זאת, **עדיין יש מספר מכשולות שעומדות בפני אותן נשים**, העיקריות שבהן הן הנסיעות היומיומיות הממושכות שהן נאלצות לעשות ממקום מגוריהן אל משרדי החברה - בעיה ש"קומיוניטק" מודעת לה ומחפשת לה פיתרון; וכן הלחץ המתמיד שמופעל עליהן להיות תמיד בקדמת ההתחדשות בתחום.

יש לציין, שלמרות שבתחילת הדרך עופר חשש בנוגע לשילובן של הנשים החרדיות בחברה, כיום הוא מעיד **שתוצאות השילוב הן חיוביות מאוד ואף עולות על המצופה**. בעלי החברה רואים את ההצלחה הולכת וגוברת ואת התוצאות המרשימות שלה. יתרה מזאת, לפי אחד מהם, כעת הם יכולים להתעלות על השם הטוב שהם רכשו לעצמם בעבר, מאחר שהעובדות החרדיות בחברה יכולות להתחרות בכל הנשים העצמאיות עסקית, שאת שירותיהן הם רכשו בעבר. העמידה בחמשת הערכים הבאים מעידה אף היא על תוצאות השילוב החיוביות: ראשית, **המקצועיות** - כלומר מהירות ודיוק; שנית, **חדשנות** - מציאת פתרונות יצירתיים; שלישית, **תעוזה** - לעתים להסתכן ולקחת גם משימות שנראות, לכאורה, כבלתי אפשריות; רביעית,

ישראל - להתייעץ ולדווח ולהיות מוכן לקבל הכוונה; ולבסוף, **העצמה** - להעצים את הלקוחות – כלומר, ללוות ולגבות את לקוחות החברה.

אי לכך, מבחינתה של "קומיוניטק", **המהלך של העסקת עובדות חרדיות בחברה הוא סיפור הצלחה**, מאחר שהן נשים מקצועיות, מוכשרות ומוצלחות, שמעניקות את זמנן ומרצן לחברה. עם זאת, הם מודעים לכך שהעבודה בחברה עונה לנשים אלו על הצורך לפרנס את משפחותיהן בכבוד, תוך שמירה על אורחות חייהן. עבור בעלי החברה, כל עוד נשמר הרף הגבוה מאוד של התפוקה של אותן נשים בהשוואה לזו של קבוצות אחרות של עובדים, הרי שזו לא מהווה בעיה עבורם.

סימנים נוספים לכך שסיפורה של "קומיוניטק" הוא סיפור הצלחה הם הקשר החיובי שהנשים הללו מקיימות גם מחוץ לשעות העבודה; וההערכה הרבה שהן זוכות לה מצד משפחותיהן ומצד הקהילות שהן משתייכות אליהן. לפיכך, בשנת 2011, פנו הבעלים למנהל מכון לוסטיג, הרב דר' צבי אילני, וביקשו ממנו להיות שותף לחזון ולשליחות, ולהקים **חממה טכנולוגית** שתהווה מסגרת עבודה למצטיינות של מכון לוסטיג. תשובתו החיובית של זה הביאה את בעלי החברה ואת המכון להתאים את המקום שהוקצה לצורך החממה ולהפכו לאזור עבודה המתאים להי-טק. וכך, העובדות מקיימות את ההכשרה שהן זקוקות לה, תוך כדי עבודה ועשייה. הדרישות מהעובדות הללו הן: דיוק, מהירות, יעילות ועמידה בתנאי לחץ – דרישות שלמרות שאינן קלות ליישום, העובדות יכולות לעמוד בביצוען.

המלצתו של ניצן למקבלי ההחלטות היא **להעביר חלק מהתקציב שמוסדות המדינה מייעדים לטובת המעסיקים, כהחזר כספי ישירות לנשים אשר בוחרות להשתלב במקצועות הבכירים בשוק ההי-טק**, מאחר שהמשרות הבכירות בעולם ההי-טק מחייבות שעות עבודה רבות, ומימוש הפוטנציאל האישי במשרות הללו כרוך, עדיין, בשהייה רבה יותר מחוץ לבית; כמו כן, וכפועל יוצא, **יש לממן מטפלת במשרה חלקית לנשים בעלות שני ילדים ומעלה**, אשר בוחרות להשתלב בעיסוק חיוני כמו זה.

"סיטיבוק סרביסיס" בע"מ

תמצות חוזי נדל"ן ללקוחות מחו"ל

שביעות הרצון מעבודת הנשים החרדיות ומיחסייהן הבינאישיים

היא גדולה מאוד

"סיטיבוק סרביסיס" בע"מ

CITYBOOK SERVICES LTD

עלי קשדן - מנכ"ל

כתובת: מודיעין – קרית ספר

חברת "סיטיבוק" (CityBook) שמורכבת מתרגום המילים "קרית ספר" לאנגלית, הוקמה על ידי יוסף (איצ'ה) רוזנבוים מארה"ב, יזם יהודי חרדי, בוגר ישיבת פוניבז'. זוהי חברה שותפה של חברת האם מדיסון טייטל מניו-ג'רזי, ארה"ב. כמנכ"ל החברה משמש עלי קשדן, בוגר אוניברסיטת הרווארד בכלכלה והאוניברסיטה העברית במשפטים. החברה שבבעלות איצ'ה רוזנבוים מעורבת בעסקאות נדל"ן בהיקף של מיליארדי דולר בשנה ברחבי ארה"ב, והיא אחת מהחברות הידועות והמפורסמות שם בתחום ביטוחי הקניין בענף הנדל"ן. היקף עסקאותיה עומד על כ-10,000 בשנה, היא מעסיקה כמאה וחמישים עובדים בארה"ב וכמאתיים וחמישים בישראל, מרביתם בעיר החרדית מודיעין עילית. מהות העבודה בחברת מדיסון טייטל היא ביצוע בדיקות יסודיות בנוגע לנכסים של חברות ביטוח שונות לפני קנייתן. כמו כן, החברה עוסקת בתמצות חוזים הנערכים ונחתמים בארה"ב ואף בבדיקת פרמטרים שונים של כל החוזים אלה מול אלה.

מתוך רצון לסייע לחרדים בכלל ולאברכי הכולל בפרט, הקים איצ'ה בשנת 2003 את חברת הבת "סיטיבוק" במודיעין עילית כמקום תעסוקה עבור נשות האברכים, תוך הקניית צביון מכובד למקום המתנהל באווירה שמתאימה לאורח החיים החרדי. סיבות נוספות להעסקת הנשים החרדיות הן: מוסר העבודה הגבוה שמאפיין אותן ומושרש אצלן עוד מהבית ומבית הספר. כלומר, נשים אלה אינן מבזבזות את זמנן לריק בגלישה באינטרנט ובשיחות עם חברות, אלא זמנן מנוצל בצורה המיטבית ביותר. כמו כן, עובדות אלו משקיעות את כל כולן בעבודתן, ובכך הן תורמות להצלחת החברה ולשגשוגה. וכך, לאחר תקופה של הכשרה מקצועית בת כמה חודשים הניתנת במקום, תפקידן של העובדות החרדיות בחברה הוא, כאמור, לבחון בצורה מעמיקה חווי נדל"ן גדולים מאוד שנערכים בארה"ב.

תהליך הקמת החברה ושילוב הנשים בה החל בבדיקת שיתופי פעולה מול הרבנים בקהילה, במטרה לבצע את הדברים בצורה נכונה, בהתאם לדרישות ההלכתיות ובסטנדרטים הגבוהים ביותר: לאחר מכן גויסו שמונה נשים חרדיות דוברות אנגלית ברמת שפת אם; ולבסוף, הנשים הללו עברו היכרות והכשרה בתחום בארה"ב ובישראל. וכך, החברה שהחלה את דרכה במספר מצומצם של עובדות, גדלה והתרחבה ומגיעה היום לכדי העסקת מאה וחמישים עובדות מהמגזר החרדי, מתוך מאתיים וחמישים עובדי החברה בכלל.

יש לציין שהעסקת נשים חרדיות בחברה הצריכה התאמת מקום העבודה לצרכיה של האוכלוסייה החרדית, ובמילים אחרות: ארגון סידורי ישיבה נפרדים לנשים ולגברים; תוכן עבודה מתאים; הקפדה על כללי צניעות; והחשוב ביותר – קיום האיוון הנכון בין בית ובין עבודה. כלומר, על האישה למצוא את האיוון הנאות בין השניים, על מנת שתוכל להשתלב בשוק העבודה. אי לכך, שעות העבודה ב"סיטיבוק" הותאמו לנשים החרדיות והן עובדות משמונה בבוקר ועד שתיים וחצי אחר הצהריים בלבד. יתרה מכך, העבודה במקום אינה מחייבת נסיעה ארוכה, מאחר שהיא קרובה אל מקום מגוריהן של העובדות.

מנכ"ל החברה, עלי קשדן, מספר על הקשיים שהתעוררו בתחום הנדל"ן, לפני שנים אחדות, בעקבות המשבר הכלכלי בארה"ב. לדבריו, אף על פי ששקלו בחברה לפטר חלק ניכר מהעובדות, בעל החברה, איצ'ה, ביקש למנוע את הפיטורין הללו, וכך הסתפקו בחברה בפיטוריהם של מספר מצומצם של עובדים בלבד. עם זאת, ולמרות כל הקשיים ש"סיטיבוק" נאלצת להתמודד אִתָּם, הרי שבזכות סייעתא דשמיא והרבה צעדי התייעלות שננקטו בחברה, הם שרדו את המהמורות הללו, ואף נחלו ונוחלים הצלחות רבות. גם שביעות הרצון מעבודת הנשים החרדיות, מהגיבוש החברתי ומהמשפחתיות ששוררת ביניהן היא גדולה מאוד. לכן, **שואפים בחברה להתפתח ולגייס נשים חרדיות נוספות לשורותיה.**

המלצותיו של עלי מתייחסות בעיקר לרתיעה הקיימת בחברה הישראלית לקלוט עובדים חרדים בין שורותיה. מניסיונו, הצהרותיהם של המעסיקים מהמגזר הכללי בעניין שילובם של חרדים בעבודה אינן מיושמות בפועל, ברוב המקרים. ולכן, קריאתו העיקרית של עלי לכל המעסיקים באשר הם היא **להיות פתוחים לקבל עובדים מהמגזר החרדי**. זאת מאחר שלמרות הַנְעָה הרווחת, הרי שהאוכלוסייה החרדית מעוניינת לעבוד. לצורך כך, המודל של חברה כמו חברת "סיטיבוק", מתן שירותי מיקור חוץ ללקוחות ברחבי העולם, מתאים מאוד וניתן לחיקוי. עם זאת, על מנת ליישם וללמוד מהצלחותיה של "סיטיבוק", **יש להכיר ולהבין את החברה החרדית, להתאים את מקום העבודה אליה ואל התרבות שמאפיינת אותה.**

"לומדה" – המכון החרדי ללימודי מקצוע

סיפור הצלחה בן למעלה מעשרים שנה ו-13 אלף בוגרות ובוגרים

לומדה – המכון החרדי

ללימודי מקצוע

יעקב ירוסלבסקי – מנכ"ל

כתובת: ירושלים

"לומדה" – הינו המכון החרדי הוותיק ביותר בארץ להכשרה מקצועית, אשר מהווה את הפיתרון המושלם בקרב האוכלוסייה החרדית לצורך רכישת מקצוע ולצורך המרת כישורים לפרנסה, והכול באווירה חרדית וברמה אקדמית ומקצועית גבוהה. עד כה, המכון סייע למאות ואף לאלפי משפחות להגיע לרווחה כלכלית. בתחילת הדרך, מרבית התלמידים במכון היו נשים, אך כיום תמונת המצב בהיבט הזה השתנתה – ב"לומדה" לומדים בימים אלה 350 נשים, ועוד 550 גברים. השינוי בהרכב התלמידים במכון התרחש לאור המלגות שחולקו על ידי קרן "קמ"ח" (קרן מלגות לימודים לאברכים חרדים) ומשרד התמ"ת (משרד התעשייה, מסחר ותעסוקה). כאמור, התלמידים במקום הינם חרדים, והם משתייכים לכלל המגזרים של הציבור החרדי - ליטאים, חסידים וחרדים מעדות המזרח.

מאז הקמתו לפני עשרים ואחת שנים, הוכשרו ב"לומדה" כשלושה עשר אלף תלמידים, גברים ונשים, במגוון רחב של מקצועות. המכון ממקם בלב השכונות החרדיות ומנוהל על ידי צוות ונהלה חרדים, תוך הקפדה מרבית על שמירת צביונו החרדי של המקום, ובכפיפות להכוונתם של רבנים מוכרים. לאחרונה "לומדה" אף זכה במכרז של משרד התמ"ת להיות מפעילם הבלעדי של קורסים בתחומי המחשבים,

התוכנה והרשתות בירושלים ובביתר למשך חמש שנים. בתוך כך, בשנים האחרונות נפתחו במכון עשרות קורסים במגוון רחב של מקצועות, כמו: תכנות מחשבים ובדיקות תוכנה, חשבונאות ומנהל, גרפיקה, צילום, נדל"ן, ומזכירות. בכלל זה, ב"לומדה" בודקים כל העת אלו קורסים ניתן לפתח לטובת תלמידיהם, תחומים בהם יוכלו להתמקצע ולהשתלב בהמשך דרכם. לאחרונה, אף נפתח במקום קורס ייגנות, בו לומדים כיצד מייצרים יין ואיך מנהלים יקבים. **מרבית בוגרי "לומדה", בקורסים השונים, השתלבו זה מכבר בשוק התעסוקה.**

לדברי **יעקב ירוסלבסקי**, שייסד את המקום יחד עם אשתו **רבקי**, מכון "לומדה" מתאפיין בשלושה מאפיינים מרכזיים: הראשון, **צוותי ההוראה האיכותיים**, הקשובים מאוד ובעלי הניסיון העשיר; השני, **רמת הלימודים הגבוהה** שעומדת בדרישות המחמירות ביותר של משרד התמ"ת וגורמי הפיקוח האחרים; ושלישית, **האווירה הביתית** ששוררת במקום והיחס האישי שמוענק לכל תלמיד ותלמיד. כלומר, ב"לומדה" מקפידים להעניק לתלמידים את המיטב הן מבחינת התכנים הלימודיים, בהתחשב בדרישות העכשוויות של שוק העבודה, והן מבחינת הרמה המקצועית - זאת, על מנת שהבוגרים יצליחו להשתלב בשוק התעסוקה בארץ בתחומים שבהם הם התמקצעו. ראוי לציין, שרבים מהתלמידים משתלבים במקומות עבודה עוד במהלך לימודיהם.

לדעת יעקב, **"לומדה" הינו סיפור הצלחה** לכל דבר ועניין. ולראייה, אלפי הבוגרים של המכון אשר עובדים ומצליחים בתחומים שבהם התמקצעו. החזון שלו לעתיד הוא לפתוח קורסים ללימודי תואר, לצד הקורסים הקיימים להכשרה מקצועית, ולהציע מגוון רחב של תחומים ומקצועות לקהל היעד של המכון ואף להיחשף לתחומים חדשים ולא מוכרים לאוכלוסייה החרדית, דוגמת הנדסאות, אלקטרוניקה וכימיה, תוך התאמה מרבית לכישוריהם של התלמידים.⁴

⁴ בשנת הלימודים תשע"ג חברו מכון 'לומדה' והמכללה האקדמית 'הדסה' בירושלים להקמת "קמפוס שטראוס" – קמפוס חרדי אקדמי, שלימודיו מוכרים ע"י המוסד להשכלה גבוהה (מל"ג) ומתוקצבים ומסובסדים ע"י הוועדה לתכנון ותקצוב (ות"ת).

ליעקב שתי המלצות עיקריות לדרג מקבלי ההחלטות: ראשית, להעניק **תמיכה משמעותית** לתלמידים אשר מעוניינים ללמוד, אך נתקלים בקשיים כלכליים שחוסמים בפניהם את האפשרות הזו. כלומר, אין די בעידוד ללימודים ובמתן מלגות אקראיות, אלא להציע להם מענה רחב יותר שיאפשר לכל המעוניין מקרב המגזר החרדי להשתלב בהשכלה; שנית, יש צורך לקיים **פעילות הסברתית** אשר תעודד את ציבור המעסיקים הכללי לשלב בקרבו עובדות ועובדים חרדים.

"ויזה כאל" – סניף מודיעין עילית

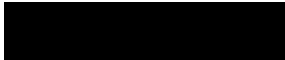
ההצלחה בסניף זה - עם כ-150 עובדות חרדיות - הובילה להרחבה

גם בסניפים אחרים

VISA CAL "ויזה כאל"

עמית אפרת – סמנכ"ל

כתובת: מודיעין

בבסיס ההחלטה להקים מרכז שירות של חברת "ויזה כאל" בעיר חרדית כמו מודיעין עילית הייתה המטרה לשמור על האינטרסים העסקיים של החברה ובמקביל ליצור מרכז שירות שיהיה מושתת על כבוד הדדי ועל הבנה אמיתית של **צורכי האוכלוסייה המקומית**, שמתאפיינת בשיעורי תחלופה נמוכים. לכן, החברה הקימה את מרכז השירות של החברה במודיעין עילית ושילבה בין שורותיה **כמאה וחמישים נשים מהמגזר החרדי**, מרביתן בשנות העשרים והשלושים לחייהן. כיום, שנתיים אחרי תחילת המיזם, החברה מעידה בגאווה כי הצליחה להשיג את מטרתה: מוקד השירות בעיר משיג תוצאות עסקיות גבוהות וזוכה לשבחים ולהערכה מצד תושבי העיר.

כיצד המיזם יצא אל הפועל? ראשית, מתוך רצון של מנהלי החברה ליצור אווירה נעימה במקום העבודה בו העובדים מבלים את מרבית שעות היום שלהם, הם נקטו בצעדים שימנעו חשיפה מיותרת של ציבור העובדות החרדיות אל העולם החילוני; שנית, היה צורך ללמד את הנשים כיצד לעבוד בארגון שמעניק שירות בזמן אמת ללקוחותיו ולשמור בצורה קפדנית על לוח זמנים; ככלל, היה צורך להטמיע

בעובדות ערכים של מחויבות ושל מצוינות מקצועית – וזאת בסובלנות ומתוך כבוד לדרך החיים האחרת שלהם; ולבסוף, הושקע מאמץ לבנות את מערכת היחסים של החברה עם העובדות שלה, משלב גיוסן ועד לשלב בו הן שבעות רצון באופן יומיומי מעבודתן, והכול בהתחשב בצורכי החברה, מחד, ובהתאם לבסיס הערכי של הנשים החרדיות, מאידך.

בנקודה זו, חשוב לציין שהנשים החרדיות מתמודדות עם **שלושה קשיים עיקריים**: הראשון, **הקושי לשלב את חיי הבית עם חיי העבודה**. למרות שבעיה זו לא מאפיינת את הנשים החרדיות בלבד, הרי שאצלן היא מקבלת משנה תוקף, מכיוון שמספר הילדים הממוצע למשפחה גדול יותר במגזר החרדי בהשוואה לזה החילוני ומשום שהמשפחה החרדית שומרת על צביון חיים מסורתי בו תפקידי הטיפול בילדים ובבית מוטלים בעיקר על הנשים. כתוצאה מכך, נוצר אצל רבות מהן קונפליקט חריף בין הרצון להתפתח במקום העבודה לבין היכולת למלא את תפקידן בבית במקביל. הקושי השני נובע מההתמודדות עם הבחירה של אישה חרדית **לנהל אורח חיים שכולל יציאה לעבודה** במסגרתה היא נחשפת אל העולם העסקי-חילוני, נמצאת לעתים בקשר עם גברים, ומבלה פחות שעות בבית. שבירת התפקיד המסורתי של האישה החרדית מקבלת את ביטוייה אף בקרב הילדים בקהילה, כאשר אמותיהן עובדות בחגים ובחופשים, בשונה מאמהות חרדיות אחרות. קושי נוסף, הוא **הקושי המקצועי** המאפיין את הנשים החרדיות. ובמילים אחרות, עקומת הלמידה של האישה החרדית ארוכה יותר, בהשוואה לנשים עובדות מהמגזר הכללי. כך לדוגמה, יש צורך להכשיר את הנשים החרדיות כיצד להשתמש במחשבים, לערוך להן היכרות עם סגנונות תקשורת ועם שפה שונה מאוד מזו המאפיינת את התרבות שלהן. ומעל לכל, קיים ההלם שחווי האישה החרדית בתחילת דרכה המקצועית כתוצאה מהמפגש עם לקוחות ישראלים.

באשר על כן, ועל מנת לשלב את הנשים במסגרת מוקד השירות, היה צורך **בהיערכות מיוחדת**. ראשית, במהלך **תכנון** המוקד התייעצו מנהלי החברה עם ראש העיר ועם רב העיר לצורך **לימוד** האופן בו יש לשלב נושאים עסקיים עם דינים הלכתיים, מתוך אינטרס משותף להצליח; שנית, נקבעו **כללים ברורים** בנושאים

מגוונים, לרבות ההתנהלות בחברה באירועים החברתיים והתאמת אופי הפעילות לאורח החיים החרדי של הנשים ושל בני משפחותיהן, מאמצים אשר זכו לתגובות חיוביות מצד העובדות; שלישית, מתוך הבנה ואמונה שזו הדרך היחידה להצלחה, הרי שבכל סוגיה שאינה בהירה, נוהגים **להתייעץ עם הרב המקומי** בנושאים ההלכתיים, כשם שהחברה מקפידה על החוקים העסקיים, על נהלים ועל תקני איכות; ולבסוף, הקושי של העובדים מהמגזר הכללי לקבל באופן שווה את העובדות מהמגזר החרדי חייב הורדת מחסומים רבים ו**שבירת הדעות הקדומות** בנוגע לנשים החרדיות הנתפסות בד"כ ככנועות, כבעלות אינטליגנציה ומסוגלות נמוכה וכבעלות הבנה חלקית, אם בכלל, בעולם העסקי. התוצאה של שבירת הדעות הקדומות הביאה את הנשים החילוניות לשנות את יחסן אל הנשים החרדיות שהתגלו כנשים מקצועיות, אינטליגנטיות, רגישות וכבעלות תפיסת שירות מפותחת.

חברת "ויזה כאל" רואה את הסיפור שלה כסיפור הצלחה. ולראייה, העסקת עובדים חרדים וחרדיות בסניפיה השונים הפכה לחלק בלתי נפרד מתהליך גיוס העובדים שלה בערים שונות בארץ: בגבעתיים, בבני ברק ובגבעת שמואל. זאת לאור ההצלחה שנחל המיזם של העסקת כמאה וחמישים נשים צעירות מקומיות מהמגזר החרדי במוקד השירות של החברה במודיעין עילית. אי לכך, ההערכה היא, כי הביקוש לעובדות ולעובדים מהמגזר החרדי יעלה לצד ההבנה ולצד הניסיון המוצלח של המגזר החרדי, וההערכה היא שהיקף אלו המעוניינים להשתלב בקרבו בשוק התעסוקה יגדל. חשוב לציין שלמרות שהקמת המוקד נבעה בתחילתה מצורך עסקי, הרי שבפועל הוא **בעל ערך רב לחברה** במובנים רבים, ומהווה **דוגמה מוצלחת** של שילוב המגזר החרדי במעגל העבודה הלכה למעשה.

לפיכך, סמנכ"ל החברה ממליץ למקבלי ההחלטות **לחשוף סיפורי הצלחה** של שילוב חרדים בשוק העבודה הכללי ולעודד אותם. כמו כן, יש להשקיע **בצמצום הפערים** במערכות החינוך החרדיות בכל הקשור ללימודי **אנגלית ומחשבים**.

"BDO - זיו האפט" – חברה לראיית חשבון

וליעוץ עסקי

"סטראט-אפ חברתי בתחום שילובם של עובדים חרדים,

שנמצא בצמיחה ובהתפתחות"

"BDO - זיו האפט"

יואל טולדנו – מנהל ושותף

בפירמה

כתובת: בני ברק

חברה לראיית חשבון ולייעוץ עסקי. החברה נוסדה בשנת 1983 כחלק מהרשת הבינלאומית של "BDO", והיא מפעילה שישה סניפים ברחבי הארץ ודסק ישראלי בארצות הברית, בקנדה, באירופה, בסין ובהודו. החברה מעסיקה כ-1,200 עובדים בישראל, כ-830 מתוכם הם עובדים מקצועיים. השירותים אותם מספקת **"BDO - זיו האפט"** כוללים: חשבונאות וביקורת, מיסוי מקומי ובינלאומי, ייעוץ פיננסי וייעוץ כלכלי, מחלקה מקצועית לבנקאות השקעות ומחלקת הדרכות.

מר **יואל טולדנו** היה בעליו של משרד רואי חשבון פרטי עד שהתמזג כשותף ל- **"BDO - זיו האפט"**. בשנת 2006 הוא מונה לנהל את הסניף החיפאי, אך כאשר הוחלט, בשנת 2008, לפתוח **סניף חרדי של החברה בבני ברק** – הופקד יואל על ניהולו. לצורך כך, **בשלב הראשון גויסו שמונה נשים חרדיות**. מהלך זה היה מהלך ניסיוני, מאחר שלהנהלת הפירמה לא היה ניסיון קודם בעבודה עם המגזר החרדי, ולכן היה זה יואל שדחף והניע את הפרויקט. לאחר כשנתיים, ועם חשיפתה של הנהלת

החברה להצלחתו של הפרויקט, הוחלט להעביר לקוחות מתל אביב לבני ברק. לפיכך, **לסניף מונתה מנהלת חרדית**, ואילו יואל מונה כראש אשכול בסניף וכמנהל כלל המגזר החרדי בפירמה. החלטה זו לא הייתה נעדרת התלבטויות וספקות. בתחילה היו חששות בחברה מתוצאות השילוב ומהשלכותיו, אך במהרה הבינו בחברה שאין מקום לחששות הללו, לאור איכותן וטיבן של העובדות החרדיות. בהמשך, התקיים מפגש ראשון עם "מכון לוסטיג" לצורך בדיקת גיוסן של הבוגרות המצטיינות במוסד חרדי זה לחברה.

לדברי יואל, **היו כמה קשיים מרכזיים אתם הוא נאלץ להתמודד:** ראשית, הצורך להביא פרויקטים מסוימים לכלל סיום - מול ההכרח להעסיק לעתים את העובדות החרדיות עד **שעות הלילה המאוחרות**. צרכים אלו התנגשו לעתים אלה עם אלה, מאחר שהסידור המקובל הוא שהנשים בעלות המשפחה מסיימות את יום עבודתן מוקדם יותר לצורך טיפול בילדיהן וניהול משק ביתן. במקרים האלו, היו נשים שנאלצו לחזור לעבודתן בערבים, לאחר ביצוע מטלותיהן המשפחתיות, גם אם הדבר חייב אותן להגיע עם ילדיהן אל המשרד; שנית, גם **דרישותיהם החמורות והקפדניות של הלקוחות** החרדים לסודיות מוחלטת ולשמירת פרטיות היוו קושי שדרש התמודדות. לצורך כך, ניתן להם הסבר קצר ומשכנע בדבר הסטנדרטים החמורים שבהם מתנהלת הפירמה שהינה ארצית ובינלאומית לכל דבר ועניין. וכך, למרות הקושי להגיע אל לקוחות מתוך האוכלוסייה החרדית, הרי שעם הזמן הלך ונרקם אמון מלא בין הפירמה ובין ציבור זה; ולבסוף, יואל מספר על הקושי האישי שלו בניהול סניף שבו עובדות נשים בלבד. כך למשל, לעתים קרובות יש צורך להשלים צוות עובדות כשאחת מהעובדות הוותיקות במקום נמצאת בחופשת לידה. כמו כן, יש צורך לגשר על המגבלה של ההיקף המצומצם של שעות העבודה של הנשים הללו.

אף על פי כן, **החברה מגלה הבנה** לצרכיהן של העובדות החרדיות **ומתחשבת בהן ככל שניתן**. יתרה מזו, יואל רואה חשיבות עליונה לקיים את תהליך שילובן של העובדות החרדיות במקום תוך **ליווי של 'משמרת הקודש'**, אשר בדקה את מתחם העבודה במקום ואת אופי העבודה שהנשים החרדיות יבצעו. כמו כן, הנהלת החברה וצוות העובדות החרדיות הגיעו להסכמה בדבר השתתפותן **באירועים החברתיים**

שמתקיימים במסגרת החברה. בכלל זה, העובדות החרדיות משתתפות באירועים הללו בחלק הקשור ישירות לענייני עבודתן בלבד, והן מקבלות ארוחות בדרגת **כשרות גלאט**.

התוצאות החיוביות של שילובן של הנשים החרדיות בחברה לא אחרו לבוא. הלקוחות החילונים מביעים שביעות רצון גבוהה מאוד מרצינותן ומתפקודן הטוב והענייני של צוות העובדות, מעמידתן בלוחות הזמנים ומהאווירה הנעימה בה מתבצעת העבודה; גם יכולתן של העובדות בפירמה לשלב בין ניהול משק ביתן, על בני זוגן וילדיהן, ובין עבודתן, מעורר פליאה והערכה מצד לקוחות החברה. **כיום, החברה מעסיקה שלושים וחמש נשים חרדיות**, ויואל מקווה שמספר זה יגדל בעתיד; גם היחסים בין העובדות והאווירה במשרד, **על כל גווניה החסידיים, הספרדיים והליטאיים** - היא ביתית, משפחתית ונעימה. מהסיבות הללו ומסיבות אחרות, יואל מגדיר את "**BDO - זיו האפט**" כסטארט-אפ חברתי בתחום שילובם של עובדים חרדים, שנמצא בצמיחה ובהתפתחות וכסיפור הצלחה גדול.

המלצתו של יואל לעסקני הקהילה החרדית היא לשלב כוח אדם נוסף מהקהילה החרדית בשוק התעסוקה, תוך מתן דגש על ההיבטים החיוביים של אוכלוסייה זו ותוך מתן העדפה למקומות אשר מעסיקים עובדים חרדים.

"ביטוח ישיר" - איי.די.איי, חברה לביטוח בע"מ

החברה מעסיקה יותר משבעים עובדים מגוונים ואיכותיים מהמגזר

החרדי

"ביטוח ישיר" - איי.די.איי

חברה לביטוח בע"מ

דפנה קליינר – סמנכ"ל משאבי

אנוש

אפרת חזז – מנהלת מוקד

תביעות

שירלי בריסקר – מנהלת מוקד

שירות

נאוה הגר – עובדת 4 שנים

ב"ביטוח ישיר"

כתובת: פתח תקווה

בסוף שנת 2005, חברת "ביטוח ישיר" החליטה להרים את הכפפה שזרקה לה חברת מנפאוור, לקלוט אל מוקדי החברה שלה עובדים חרדים ללא כישורי עבודה במחשב. "ביטוח ישיר" החליטה להיות חלוצה בנושא ולגייס אל שורותיה עובדים חרדים; סיבה נוספת להעסקת חרדים בחברה היא השאיפה להעסיק עובדים שיתמידו בעבודתם בחברה לתקופות זמן ארוכות ואף יצליחו להתקדם בסולם הדרגות בה.

תהליך שילובם של העובדים החרדים בחברה היה מורכב מאוד והצריך היערכות מיוחדת. בתחילתו היו הרבה חששות בנושאים שונים, כמו: עבודה בימי שישי ובערבי חג; עבודה משותפת של גברים ושל נשים; והיעדר ההיכרות של שני המגזרים. עם זאת, היה עניין גדול בהצלחת הפרויקט, אשר קיבל את ברכת הדרך של מנהלי כל האגפים בחברה. לצורך כך, מנהלי "ביטוח ישיר" שמעו הרצאות בנושא המגזר החרדי, כמו: סגנון הדיבור שלהם, נושאי כשרות, ענייני צניעות, ימי חג ומועד וכדומה. ובהמשך, אלו העוסקים בגיוס בקרב המגזר החרדי הסבירו למנהלי חברת הביטוח על הצורך בהתאמת מהלך הגיוס של עובדים חרדים, כלומר הורדת בחינות שלא התאימו לחרדים והתאמת המוקד עצמו לגיוס העובדים החרדים. בראשית הדרך, החברה לא הייתה מעוניינת לקלוט קבוצה גדולה מדי של חרדים, אלא להעסיק כמה מהם ולבדוק את שיעורי ההצלחה של המיזם, ולפעול לפי תוצאותיו. ומנגד, חברת "מנפאוור" הכינה את העובדים החרדים לקראת העסקתם בחברת "ביטוח ישיר", הכשירה אותם בתחום המחשוב, והרחיבה את ידיעותיהם בנוגע למגזר הכללי ולאופן התעסוקה המשולב.

תוצאות השילוב החיוביות של הפרויקט שהחל בשנת 2006 התבטא בכך שהוא הלך וצבר תאוצה והרחיב את מעגל שורותיו. במשך כל השנים שחלפו מאז, לא נרשמו פיתורים של עובדים חרדים כלל; ההפך הוא הנכון – אלו נשארים בחברה, מתקדמים בה ורואים בה כבית וכמשפחה. זאת ועוד, בשנת 2007, היה צורך לגייס עובדים נוספים אל מוקד מערכות המידע בחברה. או אז ערכה חברת "ביטוח ישיר" מבדקים לעובדות חרדיות, שהתגלו כעובדות יוצאות דופן באיכויותיהן. שילובן של העובדות החרדיות במוקד היה מוצלח מאוד, אף על פי שהתפקיד אותו הן היו צריכות לבצע היה קשה במיוחד והתנאים לקבלה לא היו קלים.

לצורך שילובם המוצלח של העובדים החרדים, היה צורך לגלות התחשבות מיוחדת בצרכיהם. כך למשל, החברה הציבה מיקרוגל מיוחד לשימוש העובדים החרדים; הגיעה להסדר מיוחד עם מסעדות כשרות; הביעה התחשבות בנושא עבודה

במשמרות בימי שישי ובימי חול המועד; ביטאה התחשבות בכל הקשור במתן הכשרות וקורסים לעובדים בהקשר של התאמת מין החונך למין העובדים, כדי לא ליצור מצבים לא נעימים; במקרה של אירועים חברתיים מחוץ לשעות העבודה, יש הקפדה על ענייני כשרות; האירועים מותאמים לאורח החיים החרדי; וניתנות הסעות לעובדים בסוף האירוע; נוסף לכך, בעתות חגים, בחברה החלו לחגוג את החגים השונים, כמו: מסיבת פורים, מסיבת חנוכה וקיום ארוחות משותפות לפני החגים. בסיכומו של עניין, היחס כלפי העובדים החרדים בחברה הוא הוגן מבחינת חברתית ומקצועית, וניתן להם שוויון באפשרויות ובהזדמנויות להתקדם בה.

נציגי החברה עימם שוחחנו תופסים את הסיפור של שילוב עובדים חרדים בחברת "ביטוח ישיר" כסיפור הצלחה ואף יותר מכך. הם מציינים בגאווה כי **כיום מעסיקה החברה יותר משבעים עובדים מגוונים ואיכותיים מהמגזר החרדי** - נשים וגברים, ספרדים, חסידים וליטאים - המשמשים בחלקם בתפעול הארגון (back office) ובחלקם ביחידת המחשב של הארגון. הגיוון בין עובדי החברה מתבטא גם במגוון הגילאים של עובדיה, כאשר העובדת המבוגרת ביותר בחברה נושקת לגיל שמונים. גיוון זה מוסיף להפריה התרבותית ומאפשר לימוד הדדי; העובדים החרדים אינם מתאפיינים בתחלופה גבוהה של מקום עבודתם, אלא מתמידים בה למשכי זמן ארוכים; כמו כן, נראה שגיוס העובדים מהמגזר החרדי הסב סיפוק רב למנהלי החברה ותרם לכל הצדדים – לחברת "ביטוח ישיר", למגזר החרדי בפרט ולקהילה הכללית בכלל - וכולם נהנים ומורווחים מהצעד הזה. חיזוק נוסף לכך שזהו סיפור הצלחה ניתן לראות בכך שחלק מהעובדים בחברה רואים בעבודתם בה מקור לגאווה גדולה מאוד, הם אוהבים את המקצוע שלהם ומתמידים בו לא רק לצורכי פרנסה. אי לכך, חברת "ביטוח ישיר", כחברה נחשקת ומובילה בתחומה, מעוניינת להמשיך ולפעול למען שילוב קהל עובדים חרדים בגבולותיה. כיום גיוס העובדים לחברה נעשה בשיטה של "חבר מביא חבר", כלומר, רוב הגיוס מתבצע על ידי קבלת המלצות מעובדים בחברה שממליצים על חבריהם.

המלצותיהם של נציגי החברה למקבלי ההחלטות הן: ראשית, **על המדינה להעניק תמריצים לארגונים**, שאינם חברתיים בהכרח, לשלב בקרבם עובדים מהמגזר החרדי; שנית, **לגשר על הפערים הקיימים בין המגזרים השונים** – החרדי והכללי – ובייחוד **לבטל את הסטריאוטיפים השליליים שיש בנוגע למגזר החרדי** ואף לשוקו באורח חיובי וטוב; ולבסוף, **לעזור לחברות ולארגונים השונים המעוניינים לשלב חרדים** בין שורותיהם לעשות כן.

אינטל - ירושלים, מרכז הפיתוח IDCj

התחילה עם כמה הנדסאיות תוכנה חרדיות, והגיעה לכמאה

עובדות חרדיות בשלוש שנים

אינטל - ירושלים INTEL

ישי פרנקל – מנכ"ל מרכז הפיתוח

כתובת: ירושלים

שילובם של עובדים חרדים במרכז הפיתוח של אינטל - ירושלים החל בשנת 2007. היו שלוש סיבות עיקריות לשילוב עובדים אלו: הראשונה, אינטל - ירושלים מגייסת את עובדיה מאזור ירושלים. מאחר והדמוגרפיה הירושלמית מורכבת מהיקף גבוה של חרדים, ובהנחה שבאוכלוסיה זו מצוי פוטנציאל איכותי גבוה ביותר - החברה שמה לה למטרה לגייס כח אדם מתוך הציבור החרדי בירושלים; הסיבה השנייה נבעה מתוך השאיפה למצוא מענה של כוח אדם איכותי שעלות העסקתו תהיה תחרותית לחברה. שאיפה זו נבעה מצו השעה עבור תעשיית הטכנולוגיה הישראלית שניסתה להתמודד עם זליגה גוברת של משימות פיתוח טכנולוגיה מישראל לארצות בהן עלות כוח האדם זולה יותר, כמו הודו וסין; והסיבה השלישית, אינטל - ישראל מתאפיינת במעורבות חברתית, ולכן שילוב של עובדים חרדים וערבים במעגל התעסוקה בחברה הוא בעל חשיבות מרכזית מאוד.

תהליך השילוב החל לפני כשלוש וחצי שנים, אז גייס מרכז הפיתוח מחזור ראשון של כמה הנדסאיות תוכנה, בוגרות רשת "בית יעקב", בעלות תואר מטעם מה"ט (המכון הממשלתי להכשרה בטכנולוגיה ובמדע). התחלה צנועה זו הובילה לכך שכיום מועסקות במרכז הפיתוח של אינטל - ירושלים קרוב למאה נשים חרדיות

הממלאות תפקידים שונים של פיתוח ושל אימות תוכנה. עם הזמן, אינטל השכילה ללמוד את הנושא לעומקו, קיימה מפגשים עם חברות שמתמחות בתחום ועם גופים תומכי תעסוקה, כמו ג'וינט-תב"ת, תמך, קמ"ח ועם גורמים מובילים במערכת החינוך החרדית. יש לציין שההכוונה והייעוץ שהם קיבלו סייעו בהשקת התכנית, על מנת שזו תשרת את מטרותיה העסקיות של החברה ובו בזמן תפתח את הרגישות המתאימה כלפי הנשים החרדיות שהצטרפו אליה.

הנשים שהצטרפו אל החברה החלו את עבודתן במסגרת חברות קבלניות שמתמחות בתוכנה. לפני תחילת עבודתן, הן עברו הכשרה של מספר חודשים. פערי הידע הראשוניים היו משמעותיים מאוד, אולם ההכשרה, העבודה לצד מהנדסי החברה והזמן שחלף סייעו בקליטתן המלאה של העובדות. אשר על כן, אינטל נהנתה ונהנית מרמה מקצועית טובה שמשפרת כל העת. יתרה מזו, במהלך השנים גויסו נשים חרדיות נוספות לפרויקט, מרביתן מועסקות דרך חברות קבלניות שנמצאות בקמפוס הר חוצבים ובסמיכות לאינטל. **המגמה היא להמשיך ולצרף נשים חרדיות נוספות לחברה.**

לצורך היערכות, קליטת והעסקת העובדות החרדיות בחברה, אינטל – ירושלים הקצתה אזור ישיבה מיוחד לעבודה, חדר האוכל נערך בהתאם לדרישות הכשרות, ואף תוגברו השעות בחדר ההנקה לטובת האימהות החדשות. עם זאת, יש לציין שהיו כמה קשיים בהם נתקלה החברה בתהליך העסקתם של הנשים הללו: הראשון – הפער ההשכלתי הגבוה בין המגזר החרדי ובין המגזר הכללי; השני – המכללות החרדיות אינן ברמה של המכללות הכלליות או האוניברסיטאות, ואינן מופיעות בשורה הראשונה; השלישי – הצורך למצוא פתרונות יצירתיים לצורך הפקת אירועי גיבוש חברתיים משותפים אליהן יגיעו גם הנשים החרדיות; והאחרון – ההתמודדות עם הקשיים היומיומיים והשגרתיים שמתעוררים במהלך העבודה השוטפת, כמו הצורך בנסיעות הנשים החרדיות לחוץ לארץ לצורכי עבודה.

עם זאת, אינטל, כיתר תעשיית ההייטק, משוועת לכוח אדם איכותי, תוך שימת דגש על יכולותיהם של העובדים, מקצועיותם, אישיותם ועל יכולותיהם הטכניות, ולא על הופעתם החיצונית או על הרקע ממנו הגיעו. כפי שהוזכר קודם לכן, **החברה למדה**

להעריך את הנשים החרדיות ואת יכולותיהן עם השנים, והיא רואה בפרויקט המשולב הצלחה גדולה. נוסף לכך, הפרויקט גם הצליח להחזיר את הגלגל לאחור ולמנוע זליגה של כמה פרויקטים אל מחוץ לישראל. כיום, הפרויקט מתרחב לשאר אתרי אינטל ברחבי הארץ. בהקשר זה, גם בפן הבינאישי הפרויקט נחל הצלחה, ובין העובדות החרדיות ובין שאר העובדים בחברה שורר יחס חם, אווירה נעימה, כבוד הדדי והערכה.

זאת ועוד, אינטל – ירושלים מעודדת את הנשים להמשיך התמקצעות וללימודי המשך. כדוגמה לכך אפשר להביא את פתיחת הקורס הראשון מסוגו בשיתוף עם תמך, לצורך הכשרת נשים כמנהלות בתעשיית הטכנולוגיה העילית. קורס זה היה מוצלח מאוד, וחלק מהנשים שהוכשרו בו נושאות כבר באחריות ניהולית בחברה. כמו כן, לאחרונה פיתחה אינטל, בשיתוף עם אגודת תמך ועם האוניברסיטה הפתוחה, תכנית השלמה לתואר ראשון במדעי המחשב. התכנית היא תלת-שנתית ומתקיימת במקביל לעבודה. הלימודים נערכים בסמיכות לקמפוס אינטל, ומשרתים צורך גובר והולך של התמקצעות בעולם התוכנה.

ולבסוף, ישי מאמין שהנשים החרדיות ישתלבו באינטל על הצד הטוב ביותר, וכי דרכן סלולה לתפקידי הובלה ומנהיגות. לצורך כך, על הנשים הללו לנצל את ההזדמנויות ואת האתגרים שיוצבו בפניהן וייקרו על דרכן גם בעתיד.

"איירוקס" - חברה לפיתוח תוכנה

הרחיבה את מצבת העובדות שלה מחמש עובדות למאה עובדות
בתוך חמש שנים מיום הקמתה

איירוקס i-rox

יהודית סוויסה ורותי מרגלית

– מנכ"ליות

כתובת: בני ברק

¹ יהודית ורותי נפגשו לפני כשנים עשרה שנים, כשהיהודית גייסה את רותי לחברת "ECtel" כמתכנתת. אז הן הכירו זו את זו, את הדומה ואת השונה ביניהן. השוני העיקרי והבולט ביותר ביניהן היה נעוץ בכך שיהודית היא אישה חילונית, ורותי היא אישה דתייה, חסידת גור.

לאחר שש שנים של עבודה משותפת בחברת "ECtel", רותי חשבה על הקמת עסק אשר יעסיק נשים חרדיות שמעוניינות לעבוד בתחומים טכנולוגיים, תוך התאמתו המלאה לאורח החיים ולאווירה החרדיים. נוסף לכך, כאישה בעלת ניסיון בנושא, רותי הכירה את הקשיים בהן נתקלות נשים חרדיות אשר מנסות להתקבל למקום עבודה בתחום ההיי-טק והקושי הפיסי הכרוך בנסיעות הממושכות אל מקום עבודתן. לכן, החשיבות שניתנה הייתה לפתח עסק בתחום ההיי-טק אשר יהיה קרוב לבית. לצורך כך, רותי שיתפה את יהודית ברעיון שהגתה, וזו התגייסה לעזור ולסייע במימושו. זה הרקע להקמת חברת "איירוקס" לפיתוח תוכנה. את המימון לצורך הקמת החברה השיגו יהודית ורותי ממשקיע חרדי אשר שמע על היוזמה והביע רצון לתמוך ברעיון ולקדמו במהירות האפשרית.

בתחילת הדרך גייסו יהודית ורותי **חמש נשים. כיום**, חמש שנים ויותר מיום הקמת החברה, הן מעסיקות יותר ממאה עובדות חרדיות. חלק מהעובדות הן בעלות תואר ראשון במדעי המחשב בוגרות "מכון לב", וחלקן האחר הן בעלות תואר הנדסאי בוגרות סמינרים.

על מנת לטייב את כח האדם בחברה "איירוקס" פיתחה תהליך קליטה ייחודי – התהליך כולל קורס מקצועי הנמשך מעל 3 חודשים ומעניק למפתחות ידע מעמיק בתחומים הנלמדים. בנוסף משמש הקורס לסינון נוסף, ובסיום הקורס מתקבלות לעבודה בחברה מצטיינות הקורס בלבד.

ב"איירוקס", הנשים עוסקות בפיתוח תוכנה. הן עובדות עם החברות המובילות במשק, כמו אלביט, "HP" וכדומה. הלקוחות מביעים התפעלות והערכה רבה מכך שנשים חרדיות משתלבות בשוק העבודה בתחום הטכנולוגיה.

לדברי יהודית, **העסקת עובדות חרדיות טומנת בחובה כמה יתרונות ומעלות:** ראשית, הן משרות ביניהן אווירה נעימה; שיחותיהן מתקיימות בנעימות ובסגנון דיבור מכובד; בהרבה מובנים הן נזהרות מפני "גזל", כלומר הן לא גוזלות את החברה ואף לא אחת מהן מבזבזת את זמנה במעשים ובדיבורים בטלים, אלא ממלאות את שעות העבודה שלהן בעבודה מעשית.

על מנת לבצע את ההיערכות לצורך העסקת העובדות החרדיות שמשתייכות למגוון רחב של חוגים וזוכות לתמיכה ולהערכה מצד משפחותיהן וקהילותיהן, היה צורך להציב שני מכשירי חימום למזון אשר ישמשו את הנשים העובדות מצד אחד ואת לקוחות החברה מצד שני. בתחום אחר הקושי היה גדול יותר והוא – אי השליטה של העובדות החרדיות בשפה האנגלית. כדי לתקן זאת, ניסו בחברה להכשיר את העובדות בתחום. יוזמה זו לא נשאה את הפירות הרצויים, ולכן, כאשר יש צורך בחברה בכתיבה בשפה האנגלית, יש צורך להעביר את המשימה לעובדות חיצוניות.

בעתיד, יהודית מצפה לראות את חברת "איירוקס" **צומחת ומתפתחת בצורה עקבית**. החזון של החברה הוא להכפיל את מניין העובדות שלהן, כך שבעוד שנתיים החברה תעסיק כמאתיים נשים חרדיות עובדות.

על פי יהודית, חברת "איירוקס" **נחשבת לסיפור הצלחה מהסיבות האלה**: הסיבה הראשונה - החברה **מפרנסת למעלה ממאה משפחות חרדיות**. במרבית המשפחות הללו ראש המשפחה לומד ב'כולל' והאישה היא מקור הפרנסה העיקרי של משק הבית; הסיבה השנייה - כיום יש יותר בנות ונערות אשר **לומדות מקצועות טכנולוגיים**, הואיל והן יודעות כי יש להן אפשרות לעבוד קרוב לביתן, בבני ברק, ולהשתלב בעבודה בה שוררת אווירה חרדית; ולבסוף, הסיבה השלישית - "איירוקס" מעניקה ללקוחותיה **אפשרויות זולות יותר לפיתוח תוכנה בארץ ואופציה אלטרנטיבית לפיתוח תוכנה בהודו או במזרח אירופה**.

לפיכך, **יהודית ממליצה למקבלי ההחלטות: לשנות את הפרוצדורה לצורך קבלת תקציבים להכשרת ולתעסוקת כוח אדם בארץ**, על מנת שלא לעודד בריחת מוחות לחוץ לארץ. יש לציין, שבעבר חברת "איירוקס" קיבלה תקציבים בקלות, יחסית לשנים האחרונות בהן הקשיים לקבלתם הולכים ומתגברים.

במהלך העשור האחרון עובר הציבור החרדי בישראל תהליך טרנספורמציה (שינוי) משמעותי ביותר. יותר ויותר חרדים, גברים ונשים, מצטרפים למעגל העבודה; אלפי צעירות וצעירים חרדים לומדים כסטודנטים במוסדות השכלה גבוהה שונים; ואלפי גברים חרדים עשו שירות צבאי או שירות אזרחי. רוב הציבור החילוני בישראל אינו מודע לכך. ספר זה מפגיש את הקורא עם מדגם של 'סיפורי הצלחה' מקרב הציבור החרדי בישראל.

"עד מהרה הבינו ב'אלתא' שאני מוכשר לתפקיד בכיר, ואלה שילבו אותי מייד בצוות גיהול תצורות הגדסיות. חצי שנה לאחר שהתחלתי לעבוד בחברה קיבלתי פרס יזמות בגין תוכנה חיצונית שפיתחתי והתאמתי לערכיה של 'אלתא' ולדרישות הלקוח. פרס ראשון זה היה סימן לבאות, ובמשך השנים קיבלתי שבעה פרסי הוקרה והערכה!"

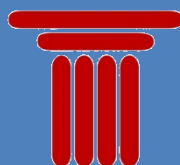
משה ליברמן – ראש צוות פיתוח, 'אלתא'.

"בזכות לימודי התואר אני מרגישה הרבה יותר מוערכת בחברה, למדתי להסתכל על דברים בפרספקטיבה מקצועית יותר וקבלת ההחלטות שלי בחיים הפכה ליותר קלה ומקצועית!"

לאה דוידוב - מנהלת מחלקת איכות הסביבה בעיריית אלעד וסטודנטית למנהל ומדיניות ציבורית.

"גם מבחינת העובדות בחברה זהו סיפור הצלחה, היות שהן עובדות בעבודה ששכר מכובד בצדה, עם אפשרויות לצמוח בתוך החברה בדרגה, בשכר ובידע המקצועי. והכל, תוך עבודה בחממה הקהילתית המוכרת להן ומבלי לוותר על קוצו של יוד בענייני הלכה וצניעות"

"יוניטסק" – מהחברות המובילות בתחום התוכנה ואחת מהחלוצות בתחום העסקת נשים מהמגזר החרדי.

מוסד שמואל נאמן
למחקר מדיניות לאומית
הכרונות – מרכז כרונולוגי לישראל

